

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTİZAN

Haziran-Temmuz 2006 Sayı: 58 İki Aylık Siyasi Dergi FİYATI: 2.000.000 TL (KDV dahil) ISSN: 1303-0078

Halka karşı savaşa karşı

HALK SAVAŞI

**UMUT YAYIMCILIK
VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ**

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.
İmam Murat Sok. No:14/1
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.
Tel: (0212) 521 34 30
FAKS: (0212) 621 61 33
Sahibi ve Yazışları Müdürü:
Numan BOZER
Baskı: Kayhan Matbaa
ISSN. 1303-0078
email: umutyayimcilik@ttnet.net.tr

BÜROLAR

◆ **KARTAL:** İSTASYON CAD. DÖRTLER APT.
NO: 4/2 KARTAL,
TEL: (0216) 306 16 02 Cep: 0 535 484 07 24

◆ **ANKARA:** TUNA CAD. ÇANAKÇI İŞHANI
NO:11 KAT:3 DAİRE: 32 ÇANKAYA/ANKARA
TEL: (0312) 432 23 01 Cep: 0 535 562 33 72

◆ **İZMİR:** 856. SOKAK, NO: 48/203 KEMERALTI-
KONAK TEL: (0232) 446 78 07 Cep: 0 537 461 79 64

◆ **MALATYA:** DABAKHANE MAHALLESİ,
BOZTEPE CAD., BABACAN İŞHANI NO:9
KAT:1/16 MALATYA
TEL: (0422) 325 78 13 Cep: 0 536 697 94 19

◆ **BURSA:** SELÇUK HATUN MAHALLESİ, ÜNLÜ
CAD, SÖNMEZ İŞ SARAYI KAT:2 NO: 185
HEYKEL
TEL: (0224) 224 09 98 Cep: 0 536 613 81 98

◆ **SAMSUN:** KALE MAH., YUSUF KEFELİ
İŞHANI, KAT: 6 NO: 9
TEL: (0362) 435 64 57 Cep: 0 537 597 69 84

◆ **MERSİN:** ÇANKAYA MAH. SİLİFKE CAD.
ÜZÜM İŞHANI KAT: 1 NO: 47 MERSİN
TEL: (0324) 238 06 89 Cep: 0 537 715 18 12

◆ **ERZİNCAN:** ORDU CAD. ORDU İŞHANI KAT:3
TEL: 0 446 223 67 18

**Yurtdışı Hesap Numaraları
Emriye Demirkır**

Ziraat Bankası İstanbul/Aksaray Şubesi
Euro Hesabı: 0751 0067 5731 0000 009
TL Hesabı: 0751 0067 5743 0000 009
İş Bankası İstanbul/Aksaray Şub.
Euro Hesabı: 1002 1130549-TL Hesabı: 1002
1180043
Vakıfbank Valide Sultan Şubesi
Euro Hesabı: 00158 048 000 213746

PARTİZAN'DAN

Merhaba,

Yeni bir sayımızla birlikte daha okurlarımızla buluşurken dünyada ve ülkemizde bir dizi önemli gelişmelere tanıklık etmekteyiz. Emperyalist-kapitalist sistemin derinleşen krizine paralel olarak, artan saldırıları önemli siyasal gelişmeleri belirleyen noktalar oldu. Emperyalist devletlerin kendi ülke halklarına dönük saldırıları ile birlikte gelişen göçmen, öğrenci ve işçi eylemleri gelişen kitle muhalefetinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Bu sürecin ülkemize yansımaları ise hakim sınıfların ard arda çıkardığı saldırı yasaları ile biçim kazanmaktadır. **Terörle Mücadele Yasa Tasarısı** başta olmak üzere **Genel Sağlık Sigortası** ve polise geniş yetkilerin tanındığı bir dizi yasanın gündemleştirilmesi bu saldırıların içinde öne çıkan biçimler olma özelliğini taşımaktadır. Emperyalist efendilerinden esinlenerek çıkarılması hedeflenen TMY ile tüm demokratik haklar gasp edilirken, yapılan eylem ve etkinliklerin tümü "terör" kapsamında değerlendirilmektedir. Toplumun sadece ileri kesimlerini değil tümünü baskı ve sindirme hedefi ile çıkarılan bu yasaya karşı yürütülecek mücadele önümüzdeki dönem açısından oldukça önem taşımaktadır.

Bu saldırılara kaynaklık eden ise hiç kuşkusuz ki, egemen sınıfların yaşadığı **ekonomik** ve **siyasi** krizin kendisidir. Geline aşamada ciddi boyutlarda yaşanan yönetememe krizinin aşılması için gündeme getirilen bu saldırı yasaları sorunlarının çözümü anlamında da hiçbir sonuç sağlamayacaktır. Danıştay saldırısı ile birlikte yürütülen tartışmalar AKP hükümetinin ömrünün tükendiği sinyallerini açıktan verdi. Saldırının ardından AKP hükümetine karşı yürütülen propagandanın startını veren ABD emperyalizmi, ülkemiz açısından yeni bir yönetim arayışı içindedir. Bu arayışın tamamlandığı koşulda erken seçim süreci de başlatılacaktır. Hakim sınıflar arasında yoğunlaşan klik dalaşı bu süreçte hız kazanmış bir biçimde kendini göstermiştir/göstermektedir.

Bu saldırılara karşı harekete geçmenin ve harekete geçişi örgütlemenin zorunluluğu her gün biraz daha artmaktadır. Tepkinin **birleşik ve örgütlü** bir tarzda ortaya koyulması durumunda devletin bu saldırılarının boşa çıkacağı bir gerçektir. Önümüzde sınıf mücadelesi açısından oldukça sıcak gelişmelerin yaşanacağı günlere giriyoruz. Bu günlerde koparılabilecek fırtınanın bizi sürüklemesine değil, fırtınayı koparan biz olmamız zorunluluğu ile hareket edeceğimize olan inançla bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

- Uşaklıkta sona doğru. 2
- SS-GSS saldırılarının içeriği ve mücadelede bizi bekleyen görevler. 8
- Kitle örgütlerinde çalışmaya ilişkin 28
- Latin Amerika üzerine: Küba 58
- Yunan komünistlerinin önderliğindeki 1944 ulusal direniş tarihinden belgeler 76
- Sosyalizmin Anayurdunun Savunmasında Kürtler . . 86

Emperyalizmin ve uşaklarının krizi derinleşirken; Uşaklıkta sona doğru

Birileri mevcut gelişmelerin akan yönünü emperyalizmin artan saldırganlığıyla birleştirerek yenilginin ve kaybetmenin ve daha da önemlisi umutsuzluğun teorilerini yaparken, birileri de bu akışın bugün ve gelecek açısından taşıdığı sinyalleri alarak tam da bu noktada üzerine düşenleri yeniden ve yeniden değerlendirerek mücadelenin akan hızı içinde yer alma ve ona yön verme mücadelesini yürütecektir.

21. yüzyıl, emperyalizm özellikle de ABD emperyalizmi açısından “terörizmle mücadele” yüzyılı olma iddiasını taşıyordu. Ancak tarihin garip cilvesi, ilerleyen tarih dilimi bu hülyaların tümünü alt-üst edecek gelişmelere sahne oldu. Hesaplar, planlar sanıldığı ve düşünüldüğü gibi rahat ve kolay bir biçimde ilerlemedi. Ezilenler dünyanın bir dizi bölgesini direniş kaleleri haline çevirdi ve emperyalizme, özellikle de ABD emperyalizmine karşı tepki ve öfkenin aktığı bir dönem yaşandı/yaşanıyor. Tarihin bu anlamlı akışını görebilmek ve değerlendirmek için kuşkusuz ki dünyaya hangi merkezden ve hangi pencereden baktığımız önemlidir. Yani birileri mevcut gelişmelerin akan yönünü emperyalizmin artan saldırganlığıyla birleştirerek yenilginin ve kaybetmenin ve daha da önemlisi umutsuzluğun teorilerini yaparken, birileri de bu akışın bugün

ve gelecek açısından taşıdığı sinyalleri alarak tam da bu noktada üzerine düşenleri yeniden ve yeniden değerlendirerek mücadelenin akan hızı içinde yer alma ve ona yön verme mücadelesini yürütecektir.

ABD emperyalizminin 11 Eylül saldırılarının ardından tırmandırdığı saldırganlığın dünya ezilenleri açısından ne anlama geldiğini çok geçmeden Irak'ta gördük ve yaşadık. Bunlar bizler açısından bilinmeyen, sürpriz gelişmeler değildi. Zira tarih bu ve buna benzer bir dizi gelişmenin, örneğin yaşandığı pratiklerle doludur. ABD'nin dünyanın efendisi olma savaşına giriştiği yakın tarihimizde bu çırpınışların beyhudeliği kendini ilerleyen zaman içinde yine döne döne vurgulanan Irak sürecinde çok net ve açık gösterdi. Bugün gelinen nokta açısından ise ABD'nin önümüzdeki süreçte dair belirlediği politikaların iflas ettiğini söylemek

G elinen aşamada ABD'nin bu saldırılarının nedeninin yıpranma ve ciddi boyutlarda gerileme yaşayan hakimiyetinin korunması ve tesis edilmesine yönelik müdahaleler olduğu açık bir şekilde görülmektedir.

abartılı bir yaklaşım olmayacaktır. ABD savaş kurmayları tarafından belirlenen Büyük Ortadoğu Projesi-BOP yıpranan hakimiyetin tesis edilmesinde büyük bir çözüm olarak saptandı ancak istenilen verim alınmadı. Uşaklarına ve işbirlikçilerine dayattığı bu proje çeşitli engellere takıldı. Bu engellerin en büyüğünü ise Irak'taki direniş süreci oluşturdu. Afganistan işgali hiçbir biçimde “**terörizmle mücadele**” iddialarını kanıtlamadı, aksine ülke zenginliklerinin yağmalanması ve halkın yaşamının alt üst olması nedeniyle, ABD halkın gözünde baş terörist olmaya başladı. Irak'ta bulunamayan nükleer silahlar İran sürecinin daha da zora sokulmasına neden oldu. Çünkü Afganistan ve Irak süreci ABD'nin bu ülkelere saldırırken öne sürdüğü gerekçelerin tümünün birer yalan ve çarpıtma olmanın ötesine geçmediğini çok açık bir şekilde gösterdi. Bu yüzden de İran'daki Uranyum zenginleştirme programı ve bunun dünyayı tehdit eden bir nitelikte olduğu açıklamaları kamuoyunu ikna etmeye yetmedi.

Geleneksel aşamada ABD'nin bu saldırılarının nedeninin yıpranma ve ciddi boyutlarda gerileme yaşayan hakimiyetinin korunması ve tesis edilmesine yönelik müdahaleler olduğu açık bir şekilde görülmektedir. ABD'nin doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki payı 1960'da %50 iken şimdilerde %25'lere gerilemiş durumda. Sadece teknoloji ve teknolojik ürünlerde değil, yüksek teknoloji alanında da karşılaştırmalı üstünlüğünü kaybetmiş durumda. **Buna karşılık bir başına dünya silah stoğunun yarısına sahip ve bu alanda mutlak teknolojik üstünlüğü var.** Dünya pazarlarına hakim olma ve denetleme mücadelesini askeri saldırılarla sağlamaya çalışması da bu anlamda tesadüf değildir. Bu silahların dünya halklarına vaat edilen “**barış**”, “**demokrasi**” ve insan hakları” götürülmesi amacı ile kullanıldığı yalanı ise çoktan kanıtlanmış durumda. “**Terörizmle küresel savaş**” teorilerinin pazara sunulduğu günlerin ertesinde bu teorinin başarı elde etmesine paralel olarak değişen söylem, yerini “**önleyici**

vuruş” olarak tanımladı. Ancak bu teorilerin ve bunlara paralel olarak geliştirilen müdahalelerin başarılı olacağına ABD'nin kendi savaş kurmayları dahi inanmamaktadır. ABD'de yayın yapan **Foreign Policy** dergisinin ABD'nin önde gelen 117 savunma ve güvenlik uzmanı arasında, yaptığı anket önemli. Derginin Temmuz/Ağustos sayısında yayımlanacak olan bu anketin sonuçlarına göre, 117 uzmanın yüzde 84'ü “**terörizme**” karşı savaşın başarısız olduğuna inanıyor. Bu oran kendini muhafazakâr olarak nitelleyen uzmanlar arasında yüzde 71, ılımlılar arasında yüzde 90 ve liberal (solcu) olarak nitelenenler arasında da yüzde 89. Dahası bu uzmanların yüzde 86'sı dünyanın bugün, ABD ve Amerikan halkı açısından 11 Eylül öncesine göre çok daha tehlikeli bir duruma geldiğine inanıyor. **Pew Research Centre**'nin 15 ülkede 1999'dan bu yana düzenli olarak gerçekleştirdiği “**tutum araştırmalarının**” sonuncusu, (Mayıs ayı içinde yapıldı) ABD'nin dünya halkları nezdinde prestijinin

sürekli gerilemekte olduğunu gösteriyor: 1999-2006 Mayıs döneminde, ABD'ye olumlu gözle bakanların oranı yüzde olarak, ABD'nin en yakın müttefiki İngiltere'de 83'ten 56'ya; Fransa'da 62'den 39'a, Almanya'da 78'den 37'ye, İspanya'da 50'den 23'e gerilemiş. Bu gerileme Müslüman ülkelerden Endonezya'da 75'ten 30'a ve Türkiye'de de 52'den 12'ye düşmüş durumda.

Bu güç ve hegemonya yitiminin ABD açısından yarattığı sonucu ya da diğer bir ifadeyle hamleleri İran'la ilgili geliştirilen süreçte görmek mümkün. Son dönemde kamuoyuna yansıyan diyalog çabalarının nedenini tam da yukarıdaki verilerin kendisinde aramak gerekir. Silahlanmada yaşanan "patlamanın" gücü

ruhlamak mümkün. Bunun yanısıra elindeki ekonomik ve askeri güçlerin hareket alanını genişletme hedefini yine bu "ılımlı" politikalarının bir sonucu olarak görmek mümkün. NATO'nun etki alanının geliştirilmesi ve bu konuda işbirlikçileriyle bir araya gelmesi ABD'nin son dönem yaptığı önemli hamlelerdir.

venlik Danışmanı Stephen Hadley, "Meydana gelen durum, Irak'ta yaşanan gelişmelerin olumlu bir sonucudur. Japon askerleri ülkeden çekilerek yerlerini Iraklı meslektaşlarına bırakıyor. Bu anlamda zamanı geldiğinde bizim de Irak'tan çekileceğimizin bir göstergesidir" şeklinde konuşsa da durumun bu olmadığı bir gerçektir. Irak'taki askeri saldırılarını Bakuba bölgesi başta olmak üzere bir dizi bölgede yoğunlaşan ABD ordusunun bu süreçte yalnız bırakılması istikrarın mı yoksa emperyalist orduların yenilgiyle paralel olarak gelişen yorgunluk ve bıkkınlık hali midir sorusunu sormak gerekir.

Son dönem çeşitli ülkelere Bush tarafından yapılan ziyaretleri ise tek başına ayakta kalma teorilerinin iflas ettiği koşullarda işbirlikçilerini ve uşaklarını daha fazla devreye sokma ve bu yolla daha uzun süreli ayakta kalma çabaları olarak görmek ve yorumlamak mümkün.

tesis etmediğini gören ABD bu politikalarında "manevra" yapmak durumunda kalarak daha "ılımlı" bir siyaset izleme durumuna yönelmiştir. Son dönem çeşitli ülkelere Bush tarafından yapılan ziyaretleri ise tek başına ayakta kalma teorilerinin iflas ettiği koşullarda işbirlikçilerini ve uşaklarını daha fazla devreye sokma ve bu yolla daha uzun süreli ayakta kalma çabaları olarak görmek ve yo-

Askeri müdahalelerinden sonuç alamayan ABD bir zorunluluk olarak bu yolu seçmek zorunda kalmıştır. Gelişen aşamada Irak tikanıklığı ve kan deryası içinde ise daha fazla yalnızlaşmakta. Yenilgiyi tek başına yaşama durumuna daha fazla sürüklenmektedir. Irak'ta bulunan 600 kişilik Japon askeri gücünü açıklaması (21 Haziran) bu tabloya son örnektir. Bu yalnızlaşmayı değerlendiren Bush'un Ulusal Gü-

Irak'taki direnişin kalelerinden biri durumda olan 400 bin nüfuslu Ramadi'yi kuşatan ABD ordusu, diğer taraftan da Basra'da olağanüstü hal ilan etmiş durumda. Bağdat'ı 75 bin ABD ve Irak askeriyle zaptı rapt altına alınmasına rağmen İrktaki direniş odaklarının ve direnişçilerinin sonu gelmemektedir.

Irak'ta yaşanan her süreci kamuoyuna önemli bir dönemeç olarak yansıtan ABD son olarak Zarkavi'nin hava

bombardımanı ile öldürülmesini direnişin sona ermesi anlamında bir zafer olarak nitelendirdi. Ancak ABD'nin yine kendi savaş kurmayları başta olmak üzere, dünya kamuoyu direnişin Zarkavi'nin öldürülmesi ile son bulmaya çağını açıkça ifade etti. Zira direnişin varlık nedeni olan işgal koşullarının sürüyor olması, direnişin bir kişinin ya da kişilerin öldürülmesi ile hele de bu kişi son örnekte olduğu gibi direnişte söz sahibi biri değilse son bulmaya çağı bir gerçektir. Bu anlamda bu noktada yapılan propagandaların tümü dünya halklarının gözünü boyama ve bilinçlerini bulandırmanın ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Bugün bu tarz propaganda ve artırılan askeri operasyonlara rağmen direniş varlığını koruma ve sürdürme gerçeğini taşımaktadır. Bu yüzden de ABD ordusu bugün itibarıyla yaptığı açıklamalarda gerçekleştirdiği askeri operasyonların tümünü "terörist odakların çöktürülmesi ve teslim alınması" olarak açıklamaktadır.

ABD'nin siyasi arenadaki bu istikrarsızlığı ve güç kaybı ekonomisindeki istikrarsızlığa paralel olarak geliş-

mektedir. Son dönemde ülkemizin de içinde olduğu bir dizi ülkenin ekonomisinde yaşanan dalgalanma ABD'nin faiz oranlarını artırması ile birlikte yaşandı. Petrol fiyatının artışına paralel olarak enerji maliyetinin artması ve ABD'nin faiz artırımını müdahalesi ile yaşanan ekonomik gelişmeler emperyalistlerin ve uşaklarının yaşadığı ekonomik krizin boyutunun anlaşılması açısından oldukça önemlidir. Denetim altına alınmaya çalışılan krizin geline aşamada denetim dışına çıkışının yarattığı etkinin kapsamını ve boyutunu sadece ülkemiz açısından değil, dünya ezilenlerinin artan yoksulluğunda görmek ve algılamak mümkün.

Ülkemizde artan klik dalaşı ve AKP'nin tamamlanan misyonu!

Emperyalizmin içinde bulunduğu bu istikrarsızlığın ülkemizdeki yansıması ise ekonomik ve siyasi istikrarsızlık olmaktadır. Danıştay'a yönelik saldırı ile ayyuka çıkan klikler arası dalaş ülkemizdeki bu istikrarsızlığın en

somut örneğidir. AKP'nin iktidara gelişinin üçüncü yılında kopan fırtınanın asıl nedeni AKP ile artık yol alınmayacağı gerçeğidir. Bunu belirleyen ise kuşkusuz ki ABD'nin kendisi olmakta. "İlmli İslam" projesi çerçevesinde Ortadoğu ülkelerine model olarak gösterilen AKP hükümetinden geçen zaman dilimi içinde istediği verimi alamayan ABD, Türkiye'yi Ortadoğu'da istediği biçimde bir konumlanış ve kullanım içine sokamadı. AKP'nin dönem dönem bu konuda yaptığı çıkışlar ise rolünü oynaması anlamında yeterli olmadı. Geline aşamada ise ABD Türkiye açısından yeni bir yönetime ihtiyaç duyduğunu gizlememektedir.

ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon) Müsteşarı ve eski Ankara Büyükelçisi Eric Edelman'ın 20 Haziran tarihinde Washington Enstitüsü'nde yaptığı açıklama ABD açısından bu ihtiyacın ifade edilmesinden başka bir anlam taşımamaktadır. Edelman yaptığı açıklamada "ABD, bugünün güvenlik tehditleriyle yüzleşirken, yüce uluslarının ilerlemesi için tartışmalı kararlar al-

"Türkiye'nin 11 Eylül'ü" gibi saptamalara neden olan Danıştay saldırısı devamında yapılan tartışmaların özü AKP'ye karşı yürütülen bir kampanyaya dönüştürüldü.

maktan korkmayan, Atatürk, İnönü ve Özal gibi güçlü ortaklara ihtiyaç duyuyor” açıklamasında bulunuyor ve AKP hükümeti için **“AKP'nin hükmünü tarih verecek”** beyanında bulunuyor. Bu hükmü ABD'nin vereceği konusunda kimsenin bir şüphesi yok. **Ancak gelinen aşamada AKP'nin yerine konulacak alternatifin oluşmasında ciddi tıkanmalar yaşanmaktadır.** ABD açısından aşılamayan sorun budur. Dünyadaki mevcut gelişmelerin ve ABD'nin bölge çıkarları açısından askeri yönetimin devreye konulması alternatifine ise şu an için sıcak baktığı söylenemez. Bu anlamda da yaşanan belli kritik gelişmelerde gündeme gelen askeri yönetimler ya da yapılan anket çalışmalarında halkın yüzde 49'unun askeri yönetimlere sıcak baktığı açıklamaları, ABD'nin dönem politikası ve ihtiyaçları ile çakışma göstermemektedir.

“Türkiye'nin 11 Eylül'ü” gibi saptamalara neden olan Danıştay saldırısı devamında yapılan tartışmaların özü AKP'ye karşı yürütülen bir kampanyaya dönüştürüldü. Laik-anti-laik tartışmaları gündemleştirilerek emekçilerden bu iki gerici saflaşma içinde tutum belirlemeleri istendi. AKP hükümetinin bu denli yıpranmasına neden olan bazı temel noktalar bulunmaktadır. İktidara geldiği günden bugüne **“ekonomide düzelmeler yaşanıyor”** açıklamasında bulunan AKP hükümetinin bu açıklamalarının tersine ülkedeki işsizlik ve yoksulluk

oranı hergün biraz daha artış göstermektedir. Son yapılan araştırmalara göre **fakirlik sıralamasında Avrupa ikincisi olan Türkiye**, işsizlik oranında ise üst sıralara doğru yükseliş izlemeye devam ediyor. **Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Hanehalkı İşgücü Anketi'nin Şubat-Mart-Nisan sonuçlarına göre**, bu zaman diliminde işgücüne katılım 46.5 olarak hesaplanmış durumda. Yapılan araştırmaya göre işsiz sayısı geçen yıla oranla **17 bin kişi artış** göstermiş durumda. 2005 Mart ayında 21 milyon 190 bin kişi olan çalışan sayısı Mart 2006'da 21 milyon 272 bin kişiye çıkmış durumda. Çalışan sayısında gösterilen bu artışa rağmen işsizlerin sayısı **2 milyon 594 bin** kişiden **2 milyon 611 bin** kişiye yükselmiş durumda.

Bu verilere ek olarak **“Dünya Ekonomik Göstergeleri-2006”** raporunda Türkiye gelir dağılımı bozukluğunda **180** ülke arasında **34.** sırada yer alıyor.

Bu tabloya paralel olarak gelişen diğer bir durum da AKP hükümeti sürecindeki dış borcun artmasıdır. IMF'ye olan borçtaki artış ve bu borcun ödenemezliği ülkemiz ekonomisinin çarpık tablosunun resmidir. Ekonomideki son dalgalanmalara paralel olarak yaşanan dalgalanma ve bu dalgalanmanın ülkemizde yoğun bir biçimde hissedilmesi bu anlamda tesadüf değildir. Bu dalgalanmaya paralel olarak artan zamlar, yaşanan gelişmelerin emekçilere yönelik yansımalarıdır. Türkiye'de yatırım ala-

nı bulamayan paranın ülkemizden çıkışının yarattığı bu dalgalanmanın etkisini daha bir süre sürdüreceği görülmektedir.

Türkiye'yi ziyarete gelen renkli **“devrimlerin”** mimarı **Soros'un** yaptığı açıklama da bu konuya açıklık getirmesi anlamında oldukça çarpıcıdır. Soros'un 20 Haziran'da yaptığı açıklamada Türkiye'nin seçim sezonuna girdiğini söyleyerek **“Önce Cumhurbaşkanlığı, ardından genel seçimler olacak. Belirsizlik var, piyasalar bozulmasın diye seçim de gözden çıkarılamaz. Çeşitli belirsizlikler nedeniyle Türkiye'nin seçim süreci çok önemli”** açıklamalarında bulunan Soros ülkemizin bir anlamda çizilen kaderini de açıklamış bulunuyor.

Bu gelişmelerin yanısıra AKP hükümeti sürecinde AB ile ilişkiler noktasında da istenilen verimin alınmaması durumu Haziran ayı içinde yapılan görüşmelerde de kendisini gösterdi. 12 Haziran'da Lüksemburg'daki AB Dışişleri Bakanları toplantısında açıklama yapan AB Dönem Başkanı Avusturya Dışişleri Bakanı Plassnik **“Türkiye'nin Ankara anlaşması bağlamında somut adımlar atmadığı sürece eninde sonunda sorunlar çıkacaktır. Kendimizi fırtınalı sularda bulabiliriz”** diyerek müzakerelerin başlaması konusundaki uyarılarda bulunmuştur.

Bundan öncekiler gibi karşılıklı restleşmelerle geçen görüşmelerde bir yol katedilemedi. Beklenen **“reformların”** hala yapılmamış

olması, “**teröre**” karşı istenilen sonucun alınmaması gibi “**hassas**” gerekçelerden bu sürecin tamamlanamayacağı gerçeği kendini bir kez daha göstermiştir.

Bu istikrarsızlığın siyasi arenadaki yansımalarına ise bolca tanıklık ettiğimiz bu günlerde bu dalaş bir süre daha devam edecektir.

Sistemin ciddi boyutlarda yaşadığı yönetememe krizi devrimci ve komünist güçlere yönelik saldırılarının boyutlanmasını da beraberinde getirmektedir. Sistemlerinin sürekliliğini sağlamak için sisteme muhalif güçleri silahlı zorla bastırmanın yanı sıra bir dizi faşist saldırı yasalarını da devreye sokmaktadır. Son dönem kamuoyunda tartışılan ve oldukça geniş kesimlerin tepkisini çeken bu saldırı yasalarından biri olan Terörle Mücadele Yasası, Meclis tatile girmeden çıkarılması hedeflenmekte. Bu yasaları tamamlayan ek yasaların gündeme getirildiği günlerde örneğin polise sınırsız yetki tanınmasını sağlayan yasalar da ayrıca gündemdedir. En demokratik hakların suç kapsamına alındığı TMY’de sadece devrimci ve komünist güçler değil, toplumun tümü büyük bir cendere altına alınmak istenmektedir. Ancak bu saldırı yasalarını kimi reformist çevrelerin tartıştığı gibi “**silahsız örgütler bile terör**

kapsamında” gibi belirlemelerle tartışmak devletin ekmeğine yağ sürmenin ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Kuşkusuz onlar sahip oldukları ideolojik duruşla böyle tartışıyorlar ve ne ilginçtir ki bu tartışmaların yürütüldüğü günlerin ardından tasarı tartışıldığı alt komisyon da “**silahlı ve silahsız örgütler**” ayırımına gitme ihtiyacı duyuyor. Çünkü böyle bir ayrışmanın reformistlerin “**muhalefetini**” geriye çekeceğini çok iyi bilmekteler.

Egemen sistem bu ve buna benzer saldırı yasalarını daha önce de çıkarmış ve uygulamaya çalışmıştır. Ancak geniş emekçi yığınların muhalefeti sonucu hiçbir hüküm kalmayan bu saldırı yasalarının geri püskürtülmesi ancak sınıf mücadelesinin harlanması ile mümkün olacaktır.

Emperyalizmin, uşak ve işbirlikçilerinin yaşadığı bu derin ekonomik ve siyasi krizin emekçiler cephesinden yansması ise tepki ve hareketin artmasına paralel bir seyir izlemektedir. Yunanistan’da öğrencilerin üniversite işgalleri ve Avrupa’da bir dizi ülkede gündeme oturan kitle muhalefeti Fransa’da işçi ve öğrenci gençliğin gerici göçmenlik yasasına karşı sokaklara çıkması rüzgarın hangi yöne doğru estiğini göstermekte-

dir.

Ülkemizde bir süredir şovenist histeriyle saldırılarını artıran hakim sınıfların bu saldırılarına karşı ortak ve güçlü barikatların oluşturulması ve mücadelenin bu zeminde güçlendirilerek, ülkemizdeki emekçilerin mücadelesinin dünya halklarının direniş zincirinin bir parçası haline gelmesi oldukça önemlidir. Dünyanın lanetlilerinin gücü karabasan olmuş, kan emicilerin üzerinde ve rüyalarında dolaşiyor. Lanetlilerin öfkesi yanardağın ağzında patlamayı bekliyor. Yanardağın ağzındaki öfkeli ve de lanetli kalabalığın yaydığı ışık geleceğin ışığıdır. Bu ışığın güçlü bir şekilde yandığı Nepal, Filipinler, Hindistan’da Maoistlerin önderliğinde yürütülen Halk Savaşı ezilenlerin gerçek kurtuluş yolunu öğretmek ilerliyor. Bugün belli bölgelerde halkın emperyalizme duyduğu tepkiyi de kullanarak iktidara gelen revizyonist önderliklerin estirdiği “devrim” fırtınasına karşılık, Maoistler Halk Savaşıyla gerçek devrimlerin tarihini yazıyor.

En demokratik hakların suç kapsamına alındığı TMY’de sadece devrimci ve komünist güçler değil, toplumun tümü büyük bir cendere altına alınmak istenmektedir.

SS-GSS saldırı yasalarının içeriği ve mücadelede bizi bekleyen görevler

Bilindiği gibi neo-liberal politikaların öncelikli hedefi sosyal devletin tasfiyesidir. Bu politikalar işçi ve emekçilerin örgütlü ve kitlesel direnişlerinin önüne geçmek için zamana yayılarak uygulandı. İçinde bulunduğumuz süreç, bu saldırı dalgasının en üst boyutta sürdürüldüğü bir süreçtir. AB'de Bolkenstein Direktifi, Almanya'da Hartz Yasaları, Fransa'da Fırsat Eşitliği Yasası (CNE ve CPE bu yasanın alt maddeleridir), ülkemizdeki Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası (SS-GSS) aynı kapsamlı saldırının birer parçasıdır. Hepsinin ortak noktası, kazanılmış hakların gaspı, kamusal hizmetlerin piyasaya açılarak tasfiyesi yoluyla daha fazla sömürü, daha fazla kârdır.

Bilindiği gibi neo-liberal politikaların öncelikli hedefi sosyal devletin tasfiyesidir. Bu politikalar işçi ve emekçilerin örgütlü ve kitlesel direnişlerinin önüne geçmek için **zamana yayılarak** uygulandı. İçinde bulunduğumuz süreç, bu saldırı dalgasının en üst boyutta sürdürüldüğü bir süreçtir. AB'de Bolkenstein Direktifi, Almanya'da Hartz Yasaları, Fransa'da Fırsat Eşitliği Yasası (CNE ve CPE bu yasanın alt maddeleridir), ülkemizdeki Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası (SS-GSS) aynı kapsamlı saldırının birer parçasıdır. Hepsinin ortak noktası, kazanılmış hakların gaspı, kamusal hizmetlerin piyasaya açılarak tasfiyesi yoluyla daha fazla sömürü, daha fazla kârdır.

Ülkemiz özgülünde 1980'deki 24 Ocak Kararları, neo-liberal politikaların uygulanmasının ekonomik altyapısını hazırlarken, 12 Eylül Askeri Faşist Cuntası da, o süreçte muazzam derecede gelişmiş olan devrimci hareketin baskı altına alınıp

sindirilmesini sağlayarak uygun siyasi ortamı hazırladı. Bu bütünlüklü politikanın ekonomi ayağında; devletin küçültülmesi, sermayenin serbest dolaşımı için korumacı ekonomi politikaların terk edilmesi, ülke ekonomisinin gelişmesi için büyük önem taşıyan sübvansiyonların kaldırılması, işçi ve emekçilerin ücretlerinin düşürülmesi, kamu harcamalarının azaltılması, KİT'lerin özelleştirilmesi, ülke ekonomisini, uluslararası piyasalardaki dalgalanmalardan belli bir ölçüde koruyan sabit kur politikasının terk edilerek dalgalı kura geçilmesi gerekiyordu.

Aradan geçen 26 yıllık zamanda, IMF ve DB tarafından hazırlanarak dayatılan bu politikaların büyük bir kısmı gerçekleştirilmiştir. Bugün, kazanılmış sosyal haklara yönelik kapsamlı saldırılarla süreç tamamlanmak istenmektedir. Sosyal Güvenlik Yasası'nın Meclis'te onaylanmasından sonra, hepsi IMF ve DB tarafından hazırlanan Emeklilik Ya-

sa Tasarısı, Kamu Personel Rejimi Yasa Tasarısı, Gelir İdaresi Yasa Tasarısı gibi tasarılar sırayla Meclis'in gündemine gelecek ve 19. Stand-by anlaşması öncesi IMF'ye sunulan niyet mektubunda taahhüt edildiği gibi bir yasa salacaktır.

Emperyalizmin dünya genelindeki neo-liberal politikalarını IMF ve DB ile birlikte uygulama araçlarından biri olan Dünya Ticaret Örgütü-DTÖ'nün temel ayağını oluşturan ve Türkiye tarafından da imzalanmış bulunan Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) tüm bu yasaların temelini oluşturuyor. Anlaşmadaki "Kamu kurum ve kuruluşları, piyasada serbest rekabet koşulları içinde üretilen mal ve hizmetleri üretmez ve piyasada haksız rekabet oluşturamaz. Bu ilkelere aykırılık teşkil eden bütün birimler tasfiye edilir ve yeniden kurulamaz" maddesi kamuya ait her şeyin tasfiye edilerek dünya pazarının tamamen emperyalizmin çıkarlarına uygun olarak düzenlenip, bütün kamu hizmetlerinin piyasa malı haline getirilmesinin amaçlandığını açıkça göstermektedir. Bugün siyasal güvenliğin ve sağlığın kamu hizmeti olarak tasfiyesinin amaçlandığı SS-GSS'nin yasalması bütünün

sadece bir parçasıdır. Önümüzdeki süreç yeni saldırılara gebecektir.

IMF, Sosyal Güvenlik Yasasının bir an önce çıkarılması için AKP hükümetine yoğun bir baskı uygulamıştır. Gelişen en son noktada 3. Gözden Geçirme'nin başlaması için yasanın çıkarılmasını şart koşmuştur. Erken seçim şu an için gündemde olmamasına rağmen seçim sürecine girilmiştir. AKP hükümetinin seçim yatırımı olarak kimi popülist politikalara yöneldiğini görüyoruz. Bu nedenle AKP hükümeti işi biraz yavaştan alıp, böyle kapsamlı bir saldırının kendisine kaybettireceği oyları hesaplayarak 2007'ye bırakmak istediye de, IMF'nin bu önşartı sonucu yasayı hızlı bir şekilde Meclis'ten geçirmek zorunda kalmıştır. AKP hükümetinin IMF ile yasanın seçimden sonra yürürlüğe girmesi konusunda uzlaşma sağlaması yüksek bir olasılıktır. Böylece AKP hükümeti, SS-GSS öncesi yasanın özünü kapatmak amaçlı kullandığı popülist söylemleri seçim propagandası haline getirip "bizi seçin herkes sağlık sigortasına sahip olsun", "yoksulun primi bizden" diyerek oy avına çıkabilecektir.

Gözden geçirme dönemlerinin önemi, kredi di-

limlerinin bu dönemlerden sonra IMF tarafından olumlu rapor verilmesi durumunda serbest bırakılmasından kaynaklanıyor. Mesaj açıktır: "Bu tasarı yasalalmazsa para gelmez." Nitekim tasarı yasalaz yasalalmaz Ali Babacan IMF'yi 3. Gözden Geçirme için davet etmiştir. IMF de hemen tasarının yasalmasını çok olumlu karşıladıklarını ifade eden bir açıklama yapmıştır. 8 Mayıs'ta başlayan 3. Gözden Geçirme sonrası IMF'nin beklettiği 900 milyon dolarlık kredi serbest bırakılacak, Türkiye'nin ileriki dönemlerde daha rahat borçlanabilmesi için kredi notu artırılacaktır. Egemenler bunu emperyalizme sadakatlerinin göstergesi olarak hanelerine yazacaklar.

Bu koşullar altında Meclis'ten geçirilen saldırı yasanın AKP hükümeti tarafından halkın yararına olduğu söylemiyle bol bol propagandası yapılmıştır. "Herkes sağlığı sigortası", "18 yaşın altındakilerden hiçbir ücret alınmayacak", "büyük bir re-

8 Mayıs'ta başlayan 3. Gözden Geçirme sonrası IMF'nin beklettiği 900 milyon dolarlık kredi serbest bırakılacak, Türkiye'nin ileriki dönemlerde daha rahat borçlanabilmesi için kredi notu artırılacaktır. Egemenler bunu emperyalizme sadakatlerinin göstergesi olarak hanelerine yazacaklar.

form”, “devrim niteliğindedir” vb. söylemler başlıca propaganda malzemesi olarak kullanılmıştır. **“Vatandaşların hakkının savunucusu”** kesilen Başbakan Erdoğan bu tür söylemlerine inandırıcılık kazandırmak için yasanın Meclis’te görüşüleceği gün partisinin grup toplantısında yaptığı konuşmada **“vatandaşlık haklarını onlardan esirgeyen bu köhne düzen makul sürede son bulacak”** diyerek aynı demagojiyi sürdürüyor. Oysa aynı Erdoğan bir başka konuşmasında yasanın özünü ortaya koyarak şöyle diyordu: **“Sağlığı dünyanın her tarafında olduğu gibi piyasaya açmak zorundayız ve biz açıyoruz.”** İki söylem arasındaki uçurum açıktır. Sağlık bir vatandaşlık hakkı olarak değerlendiriliyorsa eğer yapılması gereken onu bir piyasa malı haline getirmek değil, herkese eşit, ücretsiz, nitelikli bir sağlık hizmeti sunmaktır. Ancak şu bilinen bir gerçektir ki, burjuvazinin politikası gerçekleri ters yüz etmek, gerçeği yalana, yalanı gerçeğe çevirmeye çalışmaktır.

Bundan dolayı ideolojik manipülasyon onun vazgeçilmez silahıdır. Her kapsamlı saldırı öncesinde olduğu gibi SS-GSS öncesinde de yapılan bu olmuştur.

Bunun bir parçası olarak sadece yeni yasanın övülmesi değil, var olanın da yerilmesi gerekiyordu. Burada şuna değinmek gerekiyor. SS-GSS’ye karşı olmak varolan sosyal gü-

venlik sistemini savunmak anlamına gelmiyor. İktidarın burjuvazinin elinde olduğu hiçbir sistemde halk için gerçek anlamda bir sosyal güvenlik söz konusu olamaz. Ancak verilen mücadelelerle bu alandaki kazanımlar artırılabilir. Bugün söz konusu olan kazanılmış hakların gaspına yönelik kapsamlı bir saldırıdır ve öncelikli görev bu saldırının püskürtülerek varolan mevzinin korunmasıdır. Manipülasyonun diğer bir parçasını varolan sosyal güvenlik sisteminin yerilmesi oluşturuyordu demiştik. Sosyal güvenlik kurumlarının açıklarının **“devletin sırtındaki kambur”, “kara delik”** olarak nitelenmesi buna hizmet ediyordu. Yeni yasayla artık bu kurumlarda açık oluşmayacak, devlet bu yükten kurtulacak ve böylelikle bütçeden bu kurumlara aktarılan kaynak halkın

yararına kullanılabilecekti!!!

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nca **“Sosyal Güvenlikte Reform Önerisi”** başlığıyla Temmuz 2004’te hazırlanan ve Nisan 2005’te değiştirilerek **“Beyaz kitap”** olarak adlandırılan raporda söz konusu açıklara atıfta bulunularak yasayla neyi hedefledikleri şöyle ifadelendirilmektedir: **“Devlet bütçesin-**

den karşılanan bu açıklar, ülkemizin borçlarını ve faiz oranlarını artırmakta, hayat pahalılığına, yatırımlarda daralma ve işsizliğe yol açmaktadır. Bunun sonucu işsizlik oranı artmakta ve gelir dağılımı giderek bozulmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin mevcut yapısı ülke ekonomisinin geleceğini ve toplumsal yapısını tehdit etmektedir.” (Beyaz Kitap’tan aktaran Aziz Çelik. Kristal-İş Sendikası Eğitim Araştırma Dairesi. 21 Nisan 2006 Radikal)

Raporun bu bölümünde ülke ekonomisinin bütün sorunlarının kaynağı sosyal güvenlik sistemi olarak gösterilmekte, bu sistemin değiştirilmesiyle bütün sorunların çözüleceği yanılması yaratılmak istenmektedir. Oysa gerçeklerin bize

söylediği şudur: Bütçeden en büyük pay IMF ve diğer emperyalist finans kurumlarından alınan borçların ve bu borçların faizlerinin ödenmesine ayrılmaktadır. Son on yılda sosyal güvenlik için bütçeden ayrılan kaynakların toplamı cari fiyatlara göre 60 katrilyon TL ile % 10’luk bir payken, aynı dönem sadece faiz ödemeleri için 252 katrilyon

Bugün SSK'nın alacaklarından yarısından fazlasını sayıları 20 bini aşmayan patronların ödemedikleri primler oluşturmaktadır.

TL ile % 45'lik bir paydır. Yine aynı dönemde sosyal güvenliğe aktarılan kaynağın milli gelire oranı % 4'ün altındayken, faiz ödemelerine ayrılan kaynak milli gelirin % 14.3'ü oranındadır. (İstatistiki bilgiler Aziz Çelik) Mevcut rakamlar, ekonominin bugünkü durumunun asıl nedeninin emperyalizme bağımlılığın getirdiği ekonomi politikalar olduğunu gösteriyor. Bütçenin üzerindeki asıl yük de bu politikaların bir parçası olan borçlanmadır. Sosyal güvenliğe ayrılan kaynağın gerçekte bir sorun oluşturmadığını, bizzat kendileri ifade etmektedirler. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu 16 Ocak 2006 tarihli Radikal gazetesinde sosyal güvenlik giderlerinin 2005 itibarıyla Gayri Safi Milli Hasıla'nın (GSMH) % 12.5'i olduğunu belirttiikten sonra, "Bu oran İskandinav ülkelerinde % 35-37, Almanya'da % 27 seviyesinde. Açığımızın GSMH'ye oranı % 4.5'tir. Bu da aslında fazla bir rakam değildir. Ama Hazine bu parayı piyasadan borçlanarak karşıladığı için borcumuz büyüyor. Yoksa sağlıklı bir ekonomide bu rakamlar büyük değil" diyerek sorunun kaynağının "Sağlıksız ekonomi" olduğunu itiraf etmiş oluyor. Bu itiraf da kendi bakanlığı tarafından hazırlanan Beyaz Kitap'tan yukarıda aktardığımız satırları da bizzat yalanlamış oluyor.

Sosyal güvenlik kurumlarının açık vermesi ve bu açığın giderek büyümesi ise neden değil, sonuçtur. Önemli olan bu açıkların neden verildiğidir. 1992'ye kadar bütçesi fazla veren SSK, bu yıldan itibaren açık vermeye başlamıştır. 1992'de 2 milyon 550 bin YTL olan SSK açığı her geçen yıl çığ gibi büyüyerek 1997'de 19 milyon 399 bin YTL'ye, 1999'da 1 milyar 111 milyon YTL'ye 2003'te ise 4 milyar 808 milyon YTL'ye yükselmiştir. Bu yılki açık tahmini ise 11 milyar 170 YTL'dir. SSK ve Bağ-Kur'un 22.5 milyar YTL'yi bulan açıklarının büyük bir kısmını tahsilatı zamanında yapılmayan primler oluşturmaktadır. Bugün SSK'nın alacaklarından yarısından fazlasını sayıları 20 bini aşmayan patronların ödemedikleri primler oluşturmaktadır. 2000 ve 2001 krizleri gerekçe gösterilerek patronların borçlarının bir kısmı affedilerek silinirken, bir kısmı da uygun koşullarda taksitlendirilmiştir. Bu süreçte de yasanın Meclis'e gelmesinden kısa bir süre önce "Sosyal Güvenlik Primi Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması Kanunu" yürürlüğe konmuştur. Yasayla SSK ve Bağ-Kur'a borcu olanlara Mayıs sonuna kadar başvurarak 60 aya kadar varan taksitlendirme ile borçlarını ödeme olanağı sağlanmıştır. Bu şekilde 7 milyar YTL'si Bağ-Kur, 3.5 milyar YTL'si SSK'dan olmak üzere toplam

11.5 milyar YTL tahsilat hedefleniyor. Gelir dağılımındaki eşitsizliğin sürekli artması sonucu primlerini ödeyemediklerinden sistemden düşen 4 milyon Bağ-Kur'lunun bir kısmı bu yasayla tekrar sisteme dahil olabilecek ancak bu yasa onları tekrar sisteme dahil etmek için değil, primlerin tahsilatı için düzenlenmiştir esas olarak. Aynı zamanda yasa patronların prim borçlarını ödemeleri için en uygun koşullar sağlanarak kıyak geçilmiştir. Patronlar bu zamana kadar ödemedikleri prim borçlarının paralarını ıslatarak kârlarına kâr katmış, ödeyecekleri primlerden daha fazla para kazanmışlardır.

Açıkların bir diğer nedeni ise sosyal güvenlik kurumlarında yapılan yolsuzluklar oluşturmaktadır. Bu şekilde kurum milyarlarca lira zarara uğratılmaktadır. Müfettişlerin teftişler sonucu ortaya çıkardıkları yolsuzluklar milyarları bulmaktadır. Bir de ortaya çıkmayanlar düşünüldüğünde bu miktar kat be kat artmaktadır.

Kayıtdışı istihdam, açıkların bir diğer nedenidir. Bugün istihdam edilen 20 milyon 834 bin çalışanın % 46'sını kayıtdışı çalışanlar oluşturmaktadır. Bu rakam giderek daha fazla artmaktadır. İşsizlik oranının resmi makamlara göre % 11.8'e yükseldiği ülkemiz koşullarında, kayıtlı işçi çalıştırmanın "yüksek" maliyetinden sürekli şikayet edip, maliyetin düşürülmesini isteyen işverenler, sigortasız, asgari ücretin çok altında bir maaşla çalışmaya hazır milyonlarca işsiz varlığını kayıtdışı çalışmayı dayatmanın bir aracı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle,

Sağlık bir vatandaşlık hakkı olarak değerlendiriliyorsa eğer yapılması gereken onu bir piyasa malı haline getirmek değil, herkese eşit, ücretsiz, nitelikli bir sağlık hizmeti sunmaktır.

işsizliğin artışına paralel olarak kayıtdışı istihdam da artmaktadır. Sosyal güvenlik kurumlarına kayıtlı işçi oranında düşüşe yol açan bu durum, kaynağını prim ödemelerinden alan bu kurumlarda kaynak daralmasına yol açarak açıkların büyümesine katkıda bulunmaktadır. Kayıtdışı istihdamın önlenmesi gerektiğinden sürekli olarak bahseden hükümet, patronların işine gelen bu durumu ortadan kaldırmak için yasada hiçbir düzenleme yapmamıştır.

Sosyal güvenlik kurumlarının açıklarında olduğu gibi yatırımın azalmasının, işsizliğin artmasının nedeni de IMF ve DB'nin dayattığı neo-liberal politikaların komprador burjuvazi tarafından gayretle uygulanmasıdır. Emperyalist finans kuruluşları için önemli olan, emperyalizmin finans kaynağını oluşturan borç döngüsünün aksamadan sürdürülmesidir. Bugün IMF ve DB tarafından uygulanan politikalar bağımlılığı daha da artıran bu döngünün çevrilmesine yöneliktir. Faiz oranlarının artması, alım gücünün düşmesi, cari açığın 22.9 milyar dolar gibi rekor bir seviyeye ulaşması hep bu politikaların sonucudur. Bu gerçeklik artık burjuva ekonomistleri tarafından da açık bir biçimde dillendirilmektedir. **Hurşid Güneş** 29 Mart 2006 tarihli Milliyet gazetesinde şöyle demektedir: "Şu anda uygulanmakta olan

IMF programı istikrar ve borç ödemelerinin düzenlenmesini amaçlıyor. Dolayısıyla büyüme, istihdam, cari açık gibi konular IMF'yi ilgilendirmiyor. Bunlarla ilgilenmesi gereken bu ülkenin yöneticileri IMF'ye göre istikrar sağlanırsa sürdürülebilir büyüme kendiliğinden oluşur. Bu da istihdam sorununu çözer. Oysa her ikisi de yanlış. Her istikrar yapısı sürdürülebilir büyüme yaratmaz. Her büyüme performansı da istihdam yaratmaz. Büyümeden büyümeye fark var. Şu anda yaşadığımız büyüme sürdürülebilir değil. Hem cari açık yaratıyor. Hem işsizlik.

Bu saldırı yasasıyla Niyet Mektubu'nda IMF'ye taahhüt edildiği gibi sosyal güvenliğe bütçeden ayrılan pay, milli gelirin % 4.5'inden % 1'ine düşürülecektir. Oysa bu oran AB ülkelerinde % 19'dur. Ülkemizde sosyal güvenliğe bütçeden % 14 pay ayrılırken, bu oran AB ülkelerinde % 40'tır. Yasayla birlikte devlet, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun toplayacağı prim tahsilâtının dörtte biri oranında katkı sunacaktır. Bu durumda toplam sosyal güvenlik harcamalarının beşte biri devlet tarafından karşılanmış olacak. Mevcut sisteme göre, 2004 yılında üç sosyal güvenlik kurumunun toplam giderlerinin % 45'i devlet tarafından karşılanmışken, aynı yılın hesaplaması yeni sisteme göre yapıldığında devlet katkı-

sının payı % 20'ye düşecektir. **Oranlardaki bu yarından fazla düşüş sadece başlangıç için geçerlidir.** Zamanla devlet katkısı daha da azaltılacak, en sonunda ise tamamen kaldırılacaktır. Bu durumda ortaya çıkacak farkları, daha fazla primle, daha fazla katılım payıyla, daha düşük emekli maaşıyla halkımızın sırtına yüklenerek, yoğun bir sömürüyle kapatılacaktır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Yasası ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası olmak üzere iki temel yasa biçiminde ele alınan Sosyal Güvenlik Yasası'yla gerçekleştirilen hak gasplarını ve bu yasalarla halkı nasıl bir geleceğin beklediğini ortaya koymak için, yazımızın devamında bu yasaları ayrı ayrı incelemeye çalışacağız.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun yapılanması

Bu yasayla üç sosyal güvenlik kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) adı altında birleştirildi. Kurum, Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü, Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü, Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü, Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı ile Aktüerya ve Fon Yönetimi Daire Başkanlığı (Aktüerya kurum bünyesinde çalışanlar ile emekliler arasındaki oran) birimlerinden oluşacak. Bu temel birimlerin yanı sıra çeşitli amaçlarla oluşturulan komisyon ve kurullar da var.

SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı müfettişlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu Yasa Tasa-

rısı'na ilişkin hazırladığı rapor, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının Teftiş Kurulu niteliğinde olmadığını gösteriyor. Rapora göre, yasayla teftiş ve iç denetime yönelik görevler sınırlandırılarak müfettişler işlevsizleştiriliyor ve yalnızca denetçilik yapabiliyorlar. Bu şekilde soruşturma yetkileri ellerinden alınıyor. Şu anda bile sayıları yetersiz olan müfettişlerin sayıları daha da azaltılıyor. Bu şekilde çeşitli yolsuzlukların yaşandığı bu kurumlarda, yolsuzlukların önü daha da açılıyor.

Yasayla oluşturulan “**Asgari İşçilik Tespit Komisyonu**”nun görevi, asgari işçilik oranlarının saptanması ve asgari işçilik oranlarına olan itirazların incelenerek karara bağlanması olarak tanımlanıyor. Komisyonunda kurum tek-

maddesine aykırı hareket edilmiştir. 4 devlet görevlisi, 2 işveren temsilcisi ve işçi ve emekçilerin değil, sendika bürokrasisinin temsilcisinden oluşan bir komisyondan çıkacak kararların işçi ve emekçilerin çıkarına olması beklenebilir. İşyerlerinde çalışacak asgari sayıdaki işçiyi bu komisyon belirleyecek. Çalıştırılan işçi sayısının yetersizliğine dair itiraz mı var, bu komisyon karara bağlayacak. Göstermelik bile olsa ILO'nun standartlarına uyulmayarak yasanın bu biçimde düzenlenmesi saldırının pervasızlığının da göstergesidir.

Bir başka komisyon olan “**Sağlık Hizmetlerini Fiyatlandırma Komisyonu**” adm-

gesidir. Fiyatları belirleyecek bu komisyon elbette ki iştah kabartan bir pazar olan sağlık piyasasını sağlık hizmeti satıcısı kuruluşların çıkarlarına göre düzenleyecektir.

Saldırı yasasıyla “**Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu**” oluşturulmuştur. Amacı, sosyal güvenlik politikaları ve uygulamaları hakkında görüş bildirmek olarak tanımlanıyor. Kurulda Maliye ve Sağlık Bakanlıkları, DPT ve Hazine Müsteşarlıklarının temsilcileri, bazı kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin başkanlarının yanı sıra Milli Savunma ve İçişleri Bakanlıkları bulunacak. Sosyal güvenlikle uzaktan yakından bir ilgisi bulunmayan

Göstermelik bile olsa ILO'nun standartlarına uyulmayarak yasanın bu biçimde düzenlenmesi saldırının pervasızlığının da göstergesidir.

nik elemanlarından 4 üye, SGK Yönetim Kurulunda temsil edilen işçi ve işveren konfederasyonlarınca belirlenecek 2 üye, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nden (TOBB) 1 üye olmak üzere toplam 7 üye bulunacak. TOBB'un Komisyona dahil edilmesiyle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), “**Sosyal tarafları**” olan işçi ve işverenin eşit ağırlıklı temsil

dan da anlaşıldığı gibi hangi sağlık hizmetinin kaçta satılacağını belirleyecektir. Komisyonunda ülke içi ve ülke dışı sağlık hizmeti sunucusu kurumlarının yanında SGK da bulunacak. SGK'nın komisyonda bulunması sağlığın artık kamu hizmeti olarak verilmeceğinin, SGK'nın sağlık piyasasındaki ticari kuruluşlardan biri olacağının tescilli bel-

bu iki bakanlığın kurulda yer alması kurulun aynı zamanda güvenlik politikaları hakkında da “görüş bildireceği”nin göstergesidir. “**Görüş bildirme**”nin talimat vermenin diploması dilindeki karşılığı olduğu düşünüldüğünde, kurulun esas amacının toplumu denetim altına almak, işçi ve emekçilerin geliştireceği direnişleri etkisiz kılmak için poli-

tika üretmek olduğu açığa çıkarıyor.

SGK Yasası'yla kurumun gayrimenkul edinmesi yasaklanmıştır. Yasaya göre, kurumun elinde hizmet gereği ihtiyaç duyulmayan taşınmazlar satılmak üzere Maliye Bakanlığı'na devredilecek, satış gelirleri SGK'ya verilecektir. Bu yasayla hem "ihtiyaç yok" denilerek hizmet sunumunda kullanılan gayrimenkullerin satılması gündeme gelecek hem de fonlarını değerlendirmek için gayrimenkul alamayan kurum fonlarını banka veya menkul değerlerde tutmak zorunda kalacak. Bu şekilde fonlar sermayenin kullanımına açılırken, krizlerin sürekli olduğu ülkemizde olası bir kriz durumunda SGK fonları erimeyle yüz yüze kalıyor. Bu erimenin yol açacağı açıklar devlet tarafından karşılanmadığında ise işçi ve emekçilerin sırtına binen yük daha da artacaktır.

Bu yasa tasarısı gündeme geldiği andan itibaren, "tek çatı uygulaması"nın bütün kayıtlı çalışanlar arasındaki eşitsizliği gidereceği, herkesin aynı olanaklara sahip olacağı propagandası yoğun olarak yapıldı. Evet, bu yasayla üç sosyal güvenlik kurumundaki prim ödeme günü, prim oranları, emekli aylıkları arasındaki farklar ortadan kaldırıldı ve tüm koşullar eşitlendi. Ancak bütün düzenlemeler üç kurum içinde en olumsuz koşullar baz alınarak yapıldı. Kendilerine göre daha olumlu koşullara sahip olan Emekli Sandığı'na bağlı kamu görevlileriyle eşitlenecekleri beklentisine giren SSK ve Bağ-Kur'luların kazanılmış hakları da birçok

açıdan gasp edildi. Ancak bu yasayla en çok hak kaybına uğrayanlar Emekli Sandığı'na bağlı kamu çalışanları oldu.

Mevcut yasada aynı fonda toplanan primler bu yasayla ayrılıyor. Emeklilik Fonu Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü'nde, Sağlık Fonu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü'nde, Primsiz Ödemeler Fonu Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü'nde ayrı ayrı toplanıp nemalandırılacak ve bu fonlar hiçbir biçimde birleştirilmeyip kaynak aktarımı yapılamayacak. Sigortalı çalışanlardan yüzde 20'si emeklilik, yüzde 12.5'i sağlık, yüzde 1'i iş kazası ve meslek hastalıkları için olmak üzere toplam yüzde 33.5 oranında prim kesintisi yapılacak. Son altı yılda 14 kat artmış olan prim tavanı, bu yasayla yüzde 33 daha yükseltilmiş oluyor.

SGK Yasası'nda sosyal güvenlik kurumlarının açıklarının en önemli nedenlerinden biri olan primlerin zamanında ve düzenli ödenmesine yönelik kalıcı ve köklü bir çözüm sunulmuyor. Çünkü bu sorunu çözmek gibi bir dert yoktur. Üstelik zorunlu sigortalılık alanı daraltılarak işverenlerin ödemek zorunda olduğu primlerin oranı azaltılmış, bu alandan çıkarılan primler işçi ve emekçilerin sırtına yıkılmıştır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası kapsamı

bir saldırı yasağıdır.

İşçi ve emekçiye
mezarda bile
emeklilik yok

Egemenler öteden beri, ül-

kemizdeki emeklilik yaşıyla Avrupa'daki yaşam ortalamasını hiç hesaba katmaksızın kıyaslayarak, ülkemizde çok erken emekli olduğunun, bunun sosyal güvenlik kurumlarına fazladan yük oluşturup, kurumların açıklarının büyümesine neden olduğunun propagandasını her fırsatta yapmışlardır. Buna yönelik ilk saldırı 1999'da 3 Ağustos depremini fırsat bilerek bir oldu bittiyle meclisten geçirilen "Mezarda Emeklilik Yasası" olmuştur. Bu yasayla emeklilik yaşı kadınlar için 58'e, erkekler için 60'a çıkarılmıştır. Bu yaşlarda emeklilik bile emekçi halkımız için erken bulunduğundan, son saldırı yasında emeklilik yaşı 2036'dan itibaren kademeli olarak artırılacak 2048'de her ikisi için de 65'e çıkarılacaktır. AKP hükümeti şu anda çalışanların bu durumdan etkilenmeyeceği, 2036'ya kadar refah seviyesinin yükselip, yaşam süresinin uzayacağını bu nedenle çalışanların da mağdur olmayacağını söyleyerek halkı kandırmaya çalışmaktadır. İşsiz ve yoksul sayısının her geçen gün daha da arttığı, zaten yoksul olanların daha da yoksullaştığı ülkemizde, bu sistem değişmedikçe ne refah seviyesi artar ne de yaşam süresi uzar.

Emeklilik için gereken prim iş günü sayısında yasanın mantığına uygun olarak yine işçi ve emekçilerin aleyhine bir eşitleme yapılmıştır. SSK'ya bağlı çalışanlarda 7 bin işgünü yani 19 yıl olan emeklilik koşulu Emekli Sandığı ve Bağ-Kur için geçerli olan 9 bin iş gününde yani 25 yılda eşitlenmiştir. Buna göre,

Mevsimlik ve gündelikçi işçilerde ortaya çıkan tablo çok daha vahim. Tarım, inşaat, turizm, ev işleri vb. sektörlerde çalışan bu işçiler, o da iş bulabilmeleri durumunda yılda en fazla 120 gün çalışabiliyorlar.

2007'den itibaren her yıl 100 prim günü artırılarak kademeleli geçiş yapılacaktır.

İşsizliğin çok yoğun olduğu, iş yasasıyla esnek çalışmanın resmen yasalaştığı, çalışanların yarısının kayıtdışı olduğu, mevsimlik işçi oranlarının yüksek olduğu, sendikalaştırmaya yönelik saldırıların süreklilik arz ettiği ülkemiz koşullarında belirlenen yaş ve prim günüyle mezarda bile emeklilik söz konusu değildir. Bu durumda, çalışanların emeklilik için ödediği primlerin karşılığında emekli aylığı almaları söz konusu bile olmayacaktır. Ola ki 65 yaşına gelip emekli olmayı başaranlar da ortalama yaşam süresinin 66 yıl olduğu düşünülürse ancak bir yıl emekli maaşı alabileceklerdir. Sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişilere, sigortalının ölümü durumunda maaş bağlama koşulları da zorlaştırıldığından Emeklilik Fonu'nda biriken bu primler SGK'ya kalacak, yüksek meblağlardaki bu paralar devlet tarafından istenildiği gibi kullanılacaktır. İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanımı bu duruma iyi bir örnektir. 2000 yılında oluşturulan İşsizlik Sigortası Fonu'nda işverenden yüzde 2, çalışandan yüzde 1 prim kesilerek 20 milyar YTL kaynak oluşturulmuştur. Bu miktarın sadece yüzde 2'si işsizler için kullanılmış, geriye kalanı ise Hazine'ye borç ola-

rak verilmiştir. IMF'nin borç ödeme programının bir parçası olarak oluşturulan fonun amacı, adında geçtiği gibi işsizlerin sigortalanması değil, borç ödemeleri için kaynak yaratmaktır. Emeklilik Fonu'nda biriken kaynakların da benzer bir biçimde kullanılacağı açıktır.

Yasada öyle koşullar konulmuştur ki, bütün bunlar çalışanların emekliliğinin engellenmek istendiğini açıkça göstermektedir. Söz konusu 9 bin işgünü prim ödemesini tamamlamış olanlar, isteseler dahi, emeklilik yaş hadlerini doldurmuşlarsa emekli olamıyorlar. **Eğer emekli olurlarsa yaş hadleri dolmadan emeklilik maaşları bağlanmıyor.** Bu durumda, başka bir gelirleri olmadığından emeklilik yaş hadleri dolana kadar çalışmaya mecbur bırakılıyorlar. Yani 18 yaşında çalışmaya başlayan bir kadın şu anda 40, 2048'den sonra 45 yıl çalışmadan emekli olamayacak. Aynı yaşta çalışmaya başlayan bir erkek şu anda 42, 2048'den sonra ise 47 yıl çalışmadan emekli olamayacak. Tüm bunlar yasadın sonra emekliliğin gerçekleşmeyecek bir hayal olduğunu gösteriyor.

Emeklilik ikramiyesine gelince. Yasanın yürürlüğe girdiği birinden itibaren bir yıl boyunca SGK tarafından ödenecek. Ancak bir yılın sonunda kamu görevlisinin son defa

çalıştığı kurumunca, bu kurum özelleştirilirse Hazine tarafından ödenecek. Bu durum çalışanları ikramiyeye yönünden güç duruma iterek, riski kurum yerine çalışanların üzerine taşıyor. Çalıştığı kurum emekli ikramiyesini ödeyecek durumda değilse emekli olanlar belirsiz bir tarihe kadar ikramiyelerini alamıyorlar.

Mevsimlik ve gündelikçi işçilerde ortaya çıkan tablo çok daha vahim. Tarım, inşaat, turizm, ev işleri vb. sektörlerde çalışan bu işçiler, o da iş bulabilmeleri durumunda yılda en fazla 120 gün çalışabiliyorlar. 9 bin gün prim ödeme zorunluluğunda 18 yaşında işe giren ve 120 gün çalışan bir işçinin bu primleri ödemesi için 75 yıl çalışması gerekir ki bu da 93 yaşında emeklilik demektir. Bir mevsimlik işçi en iyi koşullarda ancak bu yaşta emekli olabilmektedir. Bu kategoriye giren yevmiyeli çalışanlar, düşük gelirli, hizmet akdi ile çalışan süresiz tarım işçileri, ev işlerinde çalışanlar yasayla zorunlu emeklilik kapsamı dışında tutuluyorlar. Bunlar ancak bugünkü Bağ-Kur'lular gibi, kendi primlerini kendileri ödeyerek emekli olabilecekler. Bunun için yasadın İsteğe Bağlı Sigortalılık düzenlemesi yapılmış. İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek bir işte çalışmamak gerekiyor. İsteğe bağlı sigortalıların prim oranları günlük kazançları ve prim ödeme gün sayısı üzerinden bulunacak kazancın yüzde 32'si olarak belirlenmiş. Bunun yüzde 20'si emeklilik, yüzde 12'si GSS primi olarak kesilecek. Ancak bu işlerde çalışanların

kazancının bu primleri ödeme-ye yetmeyeceği, tıpkı zorunlu emeklilik sigortasına tabii olanlar gibi, bunlar için de emekliliğin hayal olacağı açıktır.

Yukarıda bahsini ettiğimiz çalışma koşullarından dolayı, daha çok mevsimlik işçilerin tercih ettiği kısmi emeklilik koşulları da yasayla zorlaştırılıyor. Şu anda 4.500 iş günü prim ödemenin yeterli olduğu kısmi emeklilik için hem prim günü sayısı 5.400'e çıkarılıyor hem de emeklilik yaş haddinden üç yıl daha fazla çalışma zorunluluğu getiriliyor.

Bir sosyal güvenlik kurumundan emekli olup da çalışan emekliler için de hak gaspları söz konusu. Bu durumda olanlar **ya emeklilik maaşını almaktan vazgeçecek ya da çalıştığı yerdeki maaşından yüzde 32.5 oranında sosyal güvenlik destek primi ödemek zorunda kalacak.** Şu anki uygulamada memurlardan Emekli Sandığı için destek primi kesintisi yapılmıyor. SSK'da ise bu oran yüzde 30. Emekli Sandığı'ndan emekli olup da SSK'ya bağlı bir işte çalışanlar için de oran aynı. Bu şekilde, hem memur emeklilerinden her koşulda destek primi kesiliyor hem de prim oranları SSK'lılarda yüzde 2.5 artırılıyor. Şu anda yüzde 30'luk destek priminin yüzde 7.5'i çalışandan, yüzde 22.5'i işverenenden kesilirken yeni yasaya göre yüzde 14.5 çalışandan yüzde 15.5'i işverenenden kesilecek. Böylece işverenlerin prim oranları

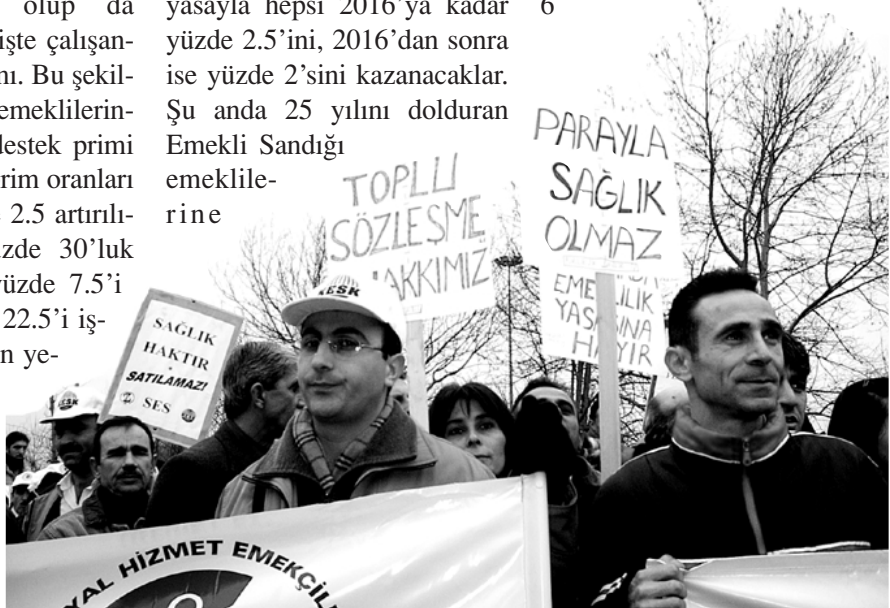
azaltılırken, işçi ve emekçilerinki artırılıyor. **Bağ-Kur'ular bu maddede en mağdur kesimi oluşturuyor.** Bağ-Kur emeklisi esnaf şirket sahibiyle aynı statüde ele alındığından emekliyken çalışırsa yüzde 32.5'lik destek priminin tamamını kendisi ödemek zorunda. Şu anki durumda ise yüzde 10'luk prim ödüyorlar.

Bu durumda olup da destek primi ödemeyen emekliler suçlu sayılacak ve haklarında yasal işlem yapılacak. Geçim derdinden dolayı emekli olduktan sonra çalışanların çoğu zaten kayıtdışı çalışıyor. Çalışanların aleyhine primlerde yapılan yükseltmeler, bu sayıyı daha artıracaktır. Üstelik emekli maaşlarında yaşanacak düşüşler, emekli olduktan sonra çalışanların sayısını daha da artıracaktır.

SS-GSS'nin en büyük saldırılarından biri emekli maaşlarına yöneliktir. Şu anda SSK ve Bağ-Kur emeklileri çalıştıkları her yıl için emekli aylıklarının yüzde 2.6'sını, Emekli Sandığı emeklileri ise yüzde 3'ünü kazanıyor. Yeni yasayla hepsi 2016'ya kadar yüzde 2.5'ini, 2016'dan sonra ise yüzde 2'sini kazanacaklar. Şu anda 25 yılını dolduran Emekli Sandığı emeklilere

maaşlarının yüzde 75'i, SSK ve Bağ-kur emeklilerine yüzde 70'i oranında aylık bağlanıyor. Yeni yasayla bu oran 2016'ya kadar yüzde 67.5'e, 2016'dan sonra yüzde 60'a düşürülüyor. Kısmi emeklilikte bu oranlar 2016'ya kadar yüzde 37.5'e, 2016'dan sonra ise yüzde 30'a düşürülüyor. Ayrıca emekli maaşlarının sadece TÜFE'ye endekslenmesi; milli gelirdeki artışın emekli maaşlarına yansımamasını beraberinde getiriyor. Buna bir de emekli aylıklarındaki alt sınır uygulamasının kaldırılması eklenince, emekli aylıkları daha da düşürülüyor. Şu anki uygulamada alt sınır Emekli Sandığı için 543 YTL SSK için 422 YTL, Bağ-Kur için 299 YTL'dir. Mevcutta, emekli aylığı hesaplandığında bu sınırların altında çıkarsa alt sınıra tamamlanıyor. Bugün asgari ücretle çalışan bir işçi ya da memur için hesaplanan emekli aylığı 305 YTL'dir. Bu durumda bir memur emeklisi 238 YTL, bir işçi emeklisi 117 YTL daha düşük emekli aylığı alacaktır. Emekli aylıklarında,

6

Yoğun bir şekilde propagandası yapılan “kazanılmış haklara dokunulmayacak” söyleminin hali hazırda emekli olmuş olanlar için geçerli olduğunu, tüm çalışanların yeni saldırı yasasından etkileneneğini ise yasanın maddeleri söylüyor.

YTL’lik bir artış olan Bağ-Kur’luların şanslı olduklarını söylemek maalesef mümkün değildir.

Emekli maaşlarındaki bu düşüşler, yasa yürürlüğe girmeden önce emekli olanlar dışında herkesi etkileyecek. Yürürlük öncesi çalışma dönemi için mevcut yasa uygulanırken, yürürlük sonrası dönem için yeni çıkarılan yasa uygulanacak. Yoğun bir şekilde propagandası yapılan “kazanılmış haklara dokunulmayacak” söyleminin hali hazırda emekli olmuş olanlar için geçerli olduğunu, tüm çalışanların yeni saldırı yasasından etkileneneğini ise yasanın maddeleri söylüyor.

Malullük aylığından yararlanma koşulları da yasa ile zorlaştırılıyor. Her ne kadar çalışma gücü kaybı oranı yüzde 66’dan yüzde 60’a düşürülse de sigortalı çalışma süresi uzatılıyor. Halen 1800 prim günü veya 5 yıllık sigorta süresi malullük aylığı almak için yeterliyken sigortalılık süresi 10 yıla çıkarılıyor. Eğer işgücünün yüzde 60’ını sigortalı olarak çalışmaya başlamadan önce kaybetmişse malullük aylığı için 15 yıl sigortalı olarak çalışmak ve en az 3960 işgünü prim ödemek koşulu getiriliyor.

Yasaya göre, iş kazası ya da meslek hastalıkları yüzünden işgöremez aylığı bağlanan

sigortalılar, maaşlarının yüzde 70’i oranında aylık alacaklar. Ancak **bu aylığı alabilmeleri için GSS dahil her türlü prim ve borçların ödenmiş olması şartı konuyor.** Bu şart yetmezmiş gibi keyfi düzenlemelerle, aylığın yarısının kesilmesinin koşulu da yaratılmış. Kasti bir hareket yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına yakalanan, hastalanan ve hekimin önerdiği tedaviyi uygulamayanların işgöremez aylıklarının yarısı kesilecek.

Şu anda 5 yıllık sigortalı olup 900 gün prim ödeyenler yaşamlarını kaybettiklerine geride bıraktıkları hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanırken, SS-GSS ile prim günü artırılırken, GSS dahil hiçbir prim borcu olmaması şartı getiriliyor.

İşçiye, memura, köylüye, esnafa mezarda bile emekliliği çok gören, maaşlarını açlık sınırının dahi altına düşüren bu yasa, TSK, yüksek yargı, milletvekilliği gibi yüksek bürokrasinin haklarını korumakta, milletvekillerine “kıyak” geçerek emeklilik maaşlarında hiçbir düşüşe yol açmayacak özel düzenlemeler yapmaktadır. Bu sayede Meclis’teki 400 milletvekili 7.800 YTL milletvekili maaşının yanında 3.440 YTL emekli maaşını da alabilecektir. Emeklilik yaşını dolduran ve 2 yıl milletvekilliği

yapanların emekliliğe hak kazandığı düşünüldüğünde geriye kalan 150 vekil de 2 yıl sonra emekli maaşı alabilecektir. Emekli olup da çalışanlardan sosyal güvenlik destek primi kesileceğinden, milletvekili emekli aylığında oluşacak 1190 YTL düşüş, 1280 YTL’lik temsil tazminatının kesilmesi kaldırılarak telafi edilmiştir.

Sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında birleştirilmesi çerçevesinde gündeme gelen özel emeklilik ve sağlık sendikalarının SGK’ya devri gerçekleştirilmedi. Sosyal Sigortalar Kanunu’na göre bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personelinin malullük, yaşlılık ve ölümlerinde yardım yapmak amacıyla sandık kurmalarına izin verilmiştir. Sandık üyeleri her ay sandığa SSK priminin üzerinde prim ödemesi yapıyor. Ayrıca sandığı olan kuruluşlar sandığa ek yardım yapıyorlar. Bu sandıklar üyelerine SSK’nın verdiği imkanların daha üzerinde imkan veriyor. Yani bu sandıklara üye olanlar SSK’lılardan daha çok sosyal hakka sahip. Sağlık hizmetlerini daha nitelikli alabildikleri gibi, emeklilik maaşları da daha yüksek. Yani yasada Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur’luların kazanılmış hakları gasp edilirken, bu kesimin ayrıcalıkları korunmuştur.

Yıpranma payında ise kamuda çalışan postacı, veteriner ve sanatçıya bu olanak sağlanırken aynı meslekleri özel sektörde yapanlara bu hak tanınmıyor. Asker, polis, infaz koruma memuru bu kap-

sama alınırken risk taşıyan meslekler kategorisinde bulunan itfaiyeciler ve zabıtalara yıpranma payından faydalanmıyor. Yıpranma payı yeraltında çalışan madenciler için 10 yıl, diğer tüm meslekler için ise 5 yıl olarak belirlenmiştir.

Genel Sağlık

Sigortası genel mi?

Genel Sağlık Sigortası (GSS) Temmuz 2003'te açıklanan "**Sağlıkta Dönüşüm Projesi**"nin son halkasını oluşturuyor. Sağlık hizmetinin piyasa mali haline getirilmesinin temellerini atan bu proje kapsamında ilk önce hastaların memnuniyetsizliği, uzun kuyuklar gerekçe gösterilerek SSK hastaneleri Sağlık Bakanlığı'na devredildi. Şubat 2005'ten bu yana Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan bu hastanelerde hastaların sorunları daha da arttı. Birçok açıdan hastalar ve yakınları mağdur duruma düştüler. Aynı yıl içinde yine proje kapsamında Aile Hekimliği gündeme geldi ve pilot bölge olarak Düzce'de uygulanmaya başlandı. AKP hükümetinin ülke genelinde uygulamaya koyduğu Aile Hekimliği'nin 2007'de 10 yeni ilde daha başlatılması planlanıyor.

Çünkü propagandası yapılan **Aile Hekimliği sisteminin özünü, sağlık hizmetinin bir sektör haline getirilmesi oluşturuyor.** Bu şekilde sağlık ocakları işletmeye, doktorlar yanında personel çalıştıran işletmeciyeye, hastalar ise müşteriye dönüştürülüyor. Aynı zamanda sağlık emekçilerine performans dayalı ücret uygulamasını beraberinde getiri-

yor. Bu durumu Pratisyen Hekimler Derneği Başkanı **Erkan Kapaklı**, Evrensel gazetesindeki bir röportajında şöyle anlatıyor: "Hükümet söz konusu sistemi överken bir taraftan da hekimlerin 4 milyar gibi yüksek bir rakam alacaklarını söylemişti. Aile Hekimliğinde deniyor ki; laboratuvar hizmeti için şu kadar para ayırıyorum, bunu aşarsan sen kendi cebinden yaptığın laboratuvar hizmetini ödeyeceksin. Hekim bir taraftan fazla işlem yapmayacak, bir taraftan da insanlar tarafından tercih edilmeme korkusu yaşayacak. Yanında çalıştırdığı hemşirenin maaşını da kendisinin ödemesi gerekiyor. Bu durumda sağlık ocaklarını muayenehaneye dönüştürüyorsunuz.(...) Yazarkasanın girdiği, işletmenin girdiği yer nasıl bir sağlık ocağı olabilir? İş bulan hekimler de rahatlığa kavuşamayacaklar. Tercih edilmek için fazlasıyla çalışmak zorunda kalacaklar. İki ay üst üste baktığı insan sayısı binin altına inerse sözleşmesi fesh edilecek. Yaptığı aşı oranında düşüş olursa hekimin hesabından düşecek. Bunda görünen şudur ki; birinci basamak sağlık hizmeti paralı hale gelecek ve pratisyen hekimler sistem dışına itilecek."

Düzce'nin Aile Hekimliği için pilot bölge seçilmesinin nedeni Dünya Bankası'nın belirlediği kriterlere en uygun yer olmasıdır. Kriter; hem nüfusun az, hem de sosyal güvencesi olan insan sayısının fazla oluşudur. Düzce'de yaşayanların yüzde 26.2'si yeşil kartlı, yüzde 45'i ise SSK kapsamındadır. Ancak Türkiye genelindeki oranlar çok daha

düşüktür. **Aile Hekimliği için sosyal güvenceden yoksun olanların oranının en düşük olduğu yer seçilerek, sistemin ne kadar iyi bir uygulamaya olduğunu kanıtlanma çabasına girilmiştir.** Bunun için de Düzce'ye tüm olanaklar sunulmasına rağmen, sistem hala tam olarak oturtulamamıştır.

"Sağlıkta Dönüşüm Projesi"yle sosyal güvencesi olanlar dışındakilere sağlık ocakları paralı hale getirildi. 2003'te 2 milyon TL olarak başlayan ücret, 2005'te 6,5 milyon TL'ye yükseltildi. GSS ile sosyal güvenlik sistemine dahil olanlardan da bu hizmetler için prim verilecek. Bu projeye büyük oranda tasfiye edilmiş olan Koruyucu Sağlık Hizmeti GSS ile tamamen tasfiye ediliyor. Koruyucu Sağlık Hizmeti bebek ölümlerinin azaltılmasında, salgın ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde birinci dereceden rol oynamaktadır. Bu hizmette aşılama ücretsiz yapılır, hastalıkların yayılmasını önlemek için gerekli tedbirler alınır ve bulaşıcı, salgın hastalıklara yakalananlar ücretsiz tedavi edilir. Bu sistemin örgütlenmesinde Sağlık Ocakları, Sağlık Evleri, Verem Siroz Dispanserleri, Aile Planlaması, Ana-çocuk sağlığı merkezleri ve Halk Sağlığı Laboratuvarları yer almaktadır. Koruyucu Sağlık Hizmetlerinin etkin ve ücretsiz sunumu hastalıkları azalttığından, hastanelerin iş yükünün artmasını da önliyordu. 1970'lerin sonlarından başlayan işte bu hizmetlerin en önemli ayağını oluşturan sağlık ocaklarına savaş açıldı ve hastalara ücretsiz ilaç veril-

Ülkemizde her gün 63 çocuk yaşamını yitirirken, parası olmadığı için aşısı yapılmayan çocuklarla bu rakam daha artacaktır.

mesinden başlanarak Koruyucu Sağlık Hizmetleri tasfiye sürecine sokuldu. **Sağlık Ocakları parası olanın hizmet satın aldığı bir ticaret-haneye dönüştürüldü.** GSS ile, aşılama dahil bugün ücretsiz verilen az sayıdaki koruyucu sağlık hizmeti paralı hale getiriliyor. Aşılar ücretsiz olduğu halde % 54 olan aşılanmamış çocuk oranı daha da artacaktır. Ülkemizde her gün 63 çocuk yaşamını yitirirken, parası olmadığı için aşısı yapılmayan çocuklarla bu rakam daha artacaktır. Son 5 yılda toplam sağlık harcaması içinde koruyucu Sağlık Hizmetlerine ayrılan pay % 5'ten % 2.6'ya düşürülmüştür. "Sağlıkta Dönüşüm Projesi"yle bu hizmetleri veren sağlık ocaklarının finansmanı, halktan alınan ücretlerle oluşturulan döner sermayeden sağlanmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde % 2.6'lık pay da tamamen kaldırılıp, tüm masraflar halkın sırtına yüklenecektir.

Tüm bu uygulamalarla sağlık ocakları işlevsizleştirilince verem arttı, kolera, tifo gibi salgın hastalıklar yaygınlaştı. GSS sonrası bu hastalıklarla mücadele kamu hizmeti olmaktan çıkarılacağından halk sağlığını tehdit eden bu hastalıkların daha tehlikeli boyutlara ulaşması kaçınılmaz olacaktır. Parası olan tedavi olabilecek, parası olmayan ise ölecektir. Aile Hekimliği'nin yaygınlaşmasına paralel sağlık ocakları tasfiye edilecek,

Aile Hekimliği Kurumu sağlık hizmetinin değil, sağlık ticaretinin yapıldığı bir yer olacaktır.

Koruyucu Sağlık Hizmeti sistemi, hastalıkları büyük oranda önlemektedir. Bu durum, hastaları bir müşteri gibi gören özel sağlık işletmelerinin ve ilaç şirketlerinin pazarının daralmasına yol açmaktadır. **Daha çok hasta, daha çok kâr demektir.** Önemli olan halkın sağlığı değil, elde edilen kârdır. Bu nedenle de koruyucu sağlık hizmeti Pazar alanını genişletmek için GSS ile tamamen tasfiye ediliyor.

"**Sağlıkta Dönüşüm Projesi**" kapsamında SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredildiğini belirtmiştik. Bu durum, hastanelerin özelleştirilmesinin zeminini hazırlamaktadır. Bakanlığa devir sonrası bu hastanelerin giderleri 3 kat artmış, ciddi boyutlara ulaşan personel açığı nedeniyle birçok hastanede servisler kapatılmış, sosyal güvenlik kurumlarının kamu hastanelerine olan borçları silinerek bu hastaneler haciz kıskacına alınmıştır. Sağlık Bakanlığı bütçesinden kamuya kaynak verilmezken, 2004 yılında özel sektöre bütçenin % 47'si aktarılmıştır. 2006 bütçe kanunu ile özel sektörün alacakları ödenirken kamu sağlık kurumlarının 3.5 katrilyonluk alacağı silinerek, sağlık kurumları bitirilme noktasına getirilmiştir. Yine projeye göre, Sağlık Bakanlığı artık sağlık

hizmeti sunmaktan çekilecek; sadece planlama yapan bir stratejik örgüt yapısına dönüştürülecektir. Bu planlamalar elbette ki sermayenin çıkarları esas alınarak yapılacak, sağlığın piyasalaştırılması hareketi buradan yönetilecektir.

Sosyal Güvenlik Yasası'nın en yoğun propagandası yapılan bölümü GSS olmuştur. Emeklilik ve maaş bağlamada yapılan hak gasplarını sessizlikle geçiştirmeye çalışan AKP hükümeti; GSS'yi öve öve bitirememiş, "**Herkes sağlık güvencesi**", "**Hiçbir ek ödeme yapmadan sağlık hizmeti**" söylemleriyle yasanın halkın yararına olduğunu iddia etmiştir. Oysa Başbakan Erdoğan açıklamalarında devletin sağlık yatırımlarından çekileceğini, büyük şehirlerden başlamak üzere sağlık kentleri kurulacağını, buralara yatırım yapmak isteyen yabancı şirketlere olanak sağlanacağını söyleyerek "**onlar kazanıyor, biz de yatırımdan kurtuluyoruz**" diyor. Yeni yasanın gerçek niteliğini şişirilerek çarşaf çarşaf burjuva medyada yazılması değil, Erdoğan'ın bu sözleri gösteriyor.

GSS ile aylık geliri 127 YTL'den fazla olan herkese, aylık gelirin % 12.5'i oranında sağlık vergisi ödeme zorunluluğu getiriliyor. Böylece ayda 127 YTL kazananların 13.7 YTL'sini zorunlu olarak sağlık vergisi ödemesine verecekler. Asgari ücretle çalışan ayda 64 YTL, prime esas kazancın tavanı olan asgari ücretin 6,5 katı maaşla çalışan ise ayda 431 YTL sağlık primi ödeyecek. Ancak ödenen bu vergi karşılığında ücretsiz sağlık hizmeti almak söz

konusu bile olamayacaktır. **GSS ile yapılan herkesi sağlık sigortasına kavuşturmak değil, halktan alınan vergilerin artırılmasıdır.** Üstelik vergi alınacak gelirin tavanı asgari ücretin 6.5 katı ile sınırlandırılarak, bundan daha fazla geliri olanlardan daha az vergi alınarak AKP hükümeti yabancı uyruklular dahil ülkede yaşayan herkesin, bir yıldan daha uzun kalan yabancıların GSS'ye dahil edilip sağlık hizmetinden yararlanacaklarının propagandasını yapıyor. Kapsamı bu şekilde geniş tutarak daha fazla vergi toplanmanın olanağını yaratıyor. GSS'nin zorunlu olmasının asıl nedeni budur. **GSS zorunlu olduğundan, primini ödeyemeyen esnafın malına, köylünün ürününe, tarlasına el konulması yasanın 22. maddesiyle hüküm altına alınmıştır.** Sık sık yaşanan ekonomik krizlerle primini ödeyemeyen esnaf, tarımın tasfiyesiyle karnını doyurmakta bile zorlanan köylü elinde kalanı da kaybetme tehlikesiyle karşıya karşıya kalacaktır.

GSS primini ödeyemeyecek durumda olanların priminin devlet tarafından ödeneceği söylenmektedir. Bugün yoksul olarak tanımlanan aylık geliri 127 YTL'nin altında olan 12 milyonu aşkın kişi yeşil karttan faydalanıyor. Yaşayla yeşil kart uygulaması kalkıyor, ancak şu anda Meclis'ten geçmiş olan yasada hangi durumda olanların primlerinin devlet tarafından ödeneceğinin belirlenmesi yapılmıyor. Bu belirleme henüz Meclis'te görüşülmemiş olan **“Sosyal Yardımlar Ve Prim-**

siz Ödemeler Yasa Tasarısı” ile belirlenecek. Tasarıya göre yaşam düzeyi eşik değer altında olanlara sağlık primi ödemesi yapılacak. Bu eşik değer 8. maddede şöyle tanımlanıyor:

“Sosyal yardım eşik değeri; ikamet edilen yerin sosyo-ekonomik özellikleri de dikkate alınarak sosyal yardım türüne göre kurum tarafından yıllık veya altı aylık olarak belirlenir. Bu belirlemede kişinin evli olması halinde karı ve koca ile çocuk sayısı esas alınır. Yaşam düzeyi;

a) Yardım için başvuran kişinin gelir veya aylığı, kendisine yapılan aynı ya da maddi diğer ödemeleri, nakdi transfer ve hibe gelirleri, her türlü haklardan dolayı elde edilen gelirleri,

b) Taşınır ve taşınmaz malları ve hakları,

c) Harcamaları dikkate alınarak kurumca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine göre hesaplanır.”

Bu tasarıya göre, standart bir yoksulluk tanımı yapılmıyor ve peşpeşe sıralanan kriterler yoksul tanımının içine çok dar bir kesimin gireceğini gösteriyor. Üstelik bu tanım bölgelere göre değişecek. Bir bölgede yoksul olarak tanımlanan bir başka bölgede tanımlanmayacak. Yardımın hesaplanma hükümleri de henüz belli değil ve yönetmeliklerle belirlenecek. Bu yönetmeliklerin mümkün olduğunca az kişinin GSS priminin devletçe ödenmesine göre düzenleneceği ortadadır. Ayrıca yoksulluk yardımı vb. durumlar da bu yasayla düzenlendiğinden en az kişiye en az yardım esas alınacaktır. Yoksul

olarak tanımlananlara yapılacak yardımlar da süreklilik arz etmiyor. 6 ay ila 1 yıl. Ola ki yoksulluğun giderek arttığı ülkemizde bu kadar zamanda zenginleşenler olabilir!

Öne çıkarılan söylemlerden biri de **“18 yaşın altındaki kiler sağlık hizmeti bedava.”** Bunlar GSS'nin pazarlanmasının söylemleridir. Kulağa hoş gelen bu söylemlerin altında yutturulmak istenen kocaman bir acı hap vardır. Şu anda sosyal güvenlik sistemine dahil olanların çocukları zaten 18 yaşına kadar sağlık hizmetinden yararlanıyor. Bu süre lise öğrenimine devam edenlerde 20, yüksek öğrenime devam edenlerde ise 25 yaşına çıkıyor. Bu durum yeni yasada da aynen mevcut. Ancak evlenmemiş ya da dul kız çocuklarının ömür boyu sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı gasp edilmiştir. Bu durumda geriye sosyal güvenliğe dahil olmayanların 18 yaş altı çocuklarına prim ödemeksizin sağlık hizmeti verilmesi kalıyor. Bu durumda olanlar, aileleri GSS primlerini ödedikleri sürece sağlık hizmeti alabiliyorlar. Zaten yasanın 68. maddesi, korunmaya muhtaç çocuklar dışındaki tüm çocukların sağlık hizmeti almak için prim ödemesini zorunlu kılıyor. Korunmaya muhtaç çocukların kimler olacağı da belirsizdir. Bu da, **“Sosyal Yardımlar Ve Primsiz Ödemeler Yasa Tasarısı”** kapsamına girmektedir.

GSS ile sağlık hizmetlerinden yararlanmak için birçok koşul getiriliyor. Bunları sıralayacak olursak;

- Sosyal güvenlik sistemine dahil olanların varolan uy-

GSS primini ödemiş olmak sağlık kurumlarından ücretsiz sağlık hizmeti alma hakkı sağlamıyor. Sağlık hizmetinin her alanında katılım payı uygulaması başlatılıyor.

gulamada emekli sandığı için prim ödeme zorunluluğu yokken, bir kereye mahsus olmak üzere SSK'da 90 gün, Bağ-Kur'da 240 gün prim ödenmesi yeterli olup, sisteme her giriş çıkışta sağlık hizmetinden yararlanmak mümkünken, GSS'de herkese sisteme her giriş çıkışta 90 gün prim ödeme zorunluluğu getiriliyor.

- Primlerini kendileri ödeyenler ile bakmakla yükümlü oldukları kişiler, prim borçları varsa, sosyal güvenlik sistemine dahil olanlarsa son bir yıl içinde 30 gün prim ödemişlerse sağlık hizmetinden yararlanamıyorlar. Maaş üzerinden kesilecek GSS priminin % 5'i sigortalıdan, % 7.5'i işvereniden alınacak, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı **Tuncay Teksöz**, işverenin ödemediği primden işçinin sorumlu olmayacağını, bu durumda sağlık hizmeti verileceğini söylüyor ama yasa 31 gün primin kimin tarafından ödenmediğine bakmıyor. Bu durumda GSS primleri işveren tarafından ödenmeyen çalışanlar otomatikman sistemin dışında kalıyor.

- GSS primini ödemiş olmak sağlık kurumlarından ücretsiz sağlık hizmeti alma hakkı sağlamıyor. Sağlık hizmetinin her alanında katılım payı uygulaması başlatılıyor. Böylece sağlık hizmetleri için prim dışında ayrıca para ödenmesi zorunlu hale getiriliyor. Laboratuvar, röntgen tetkikleri,

hastanede yapılan tedavi ve ameliyatlardan alınacak katkı payı % 1 olarak belirlenmiştir. **Şimdi cüzi bir miktar olan bu oran sadece başlangıçtır. Süreç içerisinde bu paylar artırılabilecektir.** Ortez, protez, iyileştirme araç ve gereçleri ile ayakta tedavide kullanılan ilaçlar için yüzde 10 ile yüzde 20 arasında değişen oranlarda katılım payı alınacaktır. Hangi araç veya ilaç için kime, ne kadar katılım oranının uygulanacağını; araç veya ilacın hayatı öneme sahip olup olmaması, kişilerin prime esas kazançlarının, gelir ve aylıklarının tutarı gibi ölçütlere bakarak SGK belirleyecek. Yasayla oluşturulan sevk zincirinde Aile Hekimliği ya da sağlık ocağı birinci, devlet hastaneleri ikinci, daha büyük hastaneler de üçüncü basamak sağlık hizmeti sunucusu olarak tanımlanıyor. Sevk zincirini bozanlar %50 daha fazla katılım payı ödemekle kalmayıp, hizmet bedelinin % 30'unu da kendileri ödeyecek. Sözleşmesiz hastanelere giderlerse de aradaki farkı kendileri ödeyecekler. Yasaya gelecek tepkilerin azaltılması için katılım payları yasanın yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 3 yıl % 50 indirimli uygulanacak. Yine 2 yılda bir yenilenen yeşil kartların süresi iki yıl daha uzatılacak. Mevcut düzenlemede hiçbir katılım payı alınmayan yeşil kartlılar ve 65 yaşını doldurmuş olanlardan katılım pa-

yı alınmaya başlanacak. Bunlar daha sonra ödemiş oldukları katılım payını Sosyal Yardımlaşma Fonu'ndan alabilecek. Zaten bu parayı ödeyemeyecek durumda oldukları için bu kapsama alınanlardan geri ödenmek üzere dahi olsa katılım payı alınmasıyla, sağlık hizmetine ulaşmaları daha da zorlaştırılıyor. Diyelim ki bir şekilde katılım payını ödeyip sağlık hizmetini aldılar. Her defasında bunu geri alabilmek için Sosyal Yardımlaşma Fonu'nda oluşacak kuyruklar halkımız için tam bir işkence olacaktır.

- SGK tarafından belirlenecek Sağlık Hizmetleri Temel Paketi dışında varolan tüm sağlık hizmetleri için hastadan para alınacaktır. Bu paketin kapsamı her yıl yeniden düzenlenecek ve hangi sağlık hizmetinin kapsama alınıp alınmayacağı kurum tarafından belirlenecek. Bu durumda kurum tarafından pakete dahil edilmeyen hastalıklara yakalananlar ölümle karşı karşıya geleceklerdir.

Bu yasa ile kademeli sağlık sigortasının zemini hazırlanmaktadır. Bu sistemde her kademe için bir paket mevcuttur. Şu andaki Temel Teminat Paketi birinci kademe dahilindedir ve kapsamı çok kısıtlıdır. Örneğin 18-45 yaş arasındakilerin dış protez bedellerinin tamamı SGK tarafından karşılanırken 18 yaş altı ve 45 yaş üstündekilerin % 50'sini karşılıyor. Hani 18 yaşın altındakilere bütün sağlık hizmetleri bedavaydı!

- Bu saldırılardan sağlık emekçileri de payını almakta, sözleşmeli personel haline getirilerek iş güvencesinden

mahrum bırakılmakta, özlük hakları gasp edilmekte, performans dayalı ücretle çalışanlar arasında rekabet yaratılarak, hastaya ne kadar iyi bakıldığı değil, kaç hastaya bakıldığı kriter alınmaktadır. Bu durum daha çok hastaya daha kötü bakılmasını beraberinde getirecektir.

Yasayla sağlık emekçileri yasanın uygulayıcısı haline getiriliyor. Sağlık kurumunda çalışanlar gelen hastaya önce kimlik kontrolü yapıp belgenin hastaya ait olup olmadığını, sağlık hizmeti almaya hak kazanıp kazanmadığını kontrol edecekler. Eğer bu görevini yerine getirmeyip kurumu zarara uğratırlarsa bu zararın beş katı idari para cezası ödemek zorunda kalacaklar.

Kurumun “**temel teminat paketi**” dışında kalan sağlık hizmetini verenler de masrafın beş katını geriye ödeyecekler. SGK'nın belirlediği katılım payını almak da sağlık hizmeti sunucularının görevi olacak. Almazlarsa katılım payının on katı ceza ödeyecekler.

Böylesine cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalan sağlık emekçileri **önce tahsilat, ardından sağlık emekçisi** olmak zorunda bırakılıyorlar. Bu yaptırımlar parası olmayanın, primini ödeyemeyenin hastanelerden içeri adım atamayacaklarını açık bir biçimde gösteriyor.

Saldırılarına karşı bütünlüklü bir direniş örgütlenmelidir

Tüm halkı ilgilendiren bu saldırının kapsa-

mı ortadayken başta devrimci ve komünistler olmak üzere işçi ve emekçilerin örgütlü oldukları sendikaların, toplumun örgütlü tüm güçlerinin üzerlerine düşen görevi yerine getirdiğini söylemek mümkün değildir.

İşçi ve emekçilerin sermayeye karşı ekonomik, düzene karşı politik taleplerle örgütlenme ve mücadele etme aracı olan sendikalar, büyük çoğunluğunda reformist, uzlaşmacı ve işbirlikçi yönetimlerin hakim oluşu nedeniyle mücadeleyi daha ileri mevzilere taşımak bir yana, var olan kazanımların korunması misyonunu dahi oynayamamakta; bunun sonucu olarak sermayenin azgın saldırı dalgasıyla kazanılmış haklar gasp edilmekte, mevziler daha geriye itilmektedir. Sendikal hareketin bu durumunun aynı zamanda sınıf sendikacılığı anlayışının eski gücünün zayıflığının, kitleleri bilinçlendirme, örgüt-

kete geçirmedeki eksikliğinin bir sonucu olduğunu görmek gerekiyor.

Yazımızın bu bölümünde Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası SS-GSS Yasa Tasarısının yasalaşması sürecinde sendikaların, meslek örgütlerinin, kitle örgütlerinin esas olarak da birçok sendika konfederasyonu ve meslek örgütünü çatısı altında toplayan Emek Platformu'nun (EP) durumunu ele almaya çalışacağız.

DSP-MHP-ANAP koalisyonu döneminde, “**mezarda emeklilik**” adıyla bilinen Sosyal Güvenlik Reformu'na karşı mücadele etme amacıyla kurulan EP, bu kapsamlı saldırı döneminde, kuruluş amacına uygun olarak SS-GSS'ye karşı mücadele etmek bir yana, izlediği pratikle objektif olarak yasanın destekleyicisi durumuna düşmüştür. Öyle ki, Nisan ayında yasanın Meclis'te görüşülmesinden kısa bir süre önce toplanan platform, SS-GSS'yi toplantı gündemine dahi almamıştır.

EP, uzun bir süredir, aldığı eylemlilik kararlarının içini boşalttığı, birçok miting talebini basın açıklamasıyla geçiştirdiği, pasif eylemlilikleri sü-

reklileştirip “daha etkin eylemleri sadece hoş bir söylem olarak kullandığı için tabandan ve bu gidişata karşı çıkan çeşitli sendika şubelerinden yoğun eleştiriler almaktadır. EP, tabandan gelen bu tepkileri boşaltmak için bazı etkin eylemler yapmak zorunda kal-

mıştır. EP'nin bugüne kadar izlediği çizgi, işçi sınıfını ve emekçileri tabandan örgütleyip harekete geçirerek hem kendi sorunlarına hem de halkın sorunlarına sahip çıkmasını sağlayarak mücadeleyi geliştirmek değil, diplomasi koridorlarında sermayenin temsilcileriyle ve hükümetle görüşmek, işçi ve emekçilere sorunların bu şekilde çözülebileceğine inandırmaya çalışmak olmuştur. EP, bu çizgisiyle işçi ve emekçilerin değil, sendikal bürokrasinin sözcüsü olmuştur.

2005 Haziran ayında Meclis tatile girmeden önce SS-GSS saldırısının yasalaşmasının gündemde olduğu bir süreçte EP, SS-GSS'yi gündeme aldığı bir toplantı yapmıştır. Yasanın Meclis'te görüşülmesinin an meselesi olduğu bir zamanda EP'nin aldığı kararlar, bu saldırının geri püskürtülmesi gibi bir amaç taşınmadığını gösteriyordu. Kararda şöyle deniyordu: **“Tüm iyi niyetli girişim ve taleplerimize karşın, hükümetin bu yasaları çıkarma önündeki ısrarlı tutumu karşısında EP bileşenleri olarak ortak bir tutum geliştirme kararı alınmıştır. (...) TMBB'deki komisyon ve genel kurul süreçleri yakından izlenerek toplumun görüşlerini dıştalan tutumda ısrar edilmesi halinde EP Başkanlar Kurulu konunun ciddiyetine denk düşen bir programın oluşturulması için olağanüstü toplanarak eylem programını kamuoyuna açıklayacaktır.”** Evet, konu gayet ciddidir, tüm halkın geleceğini ilgilendirmektedir. Ancak böylesi kapsamlı bir saldırı karşısında

EP'nin aldığı bu karar son derece gayri ciddidir. Buna rağmen, saldırı yasasına karşı güçlü bir karşı koyuş için geç kalınmış sayılmazdı. EP, yasanın Meclis'te görüşülmesinden son anda vazgeçtiği 2005 Temmuz'undan görüşülmeye başlandığı 2006 Nisan'ına kadar olan süreçte kapsamlı saldırıya karşı etkin ve militan eylemler örgütleyebilir, tüm gücünü sokağa dökerek, üretimden gelen gücün kullanıldığı genel grevler örgütleyebilir, yasanın geri çekilmesi yönünde kitlesel, örgütlü ve güçlü bir duruş sergileyebilirdi. Bunu yapmanın nesnel koşulları mevcut olduğu halde, EP diplomasi koridorlarında yürümeye devam etti. EP'nin mevcut çizgisinin başka türlü hareket etmesi beklenemez. Bu saldırılara karşı yasanın teşhirine ve protestosuna yönelik eylemlerle yetinilmiş, tabandan gelen baskının zorlaması sonucu ülke genelinde katılımın yoğun olduğu 18-19 Şubat mitingleri örgütlenmek zorunda kalınmıştır.

AKP hükümeti, manipülasyonlarının bir parçası olarak, SS-GSS'nin yasalaştırılması sürecinde, sosyal taraflarla görüşüp anlaşarak yasanın çıkarılacağını söylemişti. Bu söylem EP'nin diplomasiye daha fazla ağırlık vermesinin bahanesi olmuştur. Hükümetle görüşmelerinde saldırı yasasına ilişkin önerilerini sunan EP'nin itiraz maddelerinden 8'i kabul edilmiş, 9 maddede yeniden düzenlenmiş, 13 madde ise tümüyle reddedilmiştir. Açıktır ki burada dostlar alışverişte görsün misali danışıklı dövüş söz konusudur. Bu kadar kapsamlı bir sal-

dırı yasası hazırlanırken elbette ki pazarlık payı bırakılmıştır. Ne kabul edilen 8 itiraz, ne de yeniden düzenlenen 9 maddede yasanın özünde hiçbir değişikliğe yol açmamıştır. Nitekim belli oranda da olsa bunu sağlayacak olan 13 maddenin hiçbiri kabul edilmemiştir. Elbette EP'nin kabul edilen önerileri, işçi ve emekçilere başarı olarak sunulmuş, sorunun pekala diplomasi yoluyla da halledilebileceğinin bir kanıtı olarak gösterilmeye çalışılarak, daha aktif mücadele edilmesi için bastırılan işçi ve emekçileri pasifize etmenin bir aracı olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Elbette bu politika işçi ve emekçilerin belli bir kesiminde etkili olmuştur. Peki en önemli 13 maddenin kabul edilmemesi karşısında EP ne yapmıştır? Güçlü ve etkili eylemler örgütlemek yerine **“pazarlıkların sonucunu beklemek”** tavrına girmiş, **“pazarlıklar”** hiç de sürpriz olmayan bir biçimde sonuçsuz kalmış, EP diplomasiden yenilgiyle çıkmıştır. Sınıf sendikacılığı anlayışının tam tersi bir hatta ilerleyen EP, işçi ve emekçilerin haklarını sahiplenmek yerine, bu haklardan feragat etme pratiğinin uygulayıcısı olmuş, hükümet ve patronlarla kolkola yürümüştür.

2006 Ocak başında yapılan bu görüşme sonrası EP, uzun bir aradan sonra Ocak sonunda SS-GSS gündemli toplantısını **hava muhalefeti**ni gerekece göstererek gecikmeli olarak yaptı. Öyle ki her an Meclis'te görüşülmesi gündemde olan saldırı yasasına karşı yapılacak eylemlilikleri kararlaştırmak üzere yapılacak toplantı-

nın sudan bir bahaneyle ertelenmesi, saldırı yasasının yürürlüğe girmesinin EP açısından hiçbir önem taşımadığını gösteriyor. Bu duruş kendini emek ve demokrasi güçlerinin temsilcisi olarak nitelendiren bir platformun duruşu olamaz. Bunun en somut göstergesi ise platformdan her zamanki gibi **“hükümeti uyarma”** kararının çıkmasıdır. EP Dönem Sözcüsü Hak İş Başkanı **Salim Uslu**’nun açıklaması durumun vehametini ortaya koymaktadır. Açıklamada şöyle deniyor: **“...EP, taleplerinin dikkate alınacağını beklemekte ve ummak istemektedir.”** **“Uslu, hükümetin duyarsızlığının sürmesi, tavır değişikliği almaması halinde ciddi eylemlerin de olacağını belirtti.”** (27 Ocak Evrensel)

Ajitasyon/Propaganda yapılmış, halkımıza geleceğimizin nasıl karartılacağı anlatılmış, bu saldırılara karşı birlikte ve örgütlü mücadelenin zorunluluğuna dair çalışma yapıp kitleler harekete geçirilmiş olması gerekirken, EP hala bilgilendirme çalışmalarını eylem planının ilk ayağı olarak koymuştur. İkinci ayağı olarak da uyarı eylemleri. Yasaya karşı mücadelenin en kritik sürecinde EP hala uyarma aşamasında emeklemiştir. Aynı toplantıda teknik komitenin AKP il ve ilçe binalarına siyah çelenk bırakılması kararı, hükümet destekli sendikalar Hak-İş ve Memur-Sen’in itirazları nedeniyle kabul edilmemiştir. Hak-İş aynı zamanda iş yavaşlatma ve iş bırakma eylemine de karşı çıkmıştır.

EP’nin çizgisi uzlaşmacıdır ancak işbirlikçi sendika bürokrasisinin etkinliğinin giderek arttığı görülmektedir. Önceden söylem düzeyinde de olsa alanlara çıkmaktan, daha ciddi eylemler yapmaktan bahseden EP, yasanın oylanmasının öngünlerinde kitleleri meydanlara çağırması gerekirken **“Emekçilerin alanlara çıkmasına gerek yok”, “AKP’ye ve hükümete yönelik protestolar hükümetle diyalogu zorlaştırıyor. Onun için protestoları sınırlı tutalım”** diyerek, saldırı yasasının sessiz sedasız kabul edilmesinin propagandasını yapar hale gelmiştir.

EP’de durum buyken, SS-GSS’ye karşı yürütülen mücadeleyi güçlü bulmayan, bu konuda EP’ye eleştiriler getiren

Aynı tas aynı hamam devam ediyor EP’de. Neo-liberal politikaların bir parçası olan, IMF’ye taahhüt edilen, yıllardır altyapısı hazırlanan saldırı yasasının sadece oylanması kalmışken hükümetten taleplerin dikkate alınması bekleniyor. Uzun zamandır gündemde olan yasaya karşı yoğun bir

Bunlara KESK ve TTB tarafından itirazlar gelmesine rağmen bu eylemler eylem planına dahil edilmemiştir. Son süreçte EP’nin pratiğine yönelik eleştirileri en fazla dillendirenlerin başında gelen DİSK ise bu durumda sessiz kalarak varolanı onayladığını göstermiştir.

birçok sendika şubesi ve meslek örgütleri kendi şubelerinde yasaya karşı mücadeleyi örgütleme çabası içinde olmuştur. Özellikle **SES** ve **TTB** **“Sağlıkta Dönüşüm Projesi”**nin gündeme gelmesiyle birlikte sağlıktaki hak gasplarına yönelik hem üyelerini hem de halkı bilgilendirme

amaçlı faaliyetleri düzenlemiş, hem de çeşitli eylemler örgütleyerek sürecin aktif katılımcıları olmuşlardır. Bu çalışmalar SS-GSS'nin gündeme gelmesiyle birlikte daha da yoğunlaşmıştır. Ancak yürütülen faaliyet esasta aktif üyelerin katılımıyla sınırlı kalmıştır. Protesto niteliğini aşamamıştır. Buna rağmen, mevcut durumda yasaya karşı daha mücadeleci duruşlardan birinin, saldırı yasasının bir parçası haline getirilmek istenen sağlık emekçilerinden gelmesi önemlidir.

EP'nin çizgisini uzun zamandır eleştiren ve buna karşı mücadele yürüten çeşitli sendika şubeleri de, Platformun SS-GSS'ye karşı mücadelenin ihtiyaçlarına cevap verecek bir kararlılıktan yoksun oluşunu gördükten sonra, kendi güçlerine dayanarak yerellerde birlikler oluşturarak yasaya karşı mücadeleyi örgütlemek hedefini önlerine koymuşlardır. Bu amaçla İstanbul'daki sendika şubeleri ve meslek örgütleri SS-GSS'ye karşı birlik oluşturarak bölge toplantıları, basın açıklamaları, işyeri ve semtlere yönelik kitle çalışmaları yapmışlardır. DİSK'in 18 Şubat'ta İzmit'te yaptığı bölgesel mitingin ve DİSK, KESK, TTB tarafından açıklanan referandum kararının ardından DİSK'e bağlı sendikalar önce İstanbul'da oluşturulan birliğin eylemlerine ve çalışmalarına katılmadılar. Ardından da Nisan ayının ortalarında birlikten ayrıldıklarını açıkladılar. Birlikten ayrılma gerekçesi 17 Mart tarihli Evrensel gazetesinde şöyle açıklanıyor: "Konuyla ilgili olarak gazetemize açıklama yapan Dev

Sağlık-İş Genel Başkanı **Doğan Halis**, EP'nin sessiz kalmasından dolayı İstanbul'daki oluşumun içerisine genel merkez olarak katıldıklarını, merkezi platformun işleri üzerine almasından sonra ise ayrıldıklarını söyledi. Sözünün arkasında durmayan kurumların EP'yi işlevsiz hale getirdiğini, ayrışmaların kaynağının da bu olduğunu savunan Halis, "**EP'nin önceki çalışmalarını göz önüne aldığımızda işlevsiz olduğunu görüyoruz. Siyasilerle yapamıyorlar, tutarlı değiller. Yeni bir oluşum olması gerekiyor. Hak-İş, Kamu-Sen, Memur-Sen, Türk-İş EP'nin içindeler ama bir şey yapmıyorlar**" diye konuştu (...) Halis "bir dönem bitti. Artık yeni bir dönemde sözünün arkasında duranlarla devam etmeliyiz. Bu da solcuların bir araya gelmesiyle olur. Artık sağcılarla iş yürümez dedi" (...) Genel-İş 3. Bölge Başkanı **Veysel Demir** "(...) **Biz DİSK, KESK, TTB ve odalar olarak birlikte hareket edeceğiz. Ayrışmanın zamanı geldi. Halka, tabana inilmiyor. Biz de bu nedenle İstanbul'daki oluşumdan ayrıldık**" dedi. İstanbul'daki birlik zaten EP'nin işlevsizliği nedeniyle kurulmuştu. Bu nedenle böylesi gerekçelerle birlikten ayrılmak SS-GSS'ye karşı mücadelenin en kritik anında zaten bütünlükten yoksun, parçalı olan mücadeleyi daha da parçalamaya hizmet etmiştir. Türk-İş yönetimine eleştirileriyle bilinen Türk-İş'e bağlı sendika şubelerinin de yer aldığı birlikten bu gerekçelerle ayrılan DİSK'in EP'ye yönelik yaklaşımı ise söylem düzeyinde

"keskin" eleştirileri geçmemektedir. EP'nin en etkili bileşenlerinden biri olan DİSK; onun mevcut çizgisinden birinci dereceden sorumlu olanlar arasında olduğunu unutmaktadır. Bu çizgiye karşı mücadele etmek, bir yana, pratikte uzlaşmaktadır. EP'nin işlevsizliğinden etkin mücadele yürütmediğinden dem vuran DİSK kendini bunlardan muaf tutmaktadır. Öyle bir tablo çizilmektedir ki DİSK tüm güçlerini harekete geçirmişti. EP'nin sağcılarını bunu yapmamıştır. Elbette DİSK'in bu noktada diğer işçi konfederasyonlarına göre daha olumlu bir pratik içinde olduğunu görmezden gelemeyiz. Reformizminin gereği bu kadarını yapmak zorundadır. Ancak DİSK'in yeterince kitle çalışması yapmamasını, tüm şubelerini tüm güçleriyle SS-GSS'ye karşı mücadelede harekete geçirmemesini, alanlara dökmemesini EP'nin çizgisiyle açıklayamaz. Bu olsa olsa DİSK'in bahanesi olur. **Sorun DİSK'in sendika bürokrasisinin egemenliği altında olan kendi çizgisindedir, reformizmindedir.** EP'de yaşanan da reformist çizgiyi savunan DİSK, KESK, TTB, TMMOB ile işbirlikçi çizgiyi savunan Türk-İş, Hak-İş, Kamu-Sen, Memur-Sen arasındaki mücadeledir. Birincisi SS-GSS'de iyileştirmeler yapılması için mücadeleyi savunurken, ikinciler birçok açıdan yasayı desteklemektedirler. Hak-İş Genel Başkanı **Salim Uslu**, "**Çok ciddi sorunları bulunan mevcut sosyal güvenlik sistemi devlete ve topluma yük olmaktadır**" diyerek yasayı savunmaktadır. EP'de işbirlik-

Sınıf sendikacılığı anlayışının tam tersi bir hatta ilerleyen EP, işçi ve emekçilerin haklarını sahiplenmek yerine, bu haklardan feragat etme pratiğinin uygulayıcısı olmuş, hükümet ve patronlarla kolkola yürümüştür.

çi sendikaların çizgisinin giderek daha ağır basması, reformist kesimleri farklı arayışlara yöneltmiştir. Kimi çevreler bu kesimin ayrılarak ayrı bir platform oluşturmasını savunuyor. Şu anda böyle bir durum olmamasına rağmen DİSK, KESK, TTB ve TMMOB 27 Mayıs-1 Nisan arasında yapılan referandumdan bu yana fiili olarak EP'den ayrı hareket etmeye başladılar.

Bu tartışmaların hemen akabinde KESK, DİSK ve TTB'nin çağrısıyla yapılan ve birçok sendika şubesinin, DKÖ'lerin, kimi siyasi partilerin de aktif olarak içinde yer aldıkları referandum çalışması geniş halk kitlesine ulaşmak açısından önemlidir. Referandum, EP'nin tüm bileşenlerinin çağrısıyla yapılsaydı elbette çok daha geniş bir kesime ulaşacak ve etki gücü daha büyük olacaktı, ancak bu gerçekleşmedi. Referandumda 6 gün gibi kısa bir sürede 2 milyon 245 bin 738 kişiye ulaşılmış, yasanın içeriği, neden karşı çıkılması gerektiği insanlara anlatılmış ve sandıklardan 2 milyon 228 bin 592 hayır oyu çıkmıştır. Referandum çalışması, halkın bir kısmının saldırı yasanının reform olduğuna dair yapılan propagandanın etkilediğini, büyük bir çoğunluğunun ise içeriğini bilmediğini, öğrenir öğrenmez de hemen karşı çıktığını göstermiştir. Nitekim tasarının yasalas-

masından sonra, birçok burjuva gazetesinde yasayla ilgili soruları yanıtlamak için açılan köşelere olan yoğun ilgi, sorulan soruların içeriği, halkın yasayla ilgili bilgi açlığı içinde olduğunu ortaya koymaktadır. **Referandum, kitle çalışması açısından olumlu bir pratiktir ancak tek başına eksiktir.** Kitle çalışmaları egemenlerin üzerinde baskı oluşturacak militan eylemliliklere dönüştürülmedikçe amaca giden yolda atılan ilk adım olarak kalır. Yasanın Meclis'te görüşülmesinin öngünlerine denk gelen referandum sonrasında kitlesel ve militan eylemler örgütlenmeli, bu süreç bir sıçrama tahtasına çevrilmeliydi. Elbette ki bu stratejik saldırının referandum ve ardından örgütlenecek eylemlerle geri çekilmesini beklemek hayalcilik olurdu. Ancak bu tür çalışmaların ardından örgütlenecek eylemlerin mevzileri daha ileri taşımamanın bir aracı olduğunu görmek ve bu nedenle de küçümsememek gerekiyor.

Saldırı yasanının Meclis'te görüşüleceği zamanlarda EP'de tam bir ölü sessizliği hakimken, DİSK, KESK, TTB ve TMMOB'un çağrısıyla birçok ilde yasayı protesto amaçlı AKP binalarına yürüyüş düzenlenmiştir. Ancak katılım oldukça düşük olmuştur. 18 Nisan'da Meclis'e yürüme, insan zinciri oluşturma, diğer illerde de alanlara çıkma kararı

alınmıştır. Ancak bu eylemlerin de katılımı düşük olmuştur. Bu tablo bir yanı sıra DİSK'e cevap olmuştur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi EP'yi kendi durumuna bahane yapan DİSK, EP'siz örgütledikleri bu sürecin faturasını kime çıkaracaktır? Dönüp kendi çizgisini sorgulayıp gerekli dersleri çıkaracak mıdır? Öğrenmesini bilenler için bu süreç bir yığın ders-deneyim taşımaktadır.

Yasanın Meclis'ten geçmesinin engellenememesinin en büyük nedeni bütünlüklü, güçlü bir karşı koyuşun örgütlenmemesidir. Böylesine kapsamlı saldırıların olduğu bir süreçte, saldırıdan zarar gören tüm kesimlerin ortak hareket etmesi zorunludur. Tüm halka yönelik olan bu saldırılar ancak halkın geniş bir kesiminin karşı koyuşuyla püskürtülebilirdi. Şu anda SS-GSS'ye karşı mücadele süreci yenilgiyle sonuçlanmıştır. AKP hükümeti böylesine kapsamlı bir saldırı yasanını hiç zorlanmadan Meclis'ten geçirmiştir. Mücadele sürecinin yenilgiyle sonuçlanmasının nedenlerinin başında EP'nin izlediği uzlaşmacı çizgi, sendikalar ve meslek örgütleri cephesindeki parçalı duruşlar, etkin bir mücadele pratiğinin örülebilmesi, halkın geniş kesimlerine ulaşmayıp sendika ve meslek örgütlerinin ileri kesimleriyle sınırlı kalınması gelmektedir. Ancak yasanın Meclis'ten geçmesiyle süreç sona ermiş değildir. Kimi çevreler yasanın geçmesiyle her şeyin bittiği düşüncesini yaymaya çalışsalar da sınıf mücadelesinin pratikleri böyle olmadığını bize göstermektedir. Kimi çev-

reler ise yasanın geri çekilmesi konusunda Sezer'in vetosundan medet ummaktadır. DİSK, KESK ve TTB Sezer ile görüşerek yasayı veto etmesini istediler. Sezer yasanın en büyük saldırıları içeren emeklilik yaşı, prim ödeme günü, emeklilik maaşıyla ilgili maddeler de içinde olmak üzere toplam 15 maddesini veto etti. Sendika konfederasyonlarından da hemen vetoyu olumlu karşıladıklarını belirten açıklamalar geldi. Sezer'in vetosunun ana gerekçesi şudur: "Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi devlet yurttaşlar için hak, kendisi için ödev alan sosyal güvenliği sağlama görevini yerine getirirken, sosyal sigortacılığın teknik gereklerine uygun kimi sınırlamalar yapabilirse de, sosyal güvenlik hakkını kullanılmayacak duruma getiren önlemler alamaz." Sezer'in vetosu yasanın özüne değil biçimine yöneliktir. Emperyalist finans kuruluşlarının zorunlu kıldığı bu yasalara karşı devletin herhangi bir kademesinden gerçek anlamda bir itirazın gelmesi söz konusu değildir. Sezer bilmektedir ki ikinci kez

veto hakkı yoktur. AKP hükümeti yasayı büyük bir ihtimalle aynen, bir ihtimal birkaç küçük değişiklikle tekrar kendisine yollayacak, o da onaylayacaktır. Burada söz konusu olan halkta devletin sosyal haklara sahip çıktığı, bunu Anayasal bir güvence olarak gördüğü ama AKP hükümetinin tasfiyede ısrarcı olduğu düşüncesini yaratmaya çalışmaktadır. Böylece hükümet ve devlet birbirinden bağımsızmış gibi bir yanılsama yaratılarak halkın devleti sevip sayması, tepkiyi AKP hükümetine yöneltmesi amaçlanmaktadır.

Kazanılmış hakların gaspına yönelik saldırı dalgasının sürekliliğini görmek zorundayız. Bundan sonraki süreç bir yandan SS-GSS özgülünde yasanın iptali için mücadeleyle diğer yandan Meclis'te görüşülmesi bekleyen Emeklilik Yasa Tasarısı, Kamu Personel Rejimi Yasa Tasarısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasa Tasarısı gibi yeni saldırı yasalarının engellenmesi için mücadele etmektir. SS-GSS'ye karşı mücadele

sürecinden deneyim çıkarılarak mücadele daha ileri bir mevziye sıçratılmalıdır. **Buğünden örülecek mücadelelerin niteliği, daha sonraki mücadelelerin niteliğini belirleyecektir.**

Bu nedenle saldırıların hedef tahtasına oturtulan işçi, köylü, memur, esnaf tüm halkı harekete geçirerek bütünlüklü, kitlesel, militan bir karşı koymuş örgütlemek zorunludur. SS-GSS'nin Meclis'ten geçmesinden sonra bir tek eylem bile örgütlemeyen, toplantı dahi yapmayan EP'den sendika bürokrasisinden icazet beklemeksizin çalışmalara başlamak mücadelenin güçlü bir biçimde örülmesi için gereklidir. Şubelerden örgütlenecek güçlü bir mücadelenin sendika konfederasyonlarında ve buna paralel olarak da EP üzerinde bir baskı oluşturacağını görmezden gelemeyiz. Unutmamak gerekir ki, **kazanılmış her mevzinin kaybedilmesi daha geri bir noktadan yeniden başlamak anlamına gelir. Kazanılmış mevzilerin korunmadığı bir savaşta da daha ilerideki mevzileri kazanmak mümkün değildir.**

Kitle örgütlerinde çalışmaya ilişkin

Kitle örgütlerinde çalışma konusunda sorun bakış açısındaki eksikliklerdedir. Soruna yaklaşım ve ele alışıta sağa ve sola savrulunabiliyorsa, bu, doğru bakış açısının oturmadığını, süreklileştirilemediğini veya ciddi eksiklikler taşıdığını gösterir. Gerçi bakış açısı koymak, sorunun bir yönüdür; diğer en az bir o kadar önem taşıyan yönü, onun örgütlenmesinin sağlanmasıdır. Örgüt ve kitleler eğitilip örgütlenmesinin süreklileştirilmesi halinde başarı ve istikrar sağlanır. Bu da her iş gibi onu kendi çizgisi olarak içselleştirerek hayata uygulayacak kadrolarla olur.

Kitle örgütlerinde çalışma konusunda sorun bakış açısındaki eksikliklerdedir. Soruna yaklaşım ve ele alışıta sağa ve sola savrulunabiliyorsa, bu, doğru bakış açısının oturmadığını, süreklileştirilemediğini veya ciddi eksiklikler taşıdığını gösterir. Gerçi bakış açısı koymak, sorunun bir yönüdür; diğer en az bir o kadar önem taşıyan yönü, onun örgütlenmesinin sağlanmasıdır. **Örgüt ve kitleler eğitilip örgütlenmesinin süreklileştirilmesi halinde başarı ve istikrar sağlanır.** Bu da her iş gibi onu kendi çizgisi olarak içselleştirerek hayata uygulayacak kadrolarla olur.

Bizim bu konudaki yetersizliklerimiz, değindiğimiz anlayış hataları tarihimiz bilirse bir ölçüde anlaşılır olacaktır. Konuyu dağıtmamak için sorunun bu yanı üzerinde kapsamlı durmayacağız. Ancak birkaç yönü hatırlamakta fayda var. Bilindiği gibi Proletarya Partisi birçok konuda olduğu gibi kitle örgütlerinde çalışma anlayışını da yazılı

hale getirilmeden bilinen örgütsel yenilgiyi aldı. Ardından bir süre toparlanamaması, Koordinasyon Komitesi'nin oportünist süreci ve bölgesel dönemde de doğru bir düşüncenin oluşturulamaması sonucu uzun süre bu konuda oturmuş bir yaklaşımı olamadı. Ancak 1. Konferansıyla merkezileşmesinin ardından bu konuya ilişkin ana hatlarıyla doğru bir bakış açısı konuldu. Ancak, 2. yenilgi süreci, örgütte merkezi olarak devamlılığın sürdürülmemesi, dahası örgütün kitle örgütlerinde örgütlenmeye ilişkin politikasıyla yeterince eğitilememesi sonucu doğru anlayışın oturduğu ve ona uygun bir faaliyetin yürütüldüğü söylenemez. **Bilince çıkarma, kafa açıklığı ve eğitilmemesinin olmadığı yerde, burjuva, küçük-burjuva çevrelerden gelen ideolojik saldırıların havasına kapılmak ve ege-men kendiliğindencilik akıntısına ayak uydurmak ve onu da adeta bir kültür haline getirmek kaçınılmaz olur.**

Ancak tüm bunlara rağmen Proletarya Partisi bu konuda esasa ilişkin doğru bir anlayış ortaya koymuştur. Belgelerde temel yaklaşımı buraya aktardıktan sonra, konu üzerinde durmanın daha doğru olacağını düşünüyoruz. 1. Konferans'ta ve hemen ardında çıkarılan Türkiye Komünist Partisi Marksist-Leninist'in merkezi yayın organı **Komünist**'in 1. sayısında konuya ilişkin şunlar belirtilir:

“c) Kitle derneklerinde çalışma üzerine

Önümüzdeki dönemde kitle derneklerinde çalışma siyasetimiz nasıl olacaktır, doğru temelde faaliyet yürütmek nasıl mümkün olacaktır?

Bu, her şeyden önce birçok kişi ve siyaset tarafından karıştırılan parti ile kitle örgütleri arasındaki farklılığın ve aralarındaki ilişkinin doğru bir şekilde ele alınıp, uygulanmasyala mümkün olacaktır.

Bilindiği gibi parti, **doğrudan siyasi iktidar mücadelesi yürüten ve buna bağlı olarak örgütlenen bir araçtır.** Var olan sömürü düzenini yıkmaya ve proletarya

önderliğinde bir iktidar kurma mücadelesi verir. **Oysa, kitle örgütleri devrim ve iktidar mücadelesine doğrudan değil, dolaylı yoldan hizmet eden araçlardır.** Dolayısıyla muhteva bakımından ayrı olan parti ile kitle örgütleri var oluş amaçlarının farklılığına bağlı olarak, örgütlenme ve mücadele metotlarında da **kesin bir**

farklılık gösterirler.

Partimiz şimdiye kadar bu hususu yeterince kavrayamadığı için önemli hatalar işledi. Kitle örgütlerinin örgütlenme ve mücadele metodunda partiden farklı olan özelliklerini açık olarak kavrayamadığı için, önderliğimizdeki kitle örgütleri adeta **legal parti büroları** olarak kullanıldı. Kitle örgütleri olma iddiasıyla kurulmalarına rağmen bu şekildeki bir çalışma sonucu dar kadro örgütleri haline geldi. Kendisini hitap etmek, birleştirmek istediği geniş yığınlardan kopardı. Bunun sonucunda, bu tür örgütlerde çalışma yapan birçok üye ve sempatan yol-daşımız açığa çıktı. Bunu önlemek için yapılan bazı girişimler ise “yasal” sınırlar içerisinde, açık olarak çalışması gereken, kitle örgütü olma iddiasındaki bu örgütleri gizliliğe doğru

çektik. Nihayet bu dernekler çalışamaz hale gelerek kapatılmak zorunda kaldı. Veya “yasal” olma durumunu kaybettiği için hakim sınıflar tarafından kapatıldı.

Önümüzdeki dönemde bu tecrübelerin ışığında çalışmalıyız. Bu çalışmayı yürütürken her şeyden önce, kitle örgütlerinin asıl olarak (mesleki) sen-

dikal örgütler olması gerektiği unutulmamalıdır. Kitle örgütleri, çalışma şartları farklı olan meslekler temelinde örgütlenmelidir.

Bu örgütler “yasal” olması, bu “yasal sınırları” genişletmek için mücadele etmelidir. Birleştirmeyi amaçladıkları o çalışma alanındaki yığınların mümkün olan en geniş kesimini birleştirmeye, kucaklamaya çalışmalıdır. Geniş kesimlerini birleştirebildiği kitleleri mücadeleye sevk ederek o alandaki çalışma şartlarında olumlu yönde değişiklikler yapmayı amaçlamalıdır. Genel devrimci bir propaganda yürütmeli, kurtuluşun koparılan bir takım tavizlerle değil, devrimle olacağını propagandasını üstlenmelidir. Genel demokratik ve ekonomik çağrılarla kitlelerin en geniş kesimini hareket geçirmeyi amaçlamalıdır.

Devrime dolaylı yoldan hizmet eden birer araç olan kitle örgütlerinde yürütülen çalışmalarda bazı hatalara düşülmektedir.

Birincisi, izlenilen sağ reformist çizgidir. Kitle örgütlerinin kendilerini sadece

ekonomik taleplerle sınırlamasıdır. Kitle derneklerinde sağ çizgi, kitle derneklerini **salt ekonomik talepler için** mücadele araçları olarak görmektedir. Bu anlayışla, ekonomik mücadele ile siyasi mücadele arasına bir Çin seddi çekerek, kitle derneklerinin içinde barındırdığı kitleyi siyasi olarak eğitime, devrime yakınlaştırma

Bir kitle örgütünün devrimci olmasının ölçütü, o kitle örgütünün mümkün olduğunca keskin “sol” laflar etmesi değil, kitleyi Komünist Partisinin etki alanı içine sokma meselesidir.

görevini red etmektedir.

Biz komünistler, ekonomik mücadele görevini, “ekonomik mücadeleyi siyasi mücadeleye dönüştürme”, “ekonomik mücadeleye siyasi nitelik verme” olarak sınırlamayız. Komünistler açıktır ki, her ekonomik mücadeleye siyasi bir nitelik vermeye çalışırlar. Ama ekonomik talepler uğruna yürütülen mücadeleyi bu şekilde sınırlandırmak burjuva çizgisidir. Kitlelerin kendiliğinden gelme mücadelesinin kuyruğuna takılma çizgisidir.

Bu sağ çizgide ortaya çıkan ikinci yanlış anlayış, kitle derneklerinde partinin önderliğinin reddedilmesidir. Bu anlayış kitle derneklerinin “tarafsız” olmasını istemekte, “fraksiyonlar üstü” bir birlik talep etmektedir.

Biz komünistler “herkese hürriyet” talebinde bulunan, kitle örgütlerinde partinin önderliğini reddeden böyle bir anlayışa temelden karşıyız.

Komünistler açıktır ki, kitle derneklerinde, kitle derneği olma özelliğine sahip olabilecek, derneklerde ilke olarak çalışmayı kabul ederler. Kitlelerin olduğu her yerde, duruma göre kendisine kitle örgütü adını veren bazı dar kadro örgütlerinde dahi çalışırlar.

Bizler bu anlayışla kitle derneklerinde çalışarak **partinin kitle örgütlerine önderlik etmesini** sağlamalıyız. Partinin kitle derneklerindeki çalış-

ma siyasetini hakim kılmaya çalışmaktayız. Kitle derneklerinde çalışarak partinin geniş yığınlara hükmetmesini sağlamaktayız. Çünkü biz komünistler, kitle örgütlerinin partiye mümkün olduğunca yakınlaştırılmasını, kitle örgütlerinin partinin siyasetine hizmet etmesini istiyoruz. Biz, halkın birleşmesinin, komünistlerle kendisine “komünist” diyen bir dizi oportünist grup arasında barışçı bir birlik kurularak sağlanabileceği görüşünde değiliz. **Halkın komünistlerin önderliğinde birliğinin sağlanmasının tek yolu, oportünistlerin halk içindeki etkisinin yıkılmasından geçer.**

Kitle derneklerinde yürütülen faaliyette karşımıza çıkan **üçüncü yanlış, “sol” çizgidir.**

Kitle derneklerinde “sol” çizgi, kitle derneklerinin “partiye mümkün oldukça yakınlaştırılması” ilkesini şekilsel bir biçimde ele almak ve kitle derneklerini doğrudan doğruya parti propagandası yapan araçlar olarak kullanmak şeklinde kendini göstermektedir. Bu anlayış son tahlilde kitle derneklerini partinin legal bürolarına dönüştürmektedir.

Biz komünistler parti ile kitle dernekleri arasındaki kesin ayırımın bilincinde olmalıyız. Parti, kitle örgütlerinde çalışmalı, ileri unsurları örgütlenmeli, hücreler vasıtasıyla geniş yığınları yönlendirmeye çalışmalıdır. Parti, üyeleri-

nin önderliğindeki kitle örgütlerinde de aynı şekilde çalışmalı, partinin o alandaki kitle örgütünün çalışma programı, temel alınmalıdır. Kitle örgütü kendisini partiden kesin olarak ayırmalı, önderliği ele geçirmemiz halinde zafer sarhoşluğuna kapılarak buralarda doğrudan parti propagandasına girişme şeklinde hatalara düşülmemelidir. Böyle bir siyaset, kitle örgütünün kitlesel niteliğini kaybetmesine yol açar. Kitle dernekleri üzerinden yapılacak devrimci propaganda, kitle derneklerinin açık ve mümkün olduğunca geniş tutulması gereken örgütler olduğu unutulmadan yapılmalıdır. Devrimimizin bir dizi stratejik ve taktik meseleleri buralarda tartışılmamalı ve tartışılmasına müsaade edilmemelidir. Bu tür tartışmalar kitle örgütünü sadece kitlelerin ileri bilinçli kesiminin geldiği dar bir kadro örgütü yapar. Geniş kitlelerden soyutlar. **Parti ile kitle örgütü arasındaki farkı kaldıran bu görüş yanlıştır.**

Bu anlayış partiyi kitle örgütleri seviyesine indiren, sendikalarla partiyi eşitleyen anarko-sendikalist bir anlayıştır. Bu anlayış devam ederse, kitle derneklerini kitlelerden koparır. Hatta sadece bir siyasetin savunucularının toplanıldığı bir örgüt haline gelir. Bu kaçınılmazdır. Böyle bir gelişme, komünistlerin kitle örgütleri aracılığıyla geniş kitleleri etkileme olanağını ortadan kaldırır. Böyle bir gelişme yalnızca hakim sınıfların işine gelir. Bu tür derneklerde toplanan kadrolar hakim sınıfların polisleri tarafından kolayca tespit edilebilir.

İşte bütün bu sebeplerden komünistler, kendi önderliklerindeki kitle örgütlerinde genel devrimci propaganda yaparlar. Devrimimizin bir dizi stratejik ve taktik meselelerinin kitle örgütlerinde çözümlenmeyeceğinin bilincinde hareket ederek, kitle örgütlerindeki tartışmaları belli sınırlar içinde tutarlar. Çünkü bir kitle örgütünün devrimci olmasının ölçütü, o kitle örgütünün mümkün olduğunca keskin “sol” laflar etmesi değil, kitleyi Komünist Partisinin etki alanı içine sokma meselesidir. Komünistler işte bu anlayışta çalışarak, parti siyasetini kitle örgütlerinde hakim kılmak için mücadele ederler. Kitle örgütleri içinde parti hücreleri kurarlar. İleri çıkan unsurları daha da ilerletmek için onlarla kitle örgütleri dışında temaslarını geliştirerek, örgütlemeye çalışırlar.

Kitle örgütleri kendilerini parti yerine koyarak çağrılarda bulunmamalıdır. Her ikisi de bu düzen aleyhinde çalışma yapmalarına rağmen, parti bu düzeni yıkmayı **bizzat** üstlenen bir araç olarak çağrılarda bulunurken kitle dernekleri böyle davranmamalıdır. “Komprador patron-ağa devletini yıkaçagız” şiarı ancak ve ancak partinin bir şiarı olabilir. Kitle dernekleri, en fazla bu düzeni lanetleyen, düzen aleyhine propaganda yapan, “Kahrolsun komprador patron ağa devleti”, “Kahrolsun emperyalizm”, “kahrolsun milli zulüm” gibi şiarları üstlenebilir. Çünkü, kahrolması istenilen bu hedefleri bizzat yıkmayı üstlenen araç kesinlikle kitle dernekleri değildir ve olamaz. Onlar, partinin görevini üstlenemez.

Komünistler işte bu anlayışla tüm kitle derneklerinde ve kitle derneği olabilecek nitelikteki derneklere çalışırlar. Fakat ülkemizde kendisine kitle derneği ismini veren çok sayıda yerden bitme dar kadro dernekleri vardır. Biz bunların ortadan kaldırılmasından yanayız. Kitleler gerçek kitle örgütlerinde örgütlenmelidirler. Bu uzun ve sabırlı bir mücadele ile olacaktır. Bu görevi yerine getirebilmek için kitle derneklerinde partinin kitle derneği siyasetini hakim kılmak için çalışılmalıdır. Önderliğimizdeki kitle derneklerinde bu siyaset uygulanmalıdır. Kitle örgütü olma niteliğinde derneklerin olmadığı ve partinin çalışma yaptığı bölgelerde gerçek kitle derneklerinin mevcut siyasetimiz temelinde kurulmasına ön-

der ve yardımcı olmalıyız. **Dar kadro derneklerini yıkmamanın tek yolu önderliğimiz altında gerçek kitle örgütleri oluşturarak doğru, sabırlı ve uzun vadeli bir çalışma yürütmek olmalıdır.** Kitleler gerçek kitle örgütlerinde bu şekilde birleştirilmelidir.

Meseleyi devrimin ve kitlelerin çoğunluğunun çıkarları açısından ele alan komünistler, kitle örgütlerinin mesleki, ge-

niş ve açık yapısına uygun bir çizgi izlerler. Bu çizginin ana hattı şöyledir:

- Önderliğimizdeki kitle örgütleri, içinde barındırdığı kitlenin somut ekonomik taleplerini tutarlı bir şekilde savunmalıdır. Kitleleri, kendi somut talepleri etrafında toparlamalı ve onları bu talepler uğruna mücadeleye sevk etmelidir. Kitle örgütleri, kitlesine, somut talepler uğruna mücadele ile bir takım tavizler koparılabilirliğini, ama bu tavizlerin kuruluş olmadığını, gerçek kurtuluşun komprador patron ağa devletinin yıkılmasında, halk iktidarının kurulmasında olduğunun propagandasını yapmalıdır. **Bunu yapmayan bir kitle örgütü, devrime değil, reforma hizmet eder.**

- Kitle dernekleri, dünya

çapında emperyalizme, sosyal emperyalizme ve her türlü gericiğe karşı, halkların ve uluslararası işçi sınıfının devrim mücadelesinden yana bir tavır takınmalı, kitlesini Enternasyonalizm anlayışı ile eğitmelidir.

- Kitle örgütleri genel olarak anti-emperyalist, anti-faşist, devrimden yana bir tavır takınmalıdır (sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizm dahil)

Kitle derneklerinin demokratik olması demek kendi içinde demokratik merkezîyetçilik ilkelerini tutarlı bir biçimde uygulaması demektir. Gerçek bir kitle örgütü, demokrasi ve merkezîyetçiliği, birbirinin tamamlayıcısı olarak ele alır.

- Kitle örgütleri, millî zulme karşı çıkmalı, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ve tüm milliyetler için tam hak eşitliğini savunmalıdır.

- Kitle örgütleri, ülkemizde emperyalizme, komprador kapitalizme, feodalizme karşı; bunların düzenine, devletine, sömürü ve zulmüne, her türlü baskıya karşı bir tavır takınmalıdır.

- Kitle örgütleri demokratik olmak zorundadır. Bu iki anlamda böyledir.

Birincisi, kitle örgütleri, toplum için demokrasiden yana olmalı, demokrasi için mücadele etmelidir. Türkiye şartlarında demokrasi için mücadele, emperyalizme, komprador kapitalizme, feodalizme karşı mücadele demektir. Kitle örgütleri bu yüzden eğer gerçekten 'demokrat' olmak istiyorlarsa, halk demokrasisini savunmak, bunun propagandasını yapmak zorundadırlar. Kitle örgütleri halk demokrasisi mücadelesinin dolaylı araçları olmak zorundadırlar.

İkincisi, kitle derneklerinin demokratik olması demek kendi içinde demokratik merkezîyetçilik ilkelerini tutarlı bir biçimde uygulaması demektir. Gerçek bir kitle örgütü, demokrasi ve merkezîyetçiliği, birbirinin tamamlayıcısı olarak ele alır. Bunları düzgün bir biçimde birleştirerek uygular.

Demokrasi ilkesi kitle örgütlerinde tüm yönetici kade-

melerin demokratik bir şekilde seçilmesi, küllenin en geniş tartışma ile alınacak kararlara ortak olması demektir. Tartışmalar sonucu çoğunluğun aldığı kararlara, azınlığın uyması demektir. Merkezîyetçilik ilkesi, demokratik bir şekilde seçilen yönetim kademesinin kararlarına eleştiri hakkı saklı olmak kaydıyla, bütün örgütün, örgütlü kişilerin uyması demektir.

Biz komünistler, önümüzdeki dönemde bu doğru siyaset ve ilkelerin kitle örgütlerinde hakim hale gelmesi için çalışmaktayız. Bunun uzun ve sabırlı bir çalışmayı gerektirdiğini unutmamalıyız."

Bu temel yaklaşım Komünist'in 3. sayısında daha geniş açılır. Ancak biz konuya ilişkin ortaya konulan görüşlerin bütününe değil, ilkelerini belirten yerini aktarmakla yetinelim:

"Parti Konferansında ortaya konulan genel ilkeler nelerdi?

Parti Konferansında kitle derneklerinde ortaya koyulan Marksist-Leninist siyasetin ilkeleri öz olarak şunlardı:

* Kitle örgütleri esas olarak mesleki temelde kurulmuş örgütlerdir. Kitle örgütleri somut şartları farklı olan meslekler temelinde örgütlenmelidir.

* Kitle dernekleri birleştirmeyi amaçladıkları kitlelerin en geniş kesimlerini birleştirmeye yönelmiş bir siyaset izlemelidir.

* Kitle örgütleri "yasal" sınırlar içinde mücadele etmeli, mücadelesinin bir yönünü de bu "yasal" sınırların genişletilmesi uğruna mücadele oluşturmaktadır.

* Kitle örgütleri devrim ve iktidar mücadelesine dolaylı yoldan hizmet eden araçlardır. Kitle örgütleri doğrudan doğruya partinin görevlerini üstelenerek iktidar mücadelesi veremezler.

* Kitle örgütleri ne kendilerini salt ekonomik, demokratik taleplerle sınırlayarak sağ reformist bir çizgi izlemeli; ne de bu talepleri bir yana atarak sözde "sol" bir çizgiye düşmemelidir.

* Kitle dernekleri partinin legal propaganda büroları olmamalıdır.

* Kitle dernekleri emperyalizme, sosyal emperyalizme, faşizme, feodalizme; onların devlet ve düzenine karşı çıkmalı, devrimden yana tavır takılarak, halk demokrasisi için mücadele etmelidirler.

* Kitle dernekleri kendi içinde de demokratik merkezîyetçiliği benimseyip, uygulamalıdır.

Partimizin önümüzdeki dönemde kitle derneklerinde izleyeceği çizginin ana fikirleri işte bunlardır." (abç)

Yapılan bu vurgulara rağmen yanlış yaklaşımlarda -sınıfsal olmakla beraber-, dünya görüşünü eksik kavramaların, daha somut olarak ifade edecek olursak, konuya ilişkin devrimciler örgütü ile kitle örgütleri arasındaki farkları kavramakta problem olduğu görülür. Bir başka ifadeyle sınıf ile onun öncüsü, önderi; sınıf ve kitle örgütleri ile sınıfın sınıf örgütlerinin en yüksek bi-

çimi olan partisi arasındaki farklı kavramakta problem yaşadığı gözleniyor. Bunların niteliği, bileşimi, görevleri, misyonu-rolü, birbirleriyle ilişki, yaklaşım vb. konuları doğru kavranmazsa bunlar şu ya da bu ölçüde birbirine karıştırılır. Bunlar ele alınırken de, faaliyet yürütülürken de doğru bir düşünceyle hareket edilemez, sistimli bir düşünce oturtulamaz. Bu konuda doğru düşünceler oturmuyunca da her iki alandaki faaliyetlerin başarılı ve verimli olmayacağı açıktır.

Lenin yoldaş bu konuda özellikle Rus ekonomistleriyle tartışırken şunları belirtiyordu:

“Bir sosyal-demokrat (2. Enternasyonal önderlerinin ihanetine kadar bu kavram komünistler için kullanılırdı bn.) için politik mücadele kavramı, ‘işverenlere ve hükümete karşı ekonomik mücadele’ kavramıyla örtüşüyorsa, onun için ‘devrimciler örgütü’ kavramının ‘işçiler örgütü’ kavramıyla az çok örtüşmesini beklemek doğaldır. Gerçekten de olan budur; öyle ki, örgütten söz ettiğimizde, farklı diller konuştuğumuz anlaşılmaktadır... Söz ‘Politik Devrimi Kim Gerçekleştirecek?’ broşürüne geldi ve kısa süre sonra, broşürün başlıca hatasının örgüt sorununun ihmal edilmesi olduğunda görüş birliğine vardık. Aramızda tam bir görüş birliği olduğumu sanıyordum ki... konuşmanın devamında, ayrı şeylerden bahsettiğimiz ortaya çıktı. Yoldaş, broşürün yazarını grev sandıklarını, yardımlaşma sandıklarını vs ihmal etmekle suçlarken, ben politik devrimi ‘gerçekleştirmek’ için gerekli olan devrimciler örgütünü kastetmekteydim. Bu görüş ayrılı-

ğı ortaya çıkar çıkmaz, anımsayabildiğim kadarıyla, bu Ekonomistle hiçbir ilkesel sorunda bir anlaşma sağlamak mümkün olmamıştı!”

“Görüş ayrılıklarımızın kökeni neydi? Ekonomistlerin, gerek örgütsel, gerekse de politik sorunlarda sosyal-demokrat düşünce ve politikadan sürekli trade-unionizme kaymalarıydı. Sosyal-demokrasinin politik mücadelesi, işçilerin işverenlere ve hükümete karşı ekonomik mücadelesinden daha kapsamlı ve karışıktır. Aynı biçimde (ve bundan dolayı) devrimci sosyal-demokrat partinin örgütü, kaçınılmaz olarak, böyle bir mücadele için işçilerin örgütünden başka türde olmak zorundadır. İşçilerin örgütü, ilk olarak, sendikal bir

olan (devrimciler örgütünden de zaten bu nedenle söz ediyor ve devrimci sosyal-demokratları kastediyorum) kişileri kapsamalıdır. Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında, birinin ya da diğerrinin mesleği arasındaki farklar bir yana, işçilerle aydınlar arasındaki her türlü fark tamamen ortadan kalkmalıdır. Bu örgüt pek geniş tutulmaması ve mümkün olduğunca konspiratif (yani gizli bn) olmalıdır...” (SE. Cilt 2)

Yine Lenin yoldaş, her bir şıkkı kapsamlı bakış açısını yansıtan şunları söylüyordu: “... Şunları iddia ediyorum: 1- Sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2-hareketin

örgüt olmalıdır; ikinci olarak, mümkün olduğunca kapsamlı olmalıdır; üçüncü olarak, mümkün olduğunca az konspiratif (az gizli, yani mümkün olduğu ölçüde gizli olmayan bn) olmalıdır (burada ve ileride elbette sadece otokratik Rusya’dan söz ediyorum). Buna karşılık devrimciler örgütü, her şeyden önce ve esas olarak, mesleği devrimci faaliyet

temelini oluşturan ve harekete katılan, mücadeleye kendiliğinden çekilen kitleler ne kadar geniş olursa, böyle bir örgüte duyulan gereksinim o kadar acil bir hal alır ve bu örgüt o ölçüde sağlam olmak zorundadır (çünkü her türlü demagogun kitlelerin geri kesimlerini peşinden sürüklemesi o kadar kolay olacaktır); 3- böyle bir örgüt esas olarak, devrimci

faaliyeti meslek edinmiş insanlardan oluşmalıdır; 4-otokratik (baskıcı bn.) bir ülkede böyle bir örgüte üyeliği, ancak meslekten devrimciler, siyasi polise karşı mücadele sanatında profesyonelce eğitilmiş (abç) insanlar üye olabilecek şekilde ne kadar çok sınırlarsak, örgütün ele geçirilmesi o kadar zor olacaktır; 5-gerek işçi sınıfından gerek diğer toplumsal sınıflardan, harekete katılma ve içinde aktif olarak çalışma imkanına sahip olacak kişiler çevresi de o kadar geniş olacaktır.” (Aç. Lenin age).

Yine, “... Öncü ile, ona eğilimli kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün, gittikçe daha genişleyen ölçüde kitleleri kendi ileri düzeyine yükseltme görevini unutmak, sadece kendini aldatmak, gözlerini bizim görevlerimizin genişliğine kapatmak ve bu görevleri daraltmaktır.” diyordu. (Lenin, Bir Adım İleri İki Adım Geri)

Stalin yoldaş, Leninizmin Sorunları adlı kitapta devrimciler örgütünün/partinin ayırıcı özelliklerini 6 madde altında ortaya koyar. Fazla yer alması için buraya aktarmıyorum. Konuya ilişkin oralara bir kez daha bakılmasında yarar var.

Her bir şıkkı kapsamlı olan bölüme bakmaya işaret etmemizin amacı, devrimciler örgütünün ayırıcı özelliğine, misyonuna ve esas görevlerine bir kez daha bakmak; bir yanıyla bu yönün hangi anlayışla ele alınması gerektiği ve ne derece bu misyonun bilinciyle hareket edildiğinin üzerine düşünülmesini sağlamak, diğer yanıyla devrimciler örgütü (yani sınıf partisi) dışındaki örgütler içinde çalışırken ve onları örgütlerken, farklı niteliklerdeki ör-

gütlere yaklaşımda, onları ele alış ve onların ayırıcı özelliklerini, misyon ve görevleri arasındaki farklara ve onlardan beklentilere ne derece dikkat ettiğimiz veya birbirine karıştırma derecesini daha iyi görme ve düşünmesini sağlamadır. Aynı zamanda sınıfın, sınıf örgütlerinin en yüksek örgütlenme biçimi, meslekten yetişmiş devrimcilerden oluşan sınıf partisinin ayırt edici niteliği, rolü ve görevleri iyi görülmezse, kitleler içinde çalışması ve kitleleri kitle örgütleri üzerinde parti eksenine çekebilme görevi iyi anlaşılacakçağı kanısındayız. Yani doğrudan doğruya iktidar mücadelesi yürütecek olan ve siyasi iktidarı ele geçirdikten sonra da sosyalizmi örgütleyip sınıfsız topluma taşımak amacıyla ihtiyaç duyulan devrimciler örgütü ile kitle örgütlerinin niteliği, misyonu ve görevleri arasındaki temel ayırt edici farkları ve beklentileri hafızalara iyi işlenmesini sağlamaktır. Aşağıda üzerine duracağımız şeylerle beraber bütünlüklü ele alındığında vurguların önemi daha iyi anlaşılacaktır. Öz olarak bunları belirttikten sonra esas üzerine duracağımız konuya dönelim.

Kitle örgütleri kavramı, mesleki olanlarla mesleki olmayan kitle örgütlerini kapsar. **Kitle örgütleri içinde esas belirleyici olan sendikalardır.** Çeşitli mesleklerin sendikaları vardır. Ama bunlar içinde en geniş ve gün geçtikçe genişleyecek olanı işçi sendikalarıdır ve işçi sınıfının temsilcileri ve davasının yürütücüleri olarak da kitle örgütleri içinde işçi sendikalarını esas almak durumundayız. Lenin yoldaşın “iş-

çiler örgütü” belirlemesiyle ifade ettiği de işçi sendikaları ve dernekleridir.

Yukarıdaki bir aktarma içinde şöyle diyordu: “İşçilerin örgütü, ilk olarak, sendikal bir örgüt olmalıdır; ikinci olarak, mümkün olduğunca kapsamlı olmalıdır; üçüncü olarak, mümkün olduğunca az konspiratif olmalıdır...”

“İşçilerin ekonomik mücadele örgütleri, sendikal örgütler olmak zorundadır. Her sosyal-demokrat işçi, bu örgütleri olanaklar ölçüsünde desteklemeli ve onlar içinde aktif olarak çalışmalıdır. Bu doğru ne var ki, sadece sosyal-demokratların bu “meslek” birliğine üye olabilmelerini talep etmek kesinlikle bizim çıkarımıza değildir: bu kitleler üzerindeki etkimizin kapsamını daraltacaktır. İşverenlere ve hükümete karşı mücadele için birleşmenin gereğini kavramış olan bütün işçiler sendikalara girebilmelidir. Bu sendikalar çok geniş olursa, bunlar üzerindeki etkimiz –sadece ekonomik mücadelenin ‘kendiliğinden’ gelişiminin yaptığı etki değil, aynı zamanda birliğin sosyalist üyelerinin, meslektaşları üzerindeki doğrudan bilinçli çabalarının etkisi- de o kadar büyük olacaktır. Fakat geniş bileşimli bir örgütte sıkı bir konspirasyon (bu, ekonomik mücadeleye katılmaktan çok daha büyük bir eğitimi gerektirir) imkansızdır. Geniş bir bileşim ile sıkı bir konspirasyon zorunluluğu arasındaki bu çelişki nasıl giderilecektir? Sendika örgütlerinin mümkün olduğunca az konspiratif olması nasıl sağlanacaktır? Genel konuşulduğunda, bunun için ancak iki yol olabilir: ya

Sendikalar, başlangıçtaki hedeflerinden bağımsız olarak, bundan böyle tam kurtuluşlarının büyük çıkarı doğrultusunda işçi sınıfının örgütlenmesinin odak noktası olarak daha bilinçli davranmasını öğrenmelidirler.

meslek birliklerinin legalleştirilmesi (çeşitli ülkelerde bu, sosyalist ve politik birliklerin legalleşmesinden önce gelmiştir), ya da gizli örgütün korunması, ama bu öylesine lose (gevşek) olur ki, üye kitlesi için konspirasyon neredeyse sıfıra eşittir.” (Lenin SE c.2)

Devamla, yasal sendikaların kurulmasına izin verilmediği yerlerde “Böylece gizli sendikal örgütler yolu kalıyor ve **biz**, (çok iyi bildiğimiz gibi) bu yolu tutmuş olan işçileri her açıdan desteklemek **zorundayız**. Sendika örgütleri sadece ekonomik mücadelenin gelişmesi ve sağlamlaşması için çok yararlı olmakla kalmayıp, aynı zamanda politik ajitasyon ve devrimci örgüt için çok önemli bir yardımcı araç da olabilirler. Bu sonuca ulaşmak için, başlayan sendikal hareketi sosyal-demokrasi için arzu edilir bir rotaya sokmak için, her şeyden önce, Petersburglu Ekonomistlerin beş yıldan beridir destekledikleri örgüt planının saçmalığı konusunda iyice açık olmak gerekir...” (Age. açLenin)

“...Eğer işçi örgütleri istiyorsak, ama kitlesel tutuklamalar istemiyorsak, jandarmaları sevindirmek niyetinde değilsek, bu örgütlere sadece gayet gevşek bir biçim vermeye çalışmalıyız...” (Age.)

“... Ekonomik mücadele –şimdiye kadar birçok kez yinedik- sendikal bir mücade-

ledir, o nedenle de işçilerin çalıştıkları yerlere göre değil, mesleklere göre örgütlenmesini gerektirir...” diyordu. (Age.)

Marks yoldaş, 1. Enternasyonal Cenevre Kongresi’nde dönemin sendika hareketini ekonomik mücadeleyle ve yerel mücadeleyle sınırlı kaldıklarına yönelik hak eden eleştirilerde bulundu. Diğer şeylerin yanı sıra, “Sendikalar, ... Ücret köleliği sistemi ve bugünkü üretim tarzına karşı saldırıya geçmek için güçlerini henüz tümüyle kavramamışlardır...” diye eleştiriyordu. Kongrede sadece sendikaların geçmişi ve o dönemini eleştirerek görevlerini belirlemekle yetinmedi. Aynı kongrede sendikaların geleceği üzerine de şunları belirtiyor: “Sendikalar, başlangıçtaki hedeflerinden bağımsız olarak, bundan böyle **tam kurtuluşlarının büyük çıkarı doğrultusunda işçi sınıfının örgütlenmesinin odak noktası olarak** daha bilinçli davranmasını öğrenmelidirler. Bu hedefe yönelik **her toplumsal ve politik hareketi desteklemelidirler. Kendilerini bizzat tüm sınıfın öncü savaşçıları ve temsilcileri olarak görerek ve buna göre davranarak**, sendikaların dışında duranları kendilerine çekmeyi başarmalıdır. Örneğin son derece uygun koşullar tarafından direnme güçleri ellerinden alınan tarım işçileri gibi en düşük ücret

ret ödenen işçi tabakalarının çıkarlarına özen göstermelidirler. **Çabalarının dar görüşlülük ve bencil olmaktan çok uzak, daha çok ezilen kitlelerin kurtuluşunu hedef aldığını tüm dünyaya kavratmalıdırlar.**” (aç Losovsky)

Marks yoldaş, Uluslararası İşçi Birliği’nin Londra Konferansı’nda “İşçi Sınıfının Politik Görevleri Üzerine” başlıklı kararda ise, diğer şeylerin yanısıra: “... **İşçi sınıfının mücadelesinde, onun ekonomik hareketi ile politik faaliyeti birbiriyle kopmaz şekilde bağlıdır**” diyordu.

Daha sonra Bolte’ye bir mektubunda, politik ve ekonomik mücadele arasındaki fark ve ilişkiye değinerek, “... işçi sınıfının egemen sınıfların karşısına **sınıf** olarak çıktığı ve onu **pressure from without** (dışardan baskı) yoluyla zorlamaya çalıştığı her hareket bir **political movement** (politik hareket)tir. Örneğin, bir fabrikada ya da bir tek işletmede grev vb. yoluyla tek tek kapitalistleri iş zamanını sınırlamaya zorlamak salt bir ekonomik harekettir; buna karşın, sekiz saatlik işgünü vb. **yasasını** çıkarmaya zorlamak **politik** bir hareket, yani genel bir biçimde, genel toplumsal bir şekilde zorlayıcı gücü olan bir biçimde çıkarlarını gerçekleştirmek için **sınıfın** bir hareketi doğup gelişir. Eğer bu hareketler belirli bir previous organisation’u önşart olarak öngörüyorsa, kendileri de kendi açılarından keza bu örgütlenmenin gelişmesinin aracı olurlar” der.

Marks, işçi sınıfının salt ekonomik hareket ve politik hareket arasındaki ilişkisinin

ve bu mücadelenin geliştirilip büyütülmesine dikkat çekmedi. **Aynı zamanda** işçi sınıfının iktisadi ve politik örgütleri arasındaki ilişki sorununu da açıklıyordu. Henüz başlıca ülkelerde proletarya partileri kurulmadan önce, Lahey Kongresi'nde aldırtdığı "Proletaryanın Politik Etkinliği Üzerine" başlıklı kararda: "Proletarya, mülk sahibi sınıfların kolektif iktidarına karşı mücadelesinde, ancak mülk sahibi sınıflar tarafından şimdiye kadar oluşturulmuş tüm partilere karşı kendisini özel politik parti olarak yapılandırarak sınıf olarak hareket edebilir.

Toplumsal devrimin ve onun nihai hedefinin –**sınıfların ortadan kaldırılmasının** zaferini güvence altına almak için proletaryanın politik parti olarak bu yapılanması zorunludur.

İşçi güçlerinin ekonomik mücadele aracılığıyla hali hazırda elde edilmiş birliği, bu sınıfın ellerinde kendisini sömürenlerin politik iktidarına karşı mücadelede de kaldıraç olarak hizmet görme-lidir.(Aç.-A.L)

Toprak ve arazi ve sermaye beyleri, ekonomik tekellerini savunmak ve sonsuzlaştırmak için, emeği köleleştirmek için sürekli olarak politik ayrıcalıklarını kullandıklarından, politik iktidarı zaptetmek proletaryanın ivedi yükümlülüğü olmaktadır" diyordu.

Politik iktidarı kim ele geçirecek? İşçi sınıfı ve emekçiler! Bu doğru. Ama işçi sınıfı ve emekçiler örgütlenmezse hiçbir şey yapamayacaktır. Onu her örgütlenme de yapamayacaktır. Ancak işçi sınıfının gerçek partisi önderliği al-

tında gerçekleştirebilecektir. Sınıf partisi, sınıfı ve emekçi kitleleri kazanarak, devrimde menfaati olan sınıf ve tabakaları etrafına çekerek siyasi iktidarı ele geçirecektir. Bunun için de işçi sınıfı ve diğer emekçi kitleler içinde çalışması, bunların kitle örgütlerini kazanması gerekir. Kitle örgütlerinin esasının ve belirleyici olanın sendikalar olduğu açık.

"...Sendikalar, işçi sınıfının elinde 'kendisini sömürenlerin politik iktidarına karşı kaldıraç olarak hizmet etmek zorundadırlar.'" diyordu Marks.

"Politikanın iktisada önceliğinden söz ettiğimizde, bu, sendikaların partiye dönüştürülmesi, salt bir parti programının sendikalar tarafından kabul edilmesi ya da sendikalarla parti arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması anlamına gelmez. Hayır, Marks'ın kastettiği bu değildi. O, geniş işçi kitlelerinin örgütünün odak noktası olarak sendikaların önemini vurguladı ve parti ve sendikaları aynı kaba atma eğilimine karşı mücadele etti. O, proletaryanın politik ve iktisadi örgütlerinin bir ve aynı hedefe (proletaryanın ekonomik kurtuluşu) sahip oldukları, ama bu hedefe ulaşmak için mücadelede bunların her birinin kendilerine özgü mücadele yöntemlerini kullanmaları gerektiği görüşüne sahipti. Politikanın iktisadi olana önceliğini, birincisi sendikaların genel politik sınıfsal görevlerini dar lonca görevlerinin üzerine çıkarma; ve ikincisi, proletaryanın politik partisinin iktisadi görevleri belirlemesi ve sendikaların bunları bizzat yönetmeleri gerektiği şeklinde anlı-

yordu." (A.S.Losovsky)

Burada bu konuya ilişkin birçok aktarma yapmamızın amacı, kitle örgütlerinde çalışmada hangilerinin temel alınması gerektiği konusunda Marksizm'in bakış açısının ne olduğu ve bunun ne derece bilince çıkarıldığı ve ne derece buna göre hareket edildiğinin görülmesi ve bir kez daha üzerine düşünülmesini sağlamaktır. Belirgin birkaç aktarma daha yapmak yerinde olacaktır.

Yukarıda bir paragrafını aktardığımız Cenevre kongresinin kararlarının bakış açısının önemi üzerine duran F. Kote şöyle der: "Bu karara göre, sendikalar işçi sınıfının örgütlenme merkezleri olmalı, görevleri işçi sınıfının tam kurtuluşu için mücadele olmalı ve diğer yandan her türlü devrimci hareketi desteklemelidir. Bu karara göre, işçiler ekonomik mücadelenin önemini ne abartmalı (...), ne de ihmal etmelidirler (...).

"Lenin, kapitalizm döneminde sendikaları işçi sınıfı için gerekli ve hatta zorunlu örgütler, burjuvaziye karşı bir direniş, örgütlenme ve birlik merkezi, işçilerin sınıfsal eğitime başladıkları, kapitalist sömürü ve baskıya karşı faal olarak mücadele ettikleri ve bilinçlerini geliştirdikleri bir yer olarak görüyordu." (F. Kote).

Stalin yoldaş, kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin saflarında ortaya çıkan bazı yanlış anlayışları eleştirirken, diğer şeylerin yanı sıra şöyle diyordu: "... Bu insanlar,... İşçilerin büyük kitlesinin, sendikaları –ister iyi ister kötü olsunlar-, yine de iş ücretini, iş gününü vb. korumada kendilerine yardım eden kendi kalele-

ri olarak gördüklerini kavramıyorlar....

“Avrupalı ortalama işçinin psikolojisindeki bu özelliği kavramayan birisi, komünist partilerimizin şu anki durumundan da hiçbir şey kavramayacaktır.

Batıda sosyal-demokrasi-nin gücü nerede yatmaktadır?

Sendikalara dayanmasında.

Batıda bizim komünist partilerimizin zayıflığı nerede yatmaktadır?

Daha hala sendikalarla sıkı bir bağ kuramamış olmalarında ve bu komünist partilerin belli unsurlarının, sendikalarla sıkı bağ kurmayı hiç istememelerinde.

Bu yüzden, içinde bulunduğumuz anda batıdaki komünist partilerin baş görevi, sendikal hareketin birliği uğruna kampanyayı geliştirmek ve sonuna kadar götürmek, sendikalara girmeyi, orada işçi sınıfının sermayeye karşı birliğinin çıkarları doğrultusunda sistemli, sabırlı bir çalışma yapmayı ve böylece komünist partilerin sendikalara dayanabilmesini sağlamayı istisnasız tüm komünistlere şart koşmaktadır.” (Stalin c.7)

KEYK de, “Bütün kitle örgütleri içinde, gerek üye sayısı bakımından gerekse de proletaryanın tüm sınıf mücadelesindeki öneminden dolayı sendikalar en büyük öneme sahiptirler....” (3. K.E.Ö.S.)

“İllegal Komünist Partisi için en önemli ve temel legal ya da yarı-legal üs noktaları sendikalardır. Bu nedenle, illegal komünist partileri, sendikalar içindeki çalışmaya en ciddi dikkati yönetmeli ve sendikaların pratikte var olmaları için yasalara bakmaksızın bütün

güçleriyle ve araçlarla mücadele etmelidir...” diyordu. (Age)

Bu kadar alıntıyı buraya almamızın amacı Marksizm’in konuya ilişkin bakış açısının hatırlanması ve ne derece buna uygun hareket ettiğimizin görülmesi, kitle örgütlenmelerinde nerelere önem verip vermediğimizin daha iyi görülmesi, emek ve enerjinin esas olarak hangi çeşit “kitle örgütleri”nde verimsizleştirildiğinin görülmesini sağlamaktır.

Kuşkusuz kitle örgütleri kavramı geniş bir kavramdır. Mesleki olan kitle örgütleri var, mesleki olmayan kitle örgütleri vardır. Bilindiği gibi mesleki olanların başlıcaları işçi (ve tabi köylü kooperatifleri ve sendikaları) ve memur sendikalarıdır. Kimileri de meslek dernekleri olarak ifade edilir; hamallar, kapıcılar derneği, çeşitli esnaf dernekleri, sporcu, kiracı dernekleri vb. gibi. Mesleki olmayanlar çeşitli isimli siyasi, sosyal, kültürel, mahalle ve yöre dernekleri vb. dir. Bunlar iki büyük gruba ayrılır. Komünist, devrimci, demokrat-ilericilerin etkisi altında olan kitle örgütleri; ve bu çevrelere karşı mücadele yürüten kitle örgütleri. Bu ikinci kategori içindeki örgütler de kendi içinde ikiye ayrılır: birinci grup, reformist, sarı sendika, gerici, dinci sendikalar, spor örgütleri vb. gibi biçimsel olarak partilere bağlı olmadıklarıyla öğünüp “sınıflar üstü” hareket eden örgütler. İkinci grup, burjuva partiler ve onların çeşitli faşist politik birlikleri vb. gibi düşman politik örgütlerdir. Başta ilerici saflarda olan kitle örgütleri olmak üzere, bu son grup dışındaki bütün

kitle örgütlerinde çalışmaya önem vermeliyiz. Bu anlamda kitlelerin olduğu her yerde faaliyet yürütmeliyiz. Tabi ki devrim strateji ve örgütlenme anlayışına uygun belli alanlar öncelikli alanlar olmalı. Temel mücadele biçimi dışındaki örgütlenmelerde, kitle örgütleri içinde sendikaları (işçi, köylü, memur sendikalarını) esas almalıyız. Kitle örgütlenmeleri içinde güçler, enerji, çaba buralara harcanırsa hem kitleselleşilir, kitleler üzerindeki etkimiz artar, o oranda sınıf mücadelesi geliştirilir, hem taze kan akımı daha fazla sağlar ve hem de faaliyetler daha köklü, kalıcı ve sistemli hale gelir vb.

Kuşkusuz, sendikalar dışındaki kitle örgütleri-kitle derneklerinde çalışmalarını terk etmemeliyiz. Oralarda faaliyet “olsa da olur olmasa da olur” gibi bir anlayışla hareket edilemez. İşçi sendikaları gibi meslek örgütlerini, kitle örgütlenmelerinde öncelikli ve temel almak mesleki olmayan örgütlerde çalışmayı pek de gerekli görmemek vb. gibi anlaşılmalıdır. Öylesi yaklaşımlar son derece yanlış olur. Akılsızca olur ve uçtan uca savrulma olur.

Tersine, Komünist Enternasyonal daha 1930 başlarında “Gelecek dönemde, spor örgütleri içindeki çalışmaya çok büyük dikkat sarf edilmelidir. Spor örgütleri, şu anda, proletar sınıf mücadelesinin tüm mekanizması içinde muazzam bir önem kazanmaktadırlar. Burjuvazi sporu kullanmaktadır. Burjuvazi onu, işçi gençliğin ordu dışındaki askeri eğitimi için ve işçi sınıfının sömürülmesini artırmak için bir araç olarak kullanmaktadır. ....

Eğer devrimciler örgütü olan partinin niteliği sürekli yükseltilmezse, ideolojik birliği, siyasal hedef birliği, hareket birliği, sıkı disiplini vb. yaratılmazsa ve sınıfın en bilinçli, öncü ve önder misyonunun gereklerini yapamazsa kendisini kitle örgütleri derecesine düşürmüş olur.

Bundan dolayı, komünist partileri spor örgütleri içindeki çalışmaya en büyük dikkati yöneltmek zorundadır. Bundan dolayı, neye mal olursa olsun, bütün spor örgütlerinde komünist fraksiyonlar oluşturmak ve spor örgütlerini kitle çalışmasının önemli üs noktalarına dönüştürmek gereklidir....” vb. diye belirtiyordu. Burjuvazi o dönemler emperyalist savaşa hazırlıkta özellikle gençliği motive etmek için özel önem verdiği gözlene de, sonrası günümüze devam eden süreçte özellikle genç kuşakları depolitize etme, enerjilerini boşaltma ve militarize etmek amacıyla kullanmaya devam ediyor. Bu tür örgütlerde de çalışma önem kazanıyor. Öz olarak belirtilirse esas alınması gerekenleri bir an olsun gözden kaçırmayarak, diğer kitle örgüt ve dernekleri içinde de çalışmalı, sınıf örgütünü siyasal etkisi altına çekip, siyasal iktidar mücadelesinin dolaylı örgütleri haline getirmeye çalışmalı.

Devrimciler örgütü ile kitle örgütlerini birbirine karıştırmamaya dikkat etmeliyiz!

Bu konuda gerek Marksizm’in bakış açısına, gerekse de ona dayanan Proletarya Partisi’nin yaklaşımına yukarıda değindik. Bu konuda kaba ve açık bir karıştırma değil, ama

kavrayış ve ele alışıta belli olumsuzluklar gözlenebiliyor. Eğer devrimciler örgütü olan partinin niteliği sürekli yükseltilmezse, ideolojik birliği, siyasal hedef birliği, hareket birliği, sıkı disiplini vb. yaratılmazsa ve sınıfın en bilinçli, öncü ve önder misyonunun gereklerini yapamazsa kendisini kitle örgütleri derecesine düşürmüş olur. Adı konulsun konulmasın kendisini sıradanlaştırıp kitle örgütü derecesine koymuş olur. Doğal olarak devrimciler örgütü olan, sınıfın, sınıf bilinçli en yüksek örgütü olma misyon ve görevlerini yerine getiremez, ama mesleki olmayan herhangi bir kitle örgütü derecesine düşürmüş olur. Bu açıdan sınıf ve emekçilerin diğer örgütlerinden farklı nitelik ve misyonunun bilinciyle hareket edilerek kitle örgütleri derecesine düşülmemeye özen gösterilmeli.

Devrimciler örgütü/parti, hedefleri, görevleri, sloganları vb. bir kitle örgütünün seviyesi ve hedefleriyle ele alırsa yine kendi misyonunu bir kitle örgütünün misyonu ile karıştırmış olur. Aralarındaki misyon farkını ve devrimciler örgütünün temel bazı özellik ve misyonunu aktardık.

Diğer yönüyle partinin (devrimciler örgütünün) ayrıcalık özellikleriyle kitle örgütlerine yaklaşırsak ve onlardan onu beklersek bunları birbirine ka-

rıştırıyoruz demektir. Yani, devrimciler örgütü (parti), yukarıda da belirtilen belirgin özellikler olmadan gerçek devrimciler örgütü olamaz. Ama o özellikler kitle örgütlerinde olamaz ve olması da beklenebilir.

Kitle örgütü, adı üzerinde kitlelerin bir araya geldiği bir örgüttür. Bunlar içinde esas, temel alınması gereken mesleki örgütler olan sendikalardır. Sınıflı bir toplumda bulunduğu göre, çeşitli sınıf ve tabakaların görüşlerinden etkilenenler olacaktır ve işçiler içinde her düşüncede olan insanlar olacaktır, doğal olarak onların sendikalarına da bu düşünce yansıtacaktır. Sendikalar (ve tabii diğer kitle örgüt ve dernekleri de) demokratik bir yapıya sahip olmak durumundadır. Farklı eğilimler, güçlerine göre kendilerini temsil edecek ve bunlar yönetime yansıtacaklardır. İşçiler içinde ve sendikalarında her zaman belli düşünceler etkin olacaktır. Ama birbirlerini hesaba katacaklar ve katmak zorunda olacaklardır. Seçtikleri yönetim ve kararları demokratik bir şekilde alırken birbirlerini hesaba katmak durumundadırlar. Anlayışını, görevlerini, sloganlarını vb. dışındakilere zorla dayatmaya, benimsemeyenleri bileşimlerinde dışlamaya, kendi düşüncelerinde olmayanlarla birlikte çalışmamaya, onları birliklerden uzaklaştırmaya ve olmasa o bileşimi parçalayıp sadece kendileriyle birlikte hareket edenlerle bir kitle örgütü kurmaya çalışılması halinde yanlış yapılı; kitle örgütleri anlayışının özelliğine ters/aykırı hareket edilmiş olunur. O, parti ile karıştırılmış olur. Parti

bir ideolojik birliği gerektirir, bu olmasa varlığını sürdüremez. Ama kitle örgütlerinde bu aranmaz. Kitle örgütleri bu olmadan kuruluyor, bu olmadan da oluyor ve varlığını sürdürüyor. Mevcut toplumda kitle örgütlerinde aynı ideolojik ve siyasi birlik aranırsa orası bir kitle örgütü olmaktan çıkar. Bir siyasi örgüt durumuna getirilir. Aynı düşüncelerde olmayanlar ya oradan uzaklaşır, terk eder ya da yabancılaşır ve sahiplenmez. Böylece daralmasına yol açar. Aynı düşüncelerde olanların gidip-geldiği bir yer haline getirilir. Devrimciler örgütünün sahip olması gereken özelliklerle yaklaşılmış olunur.

Kitleleri kitle örgütlerine çekme, kitle örgütleri içinde çalışarak, emek vererek, onları etkileyerek, proletarya partisine yakınlaştırma yerine, siyasal önderliğini verilen bilinç ve kendi deneyimleriyle gönüllü olarak kabul edecek duruma getirme yerine, görüşlerini, sloganlarını ve disiplini dayatma yoluna başvurulursa oralar dağıtılır. Böylesi yaklaşımların olduğu yerde devrimciler örgütü ile kitle örgütleri birbirine karıştırılır.

Yine, kitle örgütleri, adeta parti bürolarınıymışçasına ele alınırsa, parti flamalarının, parti önderlerinin ve partinin şehitlerinin resimlerinin, partinin yayınlarının vb. sergilendiği, satıldığı yerler haline getirilirse, temel görüşlerinin açıktan savunulduğu, devrimin yolu, silahlı mücadele vb. gibi devrimin çeşitli stratejik görüşlerinin açıktan savunulduğu yerler haline getirilirse veya çeşitli siyasi parti ve örgütlerin tartışma, çekişme ve rekabet yerleri haline getirilirse kitle örgütleri

daraltılır. Şu ya da bu örgütün orayı ele geçirmesine veya diğer siyasal eğilimlerin dıştalanmasına ya da diğer siyasal eğilimlerin oralardan uzaklaşmasına yol açacağı gibi, hem kitlelerin öyle yerlerden uzaklaşması, hem de kuruluş amaç ve görevlerinden uzaklaşmalarını beraberinde getirmesi kaçınılmaz hale gelir. Bu tür yaklaşımlar küçük mülk sahibi yaklaşımlardır; “benim olsun da isterse bir kulübe olsun” yaklaşımlarıdır. Kitle örgüt ve derneklerini tarikat tekkelerine dönüştürme mantığıyla ele alma yaklaşımıdır. Her vesileyle daha büyük kitleleri bir araya getirme, kitle örgütlerini daha da büyütme, daha geniş kitleleri etkileme ve siyasal iktidar mücadelesine seferber etme sorumluluğunu taşımamadır.

Kuşkusuz kitle örgütlerinin sağ bir çizgiyle ele alınmasına da, sol bir çizgiyle ele alınmasına da karşı uyanık olmalı ve her iki anlayış biçimine karşı da mücadele yürütmeliyiz.

Sağ anlayış, açık ya da dolaylı olarak kitle örgütlerinin “siyasetten uzak durması”, “tarafsız olması”, “herkese eşit mesafede olması” vb. gerektiğini vaaz etme ve sürekli bu yöne çekme politikası olarak kendini gösterir. Egemen sınıfları kızdırmama, ürkütme kaygısı gütmeye, kendini egemen sınıflara kabul ettirmeye çalışma, “uçlaştırmayalım”, “kamplaştırmayalım” vb. diye uzlaştırmaya çalışmada kendi gösterir. Egemen sınıflar ve onların devleti karşısında net duruştan kaçınma, işçi sınıfının çıkarlarını ve sınıf mücadelesini bulanıklaştırma ve burjuvazi için kabul edilebilir hale getirmeye çalışmada kendini gösterir.

Ekonomik mücadele ve biraz da demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi için (ki bu da burjuva demokrasisinin ufkuyla sınırlıdır) mücadele yürütme göreviyle sınırlı kalınması, siyasal mücadeleyi özünde burjuvazi ve partilerine havale etme yaklaşımında kendini gösterir. Ekonomik, demokratik mücadeleyi siyasal mücadeleye, siyasal mücadeleyi siyasi iktidarı ele geçirmeye taşımada sınıfsal ve toplumsal kurtuluşun olamayacağı düşünce ve faaliyetlerini savunma ve onu geliştirmeye çalışmada kaçınmada kendini gösterir. Anlayış/yaklaşım, pratik ve meseleler karşısındaki tutumları bu yönlü olur.

Bu yönlü yaklaşımlar sınıf kökeni, yaşamı, düşünce ve duygularıyla küçük burjuva dar görüşlü insanların, yozlaşmış sendika önderlerinin, yüksek maaşla satın alınmış işçi temsilcilerinin, partisiz yazarların, yüksek maaşlı aydın ve memurların, hali vakti yerinde olanların yaklaşımıdır. Mevcut düzen kötüdür ama bu türleri için katlanılmayacak duruma henüz gelmemiştir, yaşam koşulları sıradan işçi ve emekçi kesimlerin çoğuna göre iyidir, egemen sınıflar tarafından sahip oldukları ayrıcalıklardan edinmek istemiyorlardır. Toplumsal üretimde burjuvazinin bunlara bıraktığı kısıntılar, bunları “herkesle” iyi geçinmeyi, “herkesle eşit mesafede” durmayı, “tarafsız” olmayı, “siyasetler üstü” durmayı savunmaya veya meyil etmeye götürmektedir. Bu yönlü yaklaşım, sınıfsal olarak orta sınıfın, küçük burjuvazinin ve proletaryanın üst tabakalarının yaklaşımıdır. **Siyasal olarak**

Burjuvazinin ömrünü uzatması diğer şeylerin yanısıra önemli ölçüde oportünist, revizyonist, reformist, sarı sendikacı, "sosyal-demokrat" hareketler ve bunların önderlerinin etkinliğine bağlıdır.

da sınıf uzlaşmacılığıdır. Anlayışlarını, tutumlarını keskin sol laflarla da süsleseler, oportünist, revizyonist, reformist, liberal, vb. yaklaşımlardır.

Egemen sınıflar, direkt veya dolaylı olarak birçok yol ve yöntemle bu tür düşünceleri desteklediği, itibar kazandırmaya çalıştığı, doğal olarak bu tür düşünce ve yapıda olan kişi ve kurumların üstüne gitmediği, pek dokunmadığı, bir biçimde finanse de edip ve en azından o tür düşünceleri koruyacak ve yeşertecek ekonomik zemine dokunmamaya çalışarak etkin olmasına çalıştığı unutulmamalıdır. Burjuvazinin ömrünü uzatması diğer şeylerin yanısıra önemli ölçüde oportünist, revizyonist, reformist, sarı sendikacı, "sosyal-demokrat" hareketler ve bunların önderlerinin etkinliğine bağlıdır. Dolayısıyla farklı tonları olan bu sağ yaklaşımların niteliği ortaya çıkarılıp sistemli ve acımasızca teşhir edilmedir.

"Sol" anlayış, devrimciler örgütünü kitle örgütleriyle karıştırır. Devrimciler örgütünün sahip olması ve kavuşturulması gereken özellikleri kitle örgütlerine uygulamaya çalışır. Kitle örgütlerine parti örgütü gibi ele alma yaklaşımıyla yaklaşır. Düşünce, örgütlenme ve pratiğiyle partinin bir kolu, onun bir bürosuymuş gibi yaklaşır. Kitle örgütünün niteliğine, durumuna bakmaksızın ör-

gütlü insanların disiplinini onlara dayatır. Kitle örgütlerinin yönetim ve bileşiminin ideolojik-siyasi olarak kazanılmadığı, onların devrimciler örgütünün politikalarını gönüllü olarak benimseme durumuna gelmediği yerde, o örgütlerin durumunu, bileşimini, özelliğini hesaba katmadan parti düşünceleri, kararları, eylemleri, disiplini vb. dayatılır ve beklenirse orada etkili olunmaz, fiyasko olur, o kitle örgütlerinin yönetim veya kitesinden kopulur. Öylesi yaklaşım kitlelerin açık veya dolaylı tepkisine yol açar; ya kendisine göre hareket etmeyen kesimleri küçümsemesine, hesaba katılmamasına, dışlanması, ya da o örgütler veya kitesinin bunları yalnızlaştırmasına yol açar ve bu da kitle örgütlerini ya parçalanmaya ya da onları kaybetmeye götürür.

"Sol" yaklaşma anlayışı, aynı zamanda felsefi idealizmdir. Koşullar ve olguların durumu yerine kendi öznel niyetini koyar. Gerçekleri olduğu gibi görüp, taşıyacağı yere göre biçimlendirme çabasına girme yerine kendi kafasındaki gibi görüp, ona göre bir beklentiye girer. Kafasındaki öznel düşünceleri dayatır, ya kitleleri hazır olmadığı ve kaldıramayacağı şeylere sürükler ya da maceracı yaklaşımla güçleri parçalar ve kitlelerin emek ve enerjilerini boşa harcar. Kitle örgütleri öznel dü-

şüncelerine uygun olmayınca da onu ya yıkar ve dağıtır ya da umutsuzluk ve karamsarlığa kapılarak kopar veya kendileri gibi düşünmeyenleri kopmaya zorlayarak parçalar, zayıflatır, dağıtır.

"Sol" anlayış, kendi kafasındaki öznel dar dünyasıyla olaylara bakma yaklaşımıdır. Her şeyin niyetlerle halledileceği yanılışıyla hareket eder. Kendini, kendi güçlerini abartır, kitlelerin güç ve rolünü ya görmez ya da lafta kabul edip üzerine gevezelik etse de pratikte onun gereklerine göre hareket etmez. Böylece kitleleri küçümser, tepeden bakar, kendisini onlardan koparır, onları kendilerinin peşinde gelecek sürüler olarak görür. Tabi her zaman veya genellikle gelmeyince de "bu halktan bir şey çıkmaz" gibi düşüncelere kapılarak sağ uca savrulur.

"Sol" anlayış, ister kendisini, güçlerini abartarak (tabi sadece düşmanlarını da değil, dışındaki güçleri de küçümsemesi demektir) kitlelerin güçlerini küçümsemesi ve kitlelerden kopması olsun, ister dışındaki güçlerle birlikte hareket etmesinin önemini görmemesiyle olsun sonuçta düşmanlarına karşı birleştirilebilecek güçleri birleştirmenin önemini kavramamaktadır. Daralma, içe kapanma, budama yaklaşımıdır. İster maceracılığıyla kitlelerden koparak onların güç ve desteğinin önemini görmemesiyle olsun, ister yine maceracılığıyla onların güç ve enerjilerini yersiz ve zamansız kullanarak yıpratması olsun, isterse onlara güvensizliğiyle onların güç ve enerjilerini yerli yerine kullanmamasıyla olsun kitlelerin güç, destek ve enerjilerini

değerlendiremememe ve boşa harcatma politikasıdır. (Bu yönüyle sağ yaklaşımla aynı noktada buluşur.) İttifaklar politikasını kavramama anlayışıdır. Sınıf düşmanlarına karşı birleştirilebilecek bütün güçleri birleştirmeyi, mümkün olduğu ölçüde birlikte hareket etmeye azami derecede dikkat etmeye çalışmayı kavramama, becerememe anlayışıdır. Bir başka ifadeyle Leninizm'in üç taktik ilkesinden biri olan "proletaryaya kitlesel bir müttefik –bu müttefik geçici, yalpalayan, emniyetsiz ve güvenilmez de olsa- sağlamak için her ülkenin Komünist Partisi tarafından en küçük imkandan bile mutlaka yararlanma ilkesi"ni (Stalin) bilince çıkaramama ve sırtını dönme anlayışıdır. İktidar mücadelesi sürecinde ve iktidarı ele geçirdikten sonra da Leninizm'in bu taktik ilkesiyle hareket edilmeden ne gerçek komünist olunur ne de proletaryanın davası başarıyla yürütülebilir ve muvaffak olunur.

"Sol" anlayış, kapitalizmin yıkıma, iflase sürüklediği köy ve şehir küçük burjuvazinin, küçük burjuva aydınların, her geçen gün durumu daha da kötüye giden, daha fazla açlığa, yoksulluğa, gelecek kaygısına sürüklenen, kötüye giden yaşam koşulları ve baskılarla bunalan ufku dar, anlık duygularıyla hareket eden öfkeli küçük burjuvazinin düşüncesi ve ruh halidir. Bir taraftan egemenlerin aşırı lüks içinde yaşam ve çılgınlıkları bunları öykündürüp ama o yaşama kavuşamamaları, diğer taraftan her geçen gün durumlarının kötüye gitmeleri bunları çileden çıkarır, bunaltır, kısa sürede ve kestirmeden devrim beklentisine

iter. Ne oluyorsa bir an önce olmasını ister. Mümkün olan en geniş kitleleri etrafına çekme "zahmet"ine katlanmaz, devrim üzerine lafazanlıkla her şeyin hal olacağını sanır. Günlü kurtarma, idare etme anlayışı taşır.

İster devrimciler örgütünde olsun, ister kitle örgütünde olsun sağcı ve "sol"cu çizgi ve yaklaşımlar iki zıt uçta da görünseler özünde aynı kapıya çıkar. Biri, ister ekonomistliğiyle, ister reformistliğiyle, ister kendiliğindenciliğiyle-kuyrukçuluğuyla, siyasete ilgisizliğiyle kendi geriliğini, edilgenliğini, pasifliğini mazeretlendirmeye çalışarak proletaryanın, köylülerin ve diğer emekçi kitlelerin devrimci düşünce, eylem, kin-öfke, güç ve enerjilerini harekete geçirmeyip, ileri taşımayarak sınıfsal duruşu bulanıklaştırarak mevcut sistemle barışık yaşama-ya/uzlaşmaya hizmet etmesiyle kitlelerden kopmakta ve onları egemen sınıfların yanına itmekte; diğeri, ister proletaryaya ve emekçi kitleleri kazanmayı küçümseyip onlardan kopmasıyla, ister işçi ve emekçilerin devrimci güç, enerji maceracı emellerine feda etmesiyle, ister onlara sekter, yıkıcı, dışlayıcı, bölücü-parçalayıcı-mezhepçi yaklaşımıyla onları parçalamasıyla, ister sadece kendi düşünceleri benimseyenlerle hareket edip diğer kitlelerden kopmasıyla, ister birleştirilebilecek güçleri birleştirmekten kaçınıp, emek cephesi ve ittifaklar politikasıyla hareket etmeyip, işçi ve emekçilerin güçlerini, enerjilerini parçalayıp etkisizleştirip egemen sınıfların insafına itmesiyle vb. olsun iki uçta da gözükse aynı

kapıya çıkmakta ve aynı hizmette bulunmaktadır. Bu nedenle bu her iki anlayış da özde aynıdır. Madalyonun birer yüzleri olarak sömürücü sınıflara hizmet ederler.

Her alanda, bu her iki anlayış cephesinden gelen yaklaşımlara karşı her zaman sistemli olarak mücadele yürütülmeden ne komünist olunabilir ve adına layık bir yapıya kavuşulabilir, ne de her alandaki faaliyet adına layık bir faaliyete kavuşturulup amaç ve hedeflerine emin adımlarla yol alınabilir. Sorunun özü kavranıp onun gereklerinin ruhuna uygun hareket edilmesi halinde istikrarlı bir yapı ve istikrarlı bir gelişmeye kavuşulur. Aksi halde idealler üzerine konuşma bir jimnastik haline getirilir.

Komünist Partilerin güçlendirilmesi üzerine Komünist Enternasyonal adına konuşurken G. Dimitrov şöyle diyordu: "... Komünist Partisi'nin işçi sınıfının mücadelesindeki öncü rolü kazanılmak zorundadır. Bunun için Komünistlerin öncü rolü üzerine lafazanlık etmenin gereği yoktur. Bunun için günlük kitle çalışmasıyla ve doğru bir siyasetle **işçi kitlelerinin güvenini kazanmak, fethetmek** gerekir. Bu da ancak, biz Komünistler siyasi çalışmamızda kitlelerin sınıf bilincinin gerçek seviyesini ve onların devrimcileşme derecesini ciddiyetle göz önünde bulundurursak, somut durumu kendi isteklerimize dayanarak değil, gerçek temelinde doğru değerlendirsek mümkün olacaktır. Geniş kitlelerin Komünizmin pozisyonlarına geçmesini sabırla ve adım adım kolaylaştırmalıyız..." (Açık)

Gerçekten Dimitrov yolda-

şın belirttiği gibi öncülük, önderlik üzerine ne kadar laf edilirse edilsin, “günlük kitle çalışmasıyla” birleştirilmeyorsa, “doğru bir siyasetle **işçi kitlelerinin güvenini kazan**”ıp güce dönüştürülmüyorsa ve mücadeleyi ileri taşıyamıyorsa hiçbir değer taşımaz. Olsa olsa gevhezeliğe dönüşür.

Kitle örgütlerindeki faaliyetlerde öne çıkan belirgin hatalara ilişkin

Kitle örgütlerinde çalışmalarındaki hatalar sadece bizde gözlenmiyor. Burjuva, reformist parti ve sarı sendikacılar (bunlar zaten belli) bir yana, genel olarak devrimci parti ve örgütler benzer yanlış yaklaşımlar içindedir. Kimilerininin daha fazla kimilerininin onlardan biraz az olması özünü değiştirmiyor. Kimi akımlar kaba yönlerini ve kimi yanlışlarının sonuçlarını görüp itiraf ediyor, kimi hatalarını görmekten korkuyor, sorgulamakta ve ortaya koyup özeleştirenden kaçınıyor, kimi ise üzerine düşünme, sorgulama, hatalarını kabul etmenin kendilerini rencide edebileceği kaygısıyla hareket edip hata kabul etmemekte, statükoyu savunma ve sürdürmeye devam etmektedir.

Bazı devrimci örgütler kitle örgütleriyle ilgili değerlendirmelerinde “gettolaşma”dan söz ediyorlar. “Kitle örgütlerinin başına musallat olan temel sorun gettolaşma tehlikesidir” diyorlar. Bir şeyi görüp ifade etmek iyi ama tek başına yetmediğini hepimiz biliriz. Önemli olan hatanın nedenlerini, kaynağını ve nasıl, hangi yol ve yöntemlerle aşılacağını doğru bir şekilde tespit etmektir. Ge-

risi emek, irade, yönetim ve çalışmaların denetimine kalmıştır. Bunlar olduğu ölçüde faaliyet verimli olur.

Kuşkusuz her yapının yaklaşımı ve olumsuzlukları kendilerini bağlar. Olumlu veya olumsuz sonuçlarına kendileri katlanır. Gerçek proletarya partileri kendi hatalarına bakar. Kıyaslamayı da başkalarına göre değil, sınıfsal bakış açısına göre, yani sınıf çıkarlarına göre yapar. Kendisi dışındakiler, kimi konularda proletaryaya yaklaşımlar da sonuçta küçük-burjuva akımlardır. Başkaları farklı mayada, bizler farklı mayadayız ve öyle olmalı. Ayrıca başkalarının benzer hatalar yapmasının eksiklerimizi hafifletmeyeceği ve maruz gösteremeyeceği de açıktır. Bazı konularda bazı akımlarla yaklaşık olarak aynı şeyler dü-

şünülebilir, benzer noktalarda buluşulabilir. Ama yanlış yaklaşımlarda aynı noktada bulunuluyorsa, benzer sancılar çekiliyorsa, bu, üzerinde durulmasını daha da önemli kılıyor. Sadece bizim sorunumuz değil, genelde ülkedeki devrimci hareketin bir sorunudur.

Kitle örgütlerindeki komü-

nist çalışmanın esası işçi, köylü, memur sendikaları, birlikleri ve kooperatifleri olarak anlaşılmayınca ve esas önem buralara verilmeyip, buralar dışındaki birkaç dernek ve ‘kültür’ merkezlerine odaklanılınca ve dahası kitle örgütleri geniş halk kitlelerine gitmenin araçları olarak ele alınmayınca, dar bir ufukla, sadece ya da ağırlıklı olarak içe dönük bir tarz uygulanınca, “gettolaşma”, giderek daha da daralma, büzülme kaçınılmaz olur. Kitle örgütleri her örgütün kendi taraftarlarını bir araya getirmenin yerleri haline gelir. Ara sıra kimi başka yapıların kimi taraftarlarının “sohbet” yapmak için veya bir-iki tanıdığını bulmak için uğrayacağı yerler haline gelir. Ama giderek taraftarlarını bile bir araya getiremeyecek yerler haline gelir

(kaldı ki taraftarlarını bir araya getirmek için kitle derneği oluşturulmaz, ancak örgütlenme becerisi olmayan, örgütlemeye güven vermeyen “bütün taraftarlar”ını kurdukları veya buldukları bir iki derneğe, kuruma yöneltirler). Geniş kitlelere gitme, geniş kitleleri çekme aracı, kitlelerin ekono-

mik, demokratik, siyasal, toplumsal sorunlarını savunan, mücadelesine yol göstermeye yardımcı olan, dayanışma ve mücadele bilincini geliştirmeye çabalayan, siyasal teşhir, siyasal propaganda yapan, örgütlenme bilinci geliştirmeye çalışan anlayış, yaklaşım, yaşam, ilişkiler, ahlak ve kültürüyle devrimci, sosyalist insanların yaklaşım ve bilincini veren yerler haline getirilmezse, bu görevlerine uygun bir faaliyet olmazsa, (gerilik ve yetersizlikle de birleştiği için) kaçınılmaz olarak daralır. Sınırlı sayıda insanın bir araya geldiği yerler haline gelir. İşte denildiği gibi gettolaşır. Taraftarlarını bir araya getirmesi ve bir arada tutması bir yana, olanları da uzun süre tutamaz hale gelir. Kitlelere gitme, gün geçtikçe daha çok kitlelerle bağ kurma, onları çekme, örgütlenme, yeni yeni insanları kazanarak yetiştirme-taze kan aktarımını sağlayan birer yerler haline getirme yerine, insan öğütme yerlerine dönüştürülür.

Kitlelerle, kitlelerin sorunlarıyla ilgilenilmezse, kitleler için var olduğu unutulursa, yani görevleri ve misyonu unutulursa, yabancılaşırsa kaçınılmaz olarak ilkin düşünsel, ardından örgütsel olarak daralınması kaçınılmazdır. Devrimci, sosyalist bilince yabancılaşınca görevlerine ve misyonuna yabancılaşırlar, dolayısıyla kitleler ve onların sorunlarına yabancılaşırlar, dar kabuğuna çekilir, siyasal, sosyal sorunlardan uzaklaşırlar, depolitize olunur, kitlelere yabancılaşıldığı için kitleler de sahiplenmez, maddi-manevi destek vermez, daralan çevre ya hep aynı dar pratikle, verimsiz ça-

lışmayla uğraşır sonunda demoralize olur, ya kitleler ve onların sorunlarıyla uğraşmadığı, sorunlarına yabancılaştığı ve ufku daraldığı için küçük sorunlar büyütülür, odağa konulur ve küçük burjuva yön ve kaygılarla birleşerek didişme-çekişme yerleri haline getirilir ve bir süre sonra hep aynı sorunlar uğraşmak ve aynı yüzlerle olmak sıkıcı hale gelir, yada kitleler ve onların sorunlarına yabancılaşıldığı için kitleler tarafında pek bir destek verilmediği için maddi bakımdan ayakta durulmayacak hale gelinir, yanlış anlayışlarla şekillenmişlerse o kitle derneklerinin-kurumlarının giderlerini partinin karşılaması istenir/beklenir ve hem partiye maddi yük haline gelen yerler haline gelir, hem de kaynakları sınırlı olan partinin karşılayamaması halinde partiye güvenisizliğe dönüşür, ve sonuçta maddi sıkıntılar yüzünden, ya oraların faaliyetlerini finanse edemediği için verimsizleşir, ya oralarda çalışanları (gerilik ve küçük burjuva yönlerinin payıyla) demoralize edip dökülmesine, uzaklaşmasına yol açar, ya da o tür yerlerin kira, gider vb. masraflarının altında kalkamayacak duruma geldiği için kapatılmasının eşliğine gelinir veya kapatılmasıyla sonuçlanacaktır.

Bu duruma gelmemesi için, başta proleter dünya görüşünü, yani Marksist-Leninist-Maoist dünya görüşü bilimini öğrenip doğru kavramak gerekir. Dünya görüşünü, artık suları içerek değil, kaynağından içerek öğrenmesi, sadece Marksist dünya görüşü değil, onun yöntemini doğru kavraması gerekir. Partinin bu görüşlerle eğitil-

mesi halinde her alandaki faaliyetçiler gibi, bu alandaki faaliyetçiler de eğitilmiş olur. Ayrıca her alan gibi, bu alanda faaliyet yürütenlerin de, alan faaliyetlerinin özgüllüğü, nasıl ele alınıp yürütülmesi konusunda bir eğitime tabi tutulması ve anlayışın yerleşmesi halinde faaliyet verimli olur. Doğru anlayışlarla kitlelere gidileceği için mesleki kitle örgütlerinde gelişip, etkinleşilir, kökleşilir, kitle dernekleri ve kurumlarında etkinleşilip verimli faaliyet yürütülür. Kitleler kucaklanır. Doğru politika, doğru çalışma tarzı, özverili, ısrarlı emeğin kitle desteğine dönüşmesi insanların ruh halini de dönüştürür. Yükseliş dönemlerinde başarı sarhoşluğuna kapılıp kitlelerin güç ve enerjileri gereksiz ve zamansız harcanmayıp doğru bir şekilde değerlendirilirse, o yüksek ruh hali daha büyük fedakarlıklarla mücadelenin yükseltilmesini, daha geniş kitleleri, daha geniş kitleler de daha büyük mücadele ve ruh halini yaratır. Bu sarmal bir şekilde birbirini geliştirir.

Kitle örgütlerini “mezhepçi” bir kafayla ele almak onun özüne, amacına, niteliğine uygun değildir. Bu tür kitle örgütlerinin devrimci mücadelede, kitleleri devrime kazandırmada ciddiyeti olmaz; kitleler böyle yerlerden uzaklaşır, gelmez. Böyle bir anlayış ve şekillenmeyle kitle örgütlerine yaklaşırsa ya kitle örgütlerine girilemez, girilse de tutunamaz, kazanan egemen olsa da ömrü fazla sürmez, ya daralır, ya kaybedilir ya da kapatılmak durumunda kalınır. Mesleki kitle örgütlerinin ve mesleki olmayan kitle örgütlerinin bu

“... Komünist Partisi'nin işçi sınıfının mücadelesindeki öncü rolü kazanılmak zordur. Bunun için Komünistlerin öncü rolü üzerine lafazanlık etmenin gereği yoktur. Bunun için günlük kitle çalışmasıyla ve doğru bir siyasetle işçi kitlelerinin güvenini kazanmak, fethetmek gerekir.”

duruma gelmemesi için kitle örgütlerinin özgün özelliklerine göre ve en geniş kitleleri kucaklama anlayışıyla hareket edilmelidir. Kitle örgütlerinde çalışma, düzen içi, “siyasetten arınmış”, “tarafsız”, “sınıflar üstü” vb. gibi anlayışlarla olmayacağı gibi, sadece kendi düşüncesinde olanların bir araya geleceği yerler haline getirilmemeli. Kitle örgütleri ve faaliyetçileri yeraltı partisiyle organik bağı olduğunu açığa vurmamalı. Belirtilen bütün bu gibi anlayışlara karşı kararlı, tutarlı ve sistemli mücadele yürütmeli. Buna karşın kitle örgütlerinin demokratik olmaları gerektiğini, işçi, emekçi halk kitlelerinin maruz kaldığı her türlü baskı, zulüm ve haksızlıklara karşı tavır almaları gerektiğini savunmalı ve sağlamaya çalışmalı. Bir futbol kulübünde, derneğinde, dağcılar, avcılar vb. derneğinde, bir azınlık milliyetin derneğinde, kimi esnaf derneklerinde vb. biçim biraz farklılıklar taşır. İşçi, memur sendikaları, meslek birlikleri, köylü kooperatifleri vb. gibi örgütlerin siyasal duruşu biraz daha farklı olur. Buralarda devrimci ve komünist hareketin etki gücüne göre ve yine devrimci mücadelenin etkinlik derecesine, mücadelenin seviyesine, içinde bulunan süreçlere göre bu kitle örgütleri devrim ve sosyalizm ve komünist hareketi destekleme

derecelerini açık yada dolaylı belirtecek duruma gelirler. Tabii bu örgütlerde beklentiler farklı olur. Dışta savunu olarak bu örgütlerin asgari olarak ilerici-demokrat, devrimci bir niteliğe kavuşturulması gerektiği açıkça savunulmalıdır. Yani anti-empyralist, anti-feodal, anti-faşist olmaları gerektiğini, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunmak gerektiğini, dahası anti-kapitalist olmak gerektiğini açık savunacak hale getirilmelidir. Bununla kimse komünist hareketle organik bağı bulamaz. İçte ise kitlelere gitmenin, onları kazanmanın, mücadeleye çekmenin amacı, yani Demokratik Halk Devrimi, sosyalizm ve nihai hedefe taşıma amacı bir an olsun unutulmamalıdır. Ve kitlelere gitmenin, kitle örgütlerinde çalışmanın amacının onları kazanmak, proletarya partisinin etkisi altına çekip iktidar mücadelesinin dolaylı araçları, gelecekte iktidar organlarının birer nüveleri haline getirmek olduğu unutulmamalıdır.

Kitle örgütlerinde ya da tüm açık faaliyetlerde “illegal bir iş yapıyor” havalara girilmemelidir. Bu alanların faaliyetleri illegal yapının alışkanlıklarıyla ele alınmamalı, bu alanların özgüllüğüne uygun hareket edilmelidir.

Kitle örgütleri açık/legal yerlerdir diye gelişigüzel her

şeyin konuşulduğu, her şeyin birbirine karıştırıldığı, neyin nerede ve ne zaman konuşulacağını bilmeyecek derecede laf kayt davranılmamalı. Yine illegal yapının işlerinin oraların üzerinden yapıldığı yerler haline getirilmemeli. Kitle örgütlerinin faaliyetleri illegal faaliyet değildir. Bundan hareketle legal ve aleniyetçi kafayla hareket edilmemesini gerektirir. Legal koşullarda faaliyet yürütülüyor olabilir ama yeraltı örgütünün elemanı olarak onun adına faaliyet yürütmenin sorumluluğuyla hareket edildiği unutulmamalıdır. Anlık ve kısa vadeli düşünmemeli. Uzun vadeli düşünülmemelidir.

Kitle örgütlerinde ve derneklerinde üyeler ve gelen kitleler mümkün olduğu ölçüde görevler verilerek geliştirilmeli ve sorumluluk altına çekilmelidir. Sorumluluk altına girince hem duyarlılığı, sahiplenme derecesi artar, hem kendini ve faaliyetlerini geliştirmiş olurlar.

Kitle örgütleri kendi bünyesinde gerekli kurumları, komisyonları, kolları oluşturmaları. Tecrübelilerin yanına tecrübesiz yeni insanlar seçmesini sağlayarak gelişmelerini sağlamalı. Buraların üyeleri ve kimi kurumların özelliğinden dolayı üye veya gelen insanların rahat sorumluluk üstlenebilecekleri kol ve komisyonları kurmalılar.

Bu kurulların, komisyonların, kolların, hücrelerin vb. düzenli toplantı yapmaları bir çalışma tarzı olarak oturtulmalı. Sorunlar, bilgilendirmeler biriktirilmemeli. Toplantılar gereksiz yere uzatılmamalı. Kısa ve öz toplantılar, hem sorunların biriktirilmesinin önüne geçer, hem de zaman almaz.

Bir ölçüde kendiliğindencilik, tembelliği ve işleri savsaklamanın önüne geçer. Çok konuşup iş yapma zamanını öldürme alışkanlığını değiştirmenin de bir biçimidir.

Kitle örgütleri ve dernekleri, üyeleriyle ve gelip giden kitlelerin katılacağı toplantılar yapmalıdır. Görevleri, faaliyetleri, etkinlikleri, açıklamaları, tavırları, daha geniş kitlelere gitmeleri, güncel sorunlar üzerine aydınlatma toplantıları vb. üzerine toplantılar yapmalı. Kitlelerin kendilerine gelmelerini beklememeli, kendileri kitlelere gitmelidir. Bir araya gelen yerler yeni kitlelere gitmenin birer yerleri haline getirilmeli. Aynı ve başka meslek örgütleriyle bağ kurmanın araçları-yerleri, grev ve direnişlere ulaşma, dayanışmada bulunma yerleri haline gelmeli, oralarda yeni bağlar yakalayıp etkileme, kazanma örgütlenme rolünü yerine getirmelidir. Bu bağlantılar üzerinde mahallelerine, evlerine, işyerlerine gidecek bağlar haline getirilmeli.

Kitle örgütlerinde seminerler, paneller, tartışmalar düzenlemeli. Kitlelerin ekonomik, demokratik, siyasal, sosyal talepleri için ve çeşitli alanlardaki mücadelelerle dayanışma için neler yapılabileceğini onlarla tartışarak ortak paydalar yakalayarak, onların katılım ve harekete geçmesini sağlamaya çalışmalı, kitlelerin kendi aralarındaki sorunlarını çözmeye yardımcı olmalı, bu gibi sorunlar bir çalışma tarzı olarak oturmalı. Kolektivizm, dayanışma ve yardımlaşma bilinci geliştirilmeli. Her zaman, odağına, proletarya ve emekçilerin siyasi iktidar hedefini koymalı. Bunun içinde sınıf düşmanları-

na karşı birleştirilebilecek en geniş kitleleri birleştirme politikasına uygun hareket etmeli. Düşman sınıflar arasındaki çatlaklardan yararlanmasını bilmeli (yararlanırken onlara yedeklenme pozisyonlarına ve onların da düşman oldukları bilincini köreltmeye düşmemeye özen göstermeli), tutarsız, kararsız, sallantılı, geçici ve görelide olsa ittifaklardan kaçınmamaya çalışmalıdır. Bu yaklaşımlarla hareket edilmesi halinde kitle örgütlerindeki faaliyet verimli olur. Kitlelerden kopulmaz. Faaliyetler bir avuç insanın verimsiz çalışması olmaktan çıkar.

Kitle örgütlerinde devrim çizgisi

“...emekçi halk olmadan bütün bombalar güçsüzdür, hem de gerçekten güçsüzdür.” (V.İ. LENİN)

“Tarihi kitleler yapar” ve “Sınıf mücadelesi tarihin motorudur.” Bu iki tez kitle hareketlerine yaklaşımımızın merkezinde yer alacak temel tezlerdir. Bu tezlere bağlı olmasızın kitleleri örgütlemek, devrime önderlik etmek esasen mümkün değildir.

Bu tezlerin kavranması bizler için belirleyici derecede

önemlidir. Kitle örgütlerindeki çalışma tarzımızın sağlam temellere oturması için bu tezlere dayanan politik çizgimizi doğru kavramalıyız. Bunun için çokça gündemimizde olan, buna karşılık yeterince politik mücadele bilinci ile ele alamadığımız kendiliğinden hareket üzerinde duralım. Çünkü, sorun öz olarak kendiliğinden harekete yaklaşımdır.

Kendiliğindencilik kavramını çok rahat kullanmak, her olumsuzlukta bundan bahsetmek bunun iyi bilindiğini, kavrandığını ve artık sorun olarak görülmemesi gerektiğini göstermez. Aksine, bu hastalıkla sürekli mücadele etmek gerekir. Sınıf mücadelesinin var olduğu, nesnel şartların sınıflar mücadelesine dayandığı koşullarda ezen sınıfların varlığından, tarihinden, birikiminden gelen gerici, eski, devrim karşıtı fikirlerle ve elbette bu fi-

kirlerin kaynağı olan bakış açılarıyla mücadele devrimciler için sürekli bir görev, bir sorumluluktur.

Genel olarak kitle kuyrukçuluğu olarak kavranan kendiliğindencilik, bundan daha çok bir ideolojik bakış açısı olarak kavranmalıdır.

Kendiliğindencilik sadece kitle kuyrukçuluğundan ileri

Kitle örgütlerini “mezhepçi” bir kafayla ele almak onun özüne, amacına, niteliğine uygun değildir. Bu tür kitle örgütlerinin devrimci mücadelede, kitleleri devrime kazandırmada ciddiyeti olmaz; kitleler böyle yerlerden uzaklaşır, gelmez.

gelmez, aynı zamanda kitlelere dayanmadığı halde, kitlelerin kendiliğinden hareketine hiç önem vermediği halde devrimcilik yapanların da bakış açılarıdır. Lenin’in ekonomistlerle teröristlerin nihayetinde aynı kulvarda olduğuna dair belirlemesi bu yaklaşımı içerir.

Ekonomistler ile bugünün teröristleri arasında ortak bir kök bulunmaktadır, ve bu, bir önceki bölümde genel bir olgu olarak incelediğimiz ve şimdi de siyasal eylem ve siyasal mücadele üzerinde etkisi bakımından ele alacağımız kendiliğindenliğe kölece boyun eğıştır. (Lenin. Ne Yapmalı?. Syf 77)

Bu yaklaşımdan hareketle diyebiliriz ki; kendiliğindenciliğin gerçek karşıtı kendiliğinden hareketin doğru çözümlenmesi ve daha da önemlisi genel gidişatının kavranarak onun devrimci bir tarzda değiştirilip dönüştürülerek yönlendirilmesidir. Eğer varlığına sürekli dikkat çektiğimiz, altını çizdiğimiz kendiliğindenciliği mahkum ederken, eleştirirken kendiliğinden olanı çözümleniyorsa kendiliğindencilik hastalığına bir başka yoldan tutulmuş oluruz. Bu, soldan ya da sağdan aynı noktaya gelmektir... Aynı noktaya iki ayrı yoldan gelmek bu iki yolun birliğini, birbirinin devamı olduğunu gösterir.

Kendiliğindencilik kendiliğindenliğin arkasında kalmak,

kendiliğinden harekete boyun eğmektir. Ekonomistler devrimin, sınıf hareketinin kendiliğinden gelişiminin ürünü olacağını savunurlar; bunu savunurken ekonomik mücadeleye doğru bir yön verme gereğine de işaret ederler. Adım adım gelişecek ekonomik mücadelenin politik bilinçlenmeye neden olacağını var sayarlar. Bu nedenle yüksek düzeyde politika yapmanın karşısında yer alarak hareket ederler. Onlara göre kitlelerin öğrenmesi gereken ilk önce ekonomik mücadeledir. Ekonomik düzeydeki mücadelenin desteklenmesi, birleştirilmesi, güçlendirilmesi vs. üzerinden proleter harekete önderlik edilmesi gerektiğini savunmakla yetinirler. Gerçekte ise bunu yapmak sadece burjuvazinin çıkarlarını korumaya denk düşer. Çünkü bu tür bir mücadele hiçbir zaman mevcut sistemin yıkılması mücadelesine dönüşmez; onu yenilemeye, iyileştirmeye; çıkabilecek krizlerde ise gerilemelere ve geriden başlayarak tekrar yenilemeye, iyileştirmeye dönüşür. **Aynı döngü içinde ileri geri hareket etmek, döngüyü değiştirmez.**

Teröristlerin hareketinde de aynı kısır döngü gerçekliği ile karşılaşırız; bu sefer kitlelerin ekonomik temeldeki mücadelesine bel bağlamanın yerini aydınların siyasal mücadelesi almıştır. Aydınların kendiliğinden

den öfkesine bir boş inan...

Lenin yoldaşın Ne yapmalı eserinde bir işçinin ağzından ifade ettiği şu cümleler bize yol göstermelidir:

“... biz işçilerin kendi ‘eylemimiz’ zaten vardır. Sizin desteklemekte inat ettiğiniz elle tutulur sonuçlar vaadeden somut istekler ileri sürerek yürütülen işçi eylemi zaten vardır [tabii köylü eylemi de vardır]. Ve her günkü alelade mesleki hareketimiz içinde çoğunlukla aydınlardan hiçbir yardım görmeksizin bu somut istekleri kendimiz ileri sürmekteyiz, ama bu eylem bize yetmiyor, biz sadece ‘iktisadi’ politika lapasıyla beslenecek çocuklar değiliz. Biz ötekilerin bütün bildiklerini bilmek istiyoruz. Siyaset hayatının bütün yönlerini ayrıntılı olarak bilmek ve her siyasi olaya aktif olarak katılmak istiyoruz. Bunun için aydınlardan bizden, bizim pek iyi bildiğimiz şeyleri, biraz daha az tekrarlamaları ve henüz bilmediğimiz şeyleri, fabrikadaki ‘iktisadi’ tecrübemizin bize hiçbir zaman öğretemeyeceği şeyleri, yani siyasi bilgileri biraz daha fazla vermesi gerekir, vs...” (Lenin, Ne Yapmalı? Syf 75)

Toplumsal devrim partisi olmaktan çıkıp, toplumsal reformların demokratik partisi olmak; burada ortaya konan temel fark öz olarak bu şekilde özetlenebilir. Bu reformistlerle komünistlerin farkıdır. Hareketin yönünü belirleyecek politikaların saptanmasında bizlerin de dikkate alması gereken temel ilkelerden biri budur.

Rahatlıkla anlaşılacağı gibi, devrimlerin gerçekleşmesi sadece kitle hareketinin kendiliğinden ilerlemesine bağlı değildir. Bu temel koşul olmakla

birlikte devrimlere önderlik etmek gerekir. **Önderlik etmek görevi kitle hareketinin dışında bir bilinç, amaç ve örgütlülük gerektirir.** Bu, komünist partisinin varlık nedenidir. Komünist partisi devrime önderlik edecek sınıfın, proletaryanın öncü örgütüdür. Sınıfın tek örgütü olmadığı gibi, en geniş örgütü de değildir. Sınıf daha çok kitle örgütlerinde örgütlenir... O halde kitle hareketinin devrimdeki rolü ile komünist partisinin rolünün birleşmesi için kitle hareketine vereceğimiz önemi, buna uygun ve koşut olarak kitle örgütlerine vermek durumundayız. Kitlelerin daha çok örgütlendiği, bir araya geldiği, bilinçlenme sürecine dahil olduğu bu örgütlerde çalışmak komünistler açısından bir görevden öte, zorunluluktur.

Proletarya Partisi'nin 7. Konferansında dikkat çektiği kitle çizgisi sorunu bu konuyla da direkt ilgilidir. Partinin merkezde olduğu, halka halka genişleyen bir kitle hareketi örgütlülüğü... Konferansta içerden dışarıya, yukarıdan aşağıya, partiden kitlelere gibi tanımlayarak açıkladığı bu örgütlenme modeli kitlelerin nesnel olarak varolan hareketinin incelenmesi, kavranması

ve ileriye doğru değiştirilmesi perspektifinin bir devamıdır. Bu, her devrimci/komünist hareketi kendine has, özgün kılar; çünkü hiçbir kitle hareketi bir diğeriyle tıpatıp aynı olamaz... Konferansın ülkemiz devrimine ilişkin özgünlükler olacaktır tespiti de buna dayanmaktadır. Yani, ne ekonomistlerin tek düze ekonomik mücadele çizgisi ne de aydınların tek düze siyasi mücadelesine dayanmaktadır; iki türden kendiliğindenliğe boyun eğişi kat be kat aşan çeşitlilikte, zenginlikte kitlelerden kitlelere çizgisine dayanmaktadır.

Kitle örgütlerindeki çalışmalarımız; temel aldığımız dernekler, bu derneklerdeki perspektifimiz, Halk Savaşı ile bu alandaki faaliyetlerin ilişkisi, bu alanlardaki parti örgütlenmesi, parti politikalarının kitlelere taşınmasında izlenen yol ve yöntemler vs. devrimde kitlelerin ve partinin rolünü doğru kavrayıp kavramadığımızı gösterir.

Gündemimizdeki kitle örgütleri anlayışı

Kitle örgütlerindeki doğru çalışma tarzının bizlerin gün-

demine fazlasıyla yöre dernekleri alanından gelmesi; sendikalarındaki faaliyetin ise hem çok dar alanlara sıkışması ve hem de öncü ve temel kitlelere yönelen bir çalışmaya, örgütlenmeye yönelememesi sözünü ettiğimiz yetersizliğin sadece sonuçlarıdır. İşçi sendikaları kısmen, oysa köylü örgütlenmeleri gündemimize hiç girmemektedir. **Mevcut haliyle kitle örgütleri anlayışımız kendi kitlemizin harekete geçirilmesine indirgenmiş haldedir.** Bu ise, savunduğumuz görüşlerle bağdaşmaz bir durumdur. Kendi görevlerimizi kitle örgütlerine bırakmak ya da kitle örgütlerindeki görevleri öz görevlerimiz ile aynılaştırmak... Sonuçta yaşanan bu sorun kitle örgütlerindeki daralmanın, yanlış ele alışların ürünüdür. Bunların düzeltilmesi gerekir.

Kitle örgütleri halk kitlelerinin ve özellikle de işçi sınıfının sömürücü sınıflara karşı mücadele süresince yarattığı direniş odaklarıdır. Bu direniş odaklarının varlığına olanak sağlayan şey sömürücü sınıfların sürekli ve kaçınılmaz saldırıları olmuştur.

Kapita-

“Sendikalar, başlangıçta, işçilerin, kendilerini hiç değilse salt köle olma durumunun üstüne çıkaracak sözleşme koşulları elde etmek üzere, bu rekabeti kaldırma, ya da hiç değilse denetim altına alma yolundaki kendiliğinden girişimlerinden doğmuştur.”

listlerin işçi sınıfını sömürmek üzere ona dayattığı üretim biçimi, yaşama tarzı, işçi sınıfının, haklarını korumak üzere mücadelesini ve bu mücadele de örgütlenmesini getirmiştir. Ekonomik alandaki mücadelenin bir ürünü olmaları nedeniyle mesleki temelde oluşmuş bu örgütler, başlangıçta siyasal bir hedef gütmemişlerdir. Kuruldukları aşamadaki koşullara uygun kimi basit taleplerle işçiler patronlara karşı bir araya gelmiş ve taleplerini, örgütlenmelerini, sınıf olma bilinçlerini sürekli geliştirmişlerdir. İlk zamanlarda gizli ya da yarı-gizli olmalarına karşın, mücadeleler sonucunda bu örgütler işçi sınıfının meşru, yasal örgütleri haline gelmişlerdir. Sonuçta, kitle örgütleri işçi sınıfının mücadeleleri sonucunda kitleler için meşru mücadele alanları, temel hakların savunulacağı mevziler, karşı çıkılamaz yasal örgütlenmeleri haline geldiler. Farklı kesimlerden, farklı sorunlar ve talepler uğruna bir çok türden kitle örgütü zamanla sosyal yaşamdaki yerlerini aldılar. Ama sendikalar her zaman ekonomik ve politik mücadelenin daha fazla iç içe geçtiği, işçi sınıfının proleter karakterine uygun olarak sınıf mücadelesinin başat kitle örgütleri olma özelliklerini korumuşlardır. Kitle örgütü ruhunu, özelliklerini her zaman korumuşlardır. Bunun nedeni işçi sendikaları-

nın gerçek anlamda kitle örgütü özelliklerini taşımasından ileri gelir...

Marks'ın “Sendikalar. Geçmişleri, Bugünleri ve Gelecekleri” adlı makalesi işçi sendikalarının genel oluşum, gelişim ve rolü hakkında olukça berrak bir açıklama içeriyor...

Geçmişleri.

Sermaye, yoğunlaşmış toplumsal güçtür; oysa işçi, satmak için yalnızca kendi gücüne sahiptir. Sermaye ile emek arasındaki sözleşme, bu yüzden hiç bir zaman eşit, maddi geçim araçlarının sahipliğini ve emeği bir yana, ve yaşamsal üretici güçleri de öte yana koyan bir toplum anlamında bile, eşit koşullar altında yapılmaz. İşçilerin tek bir toplumsal gücü, sayılarıdır. Ama bu sayısal güç bölünmüşlükle kırılır. İşçilerin bölünmüşlüğü, kendi aralarındaki kaçınılmaz rekabetten doğar ve sürer.

Sendikalar, başlangıçta, işçilerin, kendilerini hiç değilse salt köle olma durumunun üstüne çıkaracak sözleşme koşulları elde etmek üzere, bu rekabeti kaldırma, ya da hiç değilse denetim altına alma yolundaki kendiliğinden girişimlerinden doğmuştur. Sendikaların ivedi amacı, şu halde, günlük gereklerle, sermayenin ardı arkası gelmez saldırılarını önleme çareleriyle, kısacası, ücret ve çalışma süresine ilişkin sorunlarla sınırlıydı. Sendika-

ların bu faaliyeti yalnızca meşru değil, zorunludur da. Bugünkü üretim sistemi varolduğu bundan vazgeçilemez. Tersine, bu, bütün ülkelerde sendikaların kurulmasıyla ve bunların birleştirilmesiyle genelleştirilmelidir. Öte yandan, sendikalar, bilinçsiz olarak, ortaçağ belediyelerinin ve topluluklarının orta sınıf için yaptığı gibi, işçi sınıfının örgütlenme merkezlerini oluşturuyorlardı. Sendikalar sermaye ile emek arasındaki gerilla savaşları için nasıl gerekiyorsa, ücretli emek ve sermaye egemenliği sisteminin yerini alacak örgütlü organlar olarak, bunların önemi daha da büyüktür.

Bugünleri

Sermaye ile olan yerel ve günlük mücadeleye çok fazla eğilmiş olduklarından, sendikalar, ücretli kölelik sisteminin kendisine karşı harekete geçmekte sahip oldukları gücü henüz tam olarak kavramış değillerdir. Bu yüzden, genel toplumsal ve siyasi hareketlerden çok uzak kalmışlardır. Ama son zamanlarda örneğin İngiltere’de son siyasal hareketlere katılmalarından, Birleşik Devletler’de işlevlerine ilişkin genişlemiş görüşlerinden ve Sheffield’deki son büyük sendikalar delegeleri konferansında alınmış olan aşağıdaki karardan da görüldüğü gibi, büyük tarihsel misyonların farkına bir miktar vardıkları anlaşılıyor.

‘Bu konferans, uluslararası birliğin bütün ülkelerin işçilerini tek bir ortak kardeşlik bağı ile birleştirme yolundaki çabalarına yüksek değer biçerek, burada temsil olunan çeşitli derneklere, bunun tüm çalışanlar topluluğunun ilerlemesi ve başarması için gerekli olduğu

inancıyla, bu örgüte katılmalarının yararlılığını içtenlikle salık verir.’

Gelecekleri.

Başlangıçtaki amaçlarından ayrı olarak, işçi sınıfının kesin kurtuluşunun geniş çıkarları uyarınca, onun örgütlenme merkezleri olma bilinciyle hareket etmesini artık öğrenmelidirler. Kendilerini tüm işçi sınıfının savunucuları ve temsilcileri olarak gördüklerinde ve öyle davrandıklarında, üye olmayanları kendi safalarına almamazlık edemezler. Özgül koşullar yüzünden güçsüz durumda olan ve çok düşük ücret alan uğraşların, örneğin tarım işçilerinin çıkarlarını dikkatle gözetmelidirler. Çabalarının, dar ve bencil olmanın çok ötesinde, mazlum milyonların kurtuluşunu amaçladığına dünyayı büyük çapta inandırmalıdır.

Karl Marks’ın bu makalesinde ortaya koyduğu görüşler geçerliliğini korumaktadır. Sendikalar patron ile işçi arasındaki günlük mücadele açısından gereklidir ve işçi sınıfının ücretli emek ve sermaye egemenliği sisteminin yerini alacak örgütlü organlar olarak önemli organlardır. Sonrasında Rusya’da devrimler sürecinde Sovyetler gerçekliğiyle bu önem çok somut bir hal aldı. Sovyetlerin 1917 Büyük Ekim Devrimi’ndeki rolü Marks’ın yukarıdaki belirlemelerine tümüyle uygundur ve onu kanıtlamaktadır. Sendikadaki, dolayısıyla kitle örgütlerindeki mücadeleler günümüzde politik olarak geliştirmek ve örgütlenmeleri önündeki engelleri kitlelerin kırması için yollarını olabildiğince aydınlatmak gerekmektedir. Kitlelerin öğren-

mekte olduğu şey kendi hakları ve bu hakları burjuvaziden almaktır. Oysa biz onlara iktidarı almayı öğretmekle yükümlüyüz. Bu iki mücadelenin birleşmesi ancak Halk Savaşı içinde mümkündür.

Kitle örgütlerinin özellikleri

Kitle örgütlerinin devrim amaçlı olmadıkları, daha çok kitlelerin güncel, ivedi sorunları, talepleri üzerine yoğunlaştığı bilinir. Her kitle örgütü nihayetinde içinden çıktığı kitlenin taleplerine, sorunlarına duyarlılık gösterir. Buralarda gerek patronlarla, gerek devletle, gerek okul yönetimleriyle vs. herhangi bir halk kesiminin ilişkisindeki sorunlar üzerinden örgütlenilir ve çalışma yürütülür. Bütün bu çalışma ge-

çinilmaz, zorunlu bir sonucu olduğunu bilmek gerekir.

Kitle örgütleriyle ilişkimizi belirleyecek önemli gerçeklerden biri budur... Bu anlamda bir kitle örgütü faaliyeti yaratmak ya da kendiliğinden bir kitle hareketi yaratmak komünistlerin, “dışardan bilinç taşıyacıkların” esaslı bir görevi değildir. Öz örgütlerini kurmaları yönünde kitleleri harekete geçirmek mümkündür; hakeza bu örgütlerin gelişmesine katılmak, buna yön vermek de gereklidir. Ancak, işimizi buna indirgemek, bu doğrultuda hareket etmek yanlıştır; hele ki **siyasal görüşümüzü benimseyenlerle sınırlı kitle örgütleri kurmak anlamsızdır...** Komünistler kitle örgütlerinin siyasal seviyesinin geliştirilmesinden, devrimleştirilme-

rekli ve önemlidir; daha da ötesi bizlerin dışında vardır... Elbette bu alanlardaki mücadelenin seviyesi, devlet tarafından engellenmesi, sınıf uzlaşmacıları tarafından sekteye uğratılması da ayrı bir gerçektir. Ancak bu, kendiliğinden mücadelenin varlığını ortadan kaldırmaz. Demek ki, her koşulda kitle örgütlerinin kendiliğinden hareketin bir ürünü ve hatta ka-

sinden, kendiliğinden olanın devrime yöneltilmesinden sorumludurlar... Komünistler kendiliğinden hareketin ve elbette örgütlenmesinin birleşmesi, politikleşmesi, devrime yönelmesi yönünde çalışırlar. Elbette bunu yaparken bir kitle örgütüne ait görevleri de ihmal etmezler.

Bugüne kadar partimiz kitle örgütlerinin herhangi bir ör-

Yöre dernekleri belli bir meslek ve belli bir karşıt güce karşı örgütlenmeyen, aynı yöre insanların kendi yöre kültür, gelenek ve sorunları üzerinde örgütlenen örgütlerdir.

gütün tekkesi olarak örgütlenmesini, kendini belli bir siyasi çevre ile sınırlamasını eleştirdi. Bu tür örgütlenmelerin kitle örgütü olmayacağını iddia etmiştir. Bu tamamen doğru yaklaşımımız yukarıdaki açıklamamıza dayanmaktadır. Çünkü, **bir kitle örgütünü belli bir siyasi çevrenin örgütü olarak inşa etmek, kaçınılmaz bir biçimde o örgütü darlaştırır.** Bu hem partinin gereksizleşmesi sürecine neden olur ve hem de kitle örgütünün kitleleri örgütlemekteki araç olma özelliklerini, kitlesini darlaştırdığı için azaltır. Bu yanlışa izin vermemek gerekir. Kitle örgütlerine bir politikayla, bir anlayışla gitmek, kitleleri eğitmek üzere tavırlar, görüşler ve ileri düzeyde örgütlenmeler sunmak yerine kitle örgütleri kurarak darlaşmak yanlış bir bakış açısidir. Bu anlayış sadece bu biçimde örgütler kurmakla yetinmez, varolan kitle örgütlerini de daraltır... Bir kitle örgütünün daralmasına neden olmak aslında başarısızlıktır. Partimiz kitle örgütlerinin geniş kitlelere açık olmasını, kitlelerin güncel, ivedi sorunlarına, taleplerine göre işlemlerini, demokratik merkezîyetçi işleyişe uygun örgütlenmesini savunur... Çünkü, tüm bunlar kitle örgütlerinin geniş olması, açık olması, kendi kendini yönetmesi ilkelerini içerir.

Demek ki, birinci noktayı netleştirirsek eğer; kitle örgüt-

leri kitlelerin mücadelelerine dayanan, onların taleplerine ve sorunlarına uygun, egemen sınıfların saldırılarına karşı mücadele gereğiyle oluşturulan derneklerdir. **Bu mücadeleler meşru olduğu kadar zorunludur da.** Bu alandaki mücadele ne kadar yaygın ve güçlü olursa, kitle örgütünün örgütlenme alanı ve çapı da o kadar yaygınlaşır ve güçlenir.

Kitlelerin bu örgütlerde birleşebilmeleri, mücadelenin kitlelerin çıkarlarıyla yürütülebilmesi için bu, temel bir koşuldur. Komünistler kitle örgütleri içindeki faaliyetlerini bu temel koşulu gözardı etmeden yürütürler. Kitle örgütlerinin bu özelliklerden uzaklaşması, kitlelere dayanmayan, onların talepleri ve sorunları ile örtüşmeyen bir hat izlemesi onu kitle örgütü olmaktan çıkarıp dar kadro örgütü haline getirir. Bu örgütlerin kendiliğinden varolan görevlerini, çalışmalarını yadsımadan, aksine bunları kabul ederek, ancak bunlarla birleşebilecek devrimci politikaların kitlelere benimsetilmesi yöntemini uygularlar. Bu sayede ne kitle örgütünün kitlesel karakterini, kendiliğinden karakterini ortadan kaldırırlar ne de kendi gerçek görevlerinin yerine bu kendiliğindenliği koyarlar.

Şimdi, kitle örgütlerinde politik çalışmalar konusuna değinmek gerekir.

Marks'tan yaptığımız alıntıda özellikle belirtilen işçi sı-

nının mevcut düzen içerisinde hiçbir zaman kapitalistlerle eşit koşullarda sözleşme yapamayacağı gerçeği, sendikaların nihayetinde devrimin bir aracına dönüşmedikleri durumda varolan sisteme ait bir örgüt olarak kalacağı gerçeğine işaret eder. **Bu da kitle örgütlerinin toplumsal ve politik sorunlarla ilişkilerinin güçlendirilmesi gereğini ortaya koyar.** Marks'ın Sendikaların Gelecekleri üzerine ifade ettikleri bu görüşün açıklamasıdır.

Kitle örgütlerini devrimin bir parçası, ona hizmet eden araçlar haline getirmek komünistlerin asıl görevidir. Bu konuda derinleşmek gerekir. Kitle örgütlerinin devrim bilincine kendiliğinden sahip olamayacakları ya da iktisadi mücadelenin kitleleri siyasal mücadeleye taşımadaki yerinin zayıflığı Lenin yoldaşın üzerinde ısrarla durduğu bir konudur.

"İktisadi mücadelenin, genel olarak*, yığınları siyasal [sayfa 75] mücadeleye sürükleyebilecek "en geniş uygulanabilirliğe sahip araç" olduğu doğru mudur? Tamamıyla yanlıştır. Yalnızca iktisadi mücadeleyle olan bağlantısı bakımından değil, polis zorbalığının ve otokratik zulmün bütün belirtileri, yığınları "çekmekte" hiç de daha az "geniş uygulanabilirliğe sahip" bir araç değildir. *Zemskiye naçalniki* (kırsal yönetici) ve köylülerin kırbaçlanması, memurların rüşvetçiliği ve polislerin kentlerde "sıradan halka" karşı davranışı, açlara karşı mücadele, halkın aydınlanma ve bilgi için olan çabasının baskı altına alınması, vergilerin zorla tahsil ve dinsel mezheplerin ezilmesi, erlere karşı aşağılayıcı

davranışlar ve öğrencilerle liberal aydınlara kışla yöntemlerinin uygulanması-bütün bunlar, ve zorbalığın buna benzer binlerce belirtisi, “iktisadi” mücadeleyle doğrudan doğruya bağlantılı olmamakla birlikte, siyasal ajitasyon için ve yığınları siyasal mücadeleye çekmek için, genel olarak, *daha az* “geniş uygulanabilirliğe sahip” fırsatlar mıdır? Doğru olan, bunun tam tersidir.”

Burada kitlelerle ile komünist parti arasındaki ilişkiye bir açıklama getirmek faydalı olacaktır:

Kendiliğinden hareket ile devrimci hareket arasında bir Çin setti yoktur; kitlelerle komünistlerin hareketi arasında bir Çin setti inşa etmek, birleştirmede mucizeler yaratan iki gücü mahvetmekten başka bir şey değildir. Kitlelere dayanan bir kitle örgütü tanımımız, kendi içinde kitlelere dayanan bir komünist örgütü de taşır. Tanımlamalarımızı parti ile kitle örgütlerindeki bu iç içe geçmeyi, ilişkili olma özelliğini asla unutmadan okmalıyız... İleri kitlelerin kazandırılacağı örgütlülüğün komünist partisi çeperi ve bu çeperin de kazandırılacağı örgütlülüğün parti olduğunu bir kesin yargı olarak benimsemeliyiz. Anlaşılmasına daha fazla olanak sağlamak için şunu da ifade edelim... Devrime ihtiyacı olanlar, devrime ihtiyaç duyanlar kendi aralarında devrimci bir birliktelik kurarlar; bu birliktelik kendi içinde farklı düzeyler oluşturur; birliktelik içindeki bireyler ve dolayısıyla katmanların devrime katılımları, devrimdeki yerleri farklılık içerir... **Devrimci hareketin gelişimi bu farklı dü-**

zeyler arasında sürekli bir akışkanlık yaratır... Geriden ortaya, ortadan ileriye... Bunun tersi de elbette olacaktır.

Toparlarsak eğer, kitle örgütlerinde politika yapmak gereklidir ve hatta görevdir. Politikaların oluşum zemini ise kesinlikle o kitle örgütünün varlık koşulları ile sınırlı olamaz. Kitle örgütlerinin gerekliliğini oluşturan koşulların kavranması, anlaşılması, açığa çıkarılması, üzerinde yoğunlaşılması bir gereklilik ve de zorunlu bir görev olmakla birlikte esas olan, kitle örgütünü politik açıdan geliştirmek, devrimcileştirme, devrime hizmet eden bir araca dönüştürmektir. İktidarın alınmasında kitlelerin politik odaklarını yaratmak devrim için tek kelimeyle şarttır.

Bu genel belirlemelerden sonra kimi somut sorunlara, konulara ve tartışmalara değineceğiz.

Bilindiği gibi, ülkemizde kitle örgütleri faaliyetleri daha çok yöre derneklerindedir. Bu nedenle varolan sorunların önemli bir bölümünü bu örgütlerin özellikleri oluşturmaktadır.

Yöre dernekleri belli bir

meslek ve belli bir karşıt güce karşı örgütlenmeyen, aynı yöre insanlarının kendi yöre kültür, gelenek ve sorunları üzerinde örgütlenen örgütlerdir. Bu da onun kitlesinin farklı sınıflardan, katmanlardan insanlardan oluşmasına neden olur ve aynı zamanda belli bir karşıt güce karşı örgütlenmediği için iç disiplini ve dayanışması işçi sendikalarına ve öğrenci derneklerine oranla daha zayıftır. Bu derneklerde kitleler daha çok yoksul kesimlerden oluşmaktadır. Büyük şehirlerde gecekondularda birçok sorunla iç içe yaşayan kesimler bu derneklerde örgütlenebilmektedir. Bu durum genel olarak bu alanlardaki çalışmaların zeminini de oluşturmaktadır/oluşturmalıdır da. Bu kitle örgütle-

rine yönelen insanların lümpen özellikler taşıması, bireysel kaygılarının gelişkin olması, feodal kimi değerleri korumaları, toplumsal sorunlara duyarlılıklarının zayıf olması gayet anlaşılır olmalıdır. Devrimci-demokrat kaygılarla, amaçlarla kurulsa da, bir dönem bu yönde çalışmalar yürütse de kitlesinin bu özellikleri dolayısıyla (elbette politik sürecin

Eğer bir kitle örgütünün bunca saldırı ve karşı direnişe rağmen kitlesi sınırlı ve kavgası kendi içinde ise o artık bir kitle örgütü misyonu oynamamaktadır...

karşı-devrim lehine gelişmesi durumunda da çok daha fazla olarak) gerilemeler yaşamaları da anlaşılır olmalıdır. Çok sayıda yöre derneğinin önemli derecelerde yozlaşmış olduğunu bugün kabul etmemek mümkün değildir. Buralarda çalışma yürüten devrimci örgütlere sempatisi olan bireylerin de bu yozlaşma karşısında bilinçlenmedikleri durumda fazla bir şey yapamayacakları açıktır. Çokça sözünü ettiğimiz dedikoduculuk, devrimci değerlerden uzaklaşma, politik duyarsızlık, düşünce tembelliği, biçimcilik vb. bu duruma da ilgilidir.

Kimi yöre derneklerinde çok açık biçimde kahvehane kültürü oturtulmuş durumdadır. Kiraathanelerin kumarhanelere dönüşmesi gibi, dernekler de kahvehanelere dönüştürülmektedir. Yöre dernekleri arasında dayanışma, ortak çalışma oldukça azdır. Yöre derneklerinde kitlelerin sorunlarından, taleplerinden bağımsız bir şekilde, gerek burjuva politik kaygılarına dayanan gerekse derneği bir ticari paravana dönüştüren anlayışlardan kaynaklanan yönetim kavgaları yaşanmaktadır. Bunların da çokça yaşandığı bilinmektedir. Buna karşın bu alanlarda faaliyet yürüten komitelerimizin bu sorunlara yönelik bir incelemesi, değerlendirmesi ve karşı politikalar geliştirmesi mümkün olmamaktadır. Partimiz ise daha çok bunların örgütlü-

lüklerimize yansımalarıyla uğraşmaktadır. Bu durum bir darlaşma, kitlelere yabancılaşma, örgütlenmede kendi ile yetinmeye yol açmaktadır.

Bugün kitlelerin yaşadığı sorunlar o kadar çok ve kimileri de o derecede keskindir ki bu belirttiklerimizle bunları kıyasladığımızda gerçekten kitle örgütlerinin ne işe yaradıkları hakkında kuşkular taşımamak mümkün değildir? Eğer bir kitle örgütünün bunca saldırı ve karşı direnişe rağmen kitlesi sınırlı ve kavgası kendi içinde ise o artık bir kitle örgütü misyonu oynamamaktadır... Bu durumda kitle örgütlerinin faaliyetlerini bunlarla sınırlamak örgütlü faaliyet yürütmek demekle aynı şeydir.

Yöre derneklerinin bu genel durumlarının incelenmesi (ne yaptıkları, nasıl çalıştıkları, nereden nereye geldikleri ve nereye yol aldıklarının somut olarak ortaya konması) ve çok yönlü çalışmalarla bunların düzeltilmesi gerekmektedir.

Bizlerin şimdiden sunabileceği kimi belirli politikalara, çalışmalara değinmek gerekirse eğer:

İlkin; yöre derneklerinin belli bir yöreyle sınırlı çalışmaları artık ilerici, kitleleri toparlayıcı özellikler taşımakta yetersizdir. Bu çalışmaların görece olumlu etkisi, başka çalışmalarla desteklenmediği durumda- geride kalmış bir sürece aittir. Günümüzde yöre derneklerinin bu yönü

onu genişletecek, güçlendirecek bir yön olmaktan çıkmıştır. Bu dernekleri diğer yörelerin, kesimlerin, alanların sorunlarıyla ilişkili ele almak, birbirlerine yakınlaştırmak önemli bir görevdir. **Yöre dernekleri kurmak ya da yöre derneklerini olan halleriyle korumak politikaları bu anlamda eleştirilmelidir.**

İkinci olarak, dernek faaliyetlerini dışarıya çekmek, kitlelerin yaşadığı, çalıştığı, sorunlar yaşadığı alanlara yöneltmek gerekir. Derneklere sıkıştırılan çalışmalar mevcut statükoları ve gerilikleri bozmaya yetmez. Ancak kitlelerin somut sorunlarına yöneldikleri ve bu alanda kendilerini geliştirdikleri oranda gerilikler aşılabilir.

Kültürel ve sanatsal faaliyetlerin genel kültür ve sanat faaliyetleri ile birlikte ele alınması, yöreyle sınırlı faaliyetlerin geliştirilmesinin ancak bu yöndeki birleştirmelerle mümkün olduğu kabul edilmelidir. Sınıf mücadelesinin çeşitli alanlarına yöneldikleri oranda ve bu alanlarda icra edildikleri durumda yöre derneklerindeki kültür-sanat faaliyetleri değer kazandığı gibi, yeni değerler yaratmaya da muktedir olur.

Derneklere sınıf mücadelesinin çeşitli alanlarındaki sorunları, tartışmaları, gündemleri, eylemleri gündeme getirmek ve bu konularda kitleleri bilinçlendirmek; halkın devrimci mücadelesini sahiplenen, içeren eylemlere katılımlar örgütlemek; bu konuda derneği açıkça seferber etmek gerekir. Derneklerdeki faaliyetlerimizi büyük oranda buna ayırmalı, bu yönde bir gelişim için olanakları (Ajitasyon/Propa-

ganda araçları) geliştirmeliyiz.

Yöre derneklerindeki gerici, feodal, dar grupçu yaklaşımlara karşı açık mücadele yürütmek gerekir. Bu yaklaşımların kitle örgütlerini demokratik mücadeleden alıkoymayan yaklaşımlar olduğunu görerek hareket etmek gerekir.

İşçi sendikaları işçi sınıfına yönelen kapsamlı saldırıların da sonucu olarak önemli sorunlar yaşamaya devam etmektedir. Bu saldırılar devletle işçileri çok sık karşı karşıya getirmekte ve işçi sınıfında direnişi kıskırtmaktadır. **Buna karşın sendikalar bu direniş gereksinimini karşılamaktan genel olarak uzaktır.** Kendi sorunlarına, ihtiyaçlarına yanıt bulmakta zorlanan işçilerin, sendikalar aracılığıyla sınıf mücadelesinin geniş alanından beslenmesi, diğer işçi ve emekçi kesimlerin sorun ve taleplerine yanıt arayacak hale gelmesi, dayanışma geliştirmesi zorlaşmaktadır. Kapitalist-emperyalist saldırıların artmasına karşın direnişin buna koşut bir oranda gelişmemesi sendikal mücadelenin tıkanmalarına işaret eden olgulardır. Bunda bürokrat sendikal anlayışların, uzlaşmacı politikaların önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte üretim sürecindeki parçalanmalar, burjuvazinin işçi sınıfı içinde yarattığı hiyerarşi, esnek üretimin örgütlenme sürecine yansıyan biçimleri de sendikal mücadelenin zayıflamasındaki ya da gelişmemesindeki nedenlerden bazılarıdır. **Ancak bunların hepsi aşılabilir, gerçek sorun sendikal mücadelenin politik ve teorik mücadele ile bağlarının zayıflığı ya da sınıf mücadelesinin bütün**

alanlarından beslenecek kanelara sahip olmamasıdır.

Bu durumda sorunun çözümünü hem mevcut sorunların, üretim biçimlerinin, ücretlerin, çalışma saatlerinin, sosyal hakların işçiler lehine değişimi için mücadele etmekte hem de daha da fazla olarak ezilenlerle ezenler arasındaki ilişkinin ve mücadelenin **bütünlüklü olarak** işçi sınıfına kavratılması, aktarılması ve işçilerin politik mücadelede ileri çıkmalarını sağlamakta aramak gerekir. Çeşitli kesimler arasındaki düzenli ilişkiler sağlamak ve gelişmeler hakkında işçileri ve emekçileri bilgilendirmek; devletin genel olarak politikalarının teşhirini yapmak, örgütlenmeyi her adımda politik bir niteliğe dönüştürmek gerekir.

Bugün bürokrat sendikal anlayışların, uzlaşmacı politikaların en çok itiraz ettikleri nokta budur. Onlar bu gibi sorunların kendilerini esas olarak **ilgilendirmedğini** iddia ederek işçi ile patronlar/devlet arasındaki ilişkileri mümkün olduğunca işçi lehine (ki bu da esasen doğru değildir) düzenlemekle yetinmekte. Bu da burjuvazinin hizmetindeki sen-

dikal anlayışların gerçek yüzünü her somut eylemde, anlaşmada, sözleşmede açığa çıkartmaktadır. İşçi sınıfının bunlara karşı mücadele etmesi ancak, politik seviyenin yükselmesiyle mümkündür. Ancak, doğru bir önderlik, politik bir önderlik, onlara sınıflar arasındaki mücadele hakkında bilinç taşıyan öncüler olduğu durumda işçi sınıfının mücadelesi politik olarak da yükselir...

Bakış açısının bu noktada derinleşmesi demek ezilen tüm sınıf ve tabakaların içinde bir çalışma yapmak gerektiğini gösterir.

Devrimin hizmetindeki araçlar olarak kitle örgütleri

Kitle örgütleri daha çok şe-

hir faaliyetlerinin bir alanı olarak tartışılmış, değerlendirilmiştir. **Bunun nedeni devrimci fikirlerin, aydınlanmanın örgütlülük ve politik açıdan şehirlerde daha ileride bulunmasıdır.** İşçi sınıfı ve gençlik hareketleri daha yoğun ve süreklilik sağlamaları bakımından kır emekçilerinin hareketinden doğal olarak daha ileridedir. Köylüler esas olarak

Karşı devrim ise kitleleri egemenliği altında tutmak hevesiyle ya kitle örgütlerinin varlığına tahammül göstermez ya da bunları kontrol altında tutmaya çalışır. Elbette bunları türlü biçimleri ve etkilendikleri farklı alanlar ve olaylar olacaktır.

mülkiyetçi bir anlayışa, yaşama, üretim biçimine sahip oldukları için örgütlenmeleri işçilere oranla hem daha geridir ve hem de daha bireysel kaygılarla yüklüdür. İşçiler, öğrenciler ve kısmen işsizlerin ileri unsurları, politik ve toplumsal sorunlara duyarlılık taşıyan kesimleri şehirlerde çeşitli nedenlerle örgütlenmişlerdir. Bu durum kitle örgütlerinin kitlelerin kendi aralarında ortak çıkarlar ve talepler doğrultusunda bir araya gelmelerinin ekonomik ve politik sebeplere dayandığının göstergesi olarak kabul edilmelidir. Bu biçimde kurulmasalar dahi, kitle örgütleri zamanla, kitlelerin bağlarında taşıdıkları düzen muhalifliğini benimsemek, gerçekleştirmek durumunda kalırlar; ya da bu yöndeki hareketin gelişmesine katılmak durumunda kalırlar. Her koşulda kitle örgütleri nihayetinde devrimle karşı-devrim arasındaki mücadelenin bir arenasına dönüşür.

Kitle örgütlerinin kitlelerin kendiliğinden hareketinin ürünü olması kendiliğinden hareketle yukarıda değindiğimiz ilişkisi nedeniyle komünistlerin önemli çalışma alanlarından biri olurlar. **Kitlelere dayanan bir mücadeleye önderlik etmek kitlelerin genel hareketliliğine yönelmeyi kaçınılmaz olarak içermelidir.**

Karşı devrim ise kitleleri egemenliği altında tutmak hevesiyle ya kitle örgütlerinin

varlığına tahammül göstermez ya da bunları kontrol altında tutmaya çalışır. Elbette bunları türlü biçimleri ve etkilendikleri farklı alanlar ve olaylar olacaktır.

Devrimin kitlelerin eseri olacağını savunan komünistler, tam da bu nedenle kitlelerin hareketine, örgütlerine ve elbette örgütlenmesine tam bir önem vermek gerektiğini bilirler. Devrime ihtiyaç duyan kitlelerin harekete geçmesi için bir dizi aracın gerekliliği yadsınamaz. Kitle örgütleri bu araçlardan biridir. Bu anlamda, kitle örgütleri devrimin örgütlendiği alanlardan biridir. Kitle örgütlerinin kendiliğinden sahip olduğu demokratik, ilerici karakter ve halkın belli bir kesiminin çıkarlarını savunma özelliklerinin dışında komünistler bu alanları devrimci ajitasyon ve propagandanın merkezlerinden biri haline getirmeyi hedeflerler. Ancak bunu yapma tarzı bu konuda başarı ya da başarısızlığın nedeni olur.

Herhangi bir olguyu tanımadan, kavramadan onu değiştirmeye çalışmak sağ ya da sol yanlılara neden olur. Bu kitle örgütleri için de geçerlidir. Kitle örgütünü tanımadan, kavramadan ya da kitle örgütü hazır olmadığı durumda ona subjektif niyetimizin gösterdiği yönde biçim vermeye kalkmak kesinlikle başarısızlığı beraberinde getirir. Kitle ör-

gütlerini tanımak aynı zamanda bu örgütlerin devrimdeki yerlerini, yükümlülüklerini, bu anlamda olanaklarını ortaya çıkarmak, bunlara biçim vermek ve geliştirmek anlamına gelir. **Kitlelerle bağlar kurulan yerler olmaları, aynı zamanda politik mücadelenin gelişmesine olanak sağlamaları da demektir.** Herhangi bir işçi sendikasının sadece işverenleriyle mücadele etmesi ona sadece düzen içi belli kazanımlar sağlayabilir; oysa onun **gerçek kazancı** iktidarı alma mücadelesiyle mümkündür. Ona bunu verecek olan kitle örgütü değildir; ancak kitle örgütü bunun yapabileceği bir sahaya dönüştürülebilir. Kitle örgütlerinin devrimin bir parçası haline getirilmesi anlayışımız budur.

Bunun gerçekten mümkün olabilmesi için politik mücadelenin gerçeklere, mevcut olan sınıf savaşımına, karşı devrimin saldırılarının ya da varlık koşullarının doğru kavranmasına, çeşitli sınıfların birbirleriyle ilişkilerinin açığa çıkarılmasına vs. bağlıdır. Ancak bu durumda kitle örgütlerinde politik mücadelenin önu açılabilir.

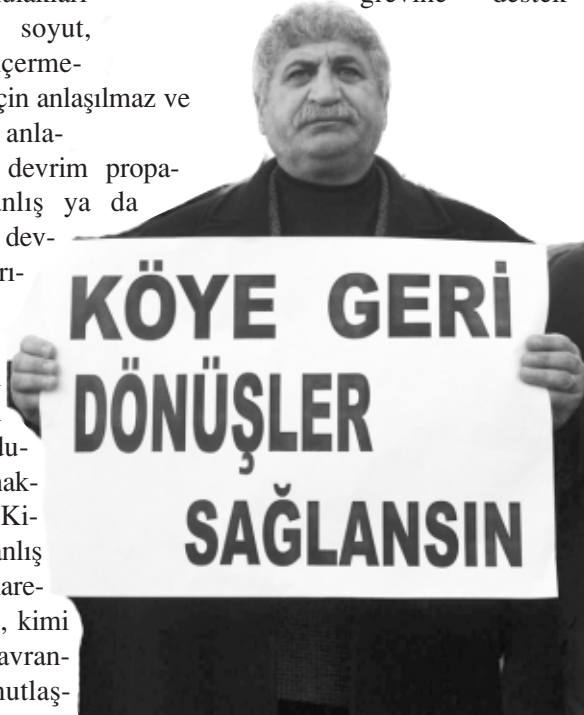
Proletarya Partisi bunların mümkün olabilmesi için politik seviyenin yükseltilmesi gereğine; kitle örgütlerinin kendi özgül sorunları ve taleplerinin doğru kavranmasına dikkat çeker. Her iki açıdan zayıf olmak bir şey yapamamayı gündeme getirir. **Birincisinde** zayıf olmak kendiliğinden mücadelenin kuyruğunda kalmak demektir. **İkincisinde** zayıf olmak politik mücadeleyi kitlelere taşıyacak, aktaracak olaktan yoksun olmak ve kendi başına kalmak demektir.

Kitle örgütlerinin sadece kitle örgütleri oldukları, devrimle bir işlerinin olmayacağı, devrimin propagandasının bu gibi yerlerde yapılamayacağı iddiaları safsatadan ibarettir. Ancak bu safsatalara zemin hazırlayan, kitle örgütlerini kendi örgütünün bir tekkesine dönüştüren, kitlelere yabancılaşan, kitlelerin kendiliğinden mücadelesine sırtını dönen, bununla ilgilenmeyen yanlış yaklaşımlar da vardır. **Kimi zaman açıktan parti, örgüt, devrimin yolu tartışmaları, propagandaları yapılarak, aslında devrimin propagandası yerine yaygarası yapılmaktadır.** Kulakları tırmalayan, soyut, gerçekleri içermeyen, kitleler için anlaşılmasız ve hatta yanlış anlamasına açık devrim propagandaları yanlış ya da kavranmayan devrim anlayışlarını içerir.

Proletarya Partisi'nin de hataları esasta bu durumdan kaynaklanmaktadır. Kimi zaman yanlış anlayışlarla hareket edilmekte, kimi zaman da kavranmadan, somutlaşmadan, gerçeklerle ilişkisiz bir şekilde kitlelere devrim propaganda edilmeye çalışılmaktadır. Sonuç geniş kitlelere yönelmeyi, anti-feodal, anti-emperyalist, anti-faşist kitle hareketine güç kazandırmayı, bu yöndeki eğilimi güçlendirip bütünlüklü bir harekete dönüştürmeyi engellemekten başka bir şey olma-

maktadır.

O halde kitle örgütlerinde devrimimizin propagandasını yapmak için **birinci olarak** o kitle örgütünün kendi sorunlarının, eğilimlerinin, iç tartışmalarının, yönelimlerinin, taleplerinin anlaşılması, geliştirilmesi gerekir. Bunun da görevimiz olduğunu bilerek hareket etmeliyiz. **İkinci olarak** devrimimizin çeşitli alanlardaki ve bütünlüklü gelişmeler içindeki özelliklerini, çeşitli sınıflarla bağlarını kitle örgütünün somut hareketi içinde açığa çıkarmalı ve kitlelere propaganda etmeliyiz. Örneğin bir yöre derneğini işçi sınıfının bir grevine destek

sunması yönünde harekete geçirmek için grevin şartlarını, oluşum sürecini ve kendisi ile ilişkisini açığa çıkarmak ve propaganda etmek gerekir. Yine bir köylü hareketinin desteklenmesini sağlamak için aynı şeyler gereklidir. Bu hareketler arasında bu biçimde ilişkiler kurmak, birinin hedefini

aynı zamanda diğerine de göstermek devrimin yolunu açığa çıkarmak ve hatta o yolda yürümek anlamına gelir.

Proletarya Partisi'nin devrim için benimsediği yol Halk Savaşı öğretisiyle aydınlanmıştır. Buna göre, komünist partisi önderliğinde ilkin az ve zayıf bir güç ile ülkemizde devrim kırlardan şehirlere, temel olarak köylü kitlelerine dayanan bir gerilla savaşı ile başlayacak ve gelişecektir. İşçi sınıfının öncü sınıf olarak yer alacağı devrimimizde toprak sorunu, bağımsızlık sorunu temel sorunlardır ve bunların çözümünü içeren devrimimiz Demokratik Halk Devrimi olacaktır.

Bu genel devrim görüşümüz halk kitlelerinin taleplerine, çıkarlarına dayanmak durumundadır. Devrimimiz ancak kitlelerin kendiliğinden hareketini kavrayabilir ve devrim programı düzeyine çıkarılabilirse gerçekleşme şansına sahip olacaktır. Aksi halde Lenin yoldaşın açık ve net olarak ifade ettiği gibi "*emekçi halk olmadan bütün bombalar güçsüzdür, hem de gerçekten güçsüzdür*"...

Bu konuda biraz daha derinleşirsek eğer, gerçekliğimizi kavramada ve dönüştürmede yaşadığımız sıkıntılarla karşılaşırız. Her şeyden önce biliyoruz ki, bu alanda partimizin yaşadığı sorunların önemli etkileri vardır. Proletarya Partisi uzun zamandır süreklilik sağlayacak bir örgütlenme çalışması yaratamamış, alanda yeterli ve yetkin kadro konumlandırılmada başarısız kalmış ve politik düzeyindeki gerilikler nedeniyle de önderlik görevini önemli ölçüde yerine getire-

Devrimimiz ancak kitlelerin kendiliğinden hareketini kavrayabilir ve devrim programı düzeyine çıkarılabilirse gerçekleşme şansına sahip olacaktır. Aksi halde Lenin yoldaşın açık ve net olarak ifade ettiği gibi “emekçi halk olmadan bütün bombalar güçsüzdür, hem de gerçekten güçsüzdür”...

memiştir. Bu, henüz devam etmektedir. Ancak, unutmamalıyız ki, başlangıçta yaşanan sorunlar ile ileride yaşanacak sorunlar arasında özde, sorunlara yaklaşım bakımından, bunların çözümü bakımından, ideolojik tutum bakımından bir fark yoktur. Bugünün sorunları karşısında göstereceğimiz kararlılık, öğrenme azmi, ideolojik berraklık aynı şekilde geleceğin sorunlarının da çözüm gücüdür.

Güven sorunu günümüzde en önemli sorunlardan biridir. Hem parti örgütlülüklerinin kendi içinde ve hem de kitlelerin devrimciler ve özel olarak da biz komünistlere güven duymalarını sağlayacak yeterli başarıya sahip değiliz. Bu, elbette kitle örgütlerindeki çalışmaları da olumsuz etkilemektedir. Ancak, güven denilen şey soyut değildir. **Bir nedeni ve ortadan kalkmasının koşulları vardır.** Yukarıda sıraladığımız görüşlerimiz, çalışma tarzımız, kitlelerle kurduğumuz sıkı ilişkiler ve onları gerçeklere dayanan, sınıf mücadelesinin çeşitli alanlarındaki gelişmelerin nedenleri, bunların alacağı biçimler, bunlara karşı devrimimizin nasıl çözümler taşıdığı bilgileri aktarıldığı durumda, bu yönde hareket yaratıldığı durumda, varolan hareketin ileriye doğru dönüştürülmesi mücadelesi

verilmesi durumunda güvene kaynaklık eden ideolojik duruş ve yetersizlikler aşılabacaktır. **Elbette burada çürümüş, canlanması dış koşullara fazlasıyla bağlanmış, ayakları üzerinde duramayanlardan bahsetmiyoruz. Bunları da kazanacağız, ancak şimdi değil...** Bunları yakınımızda tutmaya çaba harcarken, bunlardan daha çok yetersizliklerini aşma yönünde hareket edenleri kazanmaktan bahsediyoruz. Doğru yöndeki hareketimiz bunları ileriye taşıyacaktır.

Politik niteliğin geri olmasından sözettik. Bu aşlamaz bir engel gibi algılanmaktadır. Oysa, kitlelerin çeşitli kesimlerinin her gün yaşadığı, karşı çıktığı, burjuvazinin her gün üzerinde çeşitli oyunlar oynadığı bu alanda öğrenmek ve gelişmek pekala mümkündür. Sınıflar arasındaki mücadele belli, görünür, anlaşılabilir, izlenebilir nedenlere, sorunlara, çıkarılara dayanır. Irak’a yönelik emperyalist işgalin bugün bilinemeyecek bir tarafı yoktur, ya da sendika bürokrasisinin işçi eylemlerini dizginleme çabalarının da bilinmez bir tarafı yoktur. Bunlar incelenebilir, anlaşılabilir, hatalar yapılırsa da düzeltilebilir nedenlere dayanmaktadır. Bunları her zaman izlemek, bunlara yoğunlaşmak, vaktimizin bir kısmını bunlara ayırmakla mümkündür. Sorun

daha çok nelere yoğunlaşmak, neleri takip etmek gerektiğini bilmekten; örgütlü mücadele içindeyken bunun getirdiği ya da getireceği olanaklardan faydalanmamaktan, gereksiz konulara ilgi duymaktan ileri gelmektedir. Bu dediklerimiz kimi objektif zorlukları inkar ettiğimiz anlamına gelmez. **Çünkü uğraştığımız şeyin objektif zorlukları da bize politik, örgütsel yetenekler, birikimler kazandırır.** Sorun bunların kendiliğinden kazanılıp bırakılmaması ya da işlenerek bir tecrübeye dönüştürülerek daha ileri noktalara sıçratılmasıdır. Her defasında aynı şeyle, aynı sorunla, aynı durumla karşı karşıya kalmak sanırız demek istediğimizi anlaşılır kılar. Bu, özellikle de bizlerin gelişme sürecindeki kendiliğindenciliktir. Kendi kendiliğinden “gelişimimize” boyun eğmek bu şekilde olur...

Bu sorunun devamı olarak ilişkilerimizi genel olarak aynı genel sorunlar ya da nedenler üzerinden kurmaktayız. Çevremizde herhangi bir şekilde yer almış ya da yer almakta alan insanlarla sınırlı kalmaktayız. **Bu, politik faaliyetin yüzeyselliğinin, yetersizliğinin doğal bir sonucudur.** Kendi çevremizdeki insanları belli derecelerde harekete geçirmek ve bununla yetinmek; bunun da eksilmesi, zaafa uğraması durumunda faaliyetin gerilemesinden bahsetmek ve değerlendirmeleri bu kapsam içinde sınırlandırarak yapmak, tartışmaları çeşitli düzeylerde ve kapsamlı bir biçimde yapmaktansa dar ve hatta kişisel sorunlara kadar indirmek ve onunla yetinmek... Bu da örgütümüzde yer yer yaşanan bir

durumdur. Bu da, örgütümüzdeki kendiliğindenciliktir. Varlık koşulunu kavrayamamak, kitleleri devrim mücadelesi içinde örgütlenme hedefinden uzaklaşmak, “bizim” olanla yetinmek ve bu kitle içinde git gel yapmak... bunun kazandıracığı fazla bir şey olmaz. Devrimi hedefleyenler açısından bu yetmezliğin kabulü asla doğru olamaz. Bunun da giderilmesi yukarıda değindiğimiz, çeşitli yazılarda ortaya koyduğumuz yaklaşımlar ve düzeltme çalışmalarıyla mümkündür.

Ayrıca, demokratik kitle örgütlerinde, semt çalışmalarında, çeşitli etkinliklerde, eylemlerde bizlerin hedefi kesinlikle örgütlü mücadeleyi geliştirmek, politik mücadeleyi ilerletmek, kitleler içinde onlarla önderlik yeteneğini kazanmaktır. Bu amaçları benimsemeyen, içermeyen çalışmalar devrim anlayışından uzaklaşırlar. Herhangi bir şekilde kendiliğindencilik nehrinin akıntısına kapılırlar. **Akıntının onları götüreceği yer devrim değildir. İlegalite anlayışımız kitleleri olabildiğince örgütlemeyi içerir. Çünkü, devrim, yani illegal mücadelemizin gerçek sebebi olan büyük dönüşüm kitlenin hareketini, şiddetli**

hareketini gerektirir.

“Devrimin tek ‘umudu’ ‘kalabalıktır’; ancak bu kalabalığa önderlik edebilen (lafta değil, fiiliyatta) bir devrimci örgüt polise karşı savaşabilir; bütün bunlar bu işin alfabesidir...” (V.İ. Lenin. Örgütlenme Üzerine)

Bu durumda kendini korumak adına kitle hareketini savsaklayan, bundan uzak duran, kendi dar eylemiyle yetinen devrimi kavramamıştır demektir. Elbette, illegal örgütlenmemiz, halk kitlelerini illegal mücadeleye sevk eden yaklaşımlarımız, esas örgütlerimiz bulunmaktadır. Ancak devrimi bunlarla değil, bunların sayesinde ya da bunları kitlelerin mücadelesine önderlik edecek hale getirerek yapacağız. Başkası mümkün değildir.

Kitle örgütlerindeki illegal çalışmanın temeli bu anlayışa dayanır.

Sonuç olarak; kitle örgütlerindeki çalışmalarımız devrimimiz açısından, kitlelerin mücadelesine katılmak, anlamak ve bunlara politik önderlik yapmak anlamında önemlidir. Kitlelerle bağlar kurmak ve devrimin lokomotif gücünü takip et-

melerini sağlamak için kitle örgütleri genel olarak uygun alanlardır. Bu alanlardaki kimi sorunlar düzeltilebilir. Kitleler yaşam koşullarından ve kendilerine dayatılan çeşitli düzeylerdeki (kültürel, sanatsal, akademik, demokratik vb...) yozlaştırıcı akımlardan memnun değildir. Ancak, tek başlarına buna karşı mücadele etmelerinin de esas olarak mümkün olmadığı açıktır. Kitle örgütlerinde kendiliğindencilik egemenliği altında bu fazlasıyla görülmektedir. Bunları değiştirmek açıktır ki bizim görevimizdir. Görevimiz militan, kararlı, devrimci, bilimsel görüşlerimizi, tavırlarımızı, önderlik yeteneğimizi kitlelerin devrimler doğuran kahramanlığı ile birleştirmektir. Bunu devrimci ve kitlesel her eylemde, her tavırda, her örgütlenmede hayata geçirmek için daha fazla sınıf mücadelesini kavramaya çalışmak, daha fazla ezilen sınıflar arasındaki dayanışmayı ve ilişkiyi geliştirmek ve parti kararlarını yaratıcı olarak uygulamaktan geç... Bunu yapmak devrime inancımız olduğu taktirde zor değildir...

LATİN AMERİKA ÜZERİNE ...

KÜBA

Küba'nın İspanyollara karşı bağımsızlık savaşı 1868 yılında Carls Manuel de Cespedeo'in "Yara Çağrısı" isimli isyanıyla başlar. 1895 yılında Küba, ABD'nin de yardımıyla(!) "bağımsızlığını" kazanır. ABD askerleri Küba'yı 1902'de arkalarında bir kırsal muhafız bırakarak, ama Platt Anlaşması'na göre de istedikleri zaman dönmeyi garanti altına alarak terk ettiler. Kırsal muhafızların görevi, şeker plantasyonlarını korumaktı. Yani Küba bağımsızlığını kazanmış, ama şekilsel de olsa ordusu olmayan bir ülkeydi.

Küba'nın İspanyollara karşı bağımsızlık savaşı 1868 yılında Carls Manuel de Cespedeo'in "Yara Çağrısı" isimli isyanıyla başlar. 1895 yılında Küba, ABD'nin de yardımıyla(!) "bağımsızlığını" kazanır. ABD askerleri Küba'yı 1902'de arkalarında bir kırsal muhafız bırakarak, ama Platt Anlaşması'na göre de istedikleri zaman dönmeyi garanti altına alarak terk ettiler. Kırsal muhafızların görevi, şeker plantasyonlarını korumaktı. Yani Küba bağımsızlığını kazanmış, ama şekilsel de olsa ordusu olmayan bir ülkeydi.

İktidara muhafazakar parti gelir. Fakat liberal partinin isyan hareketleri de devam eder. 1906'da liberallerin ayaklanmasına karşı ABD, adayı bir kez daha işgal eder ve ayaklananları silahsızlandırır. Fakat bu işgalin halkın arasında hoşnutsuzluk yaratıldığını gören ABD, "mücade-

leyi Kübalaştırma" kararı alır. Bu durumda sosyal karışıklıkları, ayaklanmaları Amerikalıların yardımıyla Kübalılar bastırarak ve iç güvenliği Kübalılar sağlayacaktı. Kurulacak Küba Ordusu ABD'li danışmanlar tarafından eğitilecekti. Ordunun subayları ABD akademilerinde eğitilecekti.

Eski bir at hırsızısı olan General Gerardo Machado yeni kurulan Küba ordusuna "baş müfettiş" olarak atanır. ABD'nin uşaklığını yaparak kısa sürede zengin bir "iş adamı" haline gelir. 1924 yılında cumhurbaşkanı seçilir. Machado'nun döneminde büyük yolsuzluklar olur ve varolan özgürlükler de yok edilir. Özellikle de işçi muhalefetine önderlik edenler katledilir. Halkın boyutlu hoşnutsuzluğuna rağmen bu diktatör, 1928'de topladığı bir kurucu meclise kendini 6 yıl süreyle bir kez daha başkan seçtirir. 1929'da tüm

orduya girmeden önce ya işsizdiler ya da el işçisiydiler...” (age, sayfa 182)

Ordunun komutanlığına getirilmeden önce ordu içinde Stenagraf Çavuşu olan Batista, daha önceleri şeker kamışı kesiciliği, marangozluk ve demir yolu işçiliği yapmıştı. Yani Batista aslında asker değildi. “Halkın içinden” gelişi, melez oluşu onu fazlasıyla popüler kılıyordu.

Grau başkanlığındaki hükümetin ömrü sadece 100 gün olacaktır. Bu dönemde şeker kamışı kesicileri için asgari ücret uygulaması, 8 saatlik işgünü gibi reformlar yapılır. Bu reformlar geleneksel siyasi güçlerin ve ABD’nin tepkisini çeker. Komünist Partisi ise fazla ılımlı bulduğu bu reformist harekete karşı güçlü bir muhalefet sürdürüyordu. Kısacası bu hükümetin siyasal anlamda dayanağı yoktu.

1934 Grau hükümeti devrilir. Hiçbir siyasi partinin etkin olmadığı bu ortamda Batista işçi ve köylü hareketlerini şiddetle bastırır. “Kriz dönemindeki Küba’ya ABD’nin bu dönemde özel bir müdahalesi olmaz. Zaten böyle bir şeye de gerek yoktur aslında. ABD diplomatları yeni yükselişe geçen Batista’dan istedikleri gibi yararlanabileceklerinin farkına varmışlardır. Bu “kriz” dönemi için ABD geçici olarak Platt Anlaşması’nı askıya alır ve asker göndermez. Kendi askerlerini yıpratmasının gereği yoktur çünkü.

Batista 1940 yılında başkanlığa “seçildiği” döneme kadar ordunun komutanıdır

ve “büyük seçici”dir. Yani bu 7 yıl içinde gelen devlet başkanlarını kendisi seçmiştir. Bunlar kukla yönetimlerdir. Ve Batista’nın 1959’da yıkılıncaya kadar bir çok kukla yönetimi seçtiğini göreceğiz.

Bu dönem içerisinde (1933-1940) ABD’li Rockefeller Vakfı tarafından hazırlanan “ekonomik ve toplumsal dönüşümü” hedefleyen bir üç yıllık plan devreye sokulur. Bu plan “**şeker üretiminde çalışan ücretlilerin yaşam koşullarını düzeltmeyi, küçük üreticiliği yaygınlaştırmayı ve tarımsal üretimin çeşitlendirilmesini amaçlamaktadır.**” (age, sayfa 183) “Modernleşme süreci” olarak tanımlanan bu süreçten doğaldır ki esas olarak askeri kurumlar faydalandı. Ordu için sivil kesimlere açılmayan hastaneler, dinlenme merkezleri, yetim evleri açıldı.

Batista 1938 yılında Komünist Partisinin lideriyle görüşmelere başlamıştır. Sağladığı destekle 1940 yılında bir kurucu meclis toplar. Bu mecliste kendisini başkanlığa seçtirir. Ayrıca yeni bir anayasa kabul edilir. (Bu anayasanın maddeleri Fidel Castro tarafından Mancada Savunmaları’nda program olarak savunulacaktır. Yani bu anayasanın talepleri “ilerici” sayılmaktadır.) Bu anayasanın Batista tarafından savunulması elbette ki onun siyasi misyonuyla ilgilidir. Zaten burada savunulanlar da yaşama geçirilmiştir.

1942 yılında hükümetine Komünist Partiden iki kişiyi

alır. Batista 1944 yılında yapılan seçimlere katılmaz. Fakat Komünist Partinin desteğine rağmen kendi adayını da seçtiremez. Ve yönetime tekrar Grau San Martin gelir.

“Komünistler kendi ifadeleriyle ulusal cephenin basınının ‘halkın gözbebeğinin’ ve ‘Küba demokrasisinin’ bu yılmaz bekçisinin’ seçimlere katılmamasından ötürü büyük bir üzüntü duymuşlardır.” (age, sayfa 104)

Grau ekonomik sıkıntılarının fazlasıyla arttığı, yolsuzluğun boyutlandığı bir dönemde başa gelmiştir. 1933’teki 100 günlük yönetiminde işçiler için çıkardığı reformların aksine bu sefer yoğun hak gasplarına, yolsuzluğa imza atar. Sonraki seçimde Grau’nun yerine “Otantik Parti” lideri ve anti-komünist olan Prio Saccarras seçilir. Fakat Prio Saccarras’ın döneminde de ekonomide iyiye doğru bir gidişat olmaz.

Ekonomik sıkıntıların boyutlandığı bu dönemde yolsuzluğa, çeteciliğe karşı radikal söylemleriyle dikkat çeken Eduardo Chibas’ın partisi “Ortodoks Parti”nin yıldızı parlar. Chibas, 1952 seçimlerinden kısa bir süre önce yolsuzluğu, çeteciliği eleştirdiği bir radyo programından sonra intihar eder. Bu onun popüleritesini daha da artırır. 1952 seçimlerinde Ortodoks Partinin seçileceği kesindir artık.

Batista, Ortodoks Partinin seçilmesini istememektedir. Bu nedenle seçimler yapılmadan kısa bir süre önce zaten halkın da bezmiş olduğu Saccarras hükümetine darbe

➔ Troçki'nin sürgün dönemindeki yıllarının bir kısmını Latin Amerika'da geçirmesi Troçkizm'in bu kıtada daha etkin oluşunu da getirmiştir.

yapar ve yönetimi ele geçirir.

Batista'nın başa gelir gelmez ilk uygulamaları adada artan yoğun "gangsterlik" olaylarına yönelmek olur. Bu ilk başlarda halkın sempatisini toplar fakat kısa bir süre sonra Batista servetine servet katmaya, askeri yeni gücünü daha da artırmaya başlayınca halkın da tepkisi artmaya başlar.

Küba'da egemenler cephesinden bunlar olurken ezilenlerin cephesinden neler olmaktadır? Latin Amerika'da önceden yazdığımız gibi birçok silahlı hareket ve Komünist Parti vardı. Zapata, Sandino gibi gerilla mücadelesi yürütenler de olmuştur. Fakat bu hareketlerin hiçbiri iktidarı hedefleyen proleter ideolojiye sahip hareketler değildi. Düzen içi kısmi düzeltmeler isteyen reformist hareketlerdi. **Bunun dışında varolan Komünist Partilerin çoğununsa sadece ismi komünistti. Troçki'nin sürgün dönemindeki yıllarının bir kısmını Latin Amerika'da geçirmesi Troçkizm'in bu kıtada daha etkin oluşunu da getirmiştir.** Birçok Komünist Partide Troçkizm'in izlerini görüyoruz. Veya Küba'da olduğu gibi bir diktatör olan ve komünizme karşıtlığı açık olan Batista'ya dahi desteğini veren bir "Komünist Parti"si. Bunların dışında Latin Amerika'da sendikal hareketler de güçlüdür. Boliv-

ya'da, Şili'de işçi sınıfını harekete geçiren genelde sendikal önderlikler olmuştur. Bir kısım Komünist Partiler de Latin Amerika'daki köylülüğün çelişkilerini görememiş ve tamamen köylülüğü yadsıyan örgütlenmeler içerisine girmiştir. Tüm bunlar Latin Amerika'da gerçek bir sınıf hareketinin ortaya çıkmamasına, çıkanların da yönlendirilememesine yol açmıştır. Küba'da devrimi gerçekleştiren 26 Temmuz Hareketi'nde de bunların çeşitli oranlarda etkisini göreceğiz.

Fidel Castro siyasi yaşamına Eduardo Chibas'ın önderliğindeki Ortodoks Partide başlamıştır. Ortodoks Partiyeye üye oluşunun nedenlerini şöyle açıklamaktadır Martha Harnecker: 'Parlamentar özgürlükler döneminde bulunduğu için "devrimci bir program önermek, kitleleri bu program etrafında harekete geçirmek ve iktidarın devrimci bir tarzda alınışına doğru ilerlemek' için milletvekilliği kürsüsünü kullanmak düşüncesindedir.'" (Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor, sayfa 193)

Alıntıdaki tek tırnak içindeki ifadeler Castro'ya aittir. 1952'de Batista'nın darbe yapmasından önceki dönemde Chibas'ın partisi diğer tüm partilere göre yolsuzluklara, yoksulluğa karşı önerdikleriyle halkın sempatisini toplamıştı. Castro, bu parti içerisinde, yoksul halka daha

hızlı ve rahat ulaşacağını düşünmektedir.

Fakat Batista'nın darbesiyle Ortodoks Parti çözülmeye sürecine girer. Castro, bu darbeyle birlikte legal olanakların ortadan kaldırıldığını ve iktidarın alınması için zora başvurulması gerektiğini savunur. Bu doğrultuda Castro önderliğindeki genç Ortodokslar grubu "darbe yapmak" amaçlı Moncado Kışlasına saldırı hazırlığına başlar. Temmuz 1953'te oluşturulan 150 savaş hücrelerinde 1500 eğitimli adamlardır. 26 Temmuz 1953'te saldırı gerçekleştirilir. Saldırıda pek çok kişi çatışma sırasında öldürülür. Aralarında Castro'nun da olduğu 28 kişiye yıllarca kürek cezası verilir. Bir süre sonra bu kişiler sürgüne gönderilir.

Mahkeme süreci içerisinde Castro'ya yoldaşlarının bir kısmı tarafından; "diğer siyasi partilerle şöyle ya da böyle bir anlaşmaya varabileceği" teklifi yapılır. Castro bu teklifi "... onların kabul edilmesine dayanmayan hiçbir anlaşma yapılmaz. Bu bizim programımız olduğu için değil, tek devrim olasılığını ifade ettiği için" diyerek reddediyor. (age, 194)

Castro; 26 Temmuz'un adamlarının toplanılması ve bir "çekirdek" oluşturulması gerektiğini savunuyordu.

Castro'nun bahsettiği programa geçmeden önce, Küba'nın devrim öncesi ekonomik durumuna bakalım. 1962 yılında Cuba Socialista'da çıkan Che'nin açıklaması bize bu konuda epey bilgi verecektir.

"Küba tarım alanlarında,

tek ürün üreten ülkeydi, şimdi de öyledir. Ülkemiz kelimenin en mutlak anlamıyla tek bir pazara bağlıydı. Buna ek olarak Küba, yarı-sömürge ülkelerin tüm özelliklerini gösteren yarı-sömürge bir ülkedydi. İşsizlik, büyük boyutlardaydı, ayrıca gizli işsizlik de vardı; ülke içinde üretilebilecek bir çok tüketim malları ve özellikle besin maddeleri yurtdışından ithal ediliyor, yabancı ülkelerdeki emperyalist ihracatçılara bağımlı ticaret burjuvazisi giderek semizleniyordu.

... ürünün (şekerin bn) dünya çapındaki dağıtım aygıtı Birleşik Devletlerin yönetimindeydi. İşsizler ordusu günden güne büyüyordu, bir zamanlar 600 bine ulaşmıştı... dışarıdan ithal edilen ham maddeleri işleyerek mamul ürün haline getiren bazı küçük sanayi kuruluşları da vardı. Bunların fabrika donanımları yurtdışından getirilmişti. Yedek parça gerektiğinde, bunların da yabancı ülkelerden satın alınması gerekiyordu. Emperyalist pazarlardaki rekabet ve latifundiya sistemi yüzünden boğulan tarımda hiçbir gelişme görülüyordu. Latifundiya sahipleri yalnızca şeker üretimiyle ilgileniyor, bazen büyükbaş hayvan yetiştiriyor, yiyecek maddelerinin ABD'den ithal edilmesini yeğ tutuyorlardı. Kısacası ülkenin ekonomisi çarpıktı ve tam bir durgunluk içerisindeydi. **(Ekonomik Yazılar, sayfa 77-78)**

Che, Küba'nın sosyo-ekonomik yapısını; "az gelişmiş, yarı-sömürge, yarı-sanayileşmiş" olarak ifadelen-

diriyordu.

"Tarih beni haklı çıkaracaktır" sözüyle bilinen mahkeme savunmalarında sunduğu programla ilgili olarak Castro'dan alıntılarla M. Harnecker şunları yazıyor:

"Tüm program önerileri 1940 anayasasının iki temel maddesinin kesin uygulanışından esinlenmiştir. Bu maddelerden biri 'Latifundiya'nın yasaklanmasını öngörmektedir. Yasa, tarımsal işletme türüne göre kişi ya da birim başına izin verilen maksimum yüzölçümlerini belirtmek ve toprağın Kübalılara geri verilmesi için alınacak önlemleri açıklamaktadır. Diğer madde kesin bir dille işsiz olanlara iş ve el yada kafa emekçisine uygun yaşam koşulları sağlamak konusunda devlete elindeki tüm olanakları kullanmasını emretmektedir. Fidel Castro 1953'teki savunmasında 'kamu özgürlükleriyle siyasi demokrasinin yeniden kurulmasının yanı sıra çözüm bekleyen şu altı sorun konusunda acil kararlar alırdık: toprak, sanayileşme, inşaat, işsizlik, sağlık' demektedir. **(Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor, sayfa 55)**

Daha sonraki yıllarda Castro, bu program için **"sosyalist bir program değildi. Ama o sırada halkımızın hedefleyebileceği en iyi toplumsal ve devrimci programdır"** demektedir.

Castro ve yoldaşlarının çoğu Meksika'ya giderler. Moncado Kışlası'na saldırı tarihini isim olarak alırlar: **26 Temmuz Hareketi**. 26 Temmuz Meksika'da adaya yeniden çıkmanın planlarını ya-

pıyordu. O dönem içerisinde iktidarın nasıl ele geçirileceğine dair, hareket içerisinde çok farklı düşünceler vardı. Che, 1959'da yapılan Çin röportajında o dönemdeki farklı düşüncelere dair şu örneği vermişti:

"... Bu örgüt üyelerinin (26 Temmuz) toplum üzerine görüşleri birbirinden çok farklıydı. Meksiko City'de grup içerisinde yaptığımız bir tartışmadan sonra, Küba halkına devrimci bir program önermek zorunluluğunu öne sürdü. Moncado Kışlası'na katılanlardan birinin gösterdiği tepkiyi hiç unutmam. Bana şöyle demişti: 'Eylemimiz çok basit. Bizim amacımız darbe yapmak, Batista da hükümet darbesiyle iktidara geçti. Onu iktidardan uzaklaştırmak için biz de darbe yapmalıyız. Batista ABD'ye yüz ödün verdiyse biz de 101 ödün veririz.' O zaman ben de ona yapacağımız hükümet darbesinin bir ilke temelini dayanması gerektiğini, iktidarı ele geçirdikten sonra ne yapacağımızı açıkça bilmek zorunda olduğumuzu söyledim." **(Yaşam Öyküsü-Röportajlar-Mektuplar, sayfa 70-71)**

Fidel Castro önderliğindeki 26 Temmuz Hareketi; Küba "milliyetçi küçük burjuvazisinin" bir hareketidir. Hareket Batista'nın baskıları karşısında tepki duyanların bir araya gelmesinden oluşmuştur daha çok. İlk başlarda anti-emperyalist olarak bile ortaya çıkmamıştır. Savaş boyunca nispeten pasif bir tutum içerisinde olan ABD'ye karşı net tavır, devrim sonrasına kadar alınma-

mıştır.

26 Temmuz dışında çeşitli tutucu milliyetçi gruplar, Katolik Kilisesi üyelerinin oluşturduğu gruplar (“1960’larda Latin Amerika’da ezilen halkın içerisinde yükselen kurtuluş teolojisi-devrimci Hıristiyanlık akımı, o zamana kadar egemenlerin temel dayanağını oluşturan kilisenin içinden çıkarak, ezilenlerden ve yoksullardan yana tavır alıp kilisenin geleneksel statükosunu sarsmış, devrimin kitleler içinde kök salmasını ve kıta düzeyinde gelişmesini sağlamıştır... Camillo Torres; Kolombiya’da devrimci mücadele içinde etkin rol oynayan bir rahiptir. 1966’da gerilla giysisi ve elinde silahıyla öldürülmüştür.” (Volkan Yaraşır, **Sokaktan Politika’da**) Sosyalist Halk Partisi olarak bilinen Küba Komünist Partisi ve bunların etkilediği sendikalar, dernekler vardı.

Meksika’ya geri dönersek 25 Kasım 1955’te aralarında Castro ve Che’nin bulunduğu 82 kişi Granma yatıyla Küba’ya doğru yola çıkar. Epey zor bir yolculuktan sonra 1 Aralık 1956’da Küba’ya vardılar. Fakat kıyıya yaklaşırken Batista askerleri tarafından fark edilirler. Ve hemen uçaklarla saldırıya başlanır. Burada sadece 12 kişi hayatta kalır.

“Politik yazılar” isimli kitabındaki “**Küba Devriminin İdeolojisini İncelemek İçin Notlar**” makalesinde Che devrim süreçlerini ve onlara yön veren düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

“Küba devrimci hareketini daha iyi anlamak için 1

Ocak’a kadar yaşadığı aşamaları birbirinden ayırt etmek yerinde olur: Granma çıkarması öncesi, Granma çıkarmasından La Plata ve Arroyo del Ímfiemo zaferine kadar olan tarihi dönem; bugünlerden başlayarak El Uvero ve ikinci gerilla kolunun kurulmasına kadar geçen zaman aralığı; bundan sonra üçüncü ve dördüncü gerilla kollarının oluşmasıyla ve Sierra Kristal’ın işgaliyle ikinci cephenin yaratılma aşaması; başarısızlığa uğrayan Nisan Grevi, büyük saldırıya karşı direniş: Las Villas’a doğru ilerleme ve kentin işgal edilmesi.

Gerilla savaşımızın bu dönemlerinin her biri ayrı bir toplumsal görüşün, Küba gerçeğini ayrı bir değerlendirmesinin sınırlarını belirler. Bu aşamaların temsil ettiği bu kavram ve değerlendirmeler, devrimin askeri şeflerinin düşüncesini oluşturmuş, zamanla politik şeflere dönüşmeye koşullandırılmalarını gerçekleştirmiştir.

Granma çıkarmasından önce, bir ölçüye kadar çok özel denilebilecek kafa yapısı egemendi. Birçok kişi, hızlı bir halk patlamasına körü körüne inanıyorlar, hızlı bir ayaklanmayla kendiliğinden oluşan görevlerin bileşimi sayesinde Batista iktidarının devrilebileceği düşüncesiyle heyecanlanıyordu.” (Sayfa 57)

Daha önce de vurguladığımız gibi; hareketin ilk başlarında birincisi düşünce birliği yoktu. İkincisi izlenecek strateji ve taktiklerde değişimler yaşanıyordu. Moncado Kışlası’na saldırı döne-

minde amaçlanan bir darbe ile iktidarı ele geçirmekken, Küba’ya geri dönüşte amaçlanan “hızlı bir halk patlaması, hızlı bir ayaklanma ve kendiliğinden oluşan grevler”di.

Çıkarmanın hemen ardından alınan ağır yenilgi ve düşmandan kaçarken, köylülerin olmazsa olmazlarını görmelerini, karşılıklarına önceden hesaplamadıkları “köylülüğü kazanma gerekliliğini” çıkartmıştı. Öte yandan gerilla güçlerini yok etmek için azgınca saldıran Batista kuvvetlerinin zulmüne tepki olarak halk da gerilla güçlerine sempati duymaya başlamıştı.

“... Gerillalarsa köylülüğü kazanmanın giderek daha da zorunlu hale geldiğini biliyorlardı. Köylü kitlelerine yürekte istedikleri bir şey vermeliydik. Köylünün en çok özlemine duyduğu şey ise topraktı.” (Sayfa 58)

Savaşı yürütürken toprak reformunu yapma gerekliliği fikri böyle doğmuştu. Bundan sonra Che’nin “göçebelik aşaması” dediği, ne düşmanın ne de gerillanın bir arada tam olarak sahip olmadığı dönem geliyor. Bu dönemler arasının uzun olduğunu düşünmemek gerekiyor. Granma çıkarması, yenilgi alması, köylülük için toprak reformu yapılma gerekliliğini kavrama ve “göçebelik” dönemine geliş, yaklaşık 3 ay gibi bir zaman diliminde oluşmuştu.

Savaş sürecinin bu kadar hızlı gelişmesinin temelinde gerçekten de Batista rejiminin çürümüşlüğü olgusu yatmaktadır ve gerillaların faali-

yet yürüttükleri yerlerde halkın ihtiyacının ne olduğunu görmeleri ve bunu çözmeye çalışmalarıdır.

28 Mart 1957'deki El Uvero Garnizonuna saldırı sonrası gerilla güçleri "serbestçe hareket edebilecekleri, haberleri düşmana sızdırmayacak bir toprak parçasına sahip olmuştu. Oradan da hızla ve aniden ovalara inecek, düşman konumlarını saldırabileceklerdi."

12 Temmuz 1957 tarihinde burjuva muhalefetle veya Che'nin deyiimiyle "Küba oligarşisinin en seçkin çevrelerinin temsilcilerinden oluşan bir grup"la Sierra Bildirgesi imzalanır. Küba Halk Partisi Başkanı Raul Chibas, Küba Gerçek Devrimci Partisi (Fidel'in 1954'te tutukluken işbirliğini reddettiği parti) Lideri Prio Saccarras'ın (sağcı, anti-komünist kişiliğiyle biliniyor) çok yakını olan Küba Ulusal Bankası eski başkanını Felipe Pazos'un bu bildirdede imzaları vardı. Bildiri, temel ilke olarak "bütün muhalefet partilerini, bütün sivil kurumları ve bütün devrimci güçleri içine alacak geniş bir yurtsever devrimci cephe" düşüncesine dayanıyordu. Bir dizi de öneri vardı: "Ortak mücadele cephesi içinde yurtsever devrimci bir cephenin kurulması", "geçici hükümetin başkanlığına uygun bir kişinin atanması" cephenin, Küba'nın iç işlerine bir başka ulusun, arabuluculuk niyetiyle müdahale talep edemeyeceğini, böyle bir müdahale kendiliğinden gerçekleşirse bunun tanınmayacağını

önemle vurgulanması, "cumhuriyetin geçici olarak herhangi bir askeri cunta tarafından yönetilmesinin kabul edilemeyeceği" ordunun politika dışında tutulması ve ordunun kurumlarının dokunulmazlığının güvence altına alınması, seçimlerin bir yıl içinde yapılması." (**Che Guevara, Savaş Anıları, sayfa 125**)

Sierra'da çıkarılan program; Castro'nun Moncado saldırısından sonra savunmalarında ortaya koyduğu programdan daha geri durumdadır. "Sierra programı, artık işçilerin fabrika kârlarından, köylülerin şeker kamışı ürü-

nünden pay almasından bahsetmemektedir. Dolandırıcılıkla elde edilmiş mallara el konulmasından, elektrik ve telefon tröstlerinin ulusallaştırılmasından, kararlı bir tarım reformuyla birleştikleri ölçüde pratikte anti-emperyalist bir nitelik kazanacak önlemlerden de söz edilmektedir." (**Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor, sayfa 235**)

Fakat bu bildiri etrafında oluşturulan birlik (ki pratik anlamda bir kazanç getirmemiştir bu bildiri, yani gerillaya destek sunma anlamında. Bu bildiri; 26 Temmuz Hareketinin artık burjuva muhalefet tarafından da bir güç olarak görüldüğünü gösteriyordu) uzun sürmedi.

Bildiride imzası bulunan Prio Sacarras ve Felipe Pazos; Miami'ye giderler. Ve bildirideki imzalarına dayanarak 26 Temmuz Hareketi'nin temsilcisi olduklarını söylerler. Ve "Ulusal Kurtuluş Komitesi" kurmaya çalışırlar. Bu komitede; Devrimci Parti, Küba Halk Partisi, Autenticos Örgütü (darbe ile yönetimi ele geçireceklerini savunan bir örgüt), Yüksek Okul Öğrenci Birliği, Devrimci Direktuar, Devrimci İşçi Direktuar'ı vardır.

Miami'de oluşturulması nedeniyle Miami Paketi adını alan bu hareket; 26 Temmuz'un yöneticilerinden habersiz imzalanmıştır. Ve Sierra bildirgesindeki iki önemli madde çıkarılmıştır. **Birincisi**; Küba'nın iç işlerine yabancıların karışmasına asla izin verilmeyeceği, **ikincisi**; cumhuriyetin geçici hükümeti olarak herhangi bir cuntanın kesinlikle kabul edilmeyeceği.

Burada yapılmaya çalışılan burjuva muhalefetin Batista'ya karşı mücadelenin önderliğini ele geçirmesidir. Castro, paktın oluşumunu ve maddeleri öğrenince (kırsalda oldukları için birkaç ay gecikmeli öğreniyorlar) bu örgütlerin başkanlarına yaz-

dığı cevapta Sierra Bildirgesi'ndeki iki maddenin çıkarıldığını vurgulamış, ayrıca esas savaşın (yani kendilerinin) fikrinin sorulmadığını, 26 Temmuz Hareketi'nin belirlediği herhangi bir temsilcisinin orada olmadığını belirtip hem bu paktı tanımamış, hem de Sierra Bildirgesi'ni feshetmiştir.

Bizce bu paktın imzalanmasında, oluşturulmasında ABD'nin etkisi çok fazladır. Daha "radikal" olan Castro'dan kurtulmanın bir yolu olarak görülmüştür bu pakt. Paktın imzalanması ile Castro'nun bu paktı tanımadıkları açıklamasını yapmaya kadar geçen sürede Batista rejimi sansürü kaldırmış, diğer siyasi partileri tanıdığını açıklamış ve yapılacak genel seçimlere 26 Temmuz Hareketinin geleneksel bir parti olarak katılabileceği açıklanmıştır.

Kısa süreliğine de olsa sansürün kalkması, gerilla güçlerinin eylemlerinin ülkenin her yerinde duyulmasına yol açmıştır. Bu arada dördüncü kol (bu ismin verilmesi düşmanı yanıltma amaçlıdır. Aslında bunun dışında sadece bir kol vardır.) kurulmuş, sonrasında Castro komutanlığında 1. Doğu Cephesi açılmıştır.

Bu geçmiş bir yıl içerisinde, **"küçük satın alma örgütleri, askeri ölçüde hizmet sağlayacak sanayi işletmeleri, hastaneler ve çalışan durumdaki iletişim sistemlerine"** sahip olunuyor.

"Birliğin fişeklik, palaska, sırt çantası ve ayakkabı gibi ihtiyaçları bölgemizde kurulan küçük bir saraçhane-

den karşılanıyordu."

"En önemli sanayi kuruluşumuz küçük bir demir ve silah imalathanesi oldu. Burada bozuk silahlar onarılıyor, bombalar, çeşitli tipte mayınlar ve ünlü M-16'lar (kendilerinin ürettiği patlayıcıların bir kısmına bu ismi vermişlerdir) üretiliyordu."

Ayrıca dağda "El Cubano Libre" isminde küçük bir gazete çıkarılmaya başlanıyor. 1958'in başlarından itibaren önce kısa mesafe sonra ülkenin hepsini kapsayan radyo yayını, yine gerilla tarafından başlatılıyor.

Castro'nun Sierra Bildirgesini feshetmesi, Miami Paktı'nı tanımadığını açıklaması; Batista'nın bir ölçüde de olsa "ılımlılaştığı" dönemi bitirmiş, saldırılar artmaya başlamıştır. Mart ayında "Lienne" kanadından genel grev önerisi gelir. Amaçlanan bir genel grev yapmak ve aynı anda tüm noktalarda saldırıya geçerek düşman kuvvetlerini yok etmektir. Direniş ordusuna, burada biçilen misyon "hızlandırıcı güç" ya da hareketi başlatmak için "mahmuz" görevi yapmaktır.

9 Nisan'da yapılan genel grev başarısızlığa uğrar. Batista rejimi moral üstünlüğüyle daha şiddetli saldırır.

1958 yılının 3 Mayıs'ında Sierra Meastra'da "Ulusal Yönetim" (26 Temmuz Hareketi liderlerinin oluşturduğu komite) bir toplantısı oldu. Burada 9 Nisan yenilgisinin nedenleri, sonuçları konuşulmuş ve bundan sonra da hareketin alacağı biçimler üzerine karar kılınmıştır.

Che 9 Nisan yenilgisinden çıkan sonucu şöyle açık-

lıyor:

"O sıralarda savaşın gidişinde en önemli niteliksel değişimlerden biri meydana geldi: gerilla güçleri kademe kademe büyüyüp, düzenli savaşlarla düşman ordusunu yenmedikçe zaferin kazanılmayacağı kesin bir gerçek olarak hepimizce kabul edilmiştir.

Derhal köylülükle çok sıkı bağlar kuruldu, direniş ordusu ceza yasasını ve medeni yasayı kaleme aldı, adaleti geçerli kıldı, yiyecek maddeleri dağıttı, yönettiği bölgelerde vergi topladı."

Fakat ulusal yönetimin toplantısında en önemli gelişmenin bütün direniş boyunca birbiriyle çelişen Sierra ve Lieno kanatlarının ortak bir düşünceye varmaları, kaynaşmalarıydı. Bu zamana kadar kent yönetimine bağlı olan milisleri de içerecek şekilde tüm silahlı kuvvetlerin komutası Fidel'e verilmişti. Fidel aynı zamanda hareketin Genel Sekreteri seçilmişti.

Toplantıda alınan diğer kararlara geçmeden önce Sierra ve Lieno'nun anlamlarına bakalım.

"**Sierra**; gerilla savaşının gelişimini sağlamaya devam etmeyi düşünüyordu. Gerilla savaşını başka bölgelere yaymak, kırlardan hareketle diktatörlüğün egemen olduğu kentleri kuşatarak yıpratma ve ezme yoluyla rejimin çökmesini sağlamak düşüncesindeydi. Lieno ise görünürde devrimci bir pozisyonu savunuyordu, bütün kentlerde bir genel grevle doruğuna ulaşacak silahlı mücadele önermekteydi. Batista bu yolla devrilecek ve iktidarın ele

geçirilmesi kısa sürede gerçekleşecekti.” (**Savaş Anıları, sayfa 211**)

(Sierra “dağlar” Lieno “kent” anlamına gelmektedir.)

Ulusal yönetimin toplanmasında 3 Kasım’da yapılacak seçimleri engelleme kararı alındı. Bu süre içinde gerilla, yolları kapatma, köprüleri uçurma gibi iletişim ve haberleşme sistemini kopartan eylemler yapacaktı. Kent milisleri içinde de en iyileri hızla kampa alınacak ve sabotaj eylemleri konusunda eğitilecekti.

20 Temmuz 1958’de ülkedeki çok çeşitli siyasal güçlerden Caracas Anlaşması olarak bilinen birlik belgesi imzalanır.

İmzalayan örgütler 26 Temmuz Hareketi (**Fidel Castro**), Gerçek Örgüt (**Prio Sacarras**), Devrimci Direktuar İşçi Birliği, Küba Gerçek Devrimci Partisi, Demokrat Parti, Üniversite Öğrencileri Federasyonu, Montecristi Grubu (bu grup ordu içerisinde dürüst askerler olduğunu ve onların desteklenmesi gerektiğini savunuyordu. Onların temsilcisiydi), Sivil Direniş.

Bu bildirge “Batista’ya karşı hiçbir kesimin dışlanmadığı geniş bir ulusal cephe kurulması çağrısı yapar... Batista devrildikten sonra, ülkeyi “anayasal ve demokratik bir prosedüre” doğru götürecektir “geçici bir hükümet” kurulması gerektiğini savunur... Sonuç bölümünde tüm toplumsal kesimleri Batista’ya karşı mücadelede bir araya gelmeye çağırır.” (L.A.S.K.S, sayfa 238)

Belge tarafından önerilen geniş siyasal cephe pratikte yaşama geçememiştir. Birlik çağrısına Sosyalist Halk Partisi ve Devrimci Direktuar cevap verir. Ki son aylarda bu örgütlerden 26 Temmuz Hareketi’ne gerilla katılımı da olur. Zaten; Devrimci Direktuar’ın ayrı gerilla birlikleri vardı. Bunları 26 Temmuz’un birlikleriyle birleştirir.

Temmuz’da yapılan bu toplantıdan sonra; yapılan askeri harekatta ada ikiye bölünür. Sırayla kentler ele geçirilir. En son 1 Ocak 1959’da diktatörlüğün en büyük kalesi “Leoncio Vidal” ele geçirilir.

1959 Aralık’ından 1958 Aralık’ına kadar yani iki yıllık savaşın askeri gelişimi kısaca böyle olmuştur. Siyasi örgütlenmelere geçmeden önce Küba’da verilen mücadelenin niteliğini daha iyi anlamak için yine Che’nin “Askeri yazılar”ından gerillanın tanımına ve gerillanın pratikte nasıl gelişip büyüdüğüne bakalım:

“Gerilla savaşının, bir kitle savaşı, Halk Savaşı olduğunu belirtmek önemlidir. Gerilla, küçük silahlı grup, halkın savaşçı öncüsüdür. Gücünün kaynağı halk kitleleridir.”

“İlk aşamada gerilla için esas olan, yok edilmesine fırsat vermemektir. Bu hedefe ulaşıldıktan sonra, gerilla birlikleri düşmanın ulaşmasına engel olarak, erişilmez mevzilere yerleşerek (yada düşmanda saldıracak cesaret bırakmayacak derecede büyük güçler toplamayı başararak) düşmanı giderek yıpratmayı

sürdürmelidir.”

“Gerilla güçleri, düşmana sürekli darbeler indirmelidir. Harekat bölgesinde bulunan düşmana uyuyacak zaman bırakılmamalıdır... Tüm bunlar, halkla tam bir işbirliği ve arazinin çok iyi bilinmesini gerektirir. Bu iki koşul, gerillanın hayatının her dakikasında yeniden kendini gösterir. Bu nedenle, şimdiki ve gelecekteki harekat alanlarının eğitim merkezlerinin yanısıra, yoğun bir kitle çalışması, devrimin itici güçlerinin ve hedeflerinin anlatılması, kesinlikle halkın yenilemeyeceği çürütülemez gerçeğinin propagandasını yapması gereklidir. Bu gerçeği bilmeyen gerillacı olamaz.”

“Başlangıçta, çalışma gizlice yürütülmelidir. Her köylüye, içinde çalışılan topluluğun her üyesine, gördüğü ve duyduğu şeyleri kimseye açıklamaması öğütlenmelidir. Daha sonraları devrime karşı doğruluklarına en sağlam biçimde güvenilen köylülerin yardımına başvurulur. Sonra bunlar bağlantı kurma, eşya ve silah taşınması gibi görevlerde kullanılır, bildikleri bölgelerde kılavuzluk yaparlar. Sonunda çalışma merkezlerinde artık örgütlenmiş olan kitlelerin eylemine sıra gelir, bunun sonucu genel grevdir. (age, sf 39)

Küba devriminde “Komünist Partisi” yoktur. Örgütlenme askeri tarzdadır ve bu örgütlenmenin tepesinde “şef” vardır. Gerillanın görevi de halk için savaşmaktır. Che, yazılarında “halkın desteğinden” bahseder. Yani; halkın örgütlenmesi, savaşın halkın katılımı ile sağlanma-

sı değildir söz konusu olan. Halk içindeki örgütlenmeler “bağlantı kurma, eşya ve silah taşınması”nı sağlama amaçlıdır. Burada söz konusu olan kitlelerin adına, kitlelerin sorunlarını çözmek için savaşmaktır. Ve bunu sadece bir çekirdek (foco) yapabilir. Ki devrim yapıldığında gerilla sayısı 220 civarındaydı.

Küba devrimine ABD’nin de yaklaşımını incelemek gerekiyor. ABD, Küba’da yükselen bu hareketle en başından itibaren yakından ilgilenmiştir.

O döneme kadar Latin Amerika’da bir çok gerilla savaşı olmuştur. Ve bunlar ya ABD’nin de desteğiyle yok edilmiştir yada bir şekilde ABD’nin istediği hatta geçmişlerdir. ABD Küba’da yeni gelişen harekete bu gözle bakıyordu. Fidel Castro’nun Moncado Kışlası’ndan sonra yaptığı açıklamalar, savaş sürecinde kurulmaya çalışılan ittifakların niteliği, devrim sonrası için kurulması tasarlanan geçici hükümette burjuvaziye yer verilmesi. (Hatta

Castro; Batista rejiminden Yargıtay Başkanı olan Urriata’yı Cumhurbaşkanı adayı olarak önermiştir) ABD’nin de tutumunu net olarak belirleyememesine yol açmıştı. Yani harekete ne karşı çıkıyordu ne de destek veriyordu. Fakat, yakından takip ediyor ve bazı manevralarla da denetim altına almaya çalışılıyordu. Önceden bahsettiğimiz Miami Paktı buna örnektir.

Gerilla savaşının ilk günlerinde (16 Şubat 1957) “Times” dergisinin gönderdiği (Che bu süreçlerde röportaja gelenlerin bir kısmının ajan olduğunu da belirtmiştir) gazeteci Fidel Castro ile röportaj yapmış ve bu röportaj yayınlanmıştır. Yine bir süre sonra CBC televizyonundan bir ekip gelip “Küba ormanlarında savaşanların hikayesi” isimli bir film çekip yayınlamıştır.

ABD, Latin Amerika’da herhangi bir “komünist” tehlike görmüyordu. ABD’nin izlediği politikaları ir-

delediğimiz ilk bölümde, ABD’nin bu dönem içerisinde Latin Amerika ülkelerinde herhangi bir pakt kurmaya özellikle ihtiyaç duymadığını vurgulamıştık. **Çünkü kendisine göre, her şey kontrol altındaydı.**

Ayrıca ABD; Batista rejiminin halkta yarattığı öfkelerin farkındaydı ve kendince de çözümler arıyordu. Eylül 1957’de ordu içerisinde patlak veren ayaklanmanın direkt ABD tarafından organize edildiği, devrim sonrasında ele geçen belgelerle ortaya çıkmıştır ama tamamen organizasyonlarla ilgili yanlışlardan kaynaklı bu darbe girişimi başarısız olmuştur. Kısacası ABD aslında Batista’yı gözden çıkarmıştı ve 26 Temmuz Hareketi amaçlarıyla, bileşimiyle “hizaya getirilebilecek” bir hareket olarak görülmüş ve bu nedenle engelleme amaçlı bir tavır alınmamıştır.

26 Temmuz Hareketi de direniş süresince özel olarak anti-ABD’ci söylemden kaçınmıştır. Devrimlerinin hedeflerini “sosyalizm” olarak koymamışlar-

dır. Amaçları “ulusal bağımsızlık”tı. Ve Sierra Bildirgesi’nde gördüğümüz gibi, bunu da “üçüncü bir ülkenin Küba’nın içişlerine arabuluculuk niyetiyle müdahale edemeyeceği” şeklinde tanımlıyorlar; tekelere, tröstlere el konulmasından vs bahsetmiyorlardı.

Bunların nedeni elbette ki “ABD’nin tepkisini çekmek” değildi. Bu bir sonuçtur. Küba devriminin ulusal bağımsızlıkçı rotasını gerçek bir anti-empyrialistliğe oturtması, sosyalist bloğa yakınlaşması devrim sonrası olmuştur. Bunu yazımızın ilerleyen bölümlerinde daha ayrıntılı işleyeceğimiz için geçiyoruz. Ama ABD’nin gelişen direnişe önceki bir çok örneğin aksine müdahale etmemesinin nedenlerini anlamak açısından bunlar önemlidir.

Küba’da devrim sonrası

Caracas Antlaşması’nda adı geçen örgütlerin farklı oranlardaki katkılarıyla devrim gerçekleştirilmişti. **Elbette ki asıl güç 26 Temmuz Hareketi’ydi.**

Devrimden hemen sonra Castro’nun önerdiği eski Yargıtay Başkanının (Urriata) Cumhurbaşkanı olduğu hükümet kurulur. Castro, hükümete Başbakan olarak bir ay sonra seçilir. Bakanlıkların çoğu Saccarras hükümeti döneminden kişiler tarafından yönetiliyordu.

Castro’ya göre hükümetin hemen hemen tümünün burjuvazinin elinde olmasının sakıncası yoktur. “Kitlelerin gücü ve silahlı güç devrimci-

lerin elindedir” çünkü, ve “ülkede hala geçerli olan güçler, özellikle de ideolojik güçler dengesi” bunu gerektirmektedir. Kitleler “isyancı orduya güvenmemektedirler.” (Tırnak içindeki yerleri Castro’dan aktaran M. Harnecker)

Devrim gerçekleşikten sonra ilk iş suçluların, karşı devrimcilerin cezalandırılmaları olmuştur. Bu cezalandırma eylemleri 26 Temmuz Hareketi içerisinde özellikle Lieno’dan gelenlerin tepkisini çekiyordu.

Che, devrim süreci ve sonrasında 26 Temmuz’da daha önceden açıkladığımız iki klikten (Sierra ve Lieno) bahsetmektedir. Açıklamalarında Lieno kliğinde, burjuvazinin temsilcilerinin daha ağırlıkta olduğunu öğreniyoruz. Castro ve Che’de somutlaşan Sierra grubu içinse Che “devrimci kanat” diyor ve devam ediyor. “Devrimci kanat, iktidardan uzaklaştırılmaya razı oluyor ve devlet yönetimini tümüyle ele geçirmek için mücadele ediyordu.”

Devrimin amacı halen “sosyalist” olarak açıklanmamıştı ama 26 Temmuz Hareketi esasta kararlı bir ulusal mücadele yürütüyordu. Ve devrimden sonra buna uygun hareket etmeye başladılar. Fakat teorik yetersizlik, kadroların gerekli donanımda olmamaları karşılıklarına bir çok sorun çıkarıyordu.

Devrimden hemen sonraki dönemde aslında devlet yapısında olan en önemli değişiklik Batista’nın gidişiydi. Uzun vadeli olarak ellerinde hiçbir plan yoktu. “Önerilen

bir plan” da yoktu.

Ve köylülere verdikleri sözlerini tuttular: Savaşın ilk döneminden önemini fark ettikleri “tarım reformu” ile işe başladılar. Bunun için yasa çıkarıldı. Fakat bunda da en başta Cumhurbaşkanı Urriata olmak üzere yönetimin bir çok kadrosundaki kişilerden gelen tepkilerle karşılaştılar.

“Bu baylar, kırsal bölgelerde, üzerinde yabancı otlar yetişen toprakların köylülere dağıtılmasını, köylülerin bu yabancı otları ayıklamasını öneriyorlardı. Köylüler batakliklarda yada Latifundiya sahiplerinin aç gözlülüğünden kurtulan birkaç parça devlet toprağı üzerinde yaşayabilirlerdi ama Latifundiya sahiplerinin toprağına el sürmek, işlenebileceği, onların akılların almadığı bir günahı. Fakat buna rağmen bu da yapıldı.” (Politik Yazılar)

Cumhurbaşkanı Urriata bu toprak reformuna karşı çıktığı için köylülerin tepkiyle karşılandı. Urriata’ya karşı bir çok eylem yapıldı. Ve en son Urriata Temmuz ayında istifa etmek zorunda kaldı. Onu o dönemde hükümette yer alan bir çok bakan takip etti. Bunların çoğu ABD’ye kaçmıştır.

Elimizdeki kaynaklardan sanayideki kamulaştırmanın hangi dönemde, ne kadar yapıldığına dair bilgi yoktur. Fakat devrimin ilk aylarında ABD’ye ait bir çok tekelin eskisi gibi çalışmaya devam ettiğini Che’nin sosyalist blokla kurulan ticaret ilişkilerinden sonra bu tekelin işletmeyi durdurduklarını söylemesinden anlıyoruz. Bunlara süreç içerisinde,

ABD'yle ilişkiler gerginleştiği el konulmuştur.

26 Temmuz Hareketinin burjuva demokratik devriminin görevlerini yapmaktaki kararlılıkları ABD'yi endişelendiriyordu. Ve devrimi tehlikeli olarak görmesine yol açıyordu.

Kısa bir süre sonra ABD'nin Küba'ya yönelik saldırıları başladı: ABD'den gelen korsan uçaklar Küba'yı bombalıyordu. Ekonomiyi felce uğratmak için şeker kamışı tarlaları yakıldı. Etrafa salgın mikroplar saçıldı. Ticareti sağlayan gemilere saldırıldı. Henüz devletleştirilmemiş olan Küba'daki petrol şirketleri Sovyetler Birliği'nden getirilen ham petrolü işlemeyi reddetti. 17 Nisan 1961'de bu saldırılar doruğa ulaştı. Küba asıllı 1500 kiralık asker Domuzlar

Teknisyen sorunu vardı. ABD; kısmi ambargo uygulamaya başlamıştı. Bu durumda seçilebilecek iki yol vardı. Ya ABD ile uzlaşılacak ve burjuva demokratik devrimin bile görevleri yerine getirilemeyecek yada sosyalist blokla iletişime geçilecek, ticaret geliştirilecekti. Küba ikinci yolu seçti.

26 Temmuz Hareketi hedeflerinin “sosyalizm” olduğunu ancak 1961’de açıklamıştır:

“Devrimimiz anti-feodal, anti-emperyalist bir devrimdir. Toprak reformuyla tamamlanmış, **daha sonra içteki evrim ve dıştan gelen saldırılar sonucu** (abç) sosyalist devrime dönüşmüştür. Şimdi tüm Amerikan ülkelerinin önünde açıklamaktan çekinmiyoruz: Devrimimiz sosyalist devrimdir” diyordu

Moğolistan toplam 300 bin ton şeker aldı.

Devrimden sonra yaşanan teknisyen, uzman kadro, araştırmacı sıkıntısı, tekellerin devletleştirilmeye başlanmalarıyla birlikte yaşanan fabrikaların, madenlerin işlenmesi sıkıntısı yine sosyalist blok ülkelerinin yardımıyla aşıldı.

Sovyetler Birliği jeolojik araştırmaları yapmayı üstlendi. Bakır, nikel, mangan gibi yer altı zenginlikleri işlenmeye başlandı.

Madenlerin bitmiş ürün olarak üretiminin büyük bölümü ABD’de yapılıyordu. Nikel üretimi için gerekli malzemeler ABD’den geliyordu. Bunların üretilmesi için gerekli araçlar, teknisyenler yine SSCB’den getirildi.

Sanayi üretimi için gerek-

Daha önce de vurguladığımız gibi Küba devrimi küçük burjuvazinin bir devrimiydi ve proletaryanın önderliğini savunan, proleter devrimi hedefleyen bir niteliğe sahip değildi:

“Küba devrimi, belli bir sınıfın devrimi değil, zorba diktatörlük hükümetini deviren bir halk kurtuluş hareketidir.” Nisan 1959’daki Çin röportajında bunları söylüyordu Che.

Körfezi’ni istila etti. Bu istila ABD’nin yönlendirmesi ve denetimiyle olmuştu. Ve amaçlanan “ABD müdahalesini sağlayacak bir geçici hükümet kurulmasıydı”, ancak saldırı geri püskürtüldü.

Devrim öncesinde tek ürüne bağlı olan ve biraz da olsa gelişmiş olan sanayisi tümüyle ABD’ye bağlı olan Küba için bu saldırılar ekonomik yıkım demektir. Büyük boyutta hammadde ve yedek parça kıtlığı çekiliyordu.

Che 1961’de OAS tarafından Punta Del Este’de yapılan ve “Kalkınma için işbirliği projesinin” açıklandığı toplantıda.

“İçteki evrim ve dıştan gelen saldırılar” Küba’yı sosyalist bir bloğa yönlendirmişti.

Yapılan anlaşmalarla 1960 yılında SSCB 2 milyon 700 bin ton şeker, Çin 1 milyon ton ve diğer sosyalist blokta yer alan Kore Demokratik Cumhuriyeti, Vietnam,

li olan yedek parça üretimini sağlayacak fabrikalar açılmaya başlandı. Küba Petrol Enstitüsü kuruldu.

Çin; 60 milyon pezuluk bir parayı borç vermiş, faiz istememiş ve 15 yıllık bir süre tanımıştır. Ve eğer Küba bir engelle karşılaşırsa ödemeyi geciktirmesinde bir sakınca olmadığını vurgulamıştır.

Yukarıda vurguladığımız gibi “sosyalizm” aslında pratiğin dayattığı bir tercihtir.

Bu Che'nin açıklamalarında çok açık olarak yer bulmaktadır.

“Diktatör Batista'nın Küba'nın başına bela olarak sardığı, yürürlükteki sisteme karşı ölüm kalım savaşı aşamasını geride bırakmıştık. Fakat, toplumumuzun koşullarını daha iyiye götürmeye, tüm ekonomik engelleri ortadan kaldırmaya yönelik devrimci çizgimizi sürdürme zorunluluğu bizi emperyalizme karşı cephe savaşına itiyordu.

Emperyalizm, ideolojimizin gelişmesi ve derinleşmesinde çok önemli bir etkendi. Bize indirdiği her darbe bir karşılık gerektiriyordu. Buna tepki olarak Yankeee'ler her zamanki küstahlıklarıyla Küba'ya karşı önlem uyguladıklarında biz de derhal karşı önlem almak zorunda kalıyorduk. Böylece devrim giderek kökleşiyordu.” (Politik Yazılar, sf 137)

Burada açıkça görüldüğü gibi sosyalizm hedefini önlerine koymaları ve buna yönelmeleri sınıf mücadelesini kavrama, Marksizm'i bilme ve buna göre şekillenmenin ürünü değildir. Gerçekten ulusal bağımsızlıklarını isteyen ve doğal olarak bu istemlerinin karşısına dikilen gücü (ABD emperyalizmi) reddetme ve sundukları olanaklarla karşılıksız sömürüye dayanmayan (özellikle Çin ile ticarette Che bu yanın ön plana çıkışına dikkat çekmiştir) diğer alternatife yönelmedir söz konusu olan.

26 Temmuz Hareketini yaratanların Marksist olmadıklarını ama “bir kısmının Marksizm'den esinlendiği-

ne” dair vurgular vardır Che'de.

1958 Nisan'ında Sierra Maestra'da yapılan röportajda Che, 26 Temmuz Hareketini “ulusal-devrimci” olarak nitelendirmiş ve “Yankeee'lerin devrim düşmanı olduğu ölçüde” de kendilerinin “anti-Yankeee” olduklarını vurgulamıştır. Bu dönemde yapılan diğer röportajlarda da Che'nin Fidel ve kendisi için “komünist olmadıkları” dair özel vurgular yaptıklarını görüyoruz.

Burada vurgulanması gereken ve bize önemli olan yan, **Küba'daki devrimcilerin ülkenin bağımsızlığını korumadaki kararlılıklarıdır.** Ve bu konuda ABD emperyalizmine ekonomik sıkıntılara rağmen ve birkaç yıl için tüm Latin Amerika ülkeleri tarafından tecrit edilmelerine rağmen taviz vermemeleridir. Aynı dönemde olan Cezayir devrimiyle karşılaştırıldığında bu kararlılıklarının ve devrimci duruşlarının önemi daha açık ortaya çıkar. 1962'de 1,5 milyon insanın ölümüyle gerçekleşen Cezayir devriminde “milliyetçi” güçler iktidarın kazanılmasından sonra; Komünist Parti'ye yönelmiş ve devrimcileri katliamlarla bertaraf etmeye çalışmıştır.

Küba'da sosyalist yolun seçilmesi, teorik yetmezliklerine, Marks'ı, Lenin'i, Mao'yu geç incelemelerine rağmen Kübalı devrimcilerin aynı zamanda sosyalizme duydukları sempati nedeniyledir.

Burada Che'nin duruşuna özel bir vurgu yapmak gereklidir. Küba devriminin sosya-

list hatta girmesinde Che'nin, Castro'nun özel bir önemi vardır. Che'nin sosyalizm ve sınıf mücadelesi üzerine yoğunlaşması esasta devrimden sonra olmuştur ve “sosyalizmin kuruluşuna doğru” isimli eserinde Che'nin sosyalist insan üzerine açıklamaları önemlidir.

Küba devrimi önderlerinin pratikten öğrenme, ders çıkarma ve buna uygun adımlar atma yönleri gelişkindir. Devrimin gelişimine kabaca bir göz attığımızda dahi bunu görürüz.

ABD karşıtlığının bile net olmadığı, kitlelere devrim için ihtiyaç duyulmadığı, bir darbe ile devrimin yapılacağı düşüncelerini savunan çizgiden özellikle pratiklerden elde ettikleri deneyimle köylülüğe özel bir önem vermiş, devrimden önce toprak reformunu başlatmışlar. Gerillanın destek alacağı bir bölge oluşturmuşlar ve buraya dayanıp düşmana saldırmışlardır. Bunlar yarı-feodal, yarı-sömürge bir ülkede gerilla savaşında izlenecek olan taktiklerdir. Ki Che de Mao'yu ancak 1958'in ortalarında okuduklarını ve pratiklerinin Mao'nun koyduklarıyla uyduğunu vurgulamıştır.

Kısacası pratiğin kendilerine dayattıklarını, teorik yetmezliklere rağmen devrimci tutumlarından kaynaklı doğru çözümlenmişlerdir. Kendilerine özeleştirel yaklaşabilmiş ve ilk çıkışlarındaki gibi “bir darbeye” iktidarın alınamayacağını görmüşler ve buna göre şekillenmişlerdir. Gerillanın köylülerden gizlenerek onların sorunlarını

çözmeden, desteğini almadan devrimin olmayacağını görmüşlerdir ve 1958 Nisan'ıyla birlikte; şehirlerdeki örgütlenmenin de öneminin farkına varılmış ve şehirlere daha fazla ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Burada vurgulamaya çalıştığımız yan her şeyde olduğu gibi bu hareketin de kendi gerçekliği içerisinde değerlendirilmesi gerektirir. Bu hareket "sosyalist devrim" amacıyla ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla değerlendirirken "neden sosyalist devrimi hedefleyen örgütlenmeler içerisine girmediler? En baştan sosyalizmi hedeflemeleri işçi ve köylüler içerisinde sınıfsal bir yaklaşımla örgütlenmemeleri yanlıştır" demek hareketin çıkışındaki karakteri görememek demektir. 1953'te, 1957'de ve hatta 1959'un başlarında bu hareketten "sosyalist devrimin" gereklerini beklemek

ne kadar doğrudur?

Küba devriminde Komünist Parti veya herhangi başka bir parti olmayışı konusu da açmak gerekmektedir.

Daha önce de vurguladığımız gibi Küba devrimi küçük burjuvazinin bir devrimi miydi ve proletaryanın önderliğini savunan, proleter devrimi hedefleyen bir niteliğe sahip değildi:

"Küba devrimi, belli bir sınıfın devrimi değil, zorba diktatörlük hükümetini deviren bir halk kurtuluş hareketidir." Nisan 1959'daki Çin röportajında bunları söylüyordu Che.

Yine hareketin bileşimine dair Havana röportajında şu vurguları yapıyordu:

"Direniş ordumuzun doğuşu sırasında toplumsal düşüncelerimiz çok bulanıktı, Merti'yi izleyen bir halk kurtuluş ordusuydu. Kırsal bölgeler konusunda yanlış düşünceler taşıyan kent kökenli

insanlar çoğunluktaydı bileşiminde. Köylüler arasında büyük destek gördük. Onların sorunlarını öğrendik, eski mülkiyet bağlarından kurtulmak istediklerini anladık. Tüm bunlar bizim toplumsal düşüncelerimizi değiştirmeye neden oldu ve bizi biçimlendirdi."

26 Temmuz Hareketi, içindeki sağ kanadı tasfiye ettikten ve sosyalist rotaya girdikten sonra Marksist-Leninist bir parti kurma uğraşısı içine girilmiştir.

Latin Amerika ülkeleri, Asya ve Afrika "emperyalist hakimiyetin en zayıf halkaları olan ve emperyalizme doğrudan darbe indiren, dünya devriminin (bugün en önemli) fırtına merkezleridir"(Mao)

1962 Mart'ında 26 Temmuz Hareketi, Sosyalist Halk Partisi'yle Devrimci Direktuar'ın birleşmesiyle; Birleşik Devrimci Örgütleri (ORI) oluşturulmuş; 1963'te Birleşik Sosyalist Devrimci Parti ismini almış ve özel olarak işçi kökenlilerin üyeliğine önem verilmiştir. 1965'te de Küba Komünist Partisi ismini almıştır.

Bir parti kurmaya götüren nedenlerin ve hangi anlayışların yönlendirdiğinin daha iyi anlaşılması için yine Che'den alıntılara başvuracağız.

“Devrimimizin, başta kendisine organik bağlarla bağlı proletarya partisi yoktu, önceleri isyan mücadelesiydi, kitle hareketiydi. Sonra, proletaryayı temsil eden, fakat o dönemde mücadelede başı çekmeyen Sosyalist Halk Partisiyle birleşme gerçekleşti. Bu özellikleri nedeniyle hareketimizde küçük burjuvaziye özgü nitelikler ağır basar. Hem fiziksel olarak küçük burjuva kişiler, hem de küçük burjuvazi ideolojisi egemendir. Mücadelelerin ve devrimin gelişme süreci içinde, hepimiz evrimleştik, çünkü yöneticilerin çoğu da küçük burjuva hatta burjuva kökenliydi.” (Sosyalizmin kuruluşuna doğru, sf 241)

Che'nin bu açıklamaları devrim sonrası, araçlarını sosyalizm olgusunu söylemelerinden sonra yapması önemlidir. Çünkü diğer sayfada hareketin gerçekliğinden kaynaklı sormayacağımız söylediğimiz sorular, artık kendilerini tanımlayışlarının değişmesi nedeniyle so-

rulabilir duruma gelmiştir.

Bu alıntılarda Che'nin bir KOMÜNİST PARTİ olmayışını çalıştığını görüyoruz. “İsyan mücadelesi, kitle hareketi” oluş, bir Komünist Parti'nin varlığını gereksiz kılmaz. Aksine bu hareketin doğru bir rotaya girmesini sağlayacak, hareketi daha sağlam temellere oturtacak olan KOMÜNİST PARTİ'dir. Che'nin KOMÜNİST PARTİ ile ilgili konuşmalarında bu mantığı yansıtan farklı örnekler vardır. Bunları inceleyelim:

“Olaylar, devrimci ordunun halkın doğru yönlendirilen güveni ve coşkusu sayesinde, mücadele için uygun koşullar içerisinde silahlarını uygun biçimde kullanarak gücünü artırabildiğini ve bir gün düşman ordusunu yenebileceğini kanıtladı. Bu tarihimizin ibret verici bir dersidir. Bu olay önderlerin ve partilerin görevinin, halkın bağrında doğmakta olan devrim dalgasının yeni seyircileri olarak kalmayıp, iktidarı ele geçirmek için zorunlu koşulları yaratmak olduğunu gösterdi.” (Politik Yazılar, sf 135)

Burada da “önderler” ve “parti” eş tutulmuştur.

Che, Küba devriminin farklılıklarını sayarken “en başka gelen ve belki de en önemli etken, büyüklüğü yıllarda tarihi boyutlara ulaşan Fidel Castro Ruz adlı doğa gücüdür” demektedir.

Veya diğer bir örnekte; Castro'nun 1967'de yapılan “Latin Amerika Dayanışma Örgütü (OAS)”nın ilk kongresindeki örgütlenmelere dair konuşmasında Marksist-

Leninist Partiye hiç vurgu yapmaması ama “yönetici örgütlerden” bahsetmesi önemlidir.

Yine “Partinin Kuruluşu Üzerine” isimli makalede Che, Marksist-Leninist partinin mücadele içerisindeki görevlerini belirttikten sonra, Castro'nun devrimci savaş süresince bu görevi üstlendiğini, halka önderlik ettiğini, her adımda yapılması gereken en önemli şeyi gösterdiğini söyleyerek; partinin yerine bir kez daha sadece Castro'yu yani “askeri set” koyar.

Yazımızın başında; Granma çıkartmasından sonra 26 Temmuz Hareketinin “darbe” yapma anlayışından vazgeçtiğini ve kitlelerin desteğinin alınması gerektiğini vurguladıklarını belirttik. Kitleler önemliydi ama “destek” alınması için önemliydi; kitlelerin örgütlenmesi, savaşta katılması gibi bir durum yoktu. Şimdi de Che Partinin önemli olduğunu söylüyor; ama partinin görevini bir “önderler grubu” yapar diyor.

Partinin devrimdeki rolüyle ilgili olarak “foko”culuğun teorisyenlerinden Regis Debray'ın da düşüncelerine bakalım:

“... Şurası da belirtilmelidir ki; hiçbir gerilla hareketi yeni bir parti örgütlemeye kalkışmadı, aksine kendi savaşçıları arasındaki doktrin yada parti bölünmelerini ortadan kaldırmaya çalıştı. Birleştirici etmenler savaş ve savaşın doğrudan doğruya siyasal amaçlarıydı. Gerilla hareketi, artık siyasal görevler haline gelmiş bulunan en

► 26 Temmuz Hareketinin burjuva demokratik devriminin görevlerini yapmaktaki kararlılıkları ABD'yi endişelendiriyordu. Ve devrimi tehlikeli olarak görmesine yol açıyordu.

acil askeri görevler etrafında, kendi içerisinde bir birlik yaratmaya başlar. Gerillalar tarafından temsil olunan, partili yada partisiz bütün üyeler, bu birliğin içerisindeyler. Gerilla gücünün en keskin siyasal seçimi, silahlı kurtuluş kuvvetlerinin üyesi olmak yönündedir. Böylece bu küçük ordu büyüdükçe ve ilk zaferlerini kazandıkça bütün parti üyeleri arasında birlik yaratır. Sonunda geleceğin Halk Ordusu, teorik olarak kendisinin bir aleti durumunda bulunacağı partiyi doğuracaktır: Bu parti, ordudur.

Küba devrimi de aynı paradoksla karşılaşmadı mı? Her zaman için iktidarı ele geçirmenin bir araca olan partinin, iktidarın kazanılmasından sonra geliştiği bir iç burukluğu ile söylenmiştir. Fakat hayır, parti zaten asi ordu biçiminde, çekirdek halinde bulunmaktaydı... İlk parti önderleri: 26 Temmuz 1953'te Moncado'da ortaya çıkmıştı." Bu çekirdek etrafında ve sırf bu çekirdek kendi siyasal-askeri önderliğini elinde bulundurduğu için, diğer siyasi güçlerin bugünkü Küba Komünist Partisini oluşturmak üzere bir araya gelmeleri mümkün olmuştur." (Regis Debray, "Devrimde Devrim" makalesi; kaynak "Marksizm ve Gerilla Savaşı, sf 377-378)

Debray; parti ve orduyu eşitlemiştir. Küba devrimin-

de yaşananları da kendi teorisinin yaşam bulması olarak görmektedir. Regis Debray'ın durduğu nokta ile Che'ninki aynı değildir; fakat benzeşmektedir. Debray ile Che'nin savduklarının ayrıştırılması önemlidir. Bu adı geçen makalede Debray, Küba devrim önderlerini eleştirmektedir. Che; özellikle gerillanın yapısı-işleyişi konusunda belli yanlarıyla Debray'la örtüşse de; Che yaşanan pratiklerden kitlelerin "destek" düzeyinde de olsa önemini görmüş ve buna vurgular yapmıştır. Fakat Debray; savaşın sonuna kadar halktan saklanan bir "çekirdek"ten bahsetmiştir.

Hatta Debray; Fidel'in, Che'nin; Mao'nun kitaplarını çok geç okumuş olmalarını "talih eseri" saymıştır.

Küba'da devrim sürecinde parti olmayışına dair farklı bir bakış açısı da William Pomeroy'a aittir. Bu konuya bu kadar vurgu yapmamızın nedeni Küba devriminin başta Latin Amerika olmak üzere bir çok ülkeyi etkilemiş olmasıdır. Ayrıca devrimci örgütlere bir model olarak sunulmasıdır. Farklı görüşlerin değerlendirilmelerinin bilinmesi olaya daha berrak bir şekilde bakışımızı getirecektir!

"Kısa zamanda bir devrim krizine dönüşen ve bütün halkı etkileyen devrim ortamının bulunuşu, kitle temelden hareket eden bir geril-

la savaşının Küba koşulları için zorunlu olmadığını gösterir. Küba'da Asya'daki örneğe uygun bir hareket gereksizdi. Çünkü özellikle mücadele edilmesi gereken ciddi bir emperyalist müdahale söz konusu değildi. Şüphesiz bu nedenledir ki Fidel Castro, Che Guevara ve diğerleri silahlı mücadelede bir siyasal partinin ve örgütsel kitle çalışmasının rolüne pek önem vermemişlerdi." (Marksizm ve Gerilla Savaşı, sf 37)

"Bütün halkı etkileyen bir devrim ortamının bulunuşu" ve kısa zamanda yaşanan hızlı gelişmeler bir KOMÜNİST PARTİ'nin oluşturulmaması için neden olabilir mi? Bütün halkı etkileyen bir devrim ortamını çok daha hızlı hareket edilmesini, hızla oluşturulan örgütlülüklerle düşmanın askeri olarak vurulmasını gerektirir. Fakat Küba'da KOMÜNİST PARTİ'nin oluşturulmamasının nedeninin bu zaman darlığı olmadığı açıktır. Bu, Che'nin devrim sonrasında çözümlendiği ve aktardığımız hareketin küçük burjuva ideolojisinin hareketin teorik yetmezlikleri ve sadece kendi pratiklerine dayanarak öğrenmeleriyle ilgili bir durumdur. Komünist bakış açısına sahip olunsaydı, o kısa sürede de KOMÜNİST PARTİ oluşturulabilir, gerekli gerilla birlikleri çıkarılabilirdi.

Biz birebir Çin öncesinin veya başka bir ülkenin strateji ve taktiklerinin uygulanmasını beklemiyoruz. Burada Küba'daki hareketin eksikliklerine, olması gereken den uzak duruşuna bir kılıf

bulma gayreti vardır. Oysa ki Pomeroy'un kendisi de bu devrimi "Küba milliyetçi küçük burjuvazisinin devrimi" olarak görmektedir. Bu nitelikteki bir hareketin KOMÜNİST PARTİ'yi önemsemesi, kurmaya çalışması beklenemez.

Proletarya Partisi; bir sınıfın temsilcisidir! Devrimi sonuna kadar götürecektir iradeye sahip olan sınıf proletaryadır. Birinci olarak; bu savaşımın sonuna kadar götürülüp, zafere ulaşması için bu bakış açısına ihtiyaç vardır. Küba'daki devrim sürecinde bu bakış açısına rastlamıyoruz. İkinci olarak; Proletarya Partisi "demokratik merkezîyetçilik" ilkesiyle Parti içinde birlik bütünlüğü sağlar, militanlarını eğitir, kadrolarını oluşturur, kitlelerin devrime aktif olarak katılımını -ve bundan dolayıdır ki devrimi sahiplenişlerini sağlar. Ama Küba örneğinde "şef" ve etrafındakiler vardır.

Burada "şef"e adanmışlık, kilitlenmişlik vardır. Her şey onda bitmektedir. Oysa Proletarya Partisi demokratik merkezîyetçilik ilkesi ile tüm üyelerini tek bir amaç -Proletarya diktatörlüğü- etrafında kenetleyebilmek, "revizyonizme ve oportünizme karşı uzlaşmaz bir tavır, gerici hakim sınıflara ve onların devlet iktidarına karşı devrimci bir tavır olmak" (Mao) için zorunludur.

Burada Nikaragua devrimiyle karşılaştırma yapmak yerinde olacaktır. Nikaragua'yı ayrıntılı olarak işleyeceğimiz için çok girmeyeceğiz. Nikaragua da Küba modelini izlemiştir. Devrim son-

rasında o zaman hem SSCB'nin girdiği rota, ABD'yle olan zımnî anlaşmaları, hem de Çin'in girdiği rota sonucu Nikaragua'nın gerekli desteği görememesi nedeniyle yüzünü en kolay seçim olarak ABD'ye dönmüştür. Nikaragua en zorunlu kamulaştırmaları dahi yapamamıştır. İdeolojik anlamda Küba'nın da devrimin başlangıç süreçlerinde Nikaragua'nın girdiği rotaya girmemesi için bir neden yoktur. Bir olasılık, özellikle Che'de gördüğümüz kendine özeleştirel yaklaşım, gerçekten devrimci kaygılar duyulması ve özellikle devrim sonrası sosyalist ülkelerden etkilenmişliği; bir önder olarak devrimin hattını farklı bir mecraya çekmesi için "nedenler" olarak sayılabilir.

Che'nin; sosyalist devrimi hedefleyen mücadelede KOMÜNİST PARTİ'nin ve kitlelerin örgütlenmesinin önemini ne kadar kavradığını Boliviya örneğinde de görebiliriz.

Boliviya Komünist Partisi ile yürütülen gizli görüşmelere göre, **Boliviya Komünist Partisi** gerilla birliği çıkardıktan sonra yardım edecekti. Fakat **Boliviya Komünist Partisi** ilk baştan itibaren sözünde durmadı. Ki dursaydı bile, "Boliviya'nın Günlüğü"nden anladığımız kadarıyla gerilla çıkartılan bölgelerde halk devrimcileri hiç tanımamaktadır. Küba, Peru ve Latin Amerika'nın farklı ülkelerinden gelen devrimciler gerilla birliğini oluşturmuştur. Ve yine günlükte Che'nin; kitlelere ulaşamamanın yarattığı sıkıntıları

anlattığını görüyoruz.

Latin Amerika ülkeleri, Asya ve Afrika "emperyalist hakimiyetin en zayıf halkaları olan ve emperyalizme doğrudan darbe indiren, dünya devriminin (bugün en önemli) fırtına merkezleridir"(Mao)

Bu ülkelerin yarı-feodal, yarı-sömürge olmalarından kaynaklı önlerindeki görev; bir **KOMÜNİST PARTİ**'nin oluşturulması; işçiköylü ittifakı ve uşaklarına karşı geniş bir birleşik cephe oluşturmaktır. Fakat en önemli yan **KOMÜNİST PARTİ**'nin önderliğini sağlamlaştırması, siyasi ve örgütsel bağımsızlığını koruyabilmesidir.

Küba devrimiyle ilgili önemli olan konulardan biri de özellikle Regis Debray tarafından evrensel bir model olarak sunulmaya çalışılmasıdır. Askeri ve politik liderliğin tek elde toplanması, askeri gücün kurulmasının politik güçten daha önemli olması, gelinen noktada artık savaşın askeri olduğu vurguları; Debray tarafından özellikle Latin Amerika ülkeleri için olması gerekenler sıralanıyor. Oysa ki yazının içerisinde işlemeye çalıştığımız gibi Küba'da devrim olabilmesinin nedenleri; Debray'ın bu sunduğu tarzın izlenmesinden çok; objektif koşulların uygunluğuydu. Batista güçlerinin çökmüş oluşu, rejimin çürümüşlüğü, ABD'nin uzun bir süre bir tavır geliştirmemesi; Kübalı devrimcilerin işini fazlasıyla kolaylaştırmıştır.

Latin Amerika'da Küba devriminden sonra "komü-

nizm” tehlikesini ensesinde hisseden ABD daha sonra gelişen hareketlere karşı etkin bir tavır almıştır. Ulusal Güvenlik Doktrini uyarınca; paramiliter çetelerin oluşturulması, rejim karşıtlarının öldürülmesi, devrim mücadelesinin yükseldiği yerlerde darbelerin yapılması, Vietnam’da kazanılan deneyimlerle gerillayı zor duruma sokacak “alan boşaltma” taktiğinin izlenmesi, kitlelerin yoğun baskı altında tutulması gibi yöntemlerle; Latin Amerika’da gelişen ve Küba devrimini model alan devrimci örgütler baş edememiştir. 1960’lı-70’li yıllarda çıkan bir çok silahlı örgüt 80’lere gelindiğinde “umutsuzluk” ve “yılgınlıkla” teslim olma aşamasına gelmişler, bir çoğu da kendini feshetmiştir. Bu gelinen nokta tamamen proleter ideolojiyle zayıf bağlarla ilgilidir.

Küba devrimi yine de Latin Amerika halklarına umut olmuştur. **ABD emperyalizminin ve onun uzantılarının silahlı mücadeleyle yenilebileceğini göstermiştir Küba devrimi.** Her ne kadar devrimden önce de Latin Amerika’da gerilla savaşı veren güçler vardysa da, bunların sayısı devrimden sonra fazlasıyla artmıştır. Küba’nın şu anki ekonomik-sosyal durumuyla ilgili ise Che’nin ölümünün 20. yılı dolayısıyla Castro’nun yaptığı konuşmadan yararlanabiliriz.

Konuşmanın yapıldığı dönem; “sosyalist ıslahat” denilen, “Küba’da son yıllarda hükümet tarafından alınan, toplumsal düzenlemeler

ve yenilikleri amaçlayan önlem ve kararlar” (**Ekonomik Yazılar, sf 14**) uygulanıyordu.

Che’nin Ekonomi Bakanlığı döneminde başlatılan “gönüllü çalışmanın” 1970’lerin başlarından itibaren; “gönüllü çalışmanın akılsızlık olduğu, zaman kaybından başka bir şey olmadığı, günlük çalışma zamanı bile verimli biçimde kullanılmadığı halde, sorunların fazla çalışmayla, giderek daha çok, daha çok fazla çalışmayla çözülemeyeceği” (age; 15) düşüncesiyle bıraktığını öğreniyoruz.

Bürokrasinin, şişirilmiş kadroların, devlet işlerinde sahtekarlığın artık yaygın ve normal bir şeymiş gibi karşılandığını, yüksek değer taşıyan malların üretiminin hızlandırılıp, daha az kâr getiren malların yapımının durdurulduğunu, kapitalist işletme sayısının hızla arttığını öğreniyoruz, Castro’nun konuşmasında.

Küba; ABD emperyalizminin sömürgesi olmaktan çıkmış ama zaman içinde sosyal emperyalizmin “sömürgesi” durumuna gelmiştir. İlk başlarda yapılan ticari anlaşmalarda özellikle dikkat edilen, “iki eşit” şeklinde anlaşmalar yerine, Küba’yı SSCB’ye bağlayan ticari ilişkiler öne geçmiştir.

Fakat bunlara rağmen Küba’da şu an halen sağlık, eğitim, ulaşım hizmetleri ücretsizdir. Hatta sağlık alanında dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri olarak sayılmaktadır. Ama devrimin başlarında önlerine koydukları “sanayileşme” hedefi ger-

çekleştirilememiştir.

Küba halen ABD’nin uyguladığı sıkı ambargoya maruz kalmaktadır. Ve son dönemde anti-ABD’ci söylem ve pratikleriyle öne çıkan Venezüella ile ilişkilerini geliştirmektedir.

Şu anda L. Amerika’da gelişen hareketlerin durumu ayrıca incelenmeye değer bir konudur.

Ayrıca üzerinde düşünülmesi ve çözüme ulaştırılması gereken bir diğer sorun da Küba gibi yüzölçümü ufak olan ve ekilebilecek tarım arazilerinde yetiştirmeye uygun bir-iki ürünün olduğu, bir çok hammaddenin dışarıdan satın alınmak zorunda olduğu ülkelerde; sosyalizmin nasıl ayakta kalabileceğidir. Gerçekten de Küba devrimi olduğunda, hammadde yokluğundan kaynaklı (çünkü artık hammaddeler Çin, SSCB gibi uzak ülkelere geliyordu ve bazen ulaşımda sıkıntılar yaşıyordu) bazen üretimin durduğunu yazıyor Che! Devrimin yaşatılmasında elbette ki esas olan kendi gücüne dayanmaktır. Fakat burada sorun; gücünün ne kadar oldu? Devrimlerin yaşandığı Rusya ve Çin; daha geniş ve verimli toprakları, sahip oldukları yer altı zenginlikleri nedeniyle bu sorunlarla bir Küba gibi karşılaşmamışlardır.

BİTTİ

Yunan komünistlerinin önderliğindeki 1944 ulusal direniş tarihinden belgeler-3

[Yunanistan Komünist Partisi (Marksist-Leninist)'in Yayınladığı İki Belge]

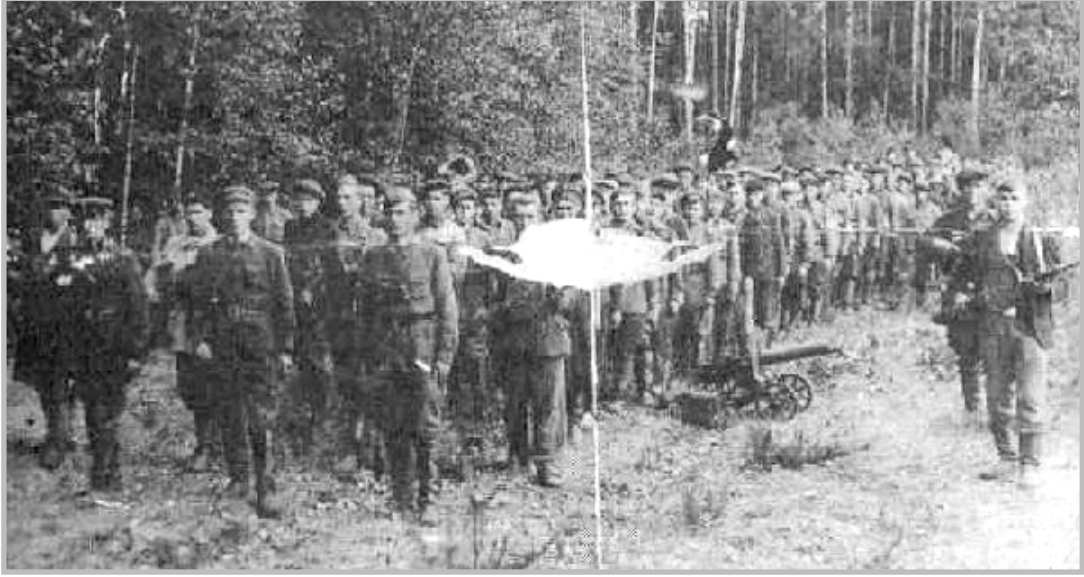
Yayınlamakta olduğumuz belgeler **Duvarların Ardında** yayinevi tarafından, Kasım 2004 tarihinde “**Kızıl Aralık, dönemin metinleri**” başlığı ile Yunanistan/Atina’da 1. baskısı yapılarak yayınlanan kitaptan çevrilmiştir. Çevirilen belgelerin okurlarımız tarafından daha iyi anlaşılması açısından, broşüre yayinevi tarafından yazılan giriş bölümünü de olduğu gibi yayınlıyoruz.

Çevirinin daha bütünlüklü olması için bazı devrik cümleleri aslına bağlı kalarak düzeltme yoluna gittik. Yine bazı ifadeler Türkçe okurlar tarafından daha iyi anlaşılması için düzeltildi. Ancak büyük oranda birebir çeviriye bağlı kaldık. Türkiye devrimci demokrat kamuoyunun Yunanistan iç savaşına ilişkin daha fazla ve kuşkusuz ki doğru bilgi sahibi olması açısından, yayınlamakta olduğumuz bu tarihsel belgelerin büyük önem taşıdığı düşüncesindeyiz. Bu önemden hareketle okurlarımızın bu belgeleri dikkatli ve irdelleyici bir gözle okumasında yarar vardır. Öte yandan belgeleri uzunluğundan kaynaklı, üç bölüm halinde yayınlamayı uygun bulduk. Okurlarımızın bu yaklaşımımızı anlayışla karşılayacağını umuyoruz. Belgeleri yayınlayarak bizlerin ve Türkiye devrimci demokrat kamuoyunun bilinçlenmesine vesile olan Yunan komünistlerine ve yayinevine teşekkürlerimizi belirtiyoruz.

YUNAN KATİN’İ ÖNSÖZ

Atina ve semtlerinin yollarında, işgalcilerin ve işbirlikçilerinin barbarlıklarının kurbanı olarak düşen halk çocuklarının, kahramanlarının kanları daha kurumamıştı. **Kesariyani**’ye giden **Poligon** yolu, geçen yılın Mayıs’ının ilk günlerinde akıtılan kanlarla taşmıştı. **Kallithea**’da, **Kokinia**’da, **Durguti**’de, **Kolonos**’ta faşist barbarlıklar hala tazeydi. Buralardan meşhur Alman efzon cellatları da geçtiler. Özel Güvenlik’in kanalizasyonlarından masum şehitlerin cesetleri çıkıyordu. Kardeşlerimizi şehit edenler hala gözlerimizin içine bakıyorlar. Almanların işbirlikçileri mahkemelerde “**ulusal kahramanlar**” olarak ilan edilirken, halk tahrik ediliyor. Karaborsacılar dönüp, Almanların koruması altında çocuklarımızın kanlarıyla oluşturdukları zenginlikleri gösteriyorlar.

Alman efzon askerleri ve yabancı silahlarla **Atina-Pire** halkını kana boğan, Aralık faşist darbesini örgütleyen kişiler, bugünkü ulusal ihanet, suçluluk ve zulüm dünyasını da yaratan kişilerdir. Halkı bir türlü rahat bırakmayan aynı kişilerdir ve şimdi de suçlarını örtebilmek, halkın anılarındaki vahşi cinayetleri silebilmek için Yunanistan için savaşan yurtseverlerin vahşice kovuşturulması gibi kendilerine yakışan bir metot buldular. **Kendi işledikleri suçları kara bir**

örtüyle örtbilmek için bir sürü cinayetin EAM tarafından işlendiği rolünü oynamayı denediler. Aralık sonrası Ptomatologia'nın¹ anlamlarından bir tanesi de buydu. Yerel ihanetçi çevreler, hepsi ve Ser Stren'e varana dek tüm yabancı gerici güçler, o bütün korkunç cinayetleri EAM'ın işlediğini yüksek sesle ilana başladılar. Böylelikle bir yandan Yunan halkının özgürlüğü ve ulusun bağımsızlığı için yürüttüğü kahraman mücadeleye iftira ediliyor ve öte yandan gerek köleliğin kara yıllarında gerekse de Aralık günlerinde işledikleri sayısız cinayetlerin üstü örtülüyordu. Örtüyorlardı... **Örtüklerini sanıyorlardı. Çünkü ihanetçi ellerden dökülen onca kan ırmaktı ve üstü örtülemezdi.**

Bunların dışında, EAM'ın yüksek sesle ilan edilen "suçları" hakkında gerçeği söylemenin zamanıdır.

İlk günlerde bütün bir halkın, Atina ve Pire'nin çok

çileli, esas halkının eşit olmayan bir mücadelede aslanlar gibi dövüştüğü doğrudur ve infazların olduğu da bir gerçektir. Çünkü gerek ihanetçilerin cezalandırılmamış olduklarını görmesinden ötürü artık gına gelmiş halkın tekrar silaha sarılıp cellatlaşması ve gerekse de "**kötü ruhların kirlenmemiş halk mücadelesini**" bulandırmalarından ötürü bu doğaldır. Hiçbir tarafsız gözlemci çetin bir mücadelenin ateşi ve alevleri içinde, bunların kaçınılmaz olduğunu ve böylesi eylemselliklerle halk mücadelesinin zarar görebileceği bazı pratiklerin varolabileceğini ancak buna rağmen başka bir yolun olmadığını da anlamamazlık edemez.

Ama hiçbir zaman Ptomatologia örgütleyicilerinin sundukları bu infazlar olmadı ve hiçbir zaman bu halk karşıtı seferberliği örgütleyicilerinin ortaya çıkardıkları iğrenç, dehşet verici şeyler olmamıştır.

Bu broşürün hedefi bu gerçeğin kanıtlanmasıdır. Ta-

rafsız insanlara; kör etmeler, kol bacak kesmeler, işkencele dolu dehşet hikayelerinin ve daha birçok tarif edilemez suçun nasıl bir ustalıkla yıkılmaya çalışıldığını göstermektedir. Ve bu iftiraların çürütülmesinin kanıtı inkar edilemez olaylarla olacaktır. Ve ikna olmayan birebir herkesi; vereceğimiz bilgilerle kendilerinin de tespit edilebilmesi açısından araştırma yapmaya çağırıyoruz.

Yunanistan'daki her mücadelenin maruz kaldığı ahlak dışı iftiraların örtülerini kaldırma zamanıdır. Gerçek bazen karartılabilir, ama sonuçlar daha aydınlıktır.

O RİGAS YAYINEVİ ORGANİZASYONU, ATINA 1945

İftira seferberliği nasıl örgütlendi?

Atina ve Pire halkının silahlı direnişi 33 gün dayandı. Bu 33 gün boyunca Atina ve Pire semtleri, tankların, havanların, topların, deniz donanmasının, uçakların ateşi altında olmadığı bir saat bile

geçirmedi. Kurbanlar binlercedir. Bazen avlulara, kilise çevrelerine, kaldırımlara, arsalarla gömüldüler. ELAS geri çekilip, İngilizler girdiği zaman, bu cesetler mezarlarından çıkarılıp araçlara dolduruldular. Peristeri’de, Kipseli’de veya Turkovunio’da² elleri ayakları kesilmiş, burunsuz, gözsüz halde bulundular ve yakınları “**savaşçıların elleri altında katledilenler**” olarak teslim almaları için çağrıldılar. Ve bu hikayenin tutması için de savaşçılar tarafından öldürülenlerin yakınlarının emekli maaşı alacakları ama başboş şeylerden (yani uçaklardan, toplardan, tanklardan vs.) ölenlerin yakınlarının hiçbir şey almayacakları söylentisini yaydılar. **Böylelikle herkes için yakınına savaşçıların kurbanı olarak sunmak çıkar oldu.** Gazeteler katledilenlerin isimleriyle doldu, Ser Stren ve yabancı muhabirler ELAS’ın barbarlıklarını görmeye çağrıldılar. İftira seferberliğinin başarısı böyle daha bir güvenlikliydi. Emekli maaşı vaatlerine rağmen iftiracıların ihanetçi atmosferlerinin maşası olmak istemeyen herhangi bir onurlu insan için “**sen KKE’cisin**” tehdidini kullanıyorlardı. Politik sömürü için haksız yere öldürülmüş yakınlarının cesetlerini sergileyen kafirleri gören onurlu insanların karşı çıkmalarına verilen cevap ise, “**daracağı istiyor**” idi.

Tabii yapılanlar sadece bunlar değildi: Savaşçıların “**barbarlıklarının**” tespitini sağlamak amacıyla özel

ekipler organize edilip cesetlerin gözleri çıkarılıyor, organları kesiliyor, böylece etik karşıtı kol ve bacak kesmeler sunuluyordu. Böylesi dehşet verici suçları sadece Almanların işbirlikçileri, Shimanan’ın eşdeğer öğrencileri düşünebilir ve uygulamaya sokabilirdi.

Kullandıkları araçlar bunlardı. Ve şimdi de yukarıdaki anlatımları kanıtlayacak bir sıra inkar edilemez olayı ekliyoruz. Yaptığımız bütün tespitleri yazmak mümkün değildir. Ama klasik iftiracıların ağızlarının payını vermek için yeterli bir cevaptır.

1. **Haralambos Malisakos Svoronu**, 5 çocuğun koruyucusu. Nathanail fabrikasının önünde 10 kişi ile birlikte, 28 Aralık’ta havan mermisiyle öldüğünü herkes biliyor. Gazeteler, Kato Patisia’da 40 kişiyle beraber katledildiğini yazdılar.

2. **Ekaterini Vihu**, 37 yaşındaki Evangelios Kastrinakis, 27 yaşındaki Eleni Kastrimakis ve bir buçuk yaşındaki çocukları Lefteri evlerinde (Makedonias 44) havan topuyla öldürüldüler ve Agios Meletis’e gömüldüler. Cesetleri tanınmaz hale gelmiş bir şekilde Peristeri’de “sergilendi.”

3. **Spiros Georgiu Venieris**, 22 yaşında, adresi Akinatu 64. 12 Aralık’ta tank ağır makinasıyla yaralandı ve aynı gün öldü. Cesedi Agios Vasilis’in Meçovu caddesine taşındı. Şanssız annesi oğlunun cesedini orada teslim aldı ve O’nu Agios Spiridonas’ta gömdü. Annesi düzenli bir şekilde mezarına gidiyor ve anısına kandil ya-

kıyordu. 10 Şubat’ta başka bir kadınla beraber mezara gittiğinde, mezarı açılmış ve boş buldu. Mezarıcı, cesedin Peristeri’ye naklinin olduğunu söyledi. Ve oraya gittiklerinde cesedi, “**katledilenlerin**” cesetleriyle beraber “**sergilenirken**” buldular.

4. **Grigorios Lerios**, Pa-leon Sfragion sakini, Harakopu durağında sigara satın alırken serseri bir kurşunla vuruldu. Skandalaki Kliniği’ne götürüldü, orada öldü. Başka ölümlerle birlikte kliniğin dışında gömüldü. Gazeteler, ELAS tarafından “infaz edildiğini” yazdı.

5. **Yannis Fafutis**, adresi Macagriotaki 17, Kallithea. Evinden çıkarken tank mermileriyle öldürüldü ve yakınları tarafından gömüldü. Cesedi, dehşet verici bir halde, organları kesilmiş bir halde toplu mezarda bulundu.

6. **Thasos İeropulos**, 61 yaşında, Kallithea Poligon mahallinden. Serseri bir kurşunla yaralanıp, 17.12.44’te hastanede öldü. Ocak’ta “**savaşçıların vahşice infazlarından**” olarak sunuldu.

7. **Stathis Papadakis**, 18 yaşında, İmmittos (Erasinidu 34 adres)’dan. Yaralandı ve öldü. Ailesi Onu Agios Artemis’e gömdü. 22 Şubat’ta polis, annesini cesedi mezardan çıkarmaya ve günlerce Kesariyani’nin Zoodohis Pigis’te (kilise) “**sergilemeye**” mecbur etti.

8. **Spiros Vendiris**, Sula 31. Tam Agios Spiridonas gününde İngiliz tanklarıyla 3 Eylül Caddesi’nde öldürüldü. O’nu 3. Mezarlığa gömdüler. Daha sonra Peristeri’de; özel ekiplerce biçimi

değiştirilmiş halde, gözsüz ve kimliği “**tespit edilemedi**” yazısıyla “**sergilenirken**” bulundu. Kız kardeşi **Dimuliça**, kardeşinin cesedine yapılanlara karşı çıkıp şikayette bulundu.

9. **Evangelos Yaniris**. Doğal bir biçimde öldü. Onu “**vahşice katledilenler**” kataloguna dahil ettiler.

10. Agios Triados (Vironas'ta) koruluğundaki çatışmalarda öldürülen 50 savaşçının cesedini 20 Şubat'ta çıkardılar. Üzerlerinde “**ELAS'ın infaz ettikleri**” yazısı olan bir kamyonu yüklediler ve ürpertici bir törenle bütün semtte dolaştırdılar.

11. Aralık'ın 12'sinde öğle saatlerinde, Zaimi ve Sturnara Caddeleri kavşağında askeri başhekim **Dimitris Belias**, bir İngiliz tankının ağır makinalısının yaylım ateşiyle öldürüldü. Cesedi, düştüğü yerde 3-4 gün kaldı. Bir gece Ulusal Dayanışma Birliği, generalin cesedini kaldırıp, Aleksandros Bulvarı'na yakın bir yerde gömdü. Cenaze töreninde ilahiyi Agias Vasilios papazı okudu ve mezarına, üstünde ismi yazılmış halde tahta bir haç ve defneden bir çelenk kondu. Ardından Ulusal Dayanışma, mahalle bakkalı aracılığıyla yakınlarına haber verdirip, kendilerine cesedin yüzüğü, saati ve içinde tüm maaşı olacak şekilde (görülüyor ki aynı gün maaşını almıştı) cüzdanı teslim edildi. Daha sonra cesedi mezarından çıkarıldı ve ELAS'ın vahşice katlettiklerinden biri olarak

sunuldu.

12. Pire'de Skuludi köşkünün yakınında bir kuyu bulunuyor. Oraya geçici olarak, (çünkü başka bir yer yoktu) onlarca ceset gömüldü. 2'si doğal nedenlerle ölmüş ihtiyar, üçü değişik serisi mermilerle ve diğerleri de çatışmalarda ölen savaşçılardı. Onları daha sonra oradan çıkarıp üzerlerine 20 ceset daha ekleyince “**tarih**” aydınlanmış oldu. “**Skuludi köşkünün kuyusu. KKE'cilerin vahşiliklerinin kurbanları, yarabere içinde ikiyüz ceset sayıldı...**”

13. Hemşire **Maria Pana**, Yunan Kızıl Haçı ve Vula'daki Asklipiu Hastanesinde hizmet veriyordu. Oradan, 20 Aralık'a kadar paha biçilmez hizmetler vereceği Neas Smirnis Hastanesi'ne gönüllü olarak geldi. 20'den 29

Alman efzon askerleri ve yabancı silahlarla Atina-Pire halkını kana boğan, Aralık faşist darbesini örgütleyen kişiler, bugünkü ulusal ihanet, suçluluk ve zulüm dünyasını da yaratan kişilerdir.

Aralık'a kadar, bir doktor ve beş hemşire ile birlikte ELAS'ın İmittu'daki ekibinde hizmet verdi. 29 Aralık gecesi, İngilizlerin semte girebilme ihtimali doğunca, motorize ameliyathaneye yakınlaşabilmek için tüm ameliyat ekibi Koropi'ye doğru harekete geçti. Hemşireler ve Doktorlar İmittu'ya tırmanırken şiddetli bir kar fırtınası başladı. Personel kar altında gömülme tehlikesi geçirdi. Kahraman hemşire **Maria Pana** dayanamadı. Orada ruhunu teslim etti. 26 Şubat

1945'te “**Vradini**” ve “**Asirmatos**” gazeteleri şu haberleri yayınladılar. “Adli tıp doktoru Psimaras bey, İmittu'da araştırmalar sonucu bulunan hemşire Maria Pana'nın cesedine ilişkin; savaşçılar tarafından tutuklanıp, kötü muamele edilip, tecavüz edilen ve ardından infaz edilen....”

14. 3 Ocak gecesi 65 yaşındaki **Vasiliki Frangu**, miyokart iltihabı krizinden ötürü öldü. (Thiras Caddesi sonunda oturur) İki kızı onu Sepolia'daki Agios Spiridonas (kilise)'in avlusuna gömdüler. İki yetim kız kardeş başka koruyucuları olmadığından ötürü Nea Liosia'daki evli erkek kardeşlerinin evine gidip, operasyonlar bitinceye kadar orada kaldılar. Atina'ya döndüklerinde annelerinin mezarını görmeye gittiler. Mezar boştu. Onlara cesedin Peristeri'de olduğu söylendi. Oraya gittiklerinde cesedi, her tarafı jiletlenmiş, kötü muameleyle tabi olmuş halde

buldular ve üzerinde ise: “**ELAS canileri tarafından vahşice katledildi**” yazısı vardı.

15. **Marik P. Konstantinidu**, 27 yaşında (Palamidi 4 Caddesi'nde oturur), mutfağına düşüp, kafasını koparan havan mermisiyle öldürüldü. Agios Georgios kilisesine cenazeden sonra gömüldü. Cesedi Peristeri'de dehşet uyandıracak bir değişimle “**tespit edilemedi**” yazısıyla bulundu ve gazeteler “**kane-mici savaşçılarca katledildi**” diye yazdılar.

16. Gitmelerinden iki hafta önce, 29 Eylül 1944'te, Almanlar Baruthaneye saldırıp İera Odos Caddesi'nin sağındaki solundaki 60 evi ateşe verdiler. 70 yurtseveri de yakalayıp, infaz ettiler. Bunların 45 tanesi Agios Spiridonas (Baruthane) kilisesi dışındaki toplu mezara gömüldü. Aynı yere Aralık'ta çatışmalarda ölen 15 savaşçı daha gömüldü. Bu onurlu 60 mücadelecinin cesedi Ocak ayında çıkartılıp 3. Koskinias Mezarlığı'nda teşhise sunuldu. Yetkililer bütün bu kişilerin "ELAS Koskinias birliklerince işkence edildikten sonra infaz edildiklerini" onayladı.

17. Savaşçı **Evangelos Kapetanakis** (Monemvasias 24), Makriyanni Jandarma Taburu çatışmasında öldü. Ailesi cesedini alıp, Harakopu Biçki Dikiş Okulu'nun avlusuna gömdü. Ocak ayında, ELAS'ın yabaniliğinin kurbanı olan üç kişilik bir mezar daha bulunduğu haberi yayımlandı.

18. 7 Aralık Politeknik çatışmasında öldürülen savaşçı ve Politeknik öğrencisi **Konstantinos Çakakis** Roidi Caddesi 22 numarada oturuyordu. Ekim ayında Girit'ten köylüsü **Yorgo Despotaki**'yi misafir etmişti. **Yorgo Despotaki** beraberinde azıcık kırık olduğundan dolayı yenisini almak için ninesinin cam gözünü getirmişti. 7 Ocak'ta Milli Muhafız Ordusu bölgeye girip, boş evleri yağmıyorlardı. Şanssız Çakakis'in evinde cam gözü buldular ve ertesi gün kamuoyu kovalarca çıkarılmış göz bulunduğu haberini

öğreniyordu.

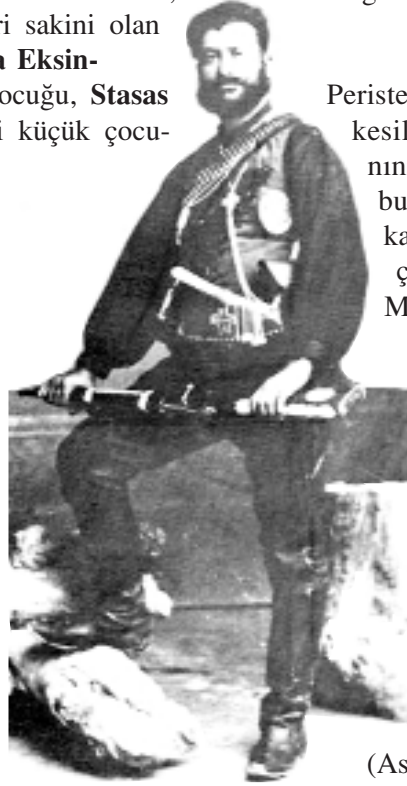
19. Pangrati sakini, avukat **Spiros Aleksiu**, KKE üyesi, 5 Aralık'ta Papandreu'nun düşüşünden ötürü gerçekleşen gösteride "Omonia" hotelleri katillerinin saldırısında öldürüldü. Mitropolis otelinin altında öldü. Hiç kimse cesedine ne olduğunu bilmiyordu. Ocak ayında cesedi Peristeri'de bir gözü çıkarılmış, burnu kesilmiş ve bir dizi muameleye maruz kalmış bir halde bulundu. Üzerinde "savaşçılarca vahşice katledildi" tabelası vardı.

20. Deniz donanmasının korkunç bombardımanında, hepsi Peristeri sakini olan hamile **Pipiça Eksindari** ve üç çocuğu, **Stasas Niuza**'nın iki küçük çocuğu, anneleriyle birlikte **Mosaidis** ve **Pandelis Viladimeris** Peristeri'de öldürüldüler. Daha sonra bu dokuz ceset teşhise sunuldu ve ELAS'ın vahşice katlettikleri kataloğuna girdiler.

21. **Moisis Çanakaliotis**, 32 yaşında. Apollonos Mahallesi Hrisastomu Smirnis 11 no'lu evin sakini. 22 Aralık'ta küçük bir köprüünün olduğu Saporta yakınındaki bakkala gittiği sırada havanla öldürüldü. **Çanakaliotis** ile

beraber aynı yöne giden iki ihtiyar kadın da öldürüldü. O'nu ELAS tarafından katledilmiş olarak sundular ve 40 gün sonraki anmasında Agios Dimitrios papazı Vasilios minberden **Moisis Çanakaliotis**'i katleden "iğrenç KKE'li katiller" diye haykırma şansı buldu.

22. Aralık ayında bayan **İrinis Miropulu**'nun annesi, bir mücadelecinin kaynanası, Sepolion'un arka sokağında ki Aristotelus Caddesi'nde kalp krizinden öldü. E.L.D.'nin papazı **Hrisantosu** O'nu Sepolia yakınlarındaki Agios Spiridonas'ta gömdü. Daha

sonra cesedi, Peristeri'de burnu kesilmiş ve tanınmaz halde bulundu. Bu kafirliğe karşı çıkan bayan Miropulu fazla bağırmaması yönünde uyarıldı. Çünkü KKE'liydi ve tutuklanabilirdi.

23. **İrini Vasiliaki** (Asklipiu 85 sa-

kini), Asklipiu-Smolenski köşesinde İngiliz ağır makinalısıyla, 15 Aralık 1944'te ölümcül bir şekilde yaralandı. Sivil Hastanesi'ne kaldırıldı ve 16 Aralık 1944'te orada öldü. Cesedi, Peristeri'de teşhis sergisinde bulundu.

24. SSK Hastanesi'nde (Kumunduru 4 numarada) Aralık süresince 300'den fazla yaralı tedavi görüyorlardı. Çoğu hastanede öldü ve bir kısmının da el ve ayakları doktorlarca kesildi. Ölümlerin ve kesilmiş organların orada gömülme olanakları olmadığından, Peristeri personelinin müdahalesiyle Ocak ayının ilk günlerinde oradan alınıp, gömüldüler. Bu cesetler ve organlar daha sonra oradan alınıp, "ELAS'ın suçları" sergisinde sergilendiler.

25. 26 Aralık'ta bayan **Kalliopi Pakavu** bir havan mermisiyle öldürüldü ve cesedi "ELAS tarafından katledilmiştir" diye teşhis sergisinde sunuldu. Pakavu'nun oğlu bunun bir katletme sonucu olmadığını keşfedince, annesini gömmek için cesedini geri istedi. İki gün sonra cesedi tekrar mezarından çıkarıp yine teşhis sergisine koydular.

26. Bayan **Niça Gelem** 26 Aralık'ta tank ateşiyle öldürüldü. Cesedi, yüzü kazma darbeleriyle biçim değiştirmiş bir halde ve "ELAS tarafından vahşice katledildi" tabelasıyla bulundu.

27. **Eleftherios Çungas** 20 Aralık'ta Asklifiu 41'deki evinde öldü. Doktor raporu korkudan öldüğünü söylüyor, Agios Nikolaos (Pefkaka)'da gömüldü. Daha sonra cesedi bir gözü çıkarılmış halde teşhis için Peristeri'de bulundu ve gazeteler savaşçılar tarafından infaz edildiğini yazdılar.

28. 24 Aralık'ta ELAS savaşçısı **Yoannis Psathas** ağır makinalı tarafından öldürül-

dü. Cesedi Gizi Mezarlığı'na nakledildi ve orada gömüldü. 20 gün sonra cesedi Peristeri'de tanınmaz halde bulundu. Annesi Virginia Psathas gidip oğlunu alıp Merkez Mezarlığı'na gömdü. "Estia" gazetesi savaşçılarca infaz edildiğini yazdı.

29. **Dimitrios Sarris**, 48 yaşında, 14 Ocak'ta doğal nedenlerle öldü. Anasthaseos Mezarlığı, 6. bölüm 239 no'lu mezara gömüldü. Birkaç gün sonra kimbilir hangi ceset sergisinde ve herhangi bir Stren'i duygulandırmak için ölü kayboldu.

30. 3. Alay, 1. Tabur 1. Bölük dinamiçisi, savaşçı **Thodorakos Yannis**, 3 Ocak'ta kalbinden kurşunlanarak öldürüldü ve kardeşi bilgilerini yazarak onu Agio Spiridona'da gömdü. Turkovuno'nun işgalinden sonra, Yunan Katin'inin örgütleyicileri onu mezarından çıkarıp Galaçi çayına götürdüler. Gazeteler "milliyetçi" Thodorakos'un savaşçılarca öldürüldüğünü yazdılar.

31. Bayan **Varvara Alamanu** (Hrisopoleus 16, Gizi'de oturur), İngiliz havanıyla öldürüldü. Gazeteler savaşçılarca infaz edildiğini yazdılar.

32. **Yeorgios Yorgiadis**, 3 Aralık mitinginde yaralandı. Sivil Hastanesi'ne nakledildi ve orada 6 Aralık'ta öldü. Ertesi gün yakınları cesedi almaya gittiklerinde, birileri cesedi Kraliyet bahçesine gömdüklerini, başkaları ise Kokinias Mezarlığı'na gömdüklerini söylüyorlardı. Kızı **Erasmıya Yorgiadu**, 20 Mart'ta EOXA'ya kendisine verilen bir tazminatı almaya

gider. Müdüriye **Baso Lagu** kendisine, babasının savaşçılarca öldürüldüğünü belirten bir bildirgeyi imzalaması gerektiğini söyler.

33. **Dionisios Stamatelatos** 7 Aralık'ta yaralanıp 22 Aralık'ta N. İonias Hastanesi'nde öldü. Tritias 20'deki evine getirildi ve daha sonra Agios Yorgos'taki 3. Mezarlık'ta gömüldü. Mezarından çıkarıp Peristeri'ye naklettiler. Annesi Konstandina 12 Ocak'a kadar cesedin durumunun iyi olduğunu görür. 13 Ocak'ta cesedi teslim almaya gittiğinde, gözleri çıkarılmış, ağız açık ve dili kesilmiş halde bulur cesedi. O anda orada bulunan polis bekçisine şikayette bulunur ve o bekçi de önceki gün orada bulunduğundan, gerçekten de düne kadar cesedin iyi durumda olduğu tespitinde bulunur.

34. Gazeteler, komünist cellatların yamyamvari bir şekilde ve vahşice katlettikleri "Jandarma Binbaşı" Aristidis için epey gürültü kopardılar. Gerçek ise şöyleydi: **Aristidis Tagmatarhis** (Aristidis'in soy ismi olan "tagmatarhis" gerçekten de, Yunan dilinde binbaşı demektir. Çn.) P. Sfagion'da oturan, 53 yaşında bir ayak kabı tamircisiydi. İngiliz birliklerinin girdiği gün, Kukaki'deki Ploka fırınının dışında serseri bir kurşunla öldürüldü. Ağır yaralı bir halde (Kallithea Meydanı'ndaki) Skandalaki Kliniği'ne nakledildi ve kısa bir süre sonra öldü. Cesedi kliniğin hemen dışına 16 bombardıman kurbanıyla birlikte gömüldü. 20 gün sonra polis bilgilerini

alıp ve ailesinin karşı çıkmasına rağmen onu “vahşice katledilmiş olarak” ortaya çıkardı ve bahtsız Aristidis Tagmatarhis'i jandarma Tagmatarhis'i (binbaşısı) yaptı.

35. Sağcı gazeteler: “Kalithea’da Agias Varvaras bahçesinde, savaşçılarca infaz edilen ve milli muhafızlara ait bazı cesetleri mezarlarından çıkarıldılar. Aralarında birçoğu kötü muameleye maruz kalmasına rağmen milli muhafız Grigoriu Pithaliçi’nin cesedi tespit edildi” diye yazdı. Gerçekte ise savaşçı **Grigoriu Pithaliçi** (Lulis kod adlı meşhur kahraman) çarpışmada öldürülmüş ve oraya geçici olarak gömülmüştü.

36. Aralık’ta Fokionos Negri sokağının başladığı Kipseli Meydanı’nda, 1. Şube polis bekçisi Nikos Dandelakos başından havan şarapnelleriyle ağır bir şekilde yaralandı. Kendisine ilk yardımı ELAS yaralı taşıyıcıları sundular ve 7. Şube polis meslektaşlarına, üzerinde bulunan kimliği ve 1000 drahmi parası teslim edildikten sonra, N. İonias Hastanesi’ne naklettiler ve orada öldü. Birçok meslektaşının huzurunda Agios Athanasios Kilisesi’nde gömüldü. Meşhur ceset çıkarmalarında cesedi Turkovuna’da “**katledilmişcesine**” bulundu ve “**Yunan Kan**”ına “**Bulgar EAM**”cılarının suçlarıyla ilgili konuşma bahanesi verdi.³

37. Yannis Vugas (Kipseli 99) Patision Caddesi’ndeki

bürosuna giderken havan ateşiyle yaralandı. Evangelismos’a (hastane) nakledildi ve karısının dediğine göre orada öldü. Bu arada ELAS tarafından öldürülenlerin yaşam öykülerini düzenleyenler bunu listeye dahil ettiler. Nisan ayında akrabaları ve arkadaşları “savaşçıların vahşice katlettiği **Yannis Vugas**’ın anısını onurlandırmaya” çağrıldı.

38. Takis İliopulos, 16 yaşında, Kriaku Meydanı’ndaki apartmanlarda konuşlandırılan ve ayırım gözetmeksizin yoldan geçen sivil-

lere ateş açan Özel Güvenliğin Jandarma artıkları tarafından 8 Aralık’ta otomatik silahla öldürüldü. Ertesi gün ailesi tarafından Agiu Meletiu mahaline yakın olan “**Agios Spiridon**” küçük kilisesinin bahçesine gömüldü. Bu yerde, mecburiyetten ötü-

rü gerek ELAS savaşçısı, gerekse de sivil halktan 400’den fazla kişi gömüldü. 8 ila 10 Şubat’ta Atina Belediyesi’nin mezarkazıcı “**özel ekipleri**”, yukarıda bahsedilen yerden ELAS tarafından “**vahşice katledilenleri**” çıkararak, Peristeri’deki teşhis amaçlı “sergi”ye naklettiler. Mezarların açılması sırasında hiçbir cesedin ailesi ve yakını alana yaklaşabilme cesareti gösteremedi, çünkü ekipler, “**katillere ölüm**” diye haykıran “**kederli**” milliyetçiler tarafından kuşatılmışlardı. Ama kilisenin kandilci-

si tarafından zamanında bilgilendirilen Kostas İliopulos, karısıyla beraber oraya gider ve binbir tehlikeye rağmen oğlunun ölüsünü almayı başarır. Agion Anargiron Mezarlığı’na nakil ve gömülmesi O’na 15.000 drahmiye mal olur.

Çatışmada veya ağır makineli yaylım ateşlerinde, bombardımanlarda vb. ölen veya öldürülen kişilerin katledilenler olarak sunulduğu örneklerden bir kısmını belirttik.

Şimdi de yaşamalarına rağmen “**ELAS tarafından**

infaza uğramış” olarak sunulan insanlardan başka örnekler belirteceğiz.

1. Motorize bölümde (Aharnon Caddesi ve Surmeli köşesi) 200 polis bulunuyor. Bunların arasında stajyer komiser muavini **Protopapas Sp.** de bulunuyor. Yine

gazetelerin, savaşçılar tarafından katledildiklerini belirttiikleri polis bekçileri **Haralambos Emm.**, Konstantinos K., **Kuçikos K.**, Trifilakis Yorgios bulunuyor.

2. Polis bekçisi **Staykos And.**, El Daba'da bulunuyordu. Gazeteler savaşçılarca infaz edildiğini yazdılar.

3. Gazeteler komiser muavini **Karipulos Kostas**'ın savaşçılarca infaz edildiğini yazıyorlar. Bu komiser muavini bugün 4. Polis Karakolu'nda görev yapıyor.

4. "Thision'u işgal ettiğinde X üyesi **Yannis Vati-kiotis**'in ELAS tarafından katledilişi" vakasını Aralık günlerinde yayın yapan Papandreu'nun gazetesi "Ellas" yayınladı. İnfazın ve O'na yapılan işkencelerin vs. sansensiyonel ayrıntılarını yayımlandı. Bu sözde kurban yaşıyor ve milli muhafız Ordusu, 146. Ekip, "Vio" merkezinde görev yapıyor.

5. Pişano hocası **Ahillevs Kolasis**, Koleti 8 no'lu evinde 2 Ocak'ta tutuklandı. 4 Ocak'ta El Daba'ya yollandı. "Aneksartitos" gazetesi savaşçılarca katledildiğini yazdı. İhtiyar, hasta annesi dışında, ev sakinleri ve komşuları da O'nu ölü biliyorlardı. 27 Mart'ta El Daba'dan canlı bir şekilde geri döndü.

6. **Katrichas Kostas**, milli muhafızda görevli kardeşi **Nikos Kavakariyi** öldürmekle suçlandı. Ama güya infaz edilen bu kişi, çok sonra görevli olduğu ELAS'tan döndü. Olayı öğrenen **Apostolos Anguras**, haksız yere tutulan Katrichas'ın salıverilmesini sağlamak için kendisi 4. Sorgu Bölümü'ne gitti.

7. Papandreu'nun çıkardığı "Ellas" gazetesi Xitis olan **Evangelos Dalianis**'un Thision'da ELAS tarafından katledildiğini yazdı. Dalianos yaşıyor ve Kriekuki'deki 147. Taburun 2. Bölüğünde gönüllüdür.

8. Aralık'ta ELAS, Aharon Caddesi'nde, Pirogos'un Doneika köyünden jandarma üstteğmeni **Thanasi İliopulo**'yu yakaladı. Gazeteler cesedinin tanınmaz halde bulunduğunu, karısının cesedi teşhis ettiğini ve cenaze töreni yaptığını yazdılar. Bu arada İliopulos rehinelikten döndü ve karısıyla birlikte Singru caddesi 84 numarada yaşıyor.

9. Aralık'ın son günlerinde emekli albay **Nikolaos Depastas** rehin alındı ve üç gün sonra ise serbest bırakıldı. Gazeteler "**kaçırıldı, işkence gördü ve katledildi**" diye yazdılar. Sözde kurban Mager Sokağı 11 a'da yaşıyor.

10. **N. Kurtesi**'nin suçlamasıyla güya **N. Kurtesi**'nin oğlunu infaz ettiği gerekçesiyle savaşçı **Emmanuil Ralias** 8. Polis Karakolu tarafından tutuklandı. Bu sözde "infaz edilen" kişi İngilizlerce rehin alınmıştı ve şimdi geri döndü.

11. Harilau Triakupi ve Solonos kavşağında, 4 Aralık'ta, 48 yaşındaki polis bekçisi **G.**, savaşçılara karşı çarpışırken her iki bacağından ağır yaralandı. Her ne kadar savaş dışı kalmış olsa bile, ELAS'ın yaralı taşıyıcıları yaşamlarını tehlikeye atarak O'nu alıp, 11/3 Taburu'nun Yaralılar Yardım Ocağı'na getirdi. Son derece özel

bir bakımdan sonra, tam tedavi olmuş bir şekilde taburcu olacağı ELAS Hastanesi'ne götürdüler. Şimdi görevinde bulunuyor. Daha sonra Sivil Hastane'den doktor **E. Eftihidis** tutuklandığında 3. Polis Karakolu'na götürüldü ve orada, meslektaşları 48 yaşındaki **G.**'yi katlettiği için özellikle Komiser muavini **Plumis**'ten ve polislerden kaba dayığa ve hakaretlere maruz kaldı.

12. Ocak ayının gazetesinde şatafatlı başlıklarla **Mihail Papadopoulos** ve **Kollaras**'ın vahşice katledildikleri yazılıyordu. Birincisi, meşhur **Mihail Ağa**, Kozanis Güvenlik Taburu Müdürü idi ve ikincisiyse Ptolamaydos Güvenlik Taburu Müdürü idi. Ve her ikisi de onlarca infazla suçlanıyorlar. Ocak ayının saldırgan gazeteleri, yukarıdaki gibi "**çabalarla**" cenazelerinin bolca süslenmesini sağladılar. Büyük Hafta'da bu iki "**katledilmiş milliyetçi**", daha başka birçok işbirlikçiyle birlikte "**korinthia**" gemisiyle Afrika'dan geldiler.

Sanıkların (gerçek direnişçilerin çv.) kurbanları olarak görünen/gösterilen birçok örnek; "suçlanan" bu mahkumların dava dosyalarında sınırsızdır. Ve rehinelelerin El Daba'dan gelişleriyle orada nasıl yaşadıkları ve nasıl döndükleri kanıtlandı.

İngilizler, polis bekçileri, milli muhafızlar ve aynı zamanda ihanetçi örgütlerin çeteleri, vs. tarafından yapılan sayısız -şimdilik- cinayet vakalarından bir kısmını dile getiriyoruz. Çok yakında Aralık'tan bugüne kadar olan

bütün kayıp mücadeleçilerin kataloğunu vereceğiz.

10 Mart'ta Neos Kosmos'taki bir çevirmede; henüz daha yeni gerilladan dönen 20 yaşındaki, bir telefon şirketinde teknikerlik yapan, **Dimitris Konstantinidis** kod adlı savaşçı **Yorgos Klimis** yakalandı. Götürüldüğü Neos Kosmos Polis Karakolu'nda barbarca muameleye maruz kaldı. 12 Mart 1945'te yarı ölmüş bir halde Genel Devlet Hastanesi'ne getirildi ve 14 Mart Çarşamba günü orada öldü. İşkenceciler, ölümünün güya akciğerden ol-

mesini yaptı. Hastanenin hasta kayıtlarında ve Neos Kosmos Polis Karakolu mahkumlar defterinde, adı gerilladaki **D. Konstantinidis** kod ismiyle yazılıdır.

3. Bölükten ELAS yüzbaşısı **Orestis Kazolis**, 10 Aralık'ta Kuponya çatışmasında hafif yaralı olarak esir düştü. Riminitislerce vahşice işkenceciden geçti ve Halk Hastanesi'ne kaldırıldı, orada aynı gün işkencelerden ötürü öldü.

ELAS'ın Atina'dan geri çekilmesinden üç gün sonra, bir resmi ve üç sivil; Pangra-

du. Themistokleus Caddesi'nde tanyan biri onları alkışladı. Hemen tutuklandı ve Themistokleus ve Akadimi-as'ın az yukarısında infaz edildi.

Aralık'ta öldürülenlerin sayılarına ilişkin olarak bir kısmının belirtilmesi gerekir:

17 Mayıs 1945 tarihli "**Kathimerini**" gazetesi, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu'nun hareketin bastırılmasından 3 Nisan'a kadar incelediği cesetlerin bilgilerini yayınladı. Adli Tıp Kurumu, bu raporunda **5.000** cesedi incelediğini belirtiyor.

duğunu gösteren onayı yazması için doktorlar zorladılar. Ama öbür doktorlar bu onayı yalanlayıp, ölümün karaciğerdeki iç kanamadan olduğunu onayladılar. Morgda cesedi gören Ulusal Dayanışma'dan bir bayan; vücuttaki birçok yara bere dışında, tam ciğer bölümünde demirden bir yumruk izi gözlemledi. Özellikle "**yumruğun hamurda bıraktığı iz**" benzet-

ti'de Ardito'ya yakın Dike-arhu sokağına gidip karıkoca **Çiliponidi**'leri tutukladı. Ertesi gün her ikisi de ölmüş halde Zappio'da bulundular. Onları kimin katlettiği açık. Ertesi gün gazeteler **Çiliponidi** çiftini ELAS'ın infaz ettiğini yazdı.

27 Aralık öğlen, bir otomobil, politik anlaşma için Skobi karargahına albay Sado ve Parçalidi'yi getiriyor-

Atina ve Pire halkının silahlı direnişi 33 gün dayandı. Bu 33 gün boyunca Atina ve Pire semtleri, tankların, havanların, topların, deniz donanmasının, uçakların ateşi altında olmadığı bir saat bile geçirmedi.

Adli Tıp Kurumu'nun dediğine göre, bunlardan **1.500**'ü doğal nedenlerle ölen insanların cesetleri, **1.700**'ü çatışmalarda, serseri kurşunlarla, yayılım ateşlerinde, vs. öldürülen insanlar ve **1.800**'ü ise "infaz edilenler"di. Adli Tıp Kurumu infazın yöntemini de "...ağır makinalı ile, kurşuna dizme ile, tabanca ile ateş ederek, boğazın bıçakla kesilmesi ile, baltayla el ve ayakların kopartılması ile, bahçivan makası ile, vs." diye tarif ediyor. En başta Adli Tıp Kurumu'nun defterleri, bu raporla hemfikir değiller. Çünkü defterlerde bir sonraki rakamlar da mevcut:

4/12'den önceki ölümler 99

Doğal ölümler 177

Çatışmalarda, serseri kurşunlarla ölümler	1.493
İnfazlar	1.316
Toplam	3.075

Ardından Adli Tıp Kurumu bize, infazları tesadüfi vakalardan ayırdıklarını söylüyor. Yukarıdaki rakamlar bize çok net gösteriyor ki; Adli Tıp Kurumu nasıl da arzusunun tesadüfen öldürülen insanların cesetlerinden değil de infaz edilenlerin cesetlerine taraf koyuyor. Ayrıca, biliniyor ki; kafa koparmalar ve el ayakların koparılması ya infazcılarının "barbarlıklarını" iyi sunabilmeleri için iyi para ödenilen özel ekiplerce yapılıyordu ya da böylesi ölümlere neden olan havanların sonuçlarıydı.

Bunlar Adli Tıp doktorlarını ilgilendirmiyordu ve özel ekiplerin ya da havanların icraatlarını aceleyle baltalara ve bıçaklara bırakıyorlardı. Aynı Adli Tıp Kurumu,

Ulusal Bahçe'de bulunan **800** -en azından- cesedin lafını ediyor. ELAS oraya ulaşmadı. Adli Tıp Kurumu'nun infaz edilenler olarak sunduğu bu **800** kişi rakiplerimizin kurbanlarıdır.

Adli Tıp Kurumu tarafından, "**dehşet verici infazların**" tüm bir tarihi böyle yazıldı.

İğrenç seferberliğin örgütleyicilerinden biri hakkında iki çift laf etmeden bu hazin azizlerin öyküsünü kapatmamamız gerekir.

Sör Guolter Stren, Yunanistan'a güya sendikal birlik ile ilgilenmek için geldi. Ve EAM karşıtı iftira seferberliğinin en önemli sesi oldu. Yukarıdaki yazılanlar özellikle bu iftira seferberliğine cevaptır.

9 Şubat 1945'te Londra'daki "**Daily Worker**" Sör Guolter Stren rolüne ilişkin bakın ne yazdı: "Treyd Yunios'un Yunanistan'daki görevinin raporu, EAM düşmanları olan Yunanlıların (işbirlikçiler çv.), Britanya Komutanlığı'nın direkt gözetimi altında Britanya askerlerinin verdiği bilgiler temel alınarak ayrıntılı bir şekilde düzenlendi. Basın toplantısında, Guolter Stren rapordaki bilgileri daha bir açıklığa kavuştururken, aşağıdaki yeni bilgiler ortaya çıktı:

1. Keskin nişancuların faaliyet gösterdiği evlerdeki insanların toplu tutuklanmaları oldu. Temsilcilik, Plastira hükümeti tarafından tutuklanan suçsuz insanların olduğunu ve sayısını kabul ediyor.

2. Temsilcilik, Ocak sonunda Peristeri'de bulunan

cesetlerin infazlarına ilişkin özel olarak ELAS'ı suçlamıyor.

3. İnfazların kimlikleri temsilcilikçe bilinmiyordu."

Raporunu açıklığa kavuşturması için basın temsilcileri tarafından sıkıştırılan Sör Stren bunları söylemek zorunda kaldı. Öyle ki bunları, ELAS'ın "suçlarına" ilişkin bütün dünyada sahte bir izlenim bırakmak için söylemiyordu.

Yunanistan'daki duruşuna (görevine çv.) ilişkin, Sör Stren'i, İşçi Partisi'nin dergisi olan "Tribune", 23 Mart 1945 tarihli sayısında şöyle cevaplıyor: "Sör Guolter Stren; 'Bay Churcil ve Torisler (yani muhafazakarlar) için onca zamandır burada olanlardan daha fazla hatırı sayılır bir propagandist malzeme olan Yunanistan ile ilgili raporunu yakın zamanda verdi.'"

Sör Stren Yunanistan'a, İngiliz gericiliğinin vahşi müdahalesini ülkemiz içinde haklı çıkarmak için geldi. Ama halkımızın mücadelesine değer vermiş olan İngiliz halkı bu iftiraların kurbanı olmadı. Çünkü, iftira ve ptomatologia hangi ustalıkla hazırlanmış olursa olsun geçi gizleyemez.

BİTTİ

Dipnotlar

¹ Ptomatologia: Ölüler konusunda sayım bilimi

² Turkovunio: Türkdâğı

³ "Yunan Kan"ı ifadesiyle işbirlikçi kuvvetlerin yaptıkları şovenist propagandaya gönderme yapılmaktadır.

"Bulgar EAM"lılar ifadesiyle işbirlikçi hükümetin EAM savaşılarını Bulgar olarak suçlamasına gönderme yapılmaktadır.

Sosyalizmin Anayurdunun Savunmasında Kürtler-2

Yayınlamakta olduğumuz çalışma; H. M. Çetoev tarafından yazılan ve Ermenistan S.S.C. Bilimler Akademisi Yayınları tarafından 1970 yılında Erivan'da yayınlanan "Sovyet Kürtlerinin Büyük Anayurt Savaşına Katılımları 1941-1945" adlı kitaptan çevrilmiştir.

Bu çalışma aynı zamanda; Aralık 1985 tarihinde, J. Peşengi'nin çevirisiyle, Jina Nu Yayınevi tarafından, Sovyet halklarının faşizm karşısında kazandığı "Zaferin 40. Yılı İçin" basılmıştır.

KÜRT EMEKÇİLERİNİN CEPHE VE CEPHE GERİSİNE YAPMIŞ OLDUKLARI ÖZVERİLİ YARDIMLAR

Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyet halkının zaferi, cephe ve cephe gerisinin sınıksız işbirliği sayesinde sağlandı. Cephe gerisindeki emekçiler, işçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve Sovyet aydınları Hitler Almanya'sı ve Japon emperyalizmine karşı savaşan silahlı güçlere özverili çalışmalarıyla sürekli yardımcı oldular.

Cepheye benzin, mazot gibi yakıt maddeleri, boya sağlama ve depolamada Kürtler de Kafkaslar-ötesi kardeş Cumhuriyetlerden diğer emekçiler gibi büyük işler başarıyorlardı.

Savaş yıllarında Kafkaslar-ötesi cumhuriyetlerinde sanayi-sermaye yatırı-
rımı önemli ölçüde artış gösterdi. Sanayi alanında yeni alanlar yaratılarak çok sayıda fabrika ve atölyelerin kurulması sağlandı. Çalışan işletmeler geliştirildi. Üretim artışı sağlandı. Sadece Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (SSC), cephenin gereksinimleri için çok büyük önem taşıyan 300 çeşit ürün temin etmekteydi.

Savaş döneminin zorluklarını aşmak için, kolhozlara, MTS'lere (Makina-Traktör İstasyonları), sovhozlara ve Sanayi İşletme Kolektifleri'ne yardım önceliği sağlanıyordu.

Savaş süresince köy ekonomisi sosyalist sistem temelleri üzerinde yeni bir

güçle büyümesini sürdürdü. Üretim olanakları ve işgücü azalmış olmakla birlikte, kolhozcu, MTS ve sovhozcu işçi kadın ve erkekler bütün güçleriyle çalışarak cephe gerisindeki halkın ve cephenin temel ihtiyaç maddelerini ve bununla birlikte sanayi için de gerekli hammaddeyi sağladılar.

1942 yılında baş gösteren olumsuz iklim koşulları ve kuraklığa rağmen, Ermenistan Komünist Partisi, cumhuriyetin köy ekonomisi iş kaynaklarını seferber ediyor; kolhozcu köylüler, işçi sınıfı, Sovyet aydınları üretimde, hayvancılık ve bahçe işlerinde çalışıyorlardı. Bu süre içinde devlet hizmetleri aksamaması yürütüldü. Bu özverili çalışmalar sonucu olarak 1943 yılında hayvancılık için hazırlanan plan ikinci kez uygulanmaya konuldu ve bu arada devlete ayrılması gereken pay da zamanından önce teslim edildi. (1), (2), (3)

Ulaşılan bu hedefler, 1944-45 yıllarında köy ekonomisindeki üretkenliğin yasal olarak açıklanmış sonuçlarıdır.

B ü y ü k
Anayurt Sa-
vaşı yılların-

da Kürtlerin büyük bir bölümü kırsal kesimde yaşamaktaydı. Ermenistan SSC'inde en çok Alagez, Talin, Oktembryan ve Eçmiadzin bölgelerinde; Azerbaycan SSC'inde Laçın, Kelbacar, Zangeilan, Kubatlin ve Nahçıvan bölgelerinde yaşıyorlardı. Bütün kolhoz köylülüğüyle birlikte onlar da emek cephesinde aktif olarak çalışmış, cephe ve cephe gerisine yardımcıda bulunmuşlardır.

Savaş ortamının objektif koşullarının doğal sonucu olarak gerek hayvansal, gerekse tarıma dayalı ürünler kalite itibarıyla normal standartların altındaydı. Ancak ekilebilir alanlarda bir büyüme ve hayvan sayısında bir çoğalma gözlenmektedir. Örneğin, Alagez bölgesinde kolhozcular 1942 yılına oranla 1944'te %5,5 oranında daha geniş bir alanda ekim yapmaktaydılar. Bu tarımsal alanlarda 21000 kental tahıl, 13479 kental patates üretildi. Yine bu bölgede büyükbaş hayvan sayısı % 2 oranında arttı. Kolhozcular devlete karşı olan yasal görevlerini yerine getirirken, ayrıca Kızıl Ordu Fonu için

1584 pud et, 2750 pud tahıl verdiler.

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında Talin bölgesinde tarımsal alanların ve kolhozlarda hayvan sayısının artırılmasının yanısıra, koyun yetiştirme sovhozlarda da önemli bir gelişme oldu. 1940 yılına oranla 1945'te ekilebilir alanlarda 1813 hektarlık, büyükbaş hayvan sayısında ise 20630'lık bir artış oldu. (4)

Tarımsal ekonomik başarılar bölge emekçilerine sadece devlet ve Kızıl Ordu önünde görevlerini yerine getirmeye değil, yeni başarılar ekleme imkanı da tanıyordu.

Kolhoz ve sovhozlarda hayvan sayısındaki artışta, SSCB Ekonomik Halk Komisyonu ve RKP(B) MK'sinin genç hayvan sayısını korumak ve hayvan sayısını yükseltmek için aldığı kararlar büyük rol oynadı.(5)

Parti ve hükümet hayvan sayısının artırılması için şu kararları almıştı: Kolhoz ve solhozlarda olduğu gibi, işçiler, kolhozcular ve memurlar, kişisel kullanımda bulunan genç hayvan sayısını artırarak

hayvansal üretimi artırmalıydılar.

Hayvanların besin kaynakla-

rı-

nı garantilemek, yaz ve kış mevsimlerinde hayvanların otla beslenmelerini sağlamaktır vs.

Bu kararların yaygınlaşmasından sonra, Erivan'da, tanınmış hayvan yetiştiricilerinin toplantısı yapıldı. Toplantıya katılanlar, Cumhuriyet köy-tarım işçilerine hayvan sayısının ve üretkenliğinin artırılması, Kızıl Ordu'nun ve cephe gerisindeki emekçilerin, et ve diğer hayvansal ürünlere olan gereksinimlerinin sağlanması için çağrıda bulundular.

Bu toplantıya tanınmış hayvan yetiştiricisi Kürtler de katıldı. Bunlar içinde tanınmış yetiştiriciler; Base Keleşoviç, Kanade Hudoyan vd. de vardı. Hazır bulunanlara K.Hudoyan kendi deneyimlerini aktardı. Hudoyan 1929'da kolhozun kuruluşundan beri kolhozda hayvan sağıcısı olarak çalışıyordu. Hayvan sağımında büyük başarılar elde etmişti. Mükemmel çalışmalarından ötürü "Şeref Nişanı", "Küçük Altın Madalya" ödülleri almıştı. 1941 yılında onun bakımını sağladığı her inekten 3650 kg. süt elde edildi. Plana göre 3300 kg. olması gerekirken 350 kg. daha fazla elde ediyor. Belirli ineklerde 5500 kg. süt elde ettiği oluyordu. K.Hudoyan genç kolhozculara kendi deneyimlerini aktararak, kolhozlarda büyük gelişmeler kaydedilmesini sağladı.(6)

Oktemberyan ve Eçmiadzın bölgeleri kolhoz ve sovhozlar, köy ekonomisi ürünlerinin elde edilmesinde olduğu gibi, cepheye yardımın örgütlenmesinde de Cumhu-

riyet'te birinci sırada yer alıyorlardı. Bu bölgeler, "Dolaşan (yarışan) Kızıl Bayrak Ödülü"nü kazandılar.

Laçın, Kelbacar, Eçmiadzın ve Kubatlin bölgelerinden emekçiler hayvancılıkta devlete karşı görevlerini savaş yıllarında başarıyla yerine getirdiler.

1944 yılında Laçın bölgesi emekçileri hayvancılığın gelişmesi için planlarını %100 uyguladılar. Devlete et verme planını %100, yağı %104, yünü %100 oranında gerçekleştirdiler. Sadece üç aylık bir çeyrekte, bölge kolhozları savunma fonu için 116 ton et verebildiler.(7)

Devletin hayvancılıkla ilgili 1944 yılı planı Kelbacar köyü bölgesinde kolhozlar tarafından %111,3-183 oranında uygulandı. Üretimdeki devlet payı, plana göre tespit edilen süreden daha önce sağlandı.

Bu bölgede hayvancılığın gelişmesini gösteren en açık işaret 1944 yılında KOM. ve Azerbaycan KP(B) MK tarafından bölgeye verilen "Dolaşan Kızıl Bayrak"lardır.(8)

Savaş koşullarında, parti ve hükümet, ekmek üreticiliğine büyük önem verdi. 1944 yılı içinde ekmek üreticiliğiyle ilgili planları başarılı olarak yerine getirmelerinden ötürü Ermenistan SSC. parti ve Sovyet işçilerinden bir grup SSCB Yüksek Prezidyumunca 1 Şubat 1945 tarihli talimatnameyle "Anayurt Savaşı" 1 ve 2. derece nişanlarıyla ödüllendirildiler.(9) Ödüllendirilenler içinde Alagez, Oktemberyan, Talin ve Eçmiadzın bölgeleri parti komite üyeleri, üretici-

ler, parti sekreterleri ve yürütme kurulu başkanları ve birçok devlet görevlisi bulunmaktaydı.

Köy emekçileri devlet memurlarıyla birlikte planın dışında, savunma fonu için **ekim yapmaktaydılar**. Savaş yıllarında, Sovyet halkı Kızıl Ordu'yla sıkı ilişkiler içindeydi. Savaşın başlamasıyla birlikte, emekçiler kendi özel gereksinimleri için biriktirdikleri şeylerle cepheye yardım ediyorlardı. Kadınlar boyunlarındaki altın ve gümüşlerini savunma fonu için verdiler.

Devlet Savunma Komitesi Başkanı İ.V. Stalin'in 3 Temmuz 1941'de radyoda verdiği demeçten sonra, Oktemberyan bölgesinden emekçiler, savunma fonuna, 167 gram altın, 8409 gram gümüş, 135 bin ruble para, tank inşa fonu işi için ise 132700 ruble vs. verdiler. (10)

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında, Türkmenistan SSC. Aşkabad bölgesinde Kürt nüfusunun yaygın olduğu alanlardan emekçiler devlet savunma fonuna 218215 ruble para, 1007 kg. gümüş, 3,5 kg. altın, 21192 adet sıcak tutucu giysi, ayakkabı vb. eşyalar, 4554 kg. yün, 6357 parça deri, 894 küçükbaş boynuzlu hayvan, 683 büyükbaş boynuzlu hayvan, 57 at, 32 ton kuru üzüm ve 482 ton çeşitli kuru meyve verdiler. (11)

Cephe savaşçıları için yapılacak en önemli yardımlardan biri, onlar için kışlık sıcak tutucu giysiler toplamaktır. Ermenistan SSC'inde, bu kampanyanın örgütleyicisi

Köy emekçileri devlet memurlarıyla birlikte planın dışında, savunma fonu için ekim yapmaktaydılar. Savaş yıllarında, Sovyet halkı Kızıl Ordu'yla sıkı ilişkiler içindeydi.

“S.M. Kirov” Kombina Kolektifi; işçi, mühendis, teknik elemanlar, kolhozcu kadın ve erkekler Sovyet aydınlarına ve Cumhuriyetten bütün vatandaşlara şu çağrıda bulundu: “Kışın savaş koşullarında, faşist Alman ordularının kesin yenilgisini sağlamak, Kızıl Ordu'nun kudretini ve savaş yeteneğini daha çok sağlamlaştırmak için, bizler, işçi, kolhozcu ve aydınlarımıza cephede Kızıl Ordu asker ve komutanları için sıcak tutucu giyecekler gönderilmesine katkıda bulunmak amacıyla giyecek toplama kampanyaları”nı örgütlenmeleri konusunda çağrıda bulunuyoruz.

“Bizler, değerli savaşçılarımız için, plan dahilindeki hazırlıklarımıza ek olarak binlerce, onbinlerce mont, bot, kazak, yünlü eldiven ve çorap, kulaklı şapka, yünlü üst elbise, yünlü pantolon gibi kışlık giyecekler, sıcak tutucu elbiseler ve çamaşırlar gönderelim.” (12)

“Kombina Kolektifi”nin yapmış olduğu bu yurtsever çağrı, cumhuriyetin bütün koşullarında yankı buldu. Kısa bir süre içinde cepheye çok sayıda sıcak tutucu giysi gönderildi. Bu doğrultuda kadınlar büyük çalışmalar yürüttüler. Ağır çalışma günlerinden sonra gece yarılarna dek boş durmadan kazak, çorap ve eldivenler ördüler.

Alagez bölgesinden emekçiler, 2,5 ay içinde yurt savunucularına 1000 adet kazak, 710 çift eldiven, 1183 adet sıcak tutucu çamaşır, 1000 parça deri, 600 kg. yün ve çok sayıda çeşitli eşya gönderdiler.(13)

1944 yılı sonuna doğru, kolhozlar, işçi ve emekçiler bölgeden yurt savunucularına 5093 yün çorap, 3960 çift yün eldiven, 4403 adet kazak, şapka vs. toplayarak gönderdiler.(14)

Kürt köyleri Carcaris, Çobanmaz, Sangiyar, Kervansaray, Alagez, Düzkent'ten emekçiler yürüttükleri başarılı çalışmalarla dikkati çektiler.

Sıcak tutucu kışlık giysiler toplama çalışmaları başka bölgelerde de başarıyla yürütüldü.

Eçmiadzin bölgesinde 1941-43 yıllarında Kızıl Ordu'ya 705 bin ruble değerinde 23572 adet sıcak giyecek eşyası gönderildi.(15) Oktemberyan bölgesi 1944 yılları içinde cephedekilere 42 bin adet sıcak tutucu giysi gönderdi.(16)

1943 Temmuz'una kadar, Talin bölgesi, savaşçılara 30 bin adet giyecek eşyası gönderdi. (17)

Bu doğrultuda Azerbaycan SSC'inden Kürtler arasında oldukça büyük çalışmalar yürütüldü. Laçin bölgesi savaş süresince cephe-

dekilere 3746 çift yün eldiven, çorap ve başka kışlık giyecek eşyası gönderdi.(18)

Cephe gerisindeki emekçiler, her bayramda kendi savunucularına kızartılmış et, kurutulmuş meyve gibi yiyecek ve değişik hediyeler gönderiyorlardı. Ünlü Ekim Sosyalist Devrimi'nin 25. yıldönümü dolayısıyla 756 kg. ağırlığında 142 kilo (19), iki yıl içinde Talin bölgesi 1500 koli (20) gönderirken, Eçmiadzin bölgesi 21 ton (21), Şubat 1945 yılına kadar Oktemberyan bölgesi 30 ton ağırlığında koli gönderiyor. (22)

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında Sovyet işçi sınıfının, köylülerin, aydınların çalışmaları sevgili anayurda sınırsız sevginin örnekleri olarak tarihe geçti.

Anayurda bağlılığın başka bir göstergesi de, Kızıl Ordu'ya silah temini için yapılan yardımlardır. Bu yardım kampanyası 12.12.1942'de başladı. Tambov kolhozcularının girişimiyle iki hafta içinde “Tambov Kolhozu” tank bölümü kurmak için 43 milyon ruble toplayınca, bu örnek, ülkenin her yerinde süratle yaygınlaştı.(23) Her kolhoz kendi birikmiş parasıyla ülkenin askeri gücünün artırılması, düşman üzerindeki zaferin yakınlştırılması için yardımın yaygınlaştırılmasında katkıda bulundu.

Eçmiadzin bölgesinde, tank bölümünün inşa edilmesi için, “Ermenistan kolhozu”, Tambovcuların çağrısından sonra 8-10 gün içinde 3410400 ruble topladı.(24)

Haziran 1943'e kadar bu

amaçla bölgede ilgili fona 4281400 ruble yatırdı. Okterberyan bölgesinden de savunma fonuna yatırılan para miktarı 4045000 rubleyi buldu. (25)

Temmuz 1943 tarihine kadar Talin bölgesinde tank bölümü kurma fonuna 4.300 000 ruble yatırıldı. (26)

Büyük Anayurt Savaşı'nın başlagıcından 1944 yılı sonuna kadar Alagez bölgesi kolhozcuları, işçiler ve memurları savunma fonuna 5 726 875 ruble yatırdılar. Savaş uçakları inşası için de 445600 ruble para ve 6 50000 ruble Devlet İstikrazı Tahvili (obligasyon) topladılar. (27)

Türkmenistan SSC. Aşkabat bölgesinden kolhozcular savaş uçakları inşa etmek için ilgili fona 7075 000 ruble yatırdılar. "Lenin" kolhozu başkanı Çale Laçinov biriktirmiş olduğu paradan 40 000 ruble bu amaçla devlete verdi. (28)

Tank, uçak ve diğer araçların yapımında kullanılmak üzere Laçin bölgesinde emekçiler, savaş yıllarında, devlete yaklaşık 2 milyon ruble para, 2 milyondan daha fazla Devlet İstikrazı Tahvili ve ayrıca 100 adet boynuzlu hayvan, 500 adet büyükbaş hayvan, 159 ton tahıl, 10 ton yağ, 18 ton kaşkaval verdiler.(29) Aynı zaman içinde Kelbacar bölgesi emekçileri de 2 milyon ruble para ve 5 milyon ruble değerinde Devlet İstikrazı Tahvili verdiler.(30)

Kürt kolhozcuları da kurtarılmış bölgelere yardım gönderilmesi çalışmalarına aktif olarak katıldılar.

Bütün ülkede olduğu gibi, Ermenistan SSC'sinde de Devlet İstikrazı Tahvili toplama çalışmaları başarılı geçti.

Okterberyan bölgesinden emekçilerin toplamış oldukları 2.ve 3. Devlet İstikrazı Tahvillerinin tutarı toplam olarak 11894 000 rubleye ulaşmıştır.(31) Eçmiadzin bölgesinde 2 gün içinde (4-5.6.1943) toplanan 2. Devlet İstikrazı Tahvili 5523 000 ruble(32), Talin bölgesinde de 6 milyon ruble(33) tutarındaydı.

Devlete yardım toplama çalışmalarında Başargeçer bölgesi, Koşabulah, Kayabaş ve Geysu köylerinden kolhozcu Kürtler aktif olarak yer aldılar. Kayabaş köyünden Mirzaeli Abdullaeviç Şabanov toplama listesinin çıkarıldığı ilk gün olan Haziran 1943'te 2. Devlet İstikrazı Tahvili'ne 60 bin ruble topladı. (34)

Devlet İstikrazı Tahvil çalışmaları Alagez bölgesinde de başarıyla yürüdü. Burada beş gün içinde tahviller 1 166 000 rubleye ulaştı. 1942 yılında 363 bin ruble daha fazla toplandı. (35) Kolhozcuların büyük bir bölümü elden nakit para verdi. M. Camuşlu köyünden bir asker anası olan yurtsever Balge Elo, 2. Devlet İstikrazı Tahvili'ne nakit olarak 1000 ruble yatırmıştı.

Kolhoz başkanı Reşide Ecem yazdırdığı 4 bin rubleyi kendi eliyle yatırdı. Karate Sado 2 bin ruble, Keke Şevo 3 bin ruble Kara Elo 1000 ruble ve küçük bir Kürt köyü olan Kürt Pamb köyünden köylüler, 19 bin ruble yatırdı-

lar. 15000 rublesi para olmak üzere. 3. ve 4. Devlet Askeri İstikrazı Tahvilleri çalışmaları da başarıyla yürütüldü. Kolhoz başkanı Calal Hancieviç Abev'de 6 Mayıs 1944'te 3. Devlet İstikrazı Tahviline 100 bin ruble yatırmıştır.(36)

Cephe gerisi sadece maddi olarak değil, manevi olarak da cepheye destek oldu. Cephe gerisinde, cepheye savaşılan askerlerin aileleri ve akrabaları yaşıyor ve çalışıyorlardı. Askeri hizmette bulunanların ailelerinin her yönden desteklenmesi Komünist Partisi, Sovyet hükümeti ve bütün Sovyet toplumunun sürekli üzerinde titizlikle durdukları bir konuydu.

SSCB Yüksek Preziduyumu kararıyla savaş döneminde askeri hizmette bulunanların ailelerine devamlı maaş ve yardım sağlandı. Kararnamenin yayınlanmasıyla, yerinde komisyonlar kurularak askeri hizmette bulunanların ailelerine yardım örgütlendi. Çocuk bakım evleri ve bahçelerine yapılan maddi yardımın yanı sıra, cepheye savaşılan binlerce savaşçının çocuğuna bu evlerde eksiksiz bakım olanağı sağlandı.

Cepheye bulunanların ailelerinden hasta ve yaşlılara yapılan yardım daha da büyüktü.

Savaşılan askerlerin ailelerine yardımda bulunabilmek tüm halkın ortak davası durumuna gelmişti.

İşçiler, kolhozcular ve aydınlar askerlerin çocuk, anne ve eşlerine büyük bir özenle hizmet ediyorlardı. Onlara, evlerinin onarılmasında, yakacak temininde ve diğer iş-

lerde yardımcı oluyorlardı.

UKP (Bolşevikler-SBKP) MK, 21.1.1943 tarihili kararnameyle askeri hizmette bulunanların ailelerine yardımda bulunmaya büyük bir önem veriyor, yasaların öngördüğü bütün hakların kullanılması için azami çaba harcıyordu.

Kızıl Ordu Ast Komutanlık Birliği ve Askeri Deniz Birliği, askeri hizmette bulunanların ailelerine yardım ve emeklilik maaşlarının sağlanmasının yanı sıra, yönetim bölümlerindeki çalışma düzenlemeleriyle de uğraşmaktaydılar.

Savaş başlangıcından 1944 Kasım'ı sonlarına doğru, Alagez bölgesinde, askeri hizmette bulunanların ailelerine 4 milyon ruble emeklilik maaşı ödendi. Ve yalnız 1944 yılı Kasım'ında askeri hizmette bulunanların aileleri 960 bin ruble emeklilik maaşı ve 8 bin ruble yardım aldılar.

Askeri hizmette bulunanların ailelerine parasal yardımın dışında gıda maddeleri, büyük ölçüde ayakkabı, hazır elbiseler vs. yardımında da bulunuldu. 1944 Kasım'ı içinde askeri hizmette bulunanların ailelerinden 86'sının evi tamir edildi, 810 aileye ulaşım araçlarıyla yardım edildi ve bu ailelerden 40 üye de işe alındı. Bölge kolhozunda askeri hizmette bulunanların ailelerine, köy ekonomisi ürünlerinden pay verildi ve bunlar için tahvil sağlama yardım fonu kuruldu. (37)

Sadece 29.6.1943'ten 19.2.1945 tarihine kadarki süre içinde Taun bölgesinde,

devlet emeklilik maaşından ayrı olarak askeri hizmette bulunanların ailelerine, 3356 kental tahıl, 146 kental yağ ve kaşkaval, 2 bin çift ayakkabı, 2200 kental ek gıda maddeleri yardımı yapıldığı gibi bu ailelerden 315'inin de evi onarıldı. (38) Oktembryan bölgesinde 1944 yılında 5 bin put tahıl üretilirken bu rakam, 1945'te 6300 puda yükseliyordu. (39)

Eçmiadzin bölgesinde emeklilik maaşından ayrı olarak askeri hizmette bulunanların ailelerine 60615 ruble para, 3930 pud tahıl, 940 pud tohum, 2700 çift ayakkabı ve 3600 pud çeşitli yiyecek yardımında bulunuldu. Bu ailelere verilen yeni evlerin kapsadığı alan 75 hektardır. Bu arada 185 ev de onarılmıştır.(40)

Laçin bölgesinde cephedekilerin ailelerine yardım olarak 203405 ruble para, 67512 kg. tahıl, 4246 m ağaç, 11838 kental tohum, 56 baş inek ve koyun, 15481 çift ayakkabı, 56 2365 adet elbise verildi. Ve ayrıca bu aileler için 28 yeni ev inşa edildiği gibi, 416 ev de onarıldı. (41)

Parti ve Sovyet örgütleri, Anayurt Savaşında sakatlanan ve Sovyet ordusu saflarından terhis edilenlere büyük özen gösterdi. Onlara öncelikle çalışabilme olanaklarının yaratılmasının yanı sıra her alanda yardımcı olunmaya çalışıldı. Temmuz 1946'ya dek Alagez bölgesinde Sovyet ordusu saflarından terhis edilen 268 kişinin tamamı çalışma hayatının içinde yerlerini alabilmiş durumdaydılar.

Daha savaşın ilk günlerinden itibaren Parti örgütleri, ülkenin her yanında SSCB'nin faşist Alman saldırganlarına karşı sürdürdüğü haklı savaşın amaçları için etkin bir şekilde ajitasyon ve açıklama çalışmaları sürdürdüler. Onlar, Sovyet halklarında, yurtlarına karşı sınırsız bir sevgi ve düşmana karşı da kin duygusunun gelişmesini sağladılar. Kolhozlarda, MTS ve Sovhozlarda sürekli duvar gazetesi "İli-ıçevoki" çıkarılıyordu.

Yığınsal ajitasyon işleri organizasyonu dışında çok sayıda ajitator tarlalara giderek çalışma tugayları üyeleri niteliğinde çalışarak halka örnek oluyorlardı.

Cephedekilerin yakınlarına göndermiş oldukları mektuplar, büyük emek atılımına ivme kazandırıyor. Bölge ve Cumhuriyet gazeteleri de bu mektupların çoğunu yayınlayarak bu konuda üzerlerine düşeni yapıyorlardı.

Alagez bölgesi gazetesi "Sotsialistakan Ugiev" Alagez köyünden Mişae Cındi'nin Kürt Pame köyünden, Sala Caferov'un ve Kondahsaz, Carcaris, Melikgüh vs. köylerinden cepheye olan diğer Kürt savaşçıların mektuplarına geniş yer verdi.

Her yerde olduğu gibi Alagez bölgesi emekçileri de cepheden dönen hemşerileriyle gurur duymuş, onları sınırsız sevgi gösterileriyle karşılamışlardı.

Böylesine coşkulu karşılamalardan biri de, 24.3.1944'te Ermenistan SSC Yüksek Sovyeti dönem toplantısı çalışmalarına katılmak için kısa süreli izinle ge-

lenler için düzenlenen karşılamadır. Gelenler arasında Yarbay Siyabendov da bulunmaktaydı. Bu karşılama töreni cephe ve cephe gerisinin görkemli bir gösterisi durumuna gelmişti. Siyabendov hazır bulunanlara yaptığı konuşmada, kendi bölümünün katıldığı çarpışmaları, savaş yaşamının ilginç yönlerini anlatarak, Kızıl Ordu savaşçılarının, cephe gerisindeki lerin yardımlarına her zaman ihtiyaçlarının bulunduğunu belirtmişti. Siyabendov, cepheye döndükten sonra daha cesur ve enerjik olarak çarpışacaklarına bölge emekçilerini inandırmış ve bu arada cephedekilerin de, cephe gerisindeki emekçilerin daha iyi çalışacaklarına dair olan inançlarını dile getirmişti.

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında Sovyet toplumunun yöneticisi ve yönlendiricisi, mücadelenin ve Alman faşizminin üzerindeki kesin zaferin örgütleyicisi **Komünist Parti'nin otoritesi savaş sonrasında çok daha arttı.** Parti'nin emekçi yığınlarla olan bağları daha çok sağlamlaştı. **"Komünist" adı, kahramanlığın, ahlaki dürüstlüğün, halk davasına bağlılığın sembolü durumuna geldi.**

Komünistlerin, büyük bir bölümü cephede en ön safalarda gerçek anlamda komünistçe davranarak kahramanlar safında yerlerini aldılar.

Ermenistan SSC'den 1941-43 yılları içinde Kızıl Ordu saflarına yazılan parti üye ve aday üyelerinin büyük bir bölümü cepheye gitti.(42)

Cephe ve cephe gerisinde

Komünist Parti safları sürekli olarak dolduruldu. 1941 yılında Ermenistan SSC'inde Parti'ye aday olarak 1444 kişi kabul edilirken bu sayı 1942 yılı içinde 3039, 1943 yılında 4585, 1944 yılında ise 5460 kişiye yükseldi.(43)

Kürt emekçilerinden Parti saflarına, 1943 yılında 31 kişi, 1944 yılında 46 kişi ve 1945 yılının ilk yarısına kadar 30 kişi kabul edildi.

Komünistlerin büyük ölçüde Kızıl Ordu saflarına çekilmeleri sonucu cephe gerisindeki parti örgütleri önemli ölçüde yenileniyordu. Böylece Alagez bölgesi parti örgütleri yapısının %75'i savaş yıllarında Parti'ye giren üyelerden oluşmuştu. (44)

Parti yöneticiliği altında Ermenistan komsomolu da kendi yurtseverlik görevlerini onurla yerine getirdi. Savaşın ilk günlerinde Askeri Komutanlığa cepheye gönderilmeleri için çok sayıda gönüllü dilekçeleri yığılıyordu. Komsomol gençlik bölümlerinde nişancı, mitralyözcü, otomatikçi, mayıncı ve tankçılar yetiştirilmişti.

Komsomolcular, yok edici taburların oluşturulmasında etkin oldular. Ayrıca sanayide kollhoz, sovhoz, MTS'lerdeki çalışmalara önemli ölçüde katıldılar. Alagez bölgesinde, Cumhuriyet'in diğer bölgelerinde olduğu gibi, komsomol, kolhoz üretiminde aktif olarak yer aldı. Komsomolcular, makina-traktör istasyonlarında, kombinalarda da çalışıyorlardı. 1943 yılında kolhoz üretimine katılanlardan kişi başına 135 çalışma günü düşerken bu rakam 1944 yılında 142'ye çıktı.

Komsomol örgütleri, parti örgütlerinin yöneticiliği altında, Büyük Anayurt Savaşı'nın amaçlarını açıklama doğrultusunda geniş bir kampanya yürüterek faşist Alman işgalcilerine karşı, Sovyet halkının sürdürmüş olduğu savaşın haklı, kurtuluşçu niteliğini açıkladılar.

Gençlik için düzenlenen seminer ve derslerin konuları ilginç ve dikkat çekicidir. "Büyük Anayurt Savaşı Yıllarında Leninci Komsomol ve Gençliğin Görevleri",

“Sovyet Gençliğine Faşizm Neyi Getiriyor?”, “Sovyet Kadını ve Gençliğinin Emek Cephesindeki Kahramanlığı ve Dürüstlüğü”, “Anayurt Savaşı’nın Kahramanları” başlıkları altında düzenlenen seminerler ve dersler bunların sadece bir kaçıdır.

Eğitimci olarak gençliğin önüne tanınmış kişiler çıkıyordu. Ayrıca gençliğin politik eğitimine de Parti ve devletin ünlü yöneticileri katılıyordu.

Haftada onüç kez Sevastopol, Moskova ve Stalingrad çarpışmalarıyla ilgili olarak gençlik için radyo yayınları yapılmaktaydı. Bu yayınlar aracılığıyla, partizan hareketlerine vs. katılan birçok SSCB kahramanı gençlik önünde konuştu. O yıllar, komsomol ajitatörlerinin emrinde 80 kütüphane bulunuyordu.

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında gençlik, büyük bir istekle Leninci Komsomol saflarına katılıyordu. Bu durum, Kürt nüfusunun yaygın olduğu bölge gençliği için de geçerliydi. Örneğin, Alagez bölgesinde komsomol saflarına katılanların sayısında yıldan yıla büyük artışlar olmuştur. Alagez bölgesinde 1941’de 110, 1944’te 356 ve 1945’te ise 377 genç erkek ve kız komsomola üye kabul edilmişlerdi.(45), (46),

Bir bütün olarak Sovyet Gençliği, özel olarak da değişik halk ve milliyetlerin genç oğul ve kızları, onlara bağlanan umutlara layık olduklarını kanıtladılar.

Sovyet genç kızları ve erkekleri, yurtlarının onur, özgürlük ve bağımsızlık sa-

vaşına katılmış, savaşta yiğitliğin, dayanıklılığın ve Sovyetler Birliği’ne sınırsız bağlılığın örneklerini vermişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Kürt halkının ulusal kurtuluş hareketi

Faşist Almanya’nın saldırgan planları içinde Yakın ve Ortadoğu’nun özel bir yeri vardı. Almanlar, İran ve Türkiye’yi, Kızıldeniz boğazlarını ve önemli deniz ve hava bağlantılarını kontrol altına alarak buraları SSCB’ne karşı saldırıda üs olarak kullanabileceklerini hesaplamışlardı. Dünyanın bu parçasındaki petrol ve diğer zenginlik kaynakları ve buralardaki ucuz işgücü onlar için büyük önem taşımaktaydı.

Faşist Almanya’nın SSCB’ye saldırısından önce, İran ve Türkiye’nin gerici iktidar çevreleri faşist Alman yöneticilerine bu saldırı planlarının gerçekleştirilmesi konusunda yardımcı oldular.

Ne var ki daha savaşın başlangıcında, Sovyetler Birliği tarafından alınan tedbirler ve Büyük Anayurt Savaşı cephelelerinde Kızıl Ordu’nun kazandığı zaferler Faşist komutanlığın İran ve Türkiye topraklarının SSCB’ne karşı kullanılması yolundaki planlarını alt üst etti.

9 milyonluk Kürt halkının kendi devleti bulunmamaktadır. Kürt halkının büyük bölümü Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de yaşamaktadır. Türkiye, İran ve Irak gerici hükümetleri; Kürtlere karşı asi-

milasyoncu bir politika yürütmektedirler. Kürtlerin öz benliklerini inkar etmek için söz konusu ülkelerin hükümet çevreleri, Kürtleri bir halk olarak kabul etmeyerek okullarda Kürtçe eğitimi ve Kürtçe yazınsal çalışmalarını yasaklıyorlar.

Genel olarak Yakın ve Ortadoğu halklarının süregelen ağır ekonomik koşullarının yanı sıra, düşük kültür düzeylerinden dolayı özellikle Kürtler çok güç koşullarda yaşıyorlar. Onlar, ulusal ve sosyal zulmü sırtlarında taşımak zorunda bırakılmış ve en ufak politik haklardan yoksun kalmışlardır.

Türkiye’de 4-4,5 milyon üzerinde Kürdün yaşamasına bakılmadan, 20.4.1924 yılından bugüne dek, dinsel inancına ve ulusal niteliğine bakılmaksızın Türkiye’de yaşayan herkes Türk sayılmaktadır. Ve bu anlayış anayasal hüküm altına alınarak perçinlenmiştir. (47)

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk Anayasası ulusal azınlıkların haklarını açıkça reddediyor. Bu durumdan yararlanarak, Türk hükümetleri Kürtlerin kendi anadillerinde okullarının olmasını, edebiyatlarının bulunmasını vs. yasaklıyor ve her dönemde inkar eden bir politika yürütüyorlar.

E.F Ludşuveyt, Kürt nüfusundaki sayısal azalmayı gösteren, resmi istatistiklerden aldığı belgelere göre; 1935 yılında, Türkiye’de 1,5 milyon yani ülke nüfusunun %9,2’si oranında Kürt var. 1945 yılında ise bu belgelere göre Kürtlerin sayısı 1,4 milyona düşüyor; yani bütün nü-

fusun %7,25'ine...(48) Bu belgeler, Kürt halkı üzerindeki yoğun asimilasyoncu politikanın sonuçlarını açıkça gözler önüne sermektedir.

Kürt halkının, ulusal kurtuluş hareketini zayıflatmak için, fiziksel olarak bu halkı yok etme çalışmalarının yanı sıra, Türkiye, İran ve Irak yönetimlerinin temsilcisi durumundaki sözde bilim adamları, Kürt halkının tarihini yozlaştırmaya ve onun ulusal varlığını yok saymaya yönelmişlerdi. Türkiye'de Kürtler, "ana dilleri Kürtçe olan Türkler", ya da "Dağlı Türkler" olarak adlandırılıyorlar. (49)

Aynı politika İran'da Kürtlere, Azerbaycanlılara ve başka ulusal azınlıklara karşı da uygulanmaktaydı. İran'da gerici güçler, yaygın katliamların yanı sıra, bu halkları yoğun bir şekilde Farslaştırma politikasını yürütüyorlardı.

Tahran Üniversitesinden, Prof. Raşid Yasemi; "Kürtler; Etnik Kökenleri ve Tarih" adlı kitabında, Kürt halkının kökenini Farslılara dayandırarak anlatmaya çalışıyor ve bununla Kürt halkını ve onun ulusal demokratik mücadelesini reddediyor. (50)

Kürt halkı, kendisi üzerinde

sürdürülen vahşi teröre rağmen, ulusal haklarını kabul ettirmek için mücadeleden vazgeçmemiştir. Bir çok kez silah elde, egemen güçlere karşı mücadeleyi yükseltmiştir. Güçler arasındaki eşitsizliğe bakmadan, Kürt ayaklanmaları, uzun yıllar boyunca askeri birlikleri rahatsız eden ve onları belli bir noktada tutabilen dayanıklı direnişler göstermiştir. Bu mücadele 20. yüzyılda ve özellikle Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin etkisiyle önemli ölçüde büyüyerek bütün Kürdistan'a yayıldı.

Emekçi Kürt yığınları, 1905-1911 yıllarında İran'daki devrimci hareketlerde yer aldılar. Türkiye'de, "Büyük Kürt Ayaklanması" olarak tanımlanan Şeyh Sait Ayaklanması (1925) bunu izleyen yıllarda yeni yeni ulusal ayaklanmaların olması şartlarının gelişmesine katkıda bulundu.

Mücadele, 1927-29 yıllarında da sürdü. 1930 yılı yazında Ağrı Dağı bölgesinde başlayan, Kürtlerin güçlü ayaklanması, birçok bölgeye yayıldı. Türkler ancak 1931 kışında büyük zorluklarla; ayaklanmanın önderlerini ele geçirerek ayaklanmayı kanla bastırabildiler. Ve fakat bunu izleyen her türlü vahşet ve tehditler, Kürtleri ulusal mücadelelerinden alıkoyamadı.

1934 yılında Dersim

Kürtleri'nin yükselttikleri ayaklanma 1935-37 yıllarında da devam etti.

İran Kürdistanı'nda, 1920 yılında İsmail Ağa (Sımko) yönetimi altında özü itibarıyla köylü ayaklanması olan büyük bir ayaklanma gelişti. Ayaklananlar ve hükümet arasındaki mücadele uzun yıllar devam etti. Fakat 1930 yılı Ağustos ayında, Şino şehrinde Şah'ın ajanları tarafından Sımko'nun haince öldürülmesinden sonra ayaklanma kesintiye uğradı.

Irak Kürdistanı'nda da savaş on yıllarca devam etti. 1918-20 yıllarında Arap ve Kürtlerden oluşan müfrezeler, Irak'ta ulusal kurtuluş mücadelesinin temel güçlerini oluşturdu.

Bu silahlı müfrezeler Irak tahtına kendi Haşimi Emiri Faysal'ı koymak isteyen İngiliz istilacılarına karşı dayanıklı bir direniş gösterdiler.

Irak'ta Kürtlerin kendi ulusal hakları için mücadeleleri, Şeyh Mahmud, daha sonra ise Şeyh Ahmed yönetimleri altında 1918-20'den 30'lu yıllara kadar sürdü.

2. Dünya Savaşının başlarında, Rıza Şah ve onun hükümeti, az sayıda bir çevreyle faşist Almanya'ya yaklaştı. Faşist Almanya'nın SSCB'ye karşı ani saldırısından sonra tarafsızlık ilanına bağlı kalmadan, İran, Ortadoğu'da Almanların baş dostu durumuna geldi ve SSCB'ye karşı saldırı hazırlıklarına başladı.

Bunun üzerine 25 Ağus-

tos 1941’de, 1921 yılında imzalanmış olan 6. Sovyet-İran Antlaşmasına dayanarak ülke savunmasının çıkarları için, Sovyet hükümeti, İran topraklarına kendi askeri birliklerini göndermek zorunda kaldı. Bu arada İran’da İngiliz askerleri de gözükmeye başlamış ve bunun sonucu olarak da, İran’da faşist darbe yapılmıştı.

Halk yığınlarının mücadeleye katılması sonucu, Rıza Şah diktatörlüğü düştü. Bu dönemde ülkede bir çok politik parti ve demokratik örgütler oluşmaya başladı. Ülkenin bağımsızlığı ve demokrasi için sürdürülen mücadelenin başına işçi sınıfı geçti. Harekete ayrıca köylülük de katıldı.

1941 yazında oluşan İran Halk Partisi (Hizbe Tudeh İran) emekçiler arasında büyük bir ilgi gördü.

Onun programının temel görevlerinden biri İran’da bütün ulus ve ulusal azınlıklar arasında ekonomik ve politik alanda eşitlik sağlamaktı. Çok geçmeden ülkede bulunan diğer ulusal azınlıklardan emekçiler de bu parti saflarında birleştiler.

İran Halk Partisi’nin ilk örgütlerinden biri de 1942 yılı ortalarında Mahabad şehrinde işçiler tarafından oluşturuldu.(51) Daha sonra bu örgüt İran Kürdistan’ı Demokrat Partisi’nin çekirdeği durumuna geldi. İran’da Kürtlerin ulusal ve sosyal hakları için yürüttükleri mücadelede öncülük rolü Mukriyan Kürtlerine düştü. O dönemde, bu bölgelerin ekonomik yaşamlarında önemli değişiklikler meydana geldi.

Burada oluşan işçi sınıfı, gerçekten genç ve sayısal olarak azdı. Çok sayıda topraksız köylü de mücadeleye aktif olarak katılmaktaydı. Zanaatçılar ve 2. Dünya Savaşı yıllarında politik çalışmaya katılan ve Kürdistan’da ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesinde büyük katkıları olan ilerici aydınlar mücadelede daha aktif bir rol oynamaya başladılar.

Bu yıllarda, Mukriyan Kürdistan’ı topraklarında, Sovyet ve İngiliz askeri birlikleri arasında “tarafsız bölgeler” olarak adlandırılan yerler bulunuyordu.

Rıza Şah diktatörlüğünün alaşağı edilmesinden sonra çok geçmeden İran Kürdistanı’nın bu parçalarındaki yerel yönetimler Kürtlerin eline geçti. 1942’de buralarda yerel özyönetim organları oluşturuldu.(52)

Yeni yönetimler, halk yığınlarının -işçi, köylü, zanaatçılar-durumlarını iyileştirmek için adım atıyorlardı.

2. Dünya Savaşı yıllarında Kürt halkının kendi ulusal hakları için yürüttüğü mücadele daha bir örgütlü hale geldi. Harekete geniş halk yığınları katıldı; feodal önderlerin yerlerine hareketin başına politik partiler geçti.

Bu partilerin programlarında, Kürt halkının kurtuluş hareketinin kendi ülkelerindeki ilerici güçlerin mücadelesiyle birleştirilmesi gerektiği yer alıyor; sosyal oluşumun görevleri için daha geniş yer ayrılıyordu. Böylece 1942 yılı sonlarında Güney Batı İran’da bağımsız Kürt bölgeleri yaratıldıktan sonra, Mahabad’ta toplanan de-

mokratik örgüt temsilcileri, “Ji-yane Kurd” (Kürtlerin Yaşamı), kısa adıyla Jek adlı birleşmiş partiyi kurdular.(53) Bu partinin ortaya çıkışı Irak ve Türkiye’de kolları bulunan Genel Kürt Partisi “Hiwa”nın bir kolu şeklinde oldu.

Partinin resmi yayın organı, yığınların aydınlatılmasında, ilerici çevrelerin toplanmasında, partinin programını gerçekliğe dönüştürmek için mücadelede büyük rol oynayan “Nıştiman” (Yurt) dergisidir.

Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi, Azerbaycanlı, Asuri gibi baskı altındaki diğer İran halklarını mücadeleleriyle sıkı ilişkiler içindeydi.

Gerici ve emperyalist güçlere karşı olan mücadele egemen ulus emekçileriyle birlikte sürdürüldü.

Kürt halkında ulusal birincinin yükselmesinde ve yığınların ulusal mücadele etkinliklerinin artmasında İran’da Sovyet askeri birliklerinin bulunmasının olumlu etkileri vardır. Sovyetler Birliği’nin ekonomik, kültürel ve politik alanlardaki başarıları, onun Kızıl Ordusu’nun faşist Alman işgalcilerine karşı verdiği kahramanca mücadele ve büyük zaferinin zulüm altındaki Kürt halkına kendi kaderini tayin etme ve yaşamını köklü değişikliğe uğratma doğrultusunda moral ve güç vermemesi mümkün değildi.

Bu dönemde, Kürt halkının birliğini parçalamayı amaçlayan, Anglo-Amerikan emperyalizmi değişik bölgelerde Kürtler arasında yapay

düşmanlıklar körüklüyordu.

Kürt halkının irade ve düşüncesini ifade ederek, İran Kürdistanı Demokrat Partisi yöneticisi Kazi Muhammed şöyle konuşmaktadır: “Yakın ve Ortadoğu halkları çok iyi biliyorlar ki

Almanya'nın saldırısı sadece Sovyetler Birliği'ne karşı değildir; faşistlerin amaçları bu kıtada bulunan bütün

ülkeleri köleleştirmekte odaklanıyor. Ve bu tehlike de, öncelikle, Doğu'nun kapağında bulunan Kürdistan ve Azerbaycan'a yönelmişti.

Kızıl Ordu, faşizme karşı zaferler kazanırken, aynı zamanda Doğu ülkelerini ve bu arada İran Kürdistanı ve İran Azerbaycanı'nda büyük tehlikeye karşı koruyor ve halkları faşist istilanın acılarından kurtarıyor. Bunun için Kürt ve Azerbaycan halkları Kızıl Orduya minnettardılar. Kürt halkı Kızıl Ordu'nun yapmış olduğu bu insancılığı hiçbir zaman unutmayacak ve her zaman için ona teşekkür borçlu olacaktır. Bundan dolayı bu dostluk herkesçe çok değerli ve paha biçilmez bir anı olarak savunulacaktır.” (54)

Sovyet yurduna ve onun şanlı ordusuna karşı sevgi ve saygı her zaman sınırsız olmuştur. Bu nedenle her zaman için onları arkadaş olarak biliyoruz. Onlar hiç bir zaman karşıtlarımız olmayacaklardır. O dönemler dış basında Sovyetler Birliği'nin

Kürt halkının davasına karıştığı yolunda büyük bir kampanya yürütülmektedir. Fakat bu saçma iddiayı yerinde incelemek üzere İran Kürdistanı'na gelen ABD Yüksek Yargıçlar Kurulu üyesi

ğinin en büyük unvanı “SSCB Kahramanı”ni alan Samand Siyabendov, bırakmıştır. Onun biyografyası “Niştiman” dergisinde (İran) ve “Roja Nu” gazetesinde (Lübnan) yayınlanmıştır.

Kürt halkında ulusal bilincin yükselmesinde ve yığınların ulusal mücadele etkinliklerinin artmasında İran'da Sovyet askeri birliklerinin bulunmasının olumlu etkileri vardır.

Kürt ozanları türkülerinde Sovyet iktidarı için, “Kürd'ü çobanlıktan altın yıldız kadar yükselten” şeklinde tanım-

V.Duglas, Sovyetler Birliği'ne yöneltilen suçlamaları doğrulayıcı hiçbir kanıt bulamadığını söylemek zorunda kalmıştır. V. Duglas, daha sonra şunları yazıyor: “Ruslar Kürt halkı içinde öylesine derin izler bırakmışlar ki, Sovyet ülkesine karşı olan bu sevgi ve saygının silinmesi hiçbir şekilde mümkün değildir.”

Amerikalı yazar G.Lemb şöyle yazıyor: “Kürtler üzerinde, Sovyetlere ilişkin olan olumlu tavırda özellikle Sovyet askeri birliklerinin İran'da buldukları dönemde, Sovyet insanların Kürtlerle olan dostça ilişkilerinin büyük etkisi olmuştur.” Yazar ayrıca Sovyet askeri birliklerinin içinde az sayılamayacak ölçüde Kürt subaylarının olduğunu belirterek; “Kürtler, Sovyetler Birliği'ndeki özgür halkların oluşturduğu büyük ailenin eşit haklı üyesi olan kardeşlerinin başarılarıyla gurur duyuyorlar” diyor.

Kürtler üzerinde, en büyük etkiyi Sovyetler Birli-

lamalar yaptılar.

Irak Kürdistanı'nda halk yığınları yaşamı çok ağır koşullarda, bir yandan, kendi feodalleri, iktidar ve İngiliz emperyalizminin üçlü egemenliği, ve bir yandan da savaşın korkunç vahşeti altında sürüyordu.

Ulusal ve sosyal zulmün yanı sıra Irak iktidarı; Kürt bölgelerinde temel gıda maddelerinin dağılımında eşitsiz, ırkçı bir politika yürütüyordu. Bunun sonucu olarak 1943 yılında bu bölgelerde yaşayan halk, açlığı korkunç bir şekilde yaşadı.

Bu şartlar altında 1943 Eylül'ünde, Mustafa Barzani yönetiminde, Kürt halkının uzun yıllar sürecektir büyük ayaklanması başladı. Ayaklananlar Irak sınırları içinde ulusal otonomi istemekteydiler. Kürt halkının büyük çoğunluğu kısa bir zaman içinde ayaklananların yanında yer aldı. Halkın geri kalan bölümü demokratik örgütler içinde aktif bir şekilde çalışarak ayaklananlara gereken yardımları sağladı

Kürt halkının, onun ulusal demokratik hareketine, Irak Komünist Partisi büyük ölçüde yardımcı oldu. Parti, kuruluşundan itibaren politik atılımlarda ve halk yığınlarının örgütlenmesinde ileri rol oynadı. Komünist parti Kürt yurtsever güçlerinin saflarının sağlamaştırılmasını istedi, ve bunun için de "Irak'ta Araplarla birliğin, tam hak eşitliği temelinde gönüllü birlik..." (55) olması gerektiğini savundu.

IKP illegal olarak Kürtçe "Azadi Gazete"ni çıkardı. Bu gazete de 1944 yılında Kürt emekçileri arasında toparlayıcı rol oynadı. Kürdistan'da komünistler, özverili bir mücadele yürüttüler. Bu uğurda bir çoğu şehit oldu.(56) Ayaklanmanın yığınsal gelişimi ve onun başarıları, Barzani'lerin, Arap, Türk, İran halklarının gerici güçlerine ve emperyalizme karşı mücadeledeki müteffiklerini belirleyen şu sözlerle açıklandı: "...Bizler Arap halkına karşı savaşıyoruz.", diyorlar bir bildiriye, "Araplar, Türkler ve İranlılar bizim arkadaş ve yoldaşlarımızdır. Bizler açıkça belirtmekteyiz ki, Irak'ta Kürt ve Araplar arasındaki bu soylu ve erdemli birlik var olmaya devam edecektir. Bizler, Arap halkının, emperyalizmin egemenliğinden kurtulmak ve özgürlükleri için yürüttükleri mücadelelerine saygı duyuyor ve bu mücadeleyi destekliyoruz. Biz Kürtler, Arap halkıyla birlikte gericiliğe, diktatörlüğe ve emperyalizme karşı omuz omuza çarpışmaya devam edeceğiz." (57)

Güçlerin eşitsiz olmasına

bakmaksızın ayaklananlar, iktidar ordusuna büyük darbeler vurdu ve çok sayıda şehri kurtardı. 1944 Nisan'ında Irak hükümeti, Kürtlerin kendi öz yönetimlerini kurmak yolundaki isteklerini kabul etmek zorunda kaldı. Fakat daha sonraki gelişmelerden, Irak hükümeti ve onların patronu İngilizlerin verdikleri sözü tutmadıkları görüldü. 1945 yazında, Kürt halkına karşı yeni bir saldırı örgütlediler. Çok sayıda askeri birlik, tank ve İngiliz Hava Kuvvetleri, İngiliz Generallerinin Komutasında Kürtlere karşı saldırıya geçtiler. Elliden fazla Kürt nüfus bölgesi dağıtıldı, yakıldı. (58)

Güçler dengesi eşit değildi. Bu nedenle direnişçiler, daha fazla kan akıtılmasını önlemek için yöneticileri Barzani ile birlikte İran Kürdistanı'na geçtiler. Sovyet ordusunun Büyük Anayurt Savaşındaki zaferi ve faşist Almanya ve emperyalist Japonya'nın yenilgilerinin Doğru halklarının ulusal kurtuluş savaşları üzerindeki etkisi büyük oldu.

İran Azerbaycanı ve İran Kürdistanı'nda baskı altındaki ulusal azınlıkların demokratik hareketleri yeni bir aşamaya girdi. Bu süreç içinde 1945 yılında İran Azerbaycanı'nda ve İran Kürdistanı'nda demokratik partiler kuruldu.

Aynı yılın Aralık ayında, Güney Azerbaycan ulusal otonomisini açıklayan ve otonom ulusal hükümetini seçen ulusal meclis toplandı. (59)

Serbest seçimler sonu-

cunda, 13 Ocak 1946 yılında otonom Kürt Demokrat Cumhuriyeti kuruldu.(60)

Bu otonom cumhuriyetlerde ilk elde halk yığınlarının çıkarları yönünde önemli demokratik oluşumlar gerçekleştirildi.

Otonom demokratik cumhuriyetleri Azerbaycan ve Kürdistan'da ulusal zulüm ve ırk ayrımcılığına son verdi. Halk yığınları, söz, örgütlenme ve toplanma özgürlüğüne kavuştu.

Halk yığınlarının maddi durumlarının düzeltilmesi, kültürel düzeyinin yükseltilmesi ve politik etkinliklerinin artırılması için bir takım önlemler alındı. Azeri ve Kürt dilleri bu cumhuriyetlerde resmi diller durumuna geldiler.vs. Azerbaycan ve Kürdistan otonom cumhuriyetleri arasında karşılıklı dostça ilişkiler kuruldu. Ayrıca Azerbaycan ve Kürdistan otonom cumhuriyetleri parti ve hükümetleri, varlıklarını tek İran devleti içinde sürdürmek yolundaki isteklerini birçok kez açıkladılar.

Halkların özgürce gelişmeleri için, ülkenin demokratik, toplumsal ve devletsel olarak yeniden örgütlenmesi sorununu gündeme getirdiler. İran'ın birçok bölgesinden, demokratik cumhuriyet hükümetlerine gönderilen çok sayıda mektuplarda, halkın zaferinden ötürü duyulan övünç dile getiriliyor ve ona destek olmak amacıyla yapılan hazırlıklar belirtiliyordu.(61)

2. Dünya Savaşı yıllarında halk yığınlarının politik etkinliklerinin artırılmasında, ilerici Kürt yazarlarının

eserleri ve Kürtçe olarak yayınlanan süreli yayınların büyük katkısı oldu. “Niştiman” dergisinin dışında, İran Kürdistanı’nda İran Kürdistanı Demokrat Parti yayın organı “Kürdistan” gazetesi yayınlandı. Burada, 1946 yılında edebiyat almanağı “Xalala”, gençlik dergisi, “Denge Welat”, çocuk dergisi yayınlandı. (62)

Ayrıca İngilizler tarafından kontrol edilen bölgelerde, illegal olarak, “Ravej” dergisi yayınlandı. Bu derginin bir sayısında; şöyle denmekteydi: “Biz Kürtler, hiçbir suçu olmadan, tutsak olarak, despotizm ve feodalizmin zulmü altında yaşarken, aynı şekilde bizim durumumuzda bulunan tüm halklara özgürlük ve mutluluk istiyoruz. Kürt sorunu hafif olmayan bir sorundur. Tüm düşmanlarımızın da bunun böyle olduğunu bilmemeleri mümkün müdür?”

Şimdi bütün dünya kamuoyu bizim sözlerimizin özünü kavrasın ve bizim Türk, Irak, İran kan akıttıcılarına karşı verdiğimiz kurtuluş savaşımızı tanısın! Şimdiki durumda emperyalizmin ve faşizmin yardakçıları, kendi insanlık dışı haklarını güvence altına almak için tedirginlik ve telaş yaratmaya çalışıyorlar. Onlar kanlarımızı içerken ve başkalarını buna yönettiren, bizleri, mücadelelerimizde aldatabileceklerini sanıyorlar. Fakat bizler zulüm altında mahvolacak kadar güçsüz değiliz. Her Kürt özgürlük kazanılincaya dek emperyalizme karşı savaşmaktan vazgeçmeyecektir.”(63)

Daha önce belirttiğimiz

gibi, 1944 yılında Irak’ta Komünist Parti yayın organı olarak Kürtçe “Azadi” gazetesi de yayınlanmaktaydı. (64)

Savaş yıllarında Kürdistan’dan ilerici Kürt şairleri, yazar ve aydınları, anti-faşist güçlerin saflarında kararlıca yerlerini aldılar. Kürt halkının geniş yığınlarının düşüncesini ifade ederek, onlar, Sovyet halklarının faşist işgallere karşı yürüttükleri savaşımın haklı, özgürlükçü niteliğine dikkati çektiler. Onlar eser ve çalışmalarında, Sovyetler Birliği’nin büyük rolü, şanlı ordusunun, Sovyet insanların Alman Faşist işgalcilerine karşı gösterdikleri kahramanlıkları; Sovyetler Birliği’nin ulusal politikasının özelliklerini ve bu politikanın SSCB Kürtleri üzerindeki olumlu etkilerini yansıttılar.

Ünlü çağdaş Kürt şairi Cigerxwin ve yetenekli halk şairi Mükriyen Kürtlerinden Hejar, kendi eserleriyle Kürt halkının ilerici güçlerinin birleşmesine yardım ettiler. Onların eserlerinde enternasyonalizm ruhu işlenmiştir. Onlar bütün yurtseverleri faşizme karşı savaşta ve dahası Sovyetler Birliği çevresinde birliğe çağırıyorlar.

Cigerxwin eserlerinde Sovyet devletinin büyüklüğünü yüceltir. O, Sovyet yurdunu çağırıştırarak “Değerli” isimli şu şiirini yazar:

“Dünyada sen teksin /
Bulunmaz kendine eşitin, /
Senin vuruşlarından değil
yaralarım / Öylece senin üzerine
titrerim. / Aşıyor sınırları
aydınlığın, / Dünyada var
mı seni bilmeyen, / Müslü-

man, Frenk, Yezidi, Alevi /
Her yıl her ay senin önünde
baş eğmeyen / Sana dünyada
son olsun / Varsın aydınlığın
bütün dünyaya yayılsın /
Varsın senin ışınların her tarafa
saçılınsın.” (65)

Kendisini Marksist felsefeyi benimsemiş bir şair olarak gören (Cigerxwin, Sovyetler Birliği’ne karşı her zaman sempati duymuştur. “Kader” adlı şiirinde, Cigerxwin şöyle yazmaktadır: “Rus öğretisi ve felsefesi, benim öğretim ve felsefem oldu.”(66) Kürt halkının geniş yığınlarının düşüncesini ve onların faşist güçlerle savaşma konusundaki kararlılıklarını ifade ederek, Cigerxwin, “Bizim Ordu-Gençlik” adlı şiirinde şöyle yazmaktadır;

“Bizler değerli yurdumuzu hiçbir zaman teslim etmeyeceğiz Berlin’e / Bizler şahane ova ve dağlarımızı hiçbir zaman teslim etmeyeceğiz Japonlara. “ (67)

Kürt tarihçi Abdulaziz Yamulki 1946’da Tahran’da yayınlanan “Kürdistan ve Kürt Ayaklanmaları” adlı Türkçe eserinde, Sovyetler Birliği’nin Kürt halkı üzerindeki olumlu etkisine değinmektedir. Bu eserde yazar şöyle yazmaktadır: “Sovyetler Birliği’ne yakın olan ve onun sınırlarında bulunan Kürdistan bölgelerinde aydınlık rüzgarları esiyor ve varsın bu ateşin kıvılcımları 1000 km’yi aşsın tüm Kürtlere bu yeni yaşamı ulaştır-sın.”(68)

Savaş ve ondan sonraki yıllarda tüm Kürt yazar, şair ve tarihçileri eserlerinde, daha çok ve özellikle sosyal konuları işlemektedirler. Ünlü

Kürt yazarı, Ereb Şemo'nun "Kürt Çobanı" adlı romanının Beyrut baskısının önsözünde toplumcu ve bilgin Yusuf Malik (Lübnan) şöyle yazmaktadır: "Bizler bu kitabı Kürtler içinde basıp dağıtırken, okuyucularımızın Kürt halkının güzel bir ürünüyle tanışacakları inancını taşıyoruz. Söz konusu okuyucularımızın başında kuşkusuz köylüler, demirci ve işçiler gelmektedirler. Çünkü bu roman öncelikle onların durumuna uygun bir eserdir. Ve öyle umuyoruz ki, onlar bu kitabın düşünsel ve sanatsal yapısını özümseyecek, bundan dersler çıkaracak ve böylece kendi geri kalmışlıklarının ve zulüm altındaki durumlarının nedenlerini daha iyi anlayacaklardır. Ve so-

nuçta bu durum onları mücadelede daha kararlı ve korkusuz kılacaktır." Daha sonra yazar şöyle devam ediyor: "Bütün Kürtler, halkın kurtuluşunu sadece birlik olunarak kazanabileceklerini kavramak zorundadırlar. Halkımızın büyük çoğunluğu emekçilerden, işçilerden, köylüler, demirci ve çobanlardan oluşuyor. Kürdistan'ın özgürlük ve bağımsızlığı onların elindedir. Özgürlük ve bağımsızlık onların mutluluğu için elde edilecektir." (69) Burada yazar dolaysız olarak sınır dışındaki Kürtlerin kendi ulusal bağımsızlıklarını elde etme ve sosyal adalet yolunu seçmelerinde Sovyetler Birliği Kürtleri'nin durumlarının kendilerine yardımcı olduğunu göstermeye çalış-

maktadır.

Azerbaycan ve Kürdistan Otonom Demokratik Cumhuriyetleri, hükümet ve demokratik partilerinin çalışmaları, uluslararasıdaki eşitlik, ırk ayrımının yok edilmesi, kültürel düzeylerinin yükseltilmesine ve halk yığınlarının maddi durumlarının iyileştirilmesine yöneldi. Bu tedbirler; Anglo Amerikan emperyalizminin ve iç gericiğin çıkarlarıyla çelişmekteydi.

Ve gerçekten, Londra gazetesi "Times" 1945 yılı sonlarında bu gerçeği şöyle açıklıyordu: Azerbaycan'ın coğrafik ve stratejik durumu İngiltere için önemlidir.(70) Gazete devamla bu sözlerin Kürdistan için de geçerli olduğunu açıkça belirtmekte-

Savaş yıllarında Kürdistan'dan ilerici Kürt şairleri, yazar ve aydınları, anti-faşist güçlerin saflarında kararlıca yerlerini aldılar. Kürt halkının geniş yığınlarının düşüncesini ifade ederek, onlar, Sovyet halklarının faşist işgallere karşı yürüttükleri savaşımın haklı, özgürlükçü niteliğine dikkati çektiler.

dir. İşte bu amaçla İngilizler ve onların işbirlikçileri Kürdistan'da sürekli yıkıcı çalışmalarını sürdürdüler.

Kasım 1946 yılında "Kürdistan" gazetesi, (Mehabad) İran Kürdistanı Demokrat Parti yöneticisi Gazi Muhammed'le İngilizlerin İran'da ve özellikle Kürdistan'da istikrarsızlık, kargaşalık yaratma eğilimleri ile ilgili olarak bir söyleşi yaptı.(71) Aralık 1946 tarihinde kargaşalık yaratma eğilimine uygun olarak, seçimlerde "güven sağlama" sahtekarlığıyla İngiliz askerleri İran'a daha sonra da Kürdistan'a girdiler. Otonom Cumhuriyetleri toprakları ordu ve jandarma tarafından kontrol altına alınmaya başlandı. Çok sayıda demokrat kanlı rejimin kurbanı oldu. Gericilik, demokratik özgürlüğü yok etmeyi başardı. İran hükümetinin ilk aldığı tedbirlerden biri; Kürdistan'da Kürt okullarını kapatmak ve Kürt dilinde eğitimi yasaklamak oldu.

Anglo-Amerikan ajanları, Kürt Otonom Demokratik Cumhuriyeti yöneticilerini kendi taraflarına çekmek için azımsanmayacak ölçüde güç harcadılar. Beklediklerini elde edemeyince de İran hükümeti aracılığıyla Kürtlere karşı kanlı terör eylemlerine giriştiler. 31 Mart 1947 tarihinde Mehabad şehrinde, Qazi Muhammed, Sadr Qazi ve Seyid Qazi idam edildiler. (72)

İran gericiliği Kürdistan halk yığınlarını tüm sosyal politik kazanımlarından yoksun bıraktı.

Bu dönemde, Sovyetler Birliği'nin yardımı sayesinde, İran savaşın yok edici

aşırılıklarından çekindi. Fakat gerici hükümetler, Kürdistan'ın doğal zenginliklerini, onun kalkınması için kullanmaktan sürekli kaçındılar.

Ulus ve ulusal azınlıklar kendi yaşamlarını ağır koşullarda sürdürmeye devam ettiler. İran Kürdistanı'nda savaştan sonra açlık, salgın hastalıklar ve 1947-48 yılları arasında oldukça şiddetli soğuklar ülkede yaşamı olumsuz kıldı. İşte tam o dönemde Ukraynalı şair Yaroslav Şporta "Kürdistan'da Açlık" adlı şiirini yazdı:

"Kürdistan üstünde kara açlık yükseldi./Pençeler düştü/Halkın soluğu kesilerek ölmekte/Ve mutsuz, savunmasız/Serilirken cesetleri ölülerin kanlı yollara felaketlerden yorgun." (73)

Bu dönemde gericilik Kürt halkının ulusal demokratik hareketini geçici olarak yavaşlatma fırsatını buldu. Ne var ki, Kürt halkının mücadelesi -Irak Kürdistanı'nda Mustafa Barzani yönetimi altındaki İran Kürdistanı'ndaki Kürt halkının demokratik hareketi ve ilk olarak oluşan Demokratik Kürt Otonom Cumhuriyeti- büyük bir tarihi öneme sahiptir. Bu dersler göstermektedir ki yalnızca halk güçlerinin ilerici ve demokratik unsurlarının birliği ve onların hareketteki kararlılıkları, halkı, iç gericilik ve emperyalist güçlere karşı verilen mücadelede zafere ulaştırabilir.

Büyük Anayurt Savaşı 1941-45 yıllarında Sovyet halkının özverisinin büyük bir sınavı olarak ortaya çıktı.

Savaşın gidişatında SBKP'nin Leninci ulusal po-

litikası bütün gücü ve hikmetiyle kendisini gösterdi.

Rus halkıyla birlikte, Alman faşist işgalcilerine karşı birçok ulus ve ulusal azınlık savaştı. Onların askeri dürüstlük ve becerileri, Parti ve hükümet tarafından en iyi şekilde değerlendirilerek birçoğuna, "SSCB Kahramanı" ünvanı verildi.

Sovyetler Birliği'nde Kürtler az nüfuslu halklardan biridir. Sovyet hükümetinin ve SBKP'nin sayesinde, Kürt emekçileri kendi ekonomik, politik ve kültürel yaşamlarında ileriye dönük çalışmalara yöneldiler. Ve ansızın yurdumuza karşı Alman faşist işgalcileri saldırıya geçince, Kürt halkının evlatları, ülkenin savunucuları saflarında yerlerini alarak anayurtları önünde kendi soylu görevlerini yerine getirdiler.

Savaş yıllarında, anayurdun bütün emekçileriyle birlikte, onlar da özveriyle, cephe gerisinde de çalıştılar.

Büyük Anayurt Savaşı'nda Sovyetler Birliği ve onun dostlarının, Alman faşizmi ve Japon emperyalizmine karşı kazandığı büyük zafere emperyalist-sömürge sisteminin dağıtılmasında yeni bir dönemin başlangıcı oldu. Sovyetler Birliği'nin zaferi doğunun bütün sömürge ve bağımlı ülkeleriyle birlikte; Kürtler için de ilham kaynağı oldu. Savaş sonrasında Kürtler kendi ulusal-sosyal kurtuluşları için mücadeleyi daha da yükselttiler. Onların mücadelesi; Yakın ve Ortadoğu halklarının ulusal kurtuluş ve anti-emperyalist hareketleri içinde en önemli halkalardan birini teşkil ediyor. **BİTTİ**

*EK:

“Sosyalist Vatan Uğruna Çarpışmalarda Ön Sıralarda Savaşan Kürt Askerler” Bölümündeki İsimlerin Listesi:

- 1- Samand Alieviç SİYABEN-DOV-Yarbay.
- 2- Hüseyin Kerimoviç ALİEV-Tıp profesörü.
- 3- Celil Şakiroviç ACDEV-Muhafız Yarbay.
- 4- Sabri Metoeviç OSMA-NOV- Muhafız Yarbay.
- 5- Dorab Cabaroviç SULTA-NOV- Yarbay, Tıp Doktoru.
- 6- Gürsad Şamileviç ŞAMİL-ZADE- Yarbay.
- 7- Teymuraz Memoeviç BAKIROEV- Binbaşı.
- 8- Sahat Kulieviç CAFAROV-Binbaşı.
- 9- Ali Zamanoviç KULOMOV- Binbaşı.
- 10- İso Şemoeviç NADİROV-Binbaşı.
- 11- Smoe Svik J-CINDİ- Binbaşı.
- 12- Şamir Yusopoviç TEYMUROV- Binbaşı.
- 13- Hacik Şevaboviç MURADOV- Yüzbaşı.
- 14- Bahtiyar Hanlaroviç FARACEV- Binbaşı
- 15- Ahmet İbrahimoviç ŞEROEV- Yüzbaşı
- 16- Usik Bekoeviç BEKOEV- Üsteğmen.
- 17- Adil Receboviç ALİEV- Teğmen.
- 18- Mihayil Cindieviç ELOYAN- Teğmen
- 19- Panah Nacieviç AHMEDOV- Teğmen.
- 20- Casim Etaroviç DALOYAN- Teğmen
- 21- Sala Bekiroviç CAFAROV- Teğmen
- 22- Fedor Hetoeviç KALOYAN- Teğmen
- 23- Kanat Kelesoviç KURDOEV- Teğmen
- 24- Ali Abdulrahmanoviç MAMEDOV- Partizan.
- 25- Yusuf Alieviç MAHMUDYAN- Muhafız Teğmen.
- 26- Mraz Nemoeviç HUDOYAN- Teğmen.
- 27- Timur Magomedoviç ÇETOEV- Teğmen
- 28- Nebi Rutoeviç ABDOEV-

Başçavuş

- 29- Germo Seidoviç SELMOYAN- Başçavuş
- 30- Ali Kerimoviç SEFEROV- Muhafız Çavuş
- 31- Ubeyt Emeroviç EZMANOV- Kıdemli Çavuş.
- 32- Feremez Süleymanoviç AHMEDOV- Kıdemli Çavuş.
- 33- Mamed Muradhandviç HESNOV- Kıdemli Çavuş
- 34- Haçik (Hudeda) Keleşoviç HESENYAN- Muh.Kd. Çavuş.
- 35- Mirali Alieviç LEZGİEV- Kıdemli Muh.Çavuş.
- 36- Kazim Bekiroviç MAMADOV- Kıdemli Muh. Çavuş.
- 37- Arap Alieviç MAHMUDOV- Kıdemli Muhafız Çavuş.
- 38- Cımo Asoeviç SILOYAN- Kıdemli Çavuş.
- 39- Emer Yusuboviç SILOYAN- Kıdemli çavuş.
- 40- Çeko Şeveşoviç TEMİROV- Kıdemli çavuş.
- 41- Efo Cevoeviç TEMOEV- Kıdemli çavuş.
- 42- Ordi Hardieviç HUDOYAN- Kıdemli Çavuş.
- 43- Ame Seyadoviç ŞEVEŞYAN- Kıdemli Çavuş.
- 44- Mihayil Kesoeviç YARATOV- Kıdemli Çavuş.
- 45- Latif Balacaeviç ABBA-COV- Çavuş.
- 46- Abuş İbadoviç ABUŞOV- Muhafız Çavuş.
- 47- Ali Mistoeviç EVDOEV- Bölüm Komutan.
- 48- Ahmed İsmailoviç KALOYAN- Çavuş.
- 49- Seid Egitoviç KASOYAN- Çavuş.
- 50- Çaço Temoeviç KOÇOYAN- Çavuş.
- 51- Efo Hudoeviç RUCOYAN- Çavuş.
- 52- İbrahim Mamedoviç FARACOV- Muhafız Çavuş.
- 53- Musa Alieviç ABDULLEEV- Astçavuş.
- 54- Sivik Alieviç SILOYAN- Astçavuş.
- 55- İsmail İbodullabiç ŞİRİNOV - Muhafız Astçavuş.
- 56- Ramazan Makaroviç KAFAROV- Onbaşı.
- 57- İbrahim Ahmedoviç NEVROZOV- Onbaşı
- 58- Oruç Hasanoviç ABDUL-

LAEV- Er

- 59- B. Şemoeviç EVDALYAN- Er.
- 60- Ofuk Şeveşoviç EVDOEV- Er
- 61- Alemşa Kumoeviç ESA-DOV- Er.
- 62- Kerem Keleşoviç ESADYAN- Er.
- 63- Zeman Abdullaeviç BAYRAMOV- Er.
- 64- Namu Etamoviç OZMAN- YAN- Er.
- 65- Cefil Hanoeviç SADOYAN- Er.
- 66- Alyaks(Ali) Moskoviç SELİMYAN- Er.
- 67- Muraz Mirzoeviç SÜLEYMANOV- Kıdemli Bahriyeli.
- 68- Pristov Gulieviç TEMOEV- Er.
- 69- Muraz Merdovieç HUDOEV- Muhafız Er.
- 70- Salim Abosoviç HUDOYAN- Er.
- 71- Cefil Mistoeviç HUMOYAN- Muhafız Er.
- 72- Efo Makoroviç ÇALOEV- Er.

1 SM. “Seliskoe hozyaystvo Armyanskoy SSR Statistiçeskiy Sbornik” Erevan, Aypetret, 1961, str. 56-57. O.E. Tumonyan. Ekonomičeskoe razvitie Armenii çast 2. Erevan Armgosizdat. 1956. str. 190.

2 SM. “Otçetniy doklad na XIV siezda KP(b) Armenii rabote TS.K. KP(b) Armenii” Erevan, Armgiz. 1948. str. 39.

3 SM’ G.G. Mehtiev Deyatelnosti Kommunističeskoj partii Azerbaycana v period VeHkoy Oteçstvennoy voyni 1941-44 gg. 1967. str. 45.

4 Lıkazom Prezidiuma Verhovnogo Soveta Armyanskoy SSR OT 8 Fevralya 1949 goda Alagezskiy rayon bil Hkvidirovan euo cela Vključavcela Aparanskogo Artinskoyirayon.

5 Yukarıda adı geçen eser.

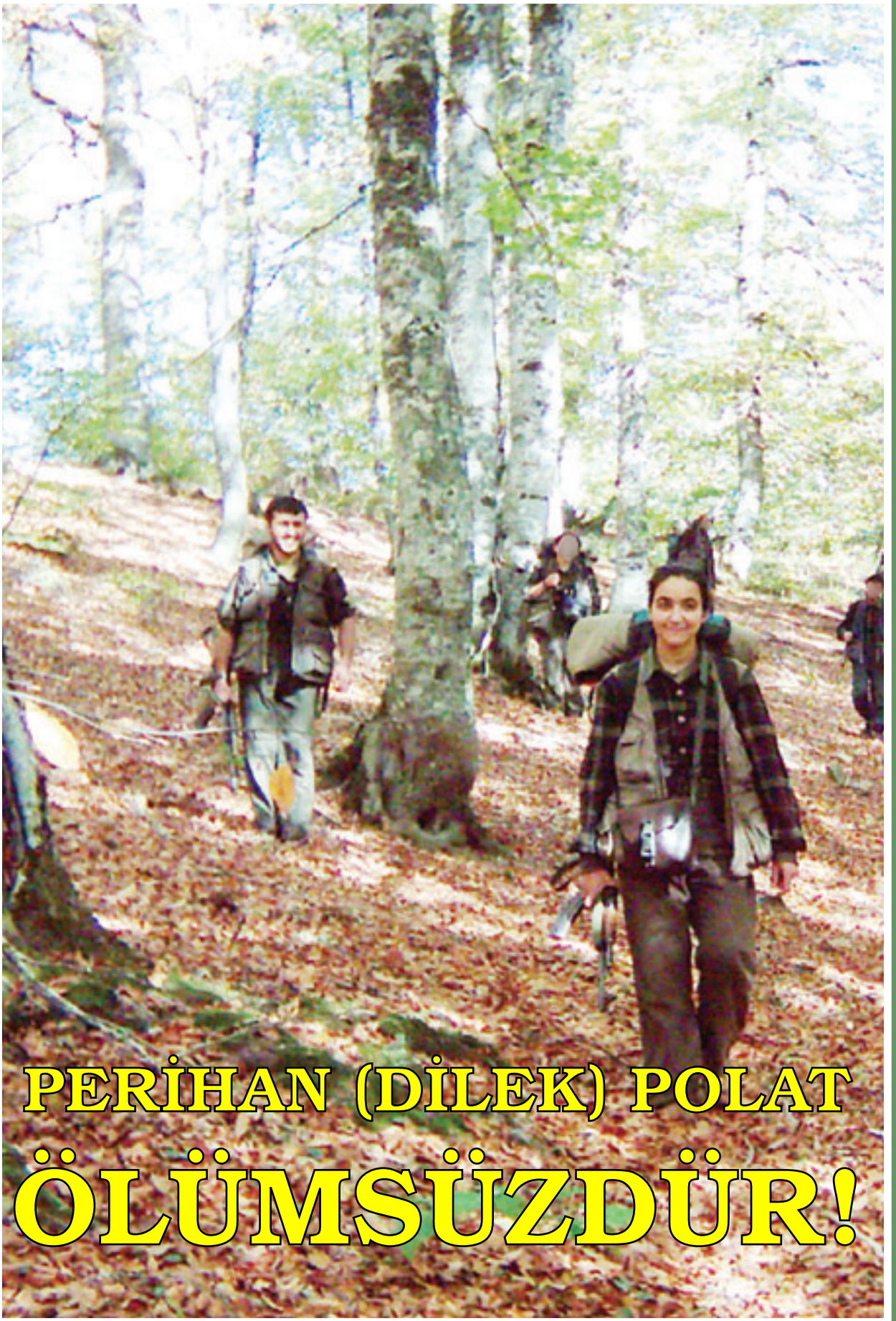
6 Yukarıda adı geçen eser.

7 Yukarıda adı geçen eser.

8 SM. Arhiv Azerbaycanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS f.l.op.H6.d.60.L.56.

9 SM.Gaz. “Kommunist” 10 Fevralyai 13 Marta 1945 g.

- 10 SM.Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K KPSS,f. 90. op. 4. d. 227.L.26.
- 11 SM. Arhiv Kafedri istorii Turkmenskogo gosudarstvennogo universitetain. A.M. Gorkogo.
- 12 Gaz. "Kommunist", 10 Sentyabrya 1941 g.
- 13 SM.Gaz. "Sotsialistakan ugiev" 30 Noyabrya 1941 g.
- 14 SM. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K KPSS.f. 93 op. l.d.62,L.34.
- 15 Sm. Tamje,f. 14.op.2.d. 116.L.24.
- 16 Sm. Tam. je, f. 90. op. 4. d. 271. L.9
- 17 Sm.Gaz. "Boşivikiyandroşov" 9 İyulya 1943 g.
- 18 Sm.Arhiv Azerbaycanskogo filiala İML pri TK.K. KPSS. f.l.op. d. 80. L.14.
- 19 Sm.Gaz. "Sotsialistakan ugiev" 7 Noyabrya 1942 g.
- 20 Sm. "Boşevikiyandroşov", 9 İyulya 1943 g.
- 21 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS.f. 14, op. 2.d. 116. L. 25.
- 22 Sm. Tam je, f. 90, Op. 4. d. 271, L.9.
- 23 Sm. "İstoriya Volikoy Oteçestvennoy Voynii Sovetskogo Soyuza 1941-45". M.. Vsennoe izdatelstvo MO. SSSR. 1961, Tam. 3, str. 201.
- 24 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS, f.14 op. 2.d. 116. L. 27 (izetoy summimln. 500 Tls.obligatsiyamigos. zaymov.)
- 25 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS, f.90, op. 4.d. 271. L.9.
- 26 Sm. Gaz. "Bolişevikiyan ugiev" 9 İyulya 1943 g.
- 27 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TSK. KPSS, f.33. op. l,d. 62, L. 34.
- 28 Sm. Arhiv Kafedri istorii Turkmenskogo gosudarstvennogo univeriteta İm. A.M. Gongogo.
- 29 Sm. Arhiv Azerbaycanskogo filiala İML. pri TS.K.KPSS f. l.op. 116.d. 80. L.14.
- 30 Sm. Tamje, f. 1. op. 116. d. 60. L. 56.
- 31 Sm.Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS,f.90 op.4.d. 271. L.9.
- 32 Sm.Tam je, f. 14. op. 2. d. 116. L.27.
- 33 Sm.Gaz. "Bolişevikiyan droşov" 19 İyulya 1943 g.
- 34Sm.Gaz. "Stalin Yolu" organ Basargeçarskogo RK KP(b) Armenii i raysoveta denutatov Trudyaştihsy, 13 İyunya 1943 g.
- 35 Sm.Gaz. "Sotsialistakan ugiev", 9 İyunya 1943 g.
- 36 Spravka Goseberkassı No.3365.
- 37 Sm. Gaz. "Sotsialistakan ugiev", 15 Dekabrya 1944 g.
- 38 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS.f. 44, op. 5.d. 1.L.48.
- 39 Sm. Tamje, f. 90, op. 4. d. 271. L.9.
- 40 Sm.Tamje, f. 14. op. 2, d. 116. L. 25. (Pomimo...i Pomoşti. semivoennoslujanştih peluçali seüskohozyayst veninie produktii denigi zasvoi otrabotaniev Kolhozah Trudoştni).
- 41 Sm. Arhiv Azerbaycanskogo filiala İML. pri TS.K. KPSs f.l.op. 116. d. 80. L.14.
- 42 Sm. A.N. Mnatsakanyan. Kompartiya Armenii vgodı Velikoy Oteçestvennoy Voyni. "İzvestiya AN Armyanskoy SSR, Obştestvennie nauki", No:5, 1965.str.8.
- 43 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS.f. l.op.71.d.105,L. l:d. 128.L.l:d. 158,L. l:d.191,L.l.
- 44 SM. Arhiv Armyanskogo filiala İML pri TS.K. KPSS.f. 93. op.l.d.73. L.22.
- 45 Sm. Arhiv Armyanskogo filiala İML. pri TS.K. KPSS.g. 93. op.l. d.67. 1. 48. Gaz. "Sotsialistakan ugiev" 5 Fevrvalya 1944 g.
- 46 Sm "Sbornik dokumentov XI siezda VLKSM inostanovleniya na TS.K. VLKSM. izdatelstvo TS.K. VLKSM "MolodiyaGvardiya" 196 l.g
- 47 Sm. "Noveşşaya istoriya stran Azii i Afriki". MGU. 1965 str. 366.
- 48 Sm. E.F. Luşuveyt. Turtaya. Ekonomika-Geografıçeskiy oçerk. M., 1955, str. 44.
- 49 Sm. Tam je, str. 44-45.
- 50 Sm. K.K. Kurdoev Fahsifikatsiya istorii Kurdov v persidskoy burjuaznoy istoriografii. "Uçeme Zapiski LGU" Seriya vostokovedçeskih nauk. 1954. No: 179. str. 120-126.
- 51 Sm. O.L. Viliçevskiy. Mukrinskie Kürdi (Etnografıçeskiy oçerk), peredneaziatskiy sbornik, 1. izdatelstvo AN SSSR,1958, str. 203. G. Mehabadstolitsa Mukrinskogo Kurdistan, ego administrativii, kulturniy; Torgoviy Tsentr.
- 52 Sm. Tam je, str. 183.
- 53 Sm. JVLMaykarov -Prekratiti Zlodzeyaneya protiv Kurdov. Jurnal "Mejdunarodnaya Jizni", No: 8, 1963, str. 83.
- 54 Sm. "Vekkiy Sovetskiy Soyuzyz- İskrenniy drug İrana" Tiflis, 1957. str. 139.
- 55 Cabbar Ali - İraksкая Kompartiya i Kurdskiy Vopros, jüri. "Problemi Mirai Sotsakzma", No:8 1962, str. 20.
- 56 Sm. Tamje.
- 57 P.Demçenko. V gorah Kurdistan. jurn. "Sovremenniy Vostok" No: 1, 1960. str. 33.
- 58 Sm. Tamje.
- 59 Sm. S.E. BeHnkov. Çto proishodit v Irane- M. 1947.str. 16.
- 60 Sm.V. Nikitin. Kürdi. M. 1964. 299.
- 61 Jum. "Novoe Vremya" No: 25 (215) str. 26.
- 62 Sm. Tamje.
- 63 Tamje.
- 64 Sm. Cabbar Ali. İraksкая Kompartiyai Kurdskiy vopros-jurn. "Problemi Mira i SotsiaHzma" No: 8, 1962, str. 20.
- 65 Tsit. po, K.K. Kurdoevu. Zarubejnaya Kurdsкая literatura opolojenii Kurdov v SSSR. Uçenie Zaniski GTU, seriya Vostokovedçeskih nauk. 1952 Vip. 3, str.139.
- 66 Tamje, str. 147.
- 67 21-Tamje.
- 68 Tamje, str. 145.146.
- 69 Tamje, str. 144.146.
- 70 Tsit. po soç. S.E. Belinsva. Çto proishodit v Irane. M 1947, str. 19.
- 71 Sm. "Zarya Vostoka", 28 Noyabrya 1946g.
- 72 Sm. jurn. "Novoe Vremya". No:25 (215), str.25.
- 73 Yaroslav Şporta. Nezabivamoe. Sbornik Stihov. Avtorizovaniy perevod. S. Ukrainskogo, M., "Sovetskiy PisatelT, 1952, str. 101.

**PERİHAN (DİLEK) POLAT
ÖLÜMSÜZDÜR!**